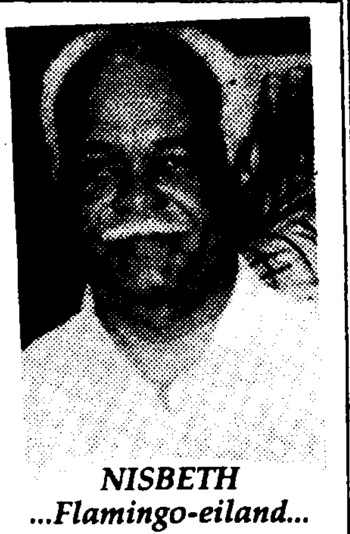
VANDAAG

- Twee exposities op Curaçao: Ibarra en Kirindongo p.2
- PTT/Telecom: STTK aan het verkeerde adres p.3
- Protocol Hirsch Ballin en Oduber p.5
- Israël assisteert bondscoach Nederlands elftal p.7
- Nisbeth: controletoren luchthaven Bonaire scoort hoog p.11

NISBETH ...Flamingo-eiland...

109E JAARGANG — NO.: 62 ZATERDAG 14 MAART 1992

AMIGOE

Prèkè

Number nobo bida nobo bij de ALM?

Vrijdag de 13e stort ongeluk uit over Erzincan

Bodem splijt onder Turkije; meer dan duizend doden bij aardbeving

ANKARA — Bij een zware aardbeving vrijdagavond in het oosten van Turkije zijn honderden mensen omgekomen. De aardbeving had een kracht van tussen de 6,2 en 6,8 op de schaal van Richter. Het epicentrum van de beving kilometer ten oosten van Istanbul. De stad Erzincan met 60.000 inwoners was er het ergst aan toe. Al eerder - in 1939 - was Erzincan het toneel van de ernstigste aardbeving uit de Turkse geschiedenis, die toen aan 30.000 mensen het leven kostte.

Sinds de beving vrijdagavond is de stad volledig in duisternis gehuld, terwijl het er vijftien graden vriest, zo meldde de waarnemend gouverneur op de militaire radio. De militaire radio is de enige verbinding met Erzincan die nog functioneerde. Via de radio werd een oproep gedaan tot het sturen van doktoren en bulldozers.

Minister van staat, Omer Ba ratcu, zei tegen het Turkse persbureau Anatolian dat veel hoge gebouwen in Erzincan zijn ingestort, waaronder een ziekenhuis, een tehuis voor weeskinderen en een politiebureau. Volgens waarnemend gouverneur Fikret Cuhadaroglu zijn 62 studenten opgesloten in een ingestorte medische school.

In de gevangenis van Erzincan brak in de nacht van vrijdag op zaterdag paniek uit. Uitbraakpogingen moesten met het geven van waarschuwingsschoten worden verhinderd. Intussen wordt de aanwezige troepenmacht in de stad versterkt om plunderingen te voorkomen.

"We schatten dat ongeveer vierhonderd mensen onder het puin begraven liggen", zei de vice-gouverneur van Erzincan, Mehmet Unal. Hij vertelde dat de meeste bewoners van de stad de nacht buiten doorbrachten in een ijzige kou uit angst voor nog meer vernietigende aardschokken. Er zijn in het gebied nog steeds lichte bevingen.

"Erzincan ging als een wieg heen en weer", vertelde de 55-jarige Ahmet Elden, wiens vrouw en kinderen onder het puin lagen. "Ik zag de vloer en de muren instorten. De stem van mijn zoon Murat die me riep hem te helpen, klinkt nog in mijn oren", zei Elden die door buren uit het puin van een vijf verdiepingen hoog flatgebouw was gehaald.

De natuurramp sloeg toe op het moment dat de meeste mensen aan tafel zaten voor hun avondeten na een dag vasten volgens de moslimtraditie tijdens de ramadan.

Seismologen melden dat de schokken van de beving, die dertig seconden aanhielden, zijn gevoeld in veertien provincies in het oosten en noorden van Turkije.

Persbureau Anatolian meldde dat de spoorlijn tussen Erzincan en Erzurum, 160 kilometer oostelijk, is geblokkeerd als gevolg van een lawine, die waarschijnlijk is veroorzaakt door de aardbeving. Speciale ploegen voor het opruimen van sneeuw zijn onder weg naar de plaatsen waar lawines de rails hebben geblokkeerd. De spoorlijn met Erzurum is van groot belang voor het zenden van hulpgoederen.

HULP

Het leger en veiligheidstroepen zijn in "staat van alarm" gebracht, verklaarde premier Demirel tijdens een spoedzitting van de ministerraad in Ankara, waar eigenlijk de situatie in Nagorno-Karabach moest worden besproken, maar waar de aardbeving het belangrijkste onderwerp vormde.

"Alles wat we kunnen doen is het aantal slachtoffers zo beperkt mogelijk houden. We hopen dat de verliezen niet zo groot zijn als we vrezen", zei Demirel.

Het Rode Kruis heeft zaterdag een hulpteam en een noodhospitaal met tweehonderd bedden naar Turkije gestuurd, zo is in Genève bekendgemaakt. De federatie van het Rode Kruis heeft zestig personen gestuurd ter ondersteuning van Rode Halve Maangroepen in het rampgebied.

De organisatie heeft voorts voedsel, medicijnen, 1.500 tenten, 7.000 dekens en een mobiele keuken. De federatie zei dat een oproep voor internationale hulp pas zal uitgaan als duidelijk is, waaraan in Turkije behoefte bestaat.

RAMPGEBIED

De gouverneur van Erzurum maakte voor de televisie bekend dat een zending van reeds duizend tenten en vijfduizend dekens onder weg is naar het rampgebied. Erzurum was zelf het rampgebied van de laatste grote aardbeving in oktober 1983, die aan circa 1.300 mensen het leven kostte.

■ *ERZINCAN — Een kwart van de gebouwen in de Turkse stad Erzincan is vrijdagavond na een zware aardschok ingestort. Het dodental loopt in de honderden. Inwoners van de 60.000 zielen tellende stad hebben de nacht in de vrieskou doorgebracht in afwachting van meerdere bevingen die zouden kunnen volgen. Inmiddels is het Rode Kruis onderweg naar het rampgebied om assistentie te bieden.*

Irak en Vs hervatten oliebespreking

BAGHDAD — De Iraakse vice-premier Tareq Aziz, heeft ingestemd met de hervatting van de onderhandelingen over de olie-export na een onderhoud met VN-secretaris-generaal Boutros Boutros Ghali. De inkomsten uit de olie moeten Irak de mogelijkheid geven voedsel en medicijnen te kopen voor de noodlijdende bevolking.

Maar Baghdad zal tevens een belangrijk deel moeten afstaan aan een fonds voor herstelbetalingen aan onder andere Kuwayt wegens de Golfoorlog. Ook zouden de VN geld krijgen uit het fonds voor de vernietiging van Iraks gevaarlijkste wapens.

Volgens een resolutie van de veiligheidsraad zou Irak in een half jaar voor 1,6 miljard dollar aan olie mogen verkopen, een derde deel daarvan moet naar het fonds gaan.

Baghdad protesteerde heftig tegen het plan over de verdeling van zijn olie-inkomsten onder strenge supervisie van de VN. De regering noemde het een schending van de Iraakse soevereiniteit en vond dat haar bevolking er veel te weining van profiteerde.

Hervatting onderzoek naar moord op Ikon-journalisten

DEN HAAG — Nu de politieke situatie in El Salvador is veranderd, wil de fractie van de partij Groen Links heropening van het onderzoek naar de dood van de vijf Nederlandse journalisten van de omroep Ikon.

De Salvadoraanse autoriteiten waren indertijd zeer terughoudend met het verschaffen van bruikbare gegevens naar de omstandigheden waaronder in 1982 vier Ikon-journalisten door het Salvadoraanse leger werden doodgeschoten. In 1989 werd een Ikon-cameraman slachtoffer van een schietpartij door het regeringsleger.

In schriftelijke vragen heeft fractievoorzitter mevrouw Beckers minister Van den Broek van buitenlandse zaken gevraagd contact op te nemen met de autoriteiten in El Salvador om het onderzoek te heropenen.

Op 17 maart 1982 doodde het Salvadoraanse leger de Ikon-journalisten Koos Koster en zijn drie collega's Jan Kuiper, Hans ter Laag en Joop Willemsen. Het Ikonteam werd door de soldaten beschoten toen het zich naar door de verzetsbeweging beheerst gebied wilde begeven. Het onderzoek kwam nauwelijks van de grond mede doordat het leger de rechter die ermee was belast, Alerio Ramos, onder druk zette.

Ikon-cameraman Cornel Lagrouw, die voor de rubriek kenmerk werkte, werd op 19 maart 1989 bij San Fransisco Javier, waar hij een reportage verzorgde over de presidentsverkiezingen, tijdens een militaire actie neergeschoten. Tot teleurstelling van de Ikon besloot de Nederlandse regering in april 1989 geen nader onderzoek in te stellen omdat Lagrouws dood niet het resultaat was van een gerichte actie door het Salvadoraanse leger.

Dat was ook de conclusie van een delegatie van de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) die in april 1989 de omstandigheden onderzocht waaronder de Lagrouw een maand eerder om het leven kwam.

Doorbraak voor verzoeningsverdrag

Noord- en Zuid-Korea bij elkaar op kern-inspectie

SEOUL/WASHINGTON — Noord- en Zuid-Korea hebben zaterdag overeenstemming bereikt over wederzijdse inspecties van hun nucleaire installaties, zo heeft het noord-zuid dialoog centrum in de Zuidkoreaanse hoofdstad Seoul bekendgemaakt. Daarmee lijkt in deze kwestie een doorbraak te zijn bereikt.

De inspecties over en weer zullen op 19 juni plaatsvinden, aldus het Zuidkoreaanse persbureau Yonhap. Beide landen kwamen na een vijf uur durende ontmoeting overeen een gemeenschappelijk nucleair controle comité op te richten. Dit orgaan zal op 19 maart voor het eerst bijeenkomen. Noord- en Zuid-Korea zullen zich inspannen om binnen twee maanden na deze vergadering alle details te regelen zodat uiterlijk 20 dagen later de inspecties kunnen plaatsvinden.

De overeenkomst lijkt het voornaamste struikelblok weg te nemen bij de uitvoering van het historische niet-aanvals- en verzoeningsverdrag dat beide landen in februari ratificeerden. Zuid-Korea, dat vreest dat Pyongyang binnen een jaar in staat is een kernwapen te produceren, stelde de inspecties als voorwaarde voor het aangaan van nauwere betrekkingen. Noord-korea heeft steeds gezegd dat zijn kerninstallaties alleen vreedzame doelen dienen.

De Amerikaanse ondermininster van buitenlandse zaken Richard Clarke zei vrijdag in Washington dat Noord-Korea waarschijnlijk dit jaar een raket zal testen met een bereik van duizend kilometer. Hij zei niet uit te sluiten dat Pyongyong het nieuwe wapen al begin volgend jaar aan landen in het Midden-Oosten wil verkopen.

Met de raket zou Noord-Korea doelen in heel Noord-oost-Azië, waaronder Zuid-Korea en het grootste deel van Japan, kunnen aanvallen. Amerikaanse deskundigen hebben de raket 'Nodong no. 1' genoemd naar de plaats waar het wapen wordt ontwikkeld.

Pravda voor het laatst

■ *MOSKOU — Een werknemer van het voormalige Russischecommunistischepartijblad de Pravda, loopt de trappen af van het kantoor waar de krant tot op heden gemaakt werd. Vandaag is de laatste dag dat de krant verschijnt. Volgens berichten gaat het om een tijdelijke stopzetting van de persen vanwege financiële problemen. Papier en drukinkt zijn onbetaalbaar geworden in de voormalige Sovjet-Unie.*

Willy Brandt: afscheid van Socialistische Internationale

MADRID de vroegere Duitse bondskandelier Willy Brandt zal aftreden als voorzitter van de Socialistische Internationale (SI). De vroegere Franse premier Pierre Mauroy zou de opvolger van Brandt moeten worden, zo is zaterdag vernomen in Madrid.

In de Spaanse hoofdstad vergadert het presidium van de SI achter gesloten deuren. In kringen van Spaanse socialisten is vernomen dat Brandt vrijdagavond in het presidium aankondigde om tijdens het volgende congres van de organisatie in september af te treden.

Brandt zou het voorzitterschap wegens zijn leeftijd --hij is 78 -- willen opgeven. De oud-bondskanselier is sinds 16 jaar voorzitter van de organisatie van sociaal-democratische partijen.

De Spaanse (socialistische) premier Felipe Gonzalez deed het voorstel Mauroy, die van 1981 tot 1984 eerste minister van Frankrijk was, voor te dragen voor het voorzitterschap.

Waarschuwend signaal aan Saddam Husayn

Amerikaanse marine stoomt opnieuw op naar de Golf

WASHINGTON — Een vliegdekschip van de Amerikaanse marine rukt op in de Golf als een "duidelijk signaal" aan Irak dat het moet meewerken aan de ontmanteling van wapens voor massavernietiging. Dat heeft een woordvoerder van de Amerikaanse marine vrijdag bekendgemaakt.

De woordvoerder wilde niet ingaan op een bericht van het televisiestation CNN dat het Amerikaanse ministerie van defensie een lijst heeft opgesteld van nucleaire, balistische en chemische en biologische doelen in Irak.

"De VS zijn terug in de golf om daarmee een duidelijk signaal te geven aan het adres van Saddam Husayn", zei een woordvoerder van de regering die verder anoniem wilde blijven.

Functionarissen van het Amerikaanse ministerie van defensie volstonden met de mededeling dat de VS donderdag de Golf zijn binnengevaren met het vliegdekschip The America en in zijn kielzog de kruiser Normandy, het fregat Simpson en twee bevoorradingsschepen.

Het is voor het eerst deze maand dat een Amerikaans vliegdekschip de Golf binnenvoer. De Amerikaanse marine is sinds de beëindiging van de Golfoorlog met dertig oorlogsschepen in de Golf en in de Rode Zee achtergebleven. De Amerikaanse luchtmacht zit nog met tientallen gevechtvliegtuigen, inclusief F-117A straaljagers, in het gebied.

President George Bush waarschuwde deze week dat hij alle mogelijkheden wil bekijken die Saddam Husayn ertoe kunnen dwingen om mee te werken aan de ontmanteling van wapens voor massavernietiging.

CRUCIAAL

Medewerkers van het ministerie van buitenlandse zaken zeiden vrijdag dat de komende weken cruciaal zullen zijn. "Als er geen medewerking (van Irak) zal komen dan zullen daaraan gevolgen verbonden zijn. Dat heeft Bush wel duidelijk gemaakt."

Bij de Verenigde Naties hadden Iraakse functionarissen vrijdag een ontmoeting met VN-wapenexperts over de ontmanteling van wapens voor massavernietiging. Irak staat onder druk van een steeds ongeduldiger wordende Veiligheidsraad.

Bovenaan de lijst met de te vernietigen apparatuur, staat uitrusting die is gebruikt voor de produktie van Scud-raketten die tijdens de golfoorlog op Israël en Saudi-Arabië zijn afgevuurd. Irak moet deze uitrusting onder toezicht van de VN vernietigen.

De Veiligheidsraad heeft donderdag de vraag van vice-premier Tareq Aziz om het VN-handelsembargo te verzachten naast zich neergelegd met het argument dat Baghdad de daad bij het woord moet voegen en de door de VN opgelegde resoluties volledig dient uit te voeren.

Kardinaal ontkent samenwerking met militairen uit Argentinië

BUENOS AIRES — De Argentijnse kardinaal Raul Primatesta srpeekt tegen dat hij heeft samengewerkt met de militairen die tussen 1976 en 1983 in Argentinië de macht uitoefenden. In diverse kranten is de 72-jarige kardinaal ervan beschuldigd dat hij de militairen informatie heeft verstrekt over de politieke opvattingen van docenten en studenten aan de katholieke scholen van het aartsbisdom Cordoba, dat hij sinds 1965 bestuurt.

Het aartsbisdom Cordoba behoort tot de oudste en grootste bisdommen in Argentinië. Het gebied had zwaar te lijden onder de politieke onderdrukking tijdens het militaire bewind. Enkele van de concentratiekampen waar gevangenen werden gefolterd en gedood, waren in het aartsbisdom gevestigd.

Het boek 'Argentinië, nooit meer', dat de repressie onder de dictatuur beschrijft, gaat uitgebreid in op de praktijken van de militairen in Cordoba, maar nergens wordt de leiding van het aartsbisdom verweten met de militairen te hebben geheuld.

In een open brief die in de kranten is afgedrukt, wijst Primatesta de beschuldigingen van de hand en meldt hij dat hij zich zeer heeft ingespannen voor de verdwenen en gearresteerde tegenstanders van het militaire bewind. "Dit gedrag bemoeilijkte de betrekkingen met de militairen", schrijft Primatesta.

De kardinaal heeft steun gekregen van de gouverneur van Cordoba, Eduardo Angeloz, die de "morele eigenschappen" van Primatesta prees. Hij meent dat de kardinaal veel heeft gedaan voor het herstel van normale verhoudingen in Cordoba. De beschuldigingen kunnen onmogelijk waar zijn, aldus de gouverneur.

Expo Portorikeinse Ibarra: De kracht van de vrouw

VROUWEN, KRACHTIGE GESPIERDE vrouwen, dat is het centrale thema van de expositie van olie- en acrylverfschilderijen van Rosa Ibarras in het Curaçaosch Museum. Nergens is een spoor van een man te bekennen. Het zijn vrouwen en meisjes, zelfs de twee vechtende figuren zijn vrouwen.

Die vrouwen worden afgebeeld in opnieuw sterke, primaire kleuren, in een brede opzet aangebracht.

In eerste instantie doen de schilderijen wat aan Gauguin denken: de kleuren, de gestyleerde figuren en de bloemenranken, soms komend uit een pot maar uiteindelijk gebruikt als ornamentale versiering. Maar de uitwerking is anders. Bij Gauguin stond de schoonheid voorop, bij Rosa Ibarras de kracht.

Rosa Ibarra heeft iets met handen en gezichten. Daar richt zij al haar aandacht op. De lichamen zijn onbelangrijk, worden althans bijna niet uitgewerkt. De gezichten van haar vrouwen zijn naar binnen gekeerd. Er spreekt zorg en vooral droefheid uit. Dit in scherpe tegenstelling tot de vrolijke kleuren. En ook de handen, krachtig, beschermend, zijn geen sierledematen, maar gewend aan hard werk. Om die kracht aan te geven zijn de handen vaak buiten proporties groot geschilderd. Ze vangen meteen de aandacht. Daar waar de figuren helemaal zijn uitgebeeld, wat niet veel voorkomt, zoals bij Dancing Women, zit de kracht in de voeten en de sterke kuiten.

Rosa Ibarra komt uit Puerto Rico maar woont tegenwoordig in Amherst, Verenigde Staten. Haar expositie werd geopend door een vriendin, Marta Wilson, ook uit Puerto Rico, die zich inzet om uitwisselingen tot stand te brengen van kunst tussen de verschillende Latijnsamerikaanse landen. Vorig jaar was zij op Curaçao en had een gesprek met Dokko Engels, de directeur van het Curacaosch Museum. Het resultaat is deze expositie van Rosa Ibarra.

Het was jammer dat er tegelijk, op het zelfde tijdstip, twee exposities openden gisteravond. Daardoor kreeg het werk van Rosa Ibarra deze eerste avond minder aandacht dan ze verdient. Het is goed werk dat de Caribische vrouw naar voren brengt in haar introverte schoonheid en in haar kracht. Een kracht die zich nog niet volop kan ontwikkelen en soms in een kader geperst wordt (zie nr.19 Oppression), maar een enorm potentieel vormt. Nu wordt die kracht nog voornamelijk aangewend om de kinderen te beschermen en te verzorgen, maar die kracht kan ook voor andere doelen aangewend worden.

Zo'n expositie van een Portorikeinse schilderes opent perspectieven. Het is belangrijk als we op Curaçao ook kennis kunnen nemen van het werk van de ons omringende eilanden. Af en toe hebben we een expositie van Haïtiaanse kunst en Carib Art probeert het groots te organiseren, maar zo'n individuele expositie tussendoor, zegt heel veel.

De tentoonstelling van de schilderijen van Rosa Ibarras is te bezichtigen in het Curaçaosch museum tot en met 5 april a.s.

NEL CASIMRI

Regering nodigt vakbonden uit voor gesprek op vrijdag

WILLEMSTAD — De regering van de Nederlandse Antillen heeft de vakbonden ABVO (ambtenaren) en NAPB (politie) voor vrijdag 20 maart aanstaande uitgenodigd voor een vergadering in Fort Amsterdam.

In deze vergadering zal worden gesproken over de rechtspositie van de ambtenaren en zal de regering met een nieuw voorstel ter tafel komen. Dezer dagen zijn overheidsspecialisten druk doende met het zoeken naar financiële ruimte voor de ambtenaren.

Sinds de ABVO afgelopen dinsdag een protestmanifestatie hield onder werktijd, naar aanleiding van het regeringsvoorstel om niet zes procent vakantie-uitkering uit te betalen, maar dit jaar te beginnen met twee procent en de rest in extra vrije dagen, raakten de protesten in een stroomversnelling.

Bij de ABVO sloten zich de BTG (werkliedenbond) en de NAPB aan. De politiebond stopte met overwerken en raakte verwikkeld in een controverse met minister Knoppel, die zelfs voor het gerecht zal worden uitgevochten.

Het vakbondsfront kreeg vele solidariteitsbetuigingen, alleen de onderwijzersvakbond Sitek laakte het feit dat zij niet gevraagd is deel uit te maken van de 'eenheid'. Voorzitter Errol Cova meent dat een historische fout is gemaakt met het buitensluiten van de Sitek en wijst op het ontbreken van solidariteit. Hij meent ook dat de regering sterker staat als niet met één front gesproken wordt, maar met de bonden afzonderlijk.

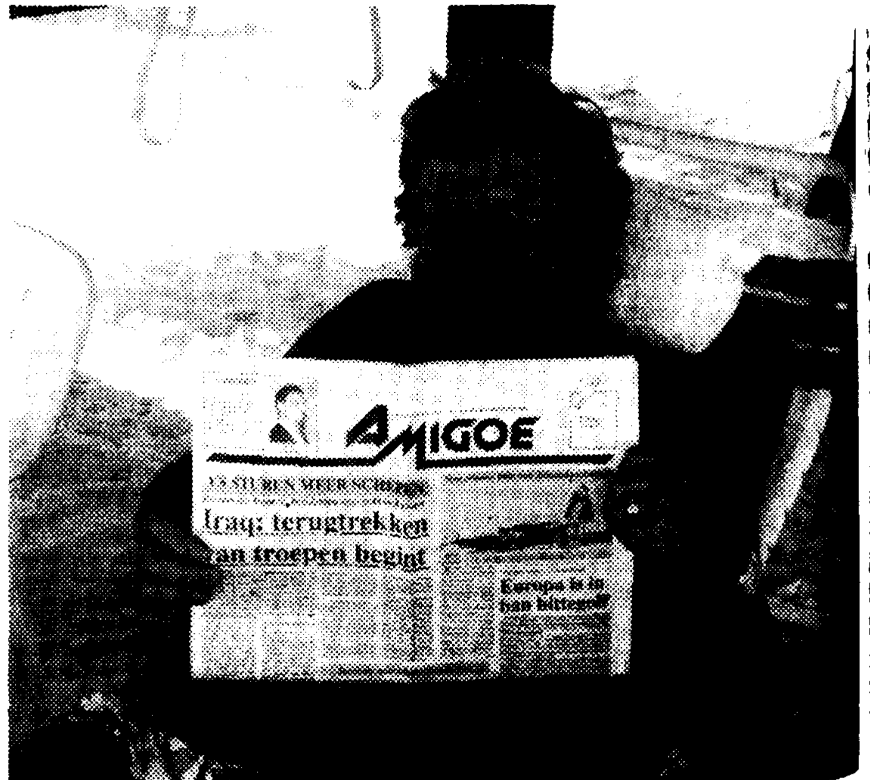
Opvallend is, dat de regering wel de ABVO en de NAPB heeft uitgenodigd voor het gesprek van vrijdag en niet de BTG, die ook deel uitmaakt van de vakbondscoalitie. Hierover wordt in het betreffende persbericht geen uitleg gegeven.

Dankfeest artiesten associatie

WILLEMSTAD — De 'Antillean Christian Artists Association' viert haar eerste jubileum met een dankfeest in *hofi* Biesheuvel. Op 21 maart is iedereen vanaf acht uur 's avonds welkom voor muziek, poëzie en een drankje. De toegang is gratis.

Verdachten schietpartij

WILLEMSTAD — In verband met de schietpartij van afgelopen woensdag te Santa Helena en in de Breedestraat (O) heeft de politie gisteren twee mannen aangehouden, waaronder een van de slachtoffers. De andere verdachte meldde zichzelf vrijwillig bij de politie. Hangende het onderzoek wil de politie geen nadere mededelingen over de arrestaties doen.

■*Koos Alberts tijdens een bezoek aan Aruba vorig jaar. (archieffoto Amigoe)*

Eenmalige show van Koos Alberts in Hotel Holland

WILLEMSTAD — Koos Alberts, de vertolker van het Nederlandse levenslied, heeft op 21 maart een eenmalig optreden in Hotel Holland.

De 45-jarige Amsterdammer, die midden in de Jordaan opgroeide, begon als jongetje van zeven jaar met zingen. Als hij zijn opa uit het café moest halen, ging deze pas met hem mee, als Koosie een liedje had gezongen.

Veel verder dan die optredens in het café bracht Koos het aanvankelijk niet. Zijn carrière begon pas toen hij al getrouwd was en vader van een paar kinderen. Hij deed mee aan een talentenjacht van de voetbalclub, won de eerste prijs en begon op advies van de jury met het schrijven van eigen repertoire.

Hij nam een eerste single op, die hij aan de bekende Nederlandse DJ Joost den Draaijer aanbood. Die was direct enthousiast. "Dit wordt een hit", voorspelde hij. Inderdaad behaalde de in februari 1984 uitgebrachte single 'Ik verscheurde je foto' al snel zeer hoge verkoopcijfers. Nieuwe singles volgden en aan het eind van dat jaar stond hij met drie singles tegelijk in de hitlijsten. Een unieke gebeurtenis, die een plaatsje in het 'Guiness Book of Records' kreeg.

Vanaf die tijd ging het snel. 'Ik zal je nooit vergeten', 'Als iemand van je houdt' en andere grote hits volgden. Ondanks een ernstig auto-ongeluk, waardoor hij verlamd raakte, ging hij na de revalidatie door met zingen.

Wie zijn eenmalige optreden op Curaçao wil bijwonen dient vijftig gulden te betalen. Daarvoor krijgt men - behalve het optreden van Koos Alberts - de hele avond gratis snacks, twee drankjes en een uitgebreid voorprogramma met Vivian Frans, een Mexicaanse en een magic show.

Yubisme: bumpers als sterren

ALS JE VANAF het trappetje de iets lager gelegen zaal inkijkt, schittert het je tegemoet. Het licht weerkaatst als honderden sterren in de glanzende bumpers van Yubi Kirindongo. Na jaren heeft hij weer een eenmansexpositie, dit maal in Gallery 86. Zijn werk hangt langs de muren en er zijn enkele kleinere staande beelden. Zijn grotere werk past niet in Gallery 86. Dat wordt geëxposeerd bij de milieudienst. Die tentoonstelling wordt woensdag om 16.00 uur geopend.

Maar gisteravond opende Pieter Tuin de expositie in de galerie. Nadat Yubi Kirindongo in 1976 voor de eerste maal met zijn bumperplastieken geëxposeerd had in het Curacaosch museum, was Pieter Tuin zijn eerste opdrachtgever. Pieter Tuin probeerde in zijn redevoering Yubi Kirindomgo in te passen in een kunststroming, maar kwam telkens tot een: 'Nee, daar hoort hij niet bij'. Uiteindelijk gaf hij toe dat Yubi uniek was en stelde Kirindongoïsme voor. Yubi was het daar zelf niet mee eens. Hij moest een Yubismestroming nog waarmaken, en zolang hij (gelukkig) geen navolgers vindt, hier of in het buitenland, zal er geen sprake zijn van een stroming.

Yubi Kirindongo is in 1976 begonnen met een serie sterrenbeelden en dat thema heeft hem nog niet losgelaten. ook nu weer zijn er verschillende sterrenbeelden in de collectie terug te vinden. Wel is zijn stijl veranderd. Hij werkt nu veel abstracter. Het verschil tussen toen en nu is goed zichtbaar op deze expositie waar ook twee beelden staan uit zijn allereerste collectie. In 1977 brandde het huis van Kirindongo af en de paar plastieken die daar nog stonden werden onherstelbaar beschadigd. Al het chroom was weggebrand. Het groene koper was naar boven gekomen. Die verbrande plastieken bleven jaren op een hoop in een hoek liggen, maar toen Yubi ze later bekeek, bleken ze met die speciale koperkleur, een eigen, nieuw leven te hebben gekregen. Hij heeft ze opgepoetst en gevernist en nu staan ze naast zijn nieuwe plastieken. Andere verbrande stukken bumper heeft hij verwerkt in nieuw werk, zoals in nummer 12: Concreet. Yubi vertelde dat hij op allerlei manieren geprobeerd heeft bumpers te verbranden, apart of met vuil, om meer van die koperbumpers te krijgen, maar tot nu toe is dat mislukt.

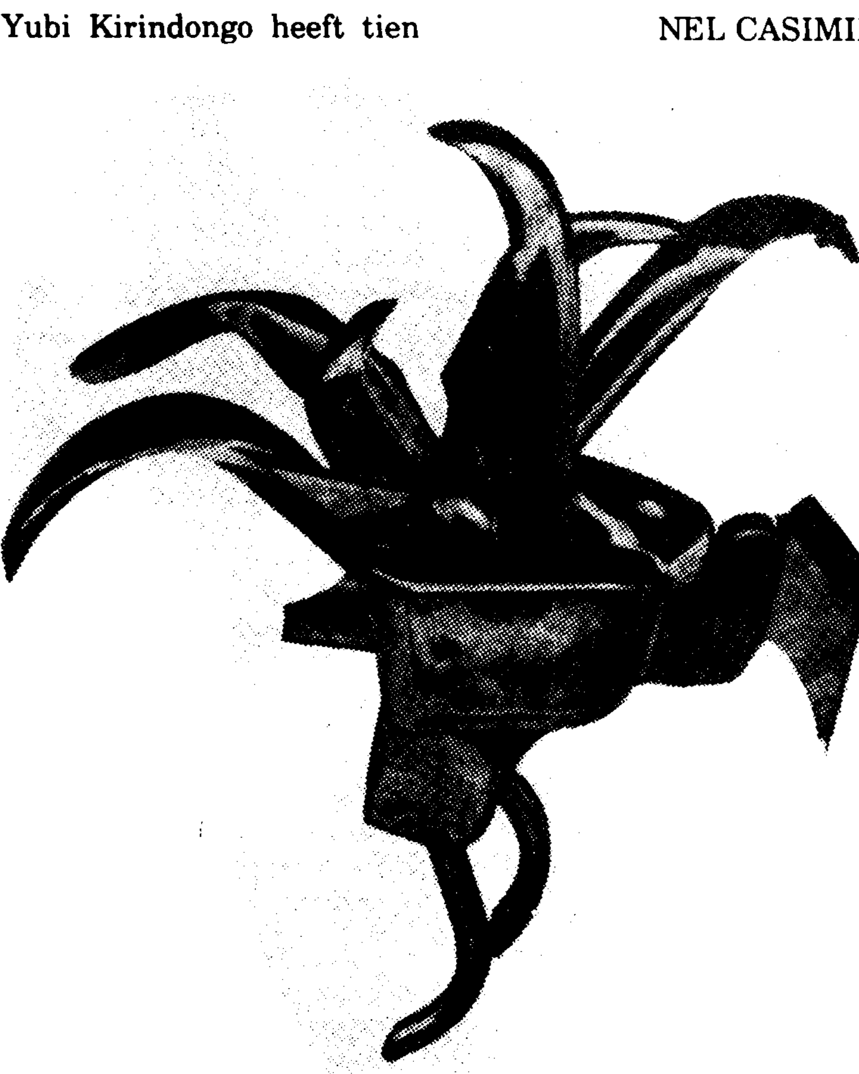
Yubi Kirindongo heeft tien jaar lang in het onderwijs gezeten en dat kostte hem veel tijd, tijd die hij daardoor niet aan zijn kunst kon besteden. Nu is hij uit het onderwijs getreden, met wachtgeld gegaan, en hij geniet volop van het weer volop kunstenaar zijn. Nu heeft hij ook tijd om genoeg werk te maken om weer een expositie te houden.

Zijn nieuwe werk is abstracter dan voorheen maar ook nu nog speelt hij af en toe met de toeschouwer. Hij verwacht dat die zelf kijkt, zelf een beeld vormt met wat hij aanreikt. Daarbij kan hij helpen, zoals in het prachtige View (nr.21), waarin het bootje rechts de toeschouwer op weg helpt, of hij laat een titel helemaal weg, zoals bij de harmonieuze slanke nummer 11.

Yubi gebruikt bumpers voor zijn plastieken, maar met de voortschrijdende techniek worden verchroomde bumpers zeldzamer. Rubber strips deren hem niet, die hebben een functie in het geheel en verwerkt hij mee, maar het zou de autoindustrie goed doen de schoonheid van zijn Rokotoko (nr. 28) te bekijken. Dan zetten ze alle kunststof zo weer over boord.

Het werk van Yubi Kirindongo is plezierig om naar te kijken, het schittert op zijn eigen wijze. Misschien is Yubisme toch niet zo'n gek woord? De tentoonstelling in Gallery 86 is te bezichtigen tot en met 30 maart 1992.

NEL CASIMIRI

Symposium revalidatie bejaarden na amputatie

WILLEMSTAD — De International Society for Prosthetics and Orthotics (I.S.P.O.) organiseert dinsdag 17 maart in het auditorium van de openbare bibliotheek een symposium over amputatie van ledematen bij bejaarde patiënten en de revalidatie daarvan. I.S.P.O. is een multidisciplinaire organisatie die zich ten doel stelt het bevorderen van de revalidatietechnische verzorging van personen met een lichamelijke handicap zoals het missen van ledematen en verlammingen.

Tijdens het komende symposium op 17 maart wordt aandacht besteed aan de revalidatie van de bejaarde patiënt die één of meer ledematen heeft verloren. Onderwerpen zoals de risicofactoren en de meest voorkomende ziekten bij de ouden van dagen zullen aan bod komen. Tevens zal er gesproken worden over de chirurgische aspekten bij de amputatie en de complicerende factoren ervan. Tenslotte zal de bekende orthopedisch fabricant Otto Bock een moderne prothese introduceren, speciaal voor bejaarden ontworpen, de zogenaamde geriatrische prothese.

Na de inleiding van dr. J. Krishnadat, huisarts en tevens discussieleider zullen voordrachten gehouden worden door de volgende sprekers: Dr. R. de Lannoy, (internist), dr. G. Kremers (chirurg), dr. J.D. Martina (revalidatiearts) en dhr E. Böning (orthopedisch instrumentmaker van de firma Otto Bock).

Het programma begint om 7 uur en duurt tot 10 uur, in het auditorium van de Openbare Bibliotheek te Waaigat.

Kousa Komun ongerust over pensioenen

DP: coalitiepartijen dienen kosten overheid te bedwingen

WILLEMSTAD — De Democratische Partij (oppositie) schaart zich achter de mening van de ambtenarenvakbonden dat de regerende coalitiepartijen NVP en Fol/SI zich niet aan hun belofte houden. Voor de verkiezingen werd gesproken over een 'frisse wind in de economie', die verbetering van de ambtenarensalarissen zou rechtvaardigen, maar na de verkiezingsoverwinning blijkt dit fors tegen te vallen en is nauwelijks ruimte om de belofte na te komen.

Partijleider Raymond Bentoera wil dan ook spreken van een 'orkaan in plaats van een frisse wind' en verklaart deze ontwikkeling uit een ad hoc overheidsbeleid 'zonder visie'. De gedachte hierachter schijnt te zijn 'na ons de zondvloed', aldus de DP.

De rode partij meent dat het beleid van de regering tegen alle waarschuwingen -onder meer van de Centrale Bank - ingaat. De Bank adviseerde de overheid haar exorbitante onkosten onder controle te houden en zoveel als mogelijk te beperken.

Als voorbeeld van 'wanbeleid' noemt Bentoera het dreigend bankroet van het pensioenfonds in verband waarmee hij zich afvraagt waar de vele miljoenen, die door premiebetaling bijeengegaard werden, zijn gebleven.

Ook de pressiegroep Kousa Komun maakt zich ernstig zorgen over het beleid van de overheid inzake het pensioenfonds APNA. Elke maand wordt van het salaris van de ambtenaar een bepaald deel ingehouden ten behoeve van het pensioenfonds. Daarnaast is de overheid verplicht een additioneel bedrag te storten op de rekening van het pensioenfonds.

PENSIOENFONDS

"Het lijkt een gewoonte te worden dat de overheid zich niet aan deze verplichting houdt", aldus Kousa Komun. Volgens de pressiegroep is al twee jaar lang geen geld overgemaakt aan het APNA, waardoor de schuld aan het pensioenfonds is opgelopen van 38 miljoen gulden in 1980 naar het astronomische bedrag van 350 miljoen in 1992.

Om de volle omvang van dit bedrag te begrijpen, wijst Kousa Komun erop dat 350 miljoen gelijk staat aan 'meer dan de helft van de inkomsten die de overheid jaarlijks toucheert'.

De situatie is dermate ernstig dat als dit doorgaat het niet ondenkbaar is dat de pensioenuitkeringen van toekomstig pensioengerechtigden in gevaar komt, aldus de pressiegroep. Nu al moeten velen maandenlang wachten op hun geld. Het APNA lijkt niet meer aan haar verplichtingen ten aanzien van de pensioengerechtigden te kunnen voldoen, zo stelt zij vast.

Een Tweede Kamerlid wees reeds op de grote nalatigheid van de Antilliaanse overheid en noemde deze kwestie getuigen van 'onverantwoordelijk gedrag van de overheid', zo stelt Kousa Komun vast.

De pressiegroep wil verder gaan dan deze beschuldiging en zegt dat 'het volkomen onacceptabel is dat een overheid met het geld van gepensioneerden goochelt'. "Dit gaat in tegen elke regel van behoorlijk bestuur."

Rechter beslist:

Jeugdcentrale en overheid problemen aan tafel oplossen

WILLEMSTAD — De Stichting Jeugdcentrale Curaçao en het Eilandgebied Curaçao krijgen tot 1 mei van dit jaar de tijd, om hun geschil over de vermindering van de subsidie met tien procent op te lossen. Rechter mr. H. Warnink bleek ontvankelijk voor het argument van de Stichting, dat het Eilandgebied onzorgvuldig heeft gehandeld, daar zij pas op 3 december jl. de SJC liet weten dat de subsidie over 1992 beknot zou worden. Vooralsnog dient het Eilandgebied haar subsidiebedrag ongewijzigd te laten.

De Stichting is een overkoepelend orgaan van een groot aantal jeugdverenigingen op Curaçao. Voor haar inkomsten is zij voor een belangrijk deel afhankelijk van jaarlijks door het Eilandgebied toegekende subsidies, die de SJC met name gebruikt om haar personeelskosten te betalen.

De overheid deelde de stichting op 3 december per brief mede dat de subsidie voor 1992 met tien procent zou worden verlaagd. De Stichting stapte naar de rechter, omdat zij de subsidieverlaging onrechtmatig acht. Voorts voerde men aan dat de verlaging te laat was afkondigd, waardoor de betalingen aan het personeel in het gedrang komen.

Rechter Warnink toonde zich ontvankelijk voor het laatste en zegt dat 'een stichting met dergelijke langlopende verplichtingen, zoals uit arbeidsovereenkomst, niet op een dergelijke korte termijn kan worden medegedeeld'. Het Eilandgebied heeft op dit punt 'onzorgvuldig gehandeld jegens de Stichting, luidt zijn oordeel.

Voor 1 mei aanstaande krijgen de partijen de kans om een minnelijke regeling te vinden voor hun geschil. De rechter verwacht van het Eilandgebied dat voor die tijd de subsidie niet verlaagd zal worden en dat de Stichting haar personeelsgebonden uitgaven aanpast aan de verlaging.

"Samenwerkingsverbanden noodzakelijk"

PTT Telecom: protestbrief vakbond STTK aan verkeerd adres gericht

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Volgens PTT Telecom hebben de verontruste Curaçaose employées van Landsradio hun protestbrief naar aanleiding van de gedeeltelijke overname van dat bedrijf door het Nederlandse telecommunicatiebedrijf aan het verkeerde adres gericht.

De Landsradio-employées hebben zowel de directie van PTT Telecom als de Nederlandse politiek van hun grote ongerustheid over de Telecom-participatie op de hoogte gesteld. "Eigenlijk is dit een zaak tussen de medewerkers van Landsradio en de Antilliaanse overheid", aldus een woordvoerder van PTT Telecom in Den Haag.

"In feite staan wij er volkomen buiten." Zij wijst op de huidige ontwikkelingen in de internationale wereld van de telecommunicatie, waar samenwerkingsverbanden aan de lopende band voorkomen. Zo heeft PTT Telecom ook een samenwerkingsverband met de Zweedse nationale telecommunicatiemaatschappij. In dat kader past ook het belang van 49 procent dat PTT Telecom in het Landsradiobedrijf krijgt.

"Antilliaanse bedrijven zullen in de toekomst -gezien hun kleinschaligheid - niet kunnen overleven en alleen door samenwerkingsverbanden het hoofd boven water kunnen houden. Vandaar dat de Antilliaanse overheid ons heeft uitgenodigd om een belang te nemen in Landsradio. We zijn helemaal niet uit op overname. Het gaat ons louter en alleen om participatie, waarbij wij genoegen nemen met een minderheidsbelang", aldus de woordvoerder.

ACHTERBAKS

Zij benadrukt nog eens dat er geen kwestie is geweest van achterbakse acties of onderhandelingen, zoals in de brief wordt gesuggereerd. "Alles is in volkomen openbaarheid gebeurd en de betrokken medewerkers van het Curaçaose bedrijf zijn over de komende ontwikkelingen geïnformeerd", aldus het commentaar van PTT Telecom.

In het Caribisch gebied hebben in de loop der jaren vrijwel alle landen hun telecommunicatiebedrijven geprivatiseerd. Alleen de Bahamas en de Nederlandse Antillen zijn daar nog niet toe over gegaan, hoewel de Antillen al een eind op weg zijn.

Bonaire (Telbo) is als eerste eiland van de Antillen over de streep getrokken; een samenwerkingsovereenkomst met PTT Telecom werd reeds getekend, vooruitlopend op het proces van decentralisatie. Op Bonaire zal het Nederlandse telecommunicatiebedrijf voor 49 procent participeren. Met de vakbond is zelfs al een cao overeengekomen.

Op Curaçao bevinden de onderhandelingen met PTT Telecom zich in een vergevorderd stadium. Waarnemers verwachten dat wellicht deze maand nog het Memorandum of Understanding zal worden getekend. Dat zal mede afhangen van de goedkeuring door de Staten van de wetgeving inzake decentralisatie. Op St. Maarten (Telem) zijn de onderhandelingen met PTT Telecom voorlopig stopgezet. Op Aruba (Setar) is tot nog toe nog geen sprake van daadwerkelijke onderhandelingen.

De Antillen beschikken tot nu toe over een overkoepelend telecommunicatiebedrijf (Landsradio), dat de internationale verbindingen regelt. De grootste eilanden beschikken elk over een eigen deeltje Landsradio en kennen daarnaast een lokaal communicatiebedrijf. Op Curaçao is dat Setel.

AUTONOMIE

Sinds 1988 zijn de Antillen bezig met een decentralisatieproces, wat ingebed is in het streven naar meer autonomie. Vooral op Curaçao klinkt de roep om meer zelfstandigheid steeds luider. Er moet ook gedecentraliseerd worden om per eiland te kunnen beslissen wat er met het opgesplitste deel telecommunicatie moet gaan gebeuren. De regerende coalitiepartijen zijn evenals PTT Telecom van mening dat 'niet aan de internationale trend van globalisering ontkomen kan worden'.

Bij herhaling hebben minister De Paula en gedeputeerde Monte, die in deze fase van decentralisatie beiden worden aangesproken op de participatieplannen met PTT Telecom, verklaard dat in de regio volop geprivatiseerd wordt 'om de boot niet te missen'.

Opvallend daarbij is dat de Engelstalige eilanden vrijwel allemaal gekozen hebben voor participatie met Cable and Wire en dat de economische sterkte van het eiland de participatie-verhouding bepaalt. Zo ligt de verhouding in Trinidad en Tobago 51/49, waarbij het minderheidsaandeel bij Cable and Wire ligt.

Jamaica heeft slechts 20 procent in overheidshanden gehouden en Cable and Wire 80 procent toebedeeld. Een economisch welvarender land als Belize heeft echter een ruim meerderheidsaandeel met 75 procent in eigen handen en 25 procent voor British Telecom.

ONVERMOGEND

Kleine, redelijk onvermogende eilanden als St. Lucia en St. Kitts hebben niets meer in eigen handen gehouden en de telecommunicatie voor 100 procent geprivatiseerd.

In sommige gevallen is besloten de lokale telecommunicatie volledig in eigen handen te houden en alleen het gedeelte van de internationale verbindingen te privatiseren, zoals in Antigua het geval is.

Curaçao heeft besloten internationaal (Landsradio) en lokaal (Setel) samen te voegen nadat gedecentraliseerd is. In het nieuwe te vormen bedrijf Curtel N.V. zal PTT Telecom voor 49 procent participeren, is het plan.

Een belangrijk argument om PTT Telecom te laten participeren is volgens insiders dat Curaçao de boot mist als niet die mondiale trend om te integreren met grote telecommunicatiebedrijven wordt gevolgd. Een bedrijf als PTT Telecom biedt garantie voor een optimale toegankelijkheid van de telecommunicatiemarkt, zo wordt gezegd. Ook speelt mee dat men af wil van te veel overheidsbemoeienis, daar dit zeer vertragend zou werken op de besluitvorming. In een snelle wereld als de telecommunicatie zou het management niet dwarsgeboomd moeten worden door een bureaucratisch en log overheidsapparaat, aldus een lokale telecommunicatiedeskundige.

Samenwerking Mavo's over Papiamentu

WILLEMSTAD — Deze week hebben de Zwijssen Mavo, de Anne Frank Mavo te Den Haag en Sede di Papiamentu een overeenkomst gesloten waarbij laatstgenoemde instantie zorg zal dragen voor de vormgeving van het keuzevak Papiamentu op de Zwijssen Mavo.

De Anne Frank Mavo in Den Haag heeft veel allochtone leerlingen en de directeur streeft ernaar die leerlingen zoveel mogelijk ook lessen te laten volgen in hun eigen moedertaal. Zo is het op die school mogelijk b.v. Hindi, Turks, Marokkaan, Urdu, Sranang Tongo en ook Papiamentu als keuzevak te volgen. Er zijn 18 Antilliaanse leerlingen waarvan er 16 deze lessen Papiaments volgen.

Genoemde Mavoscholen gaan in de toekomst samenwerken op het gebied van de vakken Papiamentu, Spaans en Nederlands als tweede taal. Op de foto het moment van ondertekening van het akkoord door directeur Corasol van de Zwijssen Mavo, mw Clemencia van de Sede di Papiamentu en directeur Gijsen van de Anne Frank Mavo uit Den Haag.

ALM: nieuwe telefoonnummers

WILLEMSTAD — Ingaande maandag aanstaande 16 maart 1992, treedt de nieuwe ALM-telefooncentrale in werking. Dit betekent dat het nummer waarop alle ALM-afdelingen te bereiken zijn nu 338888 wordt, terwijl het oude centrale nummer, 681322, vervalt.

De afgelopen weken had de ALM problemen met haar communicatie vanwege technische storingen aan haar oude telefooncentrale. Ondertussen heeft men zich ingespannen voor de installatie van de nieuwe centrale om deze situatie te verhelpen. Ingaande maandag aanstaande zal de nieuwe centrale klaar en operationeel zijn, waardoor nu de ALM optimaal bereikbaar zal zijn.

Andere wijzigingen die van belang zijn voor het algemeen publiek, zijn de nummers van de afdelingen die buiten de normale kantooruren bereikbaar moeten zijn. De betreffende nieuwe nummers zijn: Medische Dienst - 338267, passagiers afhandeling - 338168, baggage claims - 338170, catering - 338177, administratie - 338121, autodienst - 338137, beveiliging - 338298, technische dienst - 338163.

Wat voorlopig niet zal veranderen is het nummer van ALM's afdeling Reserveringen, welke 613033 blijft.

Maandag volgende tv-forum referendum

WILLEMSTAD — Maandagavond a.s. vindt opnieuw een directe uitzending plaats van het programma "Discussieren over onze toekomst", in het kader van Desishon '92. Tijdens het eerste programma, zijn een aantal relevante aspecten van het komende referendum in het algemeen doorgenomen, waarbij eenieder vragen en opmerkingen naar voren kon brengen.

De volgende programma's zullen meer gericht zijn op specifieke thema's, die zijn op specifieke thema's, die zijn vastgesteld d.m.v. een aantal straatinterviews. In het eerstvolgende programma wordt informatie gegeven en gediscussieerd over de staatkundige structuur van de Antillen en Curaçao. In het bijzonder wordt de voorgeschiedenis behandeld die heeft geleid tot de huidige situatie, en de door de verschillende eilandgebieden aangenomen moties. Bovendien zal de betekenis van een referendum worden uitgelegd en van begrippen als autonomie, onafhankelijkheid en het recht op zelfbeschikking.

Het panel bestaat uit verschillende deskundigen, die hun uitleg en gezichtspunt over deze onderwerpen zullen formuleren. Het betreft de heer Oscar Castillo, mevr mr Raquel Reuyl-Raven, Charles do Rego M.B.A. en Mac Hasham M.B.A.

Als publiek zijn de UNA-studenten uitgenodigd, terwijl er opnieuw de mogelijkheid wordt gegeven om gedurende bepaalde onderdelen van het programma telefonisch vragen en opmerkingen naar voren te brengen. Evenals de vorige week, begint het programma om 9 uur 's avonds op Telecuraçao.

Pabien aan de Masters!

Caribbean Media Consultants N.V. is er namens THE CMC GROUP trots op te hebben bijgedragen aan de Open Dag ter gelegenheid van het 12 1/2 jarig jubileum van Caribbean Fasteners.

Wij zijn er Zeker & Vast van overtuigd dat het vanmiddag een geweldige happening wordt!

Caribbean Media Consultants

ADVIESBUREAU VOOR COMMUNICATIE EN PR.

Pietermaai 84, Willemstad, Curaçao, N.A.
Telefoon 599 9 - 65 63 62. Telefax 65 65 83.

We love to communicate!

Franse speelfilm op 19 maart in OB

WILLEMSTAD — Het bestuur van de Alliance Française Curaçao presenteert op donderdag 19 maart aanstaande een film getiteld "La Passante du Sans Souci". Het is een Franse film met een Engelse ondertiteling. Michel Piccoli speelt de rol in van Max Baumstein. De producent van deze film is Jacques Rouffio. De voorstelling vindt plaats in de filmzaal van de Openbare Bibliotheek. De entree voor niet leden bedraagt f.15,- terwijl gewone leden f.10,- betalen.

Advies-commissie studie-financiering

WILLEMSTAD — Op donderdag 12 maart heeft het bestuur van de stichting studiefinanciering Curaçao (SSC) een adviescommissie geïnstalleerd. Deze commissie heeft tot taak het bestuur van de SSC te adviseren inzake het algemeen beleid ten aanzien van de studiefinanciering.

Gedeputeerde Edward Mendes de Gouveia legde bij de installatie uit dat voor de commissie personen uit zoveel mogelijk disciplines (dienst arbeidszorg, dienst economische zaken, UNA, onderwijs en bedrijfsleven) zijn gekozen, ten einde de adviezen zo uitgebalanceerd mogelijk te doen zijn. De leden van de commissie zijn benoemd voor een periode van twee jaar.

In de komende maanden zal de commissie zich voornamelijk buigen over voorstellen ten aanzien van stringentere richtlijnen voor de toekenning van leningen in de Verenigde Staten. Verder zullen richtlijnen geformuleerd worden inzake het al dan niet toekennen van leningen voor Nederland en elders op basis van geconstateerde behoeften.

Werkelijkheid in documentaire haalt "paradijselijk" Nederland onderuit

AMSTERDAM/WILLEMSTAD — Het eerste beeld toont de wijk. De camera glijdt van de ene flat naar de andere, blijft hangen op het gezicht van een Antilliaanse jongen. "Ik tekende het uit m'n hersens. Ik ga naar Nederland, naar het paradijs. Ik dacht dat het een paradijs was, maar 't is niet zo".

"E Paraiso is geen paradijs" heet de documentaire die Vara op dinsdag 17 maart in het kader van de Impact-reeks uitzendt over het probleem van de honderden werkloze Antilliaanse jongeren in de Amsterdamse Bijlmermeer. Maker Cees Overgaauw liet zich inspireren door de publiciteitsgolf die op gang kwam nadat in het winkelcentrum De Amsterdamse Poort een beveiligingsbeambte van de Hema door een Antilliaanse jongen werd doodgestoken. Publiciteit die niet alleen overwegend negatief was, vond Overgaauw, maar ook eenzijdig omdat iedereen aan het woord kwam, behalve de Antilliaanse gemeenschap zelf.

In de Bijlmer wonen ongeveer 7.000 Antillianen, waarvan 500 jongeren. Het werkloosheidspercentage bedraagt ongeveer 70 procent. Bij gebrek aan toekomstperspectief vervallen veel jongeren in criminaliteit. Een derde van hen komt vroeg of laat in aanraking met de politie.

"Het is niet dat ze niet willen integreren en werken, maar de Nederlandse samenleving neemt ze niet op. Op de Antillen voelden ze zich Nederlander. Hier worden ze in de eerste plaats als Antilliaan gezien. Dan vallen ze terug op hun eigen groep", zo verklaart Lucienne Gena van Streetcornerwork Blenchi in de film de gebeurtenissen in een notedop.

Hoe extreem geïsoleerd de groep inmiddels is geworden, ervoer Overgaauw toen hij probeerde contact met ze te zoeken. Bij zijn eerste bezoek aan een kraakpand in de Hoptille anderhalve maand geleden werd hij nog ronduit vijandig bejegend.

"Ik heb er een paar uur gezeten, zonder een woord met iemand te wisselen. Weken achter elkaar. Alsmaar je kop laten zien". Na verloop van tijd had Overgaauw in zoverre het vertrouwen gewonnen dat de camera tevoorschijn kon worden gehaald. In totaal filmde hij negen dagen, waarvan uiteindelijk drie kwartier is overgebleven.

RELIGIEUS

Eén van de hoofdpersonen in de documentaire is David. Op Curaçao had hij op zijn 17de al een crimineel verleden opgebouwd. Zijn moeder kon de opvoeding niet meer aan en kocht een enkele reis Schiphol voor David in de hoop dat hij in Nederland een opleiding zou kunnen volgen. David, opgegroeid in een van de armere buurten van Curaçao, had heel andere plannen. In het "paradijs" wilde hij zijn criminele carrière voortzetten om als miljonair naar zijn eiland te kunnen terugkeren. Op Schiphol werd hij echter bij toeval opgevangen door een religieuze organisatie. Nu volgt David een opleiding voor metaalbewerker.

Hij moet "het" nog maken. Stanley Minguel heeft het gemaakt. Hij werkt bij de politie in de Bijlmermeer en doet verwoede pogingen goede contacten met de jongere en minder fortuinlijke Antillianen op te bouwen. Hij weet als geen ander hoe moeilijk ze het hebben, hij heeft het zelf aan den lijve ondervonden. Misschien klinkt hij daarom zo streng. Harder dan zijn blonde Nederlandse collega. Hij heeft zijn "met pijn en moeite" bereikte positie te danken aan hard werken. "Ik wilde niet op m'n bek gaan". De Antilliaanse jongeren moeten zich gewoon aan de regels houden, zegt hij in "E paraiso". "Crimineel gedrag tolereer ik niet". Sommige Antillianen halen hun schouders op over de krachtige taal van de wetshandhavers in Nederland. "Als je op de Antillianen iemand vermoord, krijg je 20 jaar. Hier misschien 4. We voelen ons hier gewoon in luilekkerland, begrijp je?"

UITZICHTLOOS

Overgaauw hoopt met zijn documentaire begrip te kweken voor de uitzichtsloze positie waarin de Antilliaanse jongeren in de Bijlmer verkeren en op z'n minst één misverstand uit de weg te ruimen; dat de jongeren hun taalproblemen aan zichzelf te wijten zouden hebben omdat de voertaal op de Antillen Nederlands is.

"Dat is niet waar", zegt docente Nederlands Patricia Sambo. "In de klas is Nederlands wel voertaal, maar als je één stap buiten zet niet meer. Niemand kan een Antilliaan kwalijk nemen dat hij het Nederlands niet spreekt of begrijpt".

Het beeld over het paradijs op aarde in Nederland is voor de Antillianen in de Bijlmer al lang vervlogen. Desondanks houden ze tegenover hun achtergebleven familie en vrienden de schijn op. "Trots", vermoedt Overgaauw. Een trots die er helaas toe kan leiden dat meer Antilliaanse jongeren in de toekomst een koude douche te wachten staat.

"E Paraiso is geen paradijs" wordt op dinsdag 17 maart om 23.05 uur via Nederland 2 door de Vara uitgezonden in de rubriek "Impact".

Creatieve jeugddienst

WILLEMSTAD — "Op reis: een creatieve kerkdienst". Onder dit thema organiseert de jongerengroep van de Fortkerk en de Emmakerk op 15 maart a.s. een jeugddienst.

Het thema werd ingegeven door de mens, die als het ware op een reis door het leven is. Onderweg maakt hij van alles mee. Dingen om over te jubelen, dingen om depressief van te worden. Een mens kan zo heel wat met zich mee slepen door het leven. In een verrassend kerkspel worden div. mensen, met diverse achtergronden, ten tonele gevoerd. Muzikale medewerking wordt verleend door de groep 'Nos Alabansa'. De jeugddienst, op zondag 15 maart, begint om half acht 's avonds, in de Emmakerk, te Rio Canario.

XEROX

The leader in office equipment, has opening for the following positions:

SYSTEMS ANALYST/ SALES REPRESENTATIVE. (Age 25 - 35)

Job requirements:
Knowledge and experience with:
- IBM-compatible PC and PS/2 hardware
- AS/400 AND OR S36 (Min. 3 years)
- Novell Network (Netware 3.11)
- Systems design & Programming (Min. 3 years)
- Sales of Systems hardware.

When applying for SYSTEMS ANALYST/SALES REP., please mention **SYSTEMS.**

LOGISTICS & DISTRIBUTION SUPERVISOR (Age 25 - 35)

Job requirements:
- Financial planning and analytical ability
- Knowledge of inventory control processes
- Good communication skills and problem solving ability
- Knowledge of warehouse planning, inventory planning, forcasting, distribution processes
- Computer literary (PC, spreadsheet etc.)

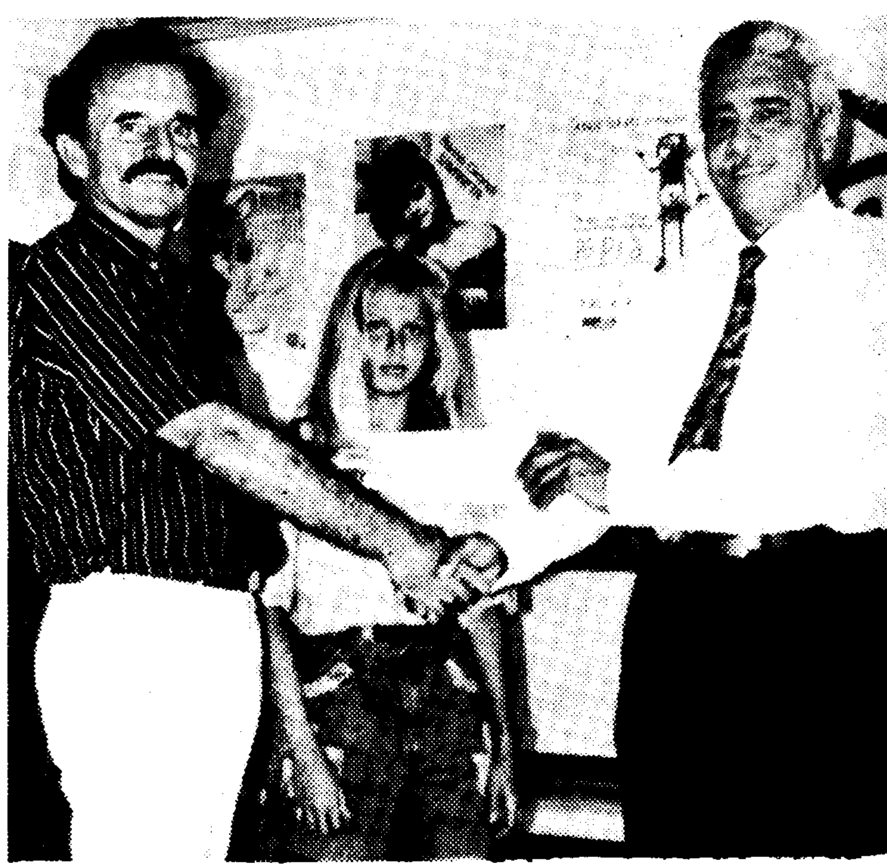
When applying for L&D supervisor, please mention L&D.

Send applications in writing with related resumé before March 18, 1992 to:
XEROX ANTILLIANA N.V.
Personnel Dept.
Schottegatweg Oost 2.
Curacao, N.A.
Fax: 599 - 9 - 370911.

■ *ORANJESTAD — Bij de verzekeringsafdeling van de Caribbean Mercantile Bank vond een ontvangst plaats om het feit te herdenken dat Rudy Stamper een kwart eeuw bij de CMB werkzaam was. In tegenwoordigheid van gezin, personeelsleden en directie werd Stamper op hartelijke wijze gehuldigd.*

FOR RENT
Brandnew 2 bedroom, 2 bathroom
HOUSE
2 Minutes from major hotels.
Rent: $900,- per month.
Call: 20720 or 66334

ORANJESTAD — *Aruba Bank heeft een cheque geschonken aan het Sint Augustinus College, in San Nicolas. De cheque wordt besteed aan de inrichtingskosten voor een nieuw video-annex filmlokaal. Op de foto overhandigt branch-manager van Aruba Bank San Nicolas, Carlos Dirksz (rechts), de cheque aan de direkteur van het Augustinus College, Jacques Thonissen, in tegenwoordigheid van de jongste leerlinge, de twaalfjarige Shayne de Cuba.*

FOR SALE
A building situated in San Nicolas, near the Lago Sport Park.

This building can be used as e dwelling, business, office or snackbar.
Nextt othe building there is a spacious warehouse.

Interested parties can call **26020** for further information after business hours.

Bo vacacion lo ta un gran sensacion na WALT DISNEY

NOS TIN 2 PAKETE FANTASTICO:

I. Di 12 JULI te 23 JULI, 1992 (12 dia/11 anochi)
II. Di 23 JULI te 4 AUG, 1992. (13 dia/12 anochi)

- Pasashi Aruba/Miami/Aruba cu Air-Aruba,
- Stampia na Aruba,
- Tax di seguridad y salida na Miami,
- Transporte cu bus di Miami pa Orlando,
- Accomodacion pa 9 anochi na Howard Johnson Lodge na Orlando,
- Tur dia 2 desayuno gratis pa camber na Orlando,
- Accomodacion pa 2 anochi (pakete I) of 3 anochi (pakete II) na Howard Johnson Convention Center na Miami,
- Admission na tur atraccionnan y tournan,
- Transportacion pa y for di tur atraccionnan,
- Bishita di un dia na WALT DISNEY WORLD,
- Un dia na EPCOT CENTER,
- Un dia na MGM STUDIOS,
- Un dia na UNIVERSAL STUDIOS,
- Un dia BUSCH GARDENS na Tampa,
- Un dia KENNEDY SPACE CENTER na Cape Canaveral,
- Un dia na SEAWORLD,
- Un dia mas na DISNEY WORLD y/of EPCOT CENTER.

ACCOMODACION PA PERSONA:

Quadruple	(4 adulto)	AF. 1.575,00
Triple	(3 adulto)	AF. 1.675,00
Doble	(2 adulto)	AF. 1.845,00
Junior	(10 te 12 aña)	AF. 950,00
Mucha	(2 te 10 aña)	AF. 859,00
Baby	(bao 2 aña)	GRATIS

Puntra pa nos plan di financiamento di bo viaje.

maduro travel
ORANJESTAD - Tel.: 25995 of 23888.
SAN NICOLAS - Tel.: 46624 of 41989.

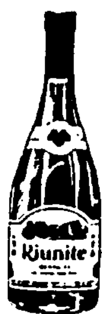
ARUBA DAILY ENTERTAINMENT

Zondag
Hutspot met
Live muziek

Geopend:
Zondag tot en met donderdag 11.00 a.m. - 2.00 a.m.
Vrijdag en zaterdag 11.00 a.m. - 3.00 a.m.
L.G. Smith Blvd. - Harbourtown.

Telefoon: 38826

Voor iedere gelegenheid:
Aruba's Best loved imported wine **RIUNITE on ice.**
Mercurius Trading Co.
(Handelsmaatschappij Mercurius n.v.)
Uw feest slaagt zeker met RIUNITE!

Now every day is a Friday's!
DON'T JUST DO IT AT THE BEACH! DO IT AT FRIDAY S! WE HAVE THE MARGARITAS WAITING!
So ... Meet me at Friday's
Monday - Thursday 11 a.m. - 11 p.m.
Friday - Saturday 11 a.m. -Midnight
Caya Betico Croes 42 (mainstreet 42)

Wilhelminastraat 2, Oranjestad
Telefoon: 348888

Geopend:
MAANDAG TOT EN MET VRIJDAG:
LUNCH - Open buffet $ 10.00 van 11.30 tot 14.00 uur
DINNER - 18.00 tot 23.00 uur

INDONESISCHE en INTERNATIONAAL MENU

DINSDAGMIDDAG GESLOTEN.
ZATERDAG EN ZONDAG ALLEEN DINNER.

Drive - In:
today at
8:30 & 12:00 PM
Sunday at 9:00 PM
"Stone Cold"
drama 18 yrs.

Principal
today at
8:30 PM
Sunday at 8:30 PM
"Ambulance"
thriller 18 yrs.

ABN·AMRO

Aruba Branch
Caya G.F. Betico Croes 89

VACATURES

Wegens toegenomen zakenvolume kunnen bij ons geplaatst worden administratieve krachten (v/m)

EISEN: DIPLOMA
HAVO/VWO

Geïnteresseerden worden door de afdeling Personeelszaken uitgenodigd voor een persoonlijk onderhoud op vrijdag, 20 maart tussen 9.00 en 11.00 a.m.

CREATING THE STANDARD IN BANKING

Te koop wegens vertrek
LADA SAMARA 1989
26.000 KM i.g.s.
Afls. 4950,=
Tel.: 24515 (tussen 12.00 en 14.00 uur)

TE KOOP
INDUSTRIE TERREIN
gelegen aan de weg naar San Nicolas.
EIGENDOMS TERREIN
van 2240 m² te Savaneta. Ideaal voor appartementen.
Savaneta 316
Tel: 47324

WAARSCHUWING

De marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op dinsdag 17 maart 1992 van 07.00 uur tot 13.20 uur, donderdag 19 maart 1992 van 07.00 uur tot 19.00 uur en vrijdag 20 maart 1992 van 07.00 uur tot 16.00 uur schietoefeningen worden gehouden op Anabui en California. Er wordt geschoten met scherpe munitie. Het onveilig gebied wordt afgebakend met rode vlaggen en borden.

HOUSE FOR SALE

The following residences are being offered for sale in Aruba

1 **Mon Plaisir area** - Constantijn Huygensstraat
Huge living room, dining room, master and second bedroom, 2 full bathrooms. Kitchen, foyer, porch and yard. Guest room and maid living quarters both with full bathrooms.
Excellent location Af. 425.000,=

2 **Rooi Santo area** - Near the Hotels
2 Bedrooms, 2 full bathrooms. Living room, kitchen, study, porch and patio. Nice yard. Fully air-conditioned.
Good house Af. 325.000,=

3 **San Nicolas area** - Weg Seroe Blanco
Master and 3 bedrooms, 2 full bathrooms. Oversized living room and big open kitchen with appliances. Nice large patio, front porch, yard with tropical fruit trees. Aprox. sizes 2000 m2. Living quarters for maid plus full bathroom. 2 Car indoor garage.
Fully air-conditioned.
Large family residence Af. 450.000,=

For more information contact Ms Poppy Diaz Telephone: 21281-21255 Fax: 31910

we are moving to serve you even better!!

TOYOTA GENUINE PARTS

Announcement

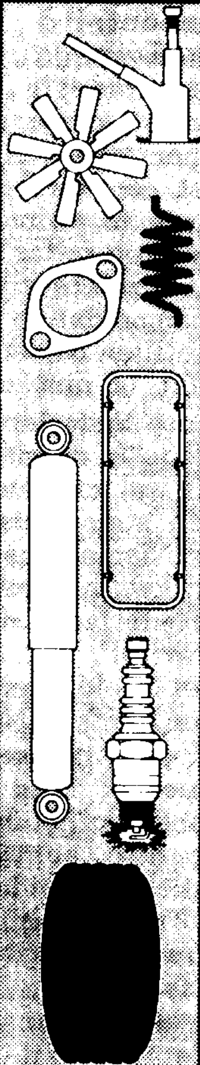
GCA
Garage Cordia Aruba n.v.

by means of this advertisement announces to all its clients and the people of Aruba in general that they will be closed on:

Friday, March 13, 1992 and Monday, March 15, 1992

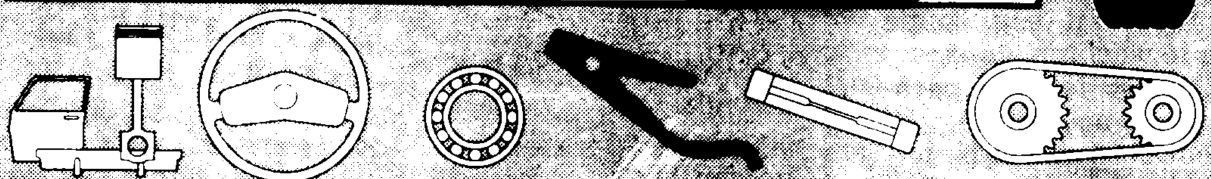
due to moving of their parts department to its new modern one of a kind location in their new building situated on

Franklinstraat #2 through #4
behind the Caribbean Mercantile Bank (Boulevard branch).

TOYOTA

We love what you do for us... TOYOTA

Please accept our sincerest apologies for any inconveniences

playa linda *beach resort*

Departamento di ACCOUNTING di Playa Linda Beach Resort tin oportunidad di trabao pa:

(ASISTENTE) - ADMINISTRATIVO
(M.B.A. a/o
P.D. "Boekhouden" a/o
M.A.O. "Administratie"/"Assistent" a/o)

Orario di trabao:
Dialuna pa Diabierna: 8.00 a.m. - 4.45 p.m.
Otro abilidadnan
— un persona eficiente
— independiente
— responsable y madurá
— abil den computer
— propio transportacion y
— bon colaborador

sunny sunsational!

Nos salarionan ta competitivo y beneficionan excelente:
SEGURO "OHRA" pa Bo y Bo famia
SEGURO di BIDA pa empleado
SEGURO di ACCIDENT pa empleado
PLAN di PENSIOEN y AHORRO
VACACION 15 dia na inicio y e ta sigi aumenta
Adicional 6 dia off pa NO AUSENTE
Adicional 4 dia off CASUAL pa anja
Educacion Training
COMPENSACION pa CUMINDA
Ariba bo cumpleaño 1/2 dia OFF
RECONOCIMIENTO
BONUS di Pasco
CAFETARIA atractivo
ACTIVIDADNAN pa empleado
Plan di CRECEMENTO den trabao
Oportunidad pa wordo PROMOVE den SUN RESORTS
Y PRONTO... PLAN DI VIVIENDA PA EMPLEADO

Pa mas informacion y aplicacion, yama Tel.: 31000 - ext. 807

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
100.

ALARMCENTRALE
115.

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

BIOSCOPEN
DRIVE-IN 20.30 en 24.00 uur **Stone Cold** (drama, 18 jr.)
PRINCIPAL 20.30 uur **Ambulance** (thriller, 18 jr.)

BIOSCOPEN ZONDAG
DRIVE-IN 21.00 uur **Stone Cold** (drama, 18 jr.).
PRINCIPAL 20.30 uur **Ambulance** (thriller, 18 jr.)

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
(zaterdag + zondag)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter E. Lacle via dr Horacio Oduber Hospitaal tel.:24300.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter D. Bislip via sentro mediko San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Sta. Cruz, Macuarima 23B (Sta. Cruz), tel. 28028.
Pariba di brug: San Nicolaas, B. v.d. Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45712.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale, **tel.: 115, op te bellen.**

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

Kwaliteits foto's
Kodak Colorwatch system ®
Uitsluitend bij:
Checkpoint Color
– Columbusstraat
– Port of Call
– Playa Linda

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 19.00 The World's Museum; 19.30 Style With Elsa Klensch; 19.45 Big Story; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Prime News; 21.30 Movie; 23.30 Sports Tonight.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 Father Murphy; 19.00 Cologne Jazz House; 19.30 Showtime; 20.30 A Man Called Hawk; 21.30 Basketball; 23.30 Sports Tonight.

* * * * * * * *

ZATERDAG
DIVERSEN
VOETBAL
20.00 uur R.C.A. vs J. Aruba - R.C.A.

ZONDAG
DIVERSEN
ARUBA WIELRENNERSBOND
30-km race van Arashi naar het Lago Sport Park.

VOETBAL
16.00 uur Estrella vs Bubali; 20.00 uur Brazil Jrs. vs Dakota - R.C.A.

SOFTBALL
10.00 uur Jani's Skylab Truck vs Lee Tai Trading; 12.00 uur Caribe vs Joey's; 14.00 uur Athletic's Amstelito vs Ballantine C.H.; 16.00 uur Frisian Flag vs Olympic - Caribe.

10.00 uur Frank Party Service vs Saliña Sluggers; 12.00 uur Eman Trading Co vs Pueblo Supermarket; 14.00 uur Sta Cruz Stars vs Blue Stars Rowigini's; 16.00 uur Seguros Laclé vs ABN-Amro Bank - Duracell.

Iedereen is altijd Happy met
PEPSI
Bestel bij Uw kruidenier
Victoria Bottling Company

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19) iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BIBLIOTHEEK CENTRO DI BARRIO DAKOTA **(openingstijden):** dinsdag van 16.00-20.00 uur en vrijdag van 17.00-19.00 uur.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur, zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur
PARADERA: zat.: 19.00 uur, zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen

* * * * * * * *

Hirsch Ballin komt Rekenkamer tegemoet inzake Aruba

DEN HAAG/ORANJESTAD — Aruba en Nederland hebben gisteren een protocol ondertekend, waarin alle procedureregels rond de ontwikkelingssamenwerking tussen beide landen nauwkeurig zijn vastgelegd. En daarmee reageerden beide landen in het koninkrijk daadwerkelijk op de kritiek die de Algemene Rekenkamer dezer dagen heeft gespuid op de gang van zaken rond een aantal ontwikkelingsprojecten aan het einde van de jaren tachtig. Volgens minister Hirsch Ballin hebben hij en zijn collega Oduber de kritiek van de Algemene Rekenkamer serieus genomen. "Er zijn maatregelen getroffen om herhaling te voorkomen. Het rapport is in feite in lijn met de aanpak van de samenwerkingsrelatie, zoals we die van meet af aan hebben uitgevoerd".

Hirsch Ballin wees op de opstelling van het National Development Plan voor Aruba, waarin een planmatiger aanpak van de overheidsinvesteringen is omschreven. De minister benadrukte dat het plan goed heeft gefunctioneerd en ook jaarlijks wordt aangepast. De aanbevelingen in het rapport van de Algemene Rekenkamer worden ook gerealiseerd bij de steunverlening voor wat betreft de versterking van de overheidsdiensten, de verbetering van de kwaliteit van het overheidsapparaat, de milieuzorg en de rechtshandhaving en het onderwijs.

GEBREKEN

"In het document dat we zojuist hebben ondertekend is zeer nauwkeurig omschreven hoe het zal gaan met de aanvraag van projecten, de beoordeling daarvan en de toetsing van de uitvoering ervan. Langs deze weg wordt de hulpverlening aan Aruba op een nieuwe leest geschoeid", aldus de minister. Hij kondigde de spoedige komst aan van een interne deskundige. Deze zal de Arubaanse minister van financiën ondersteunen bij de beoordeling van de opzet en uitvoering van projecten. "Met de werving zijn we al zo ver gevorderd dat hij binnenkort daadwerkelijk in dienst zal treden", onthulde minister Hirsch Ballin, Premier Oduber ging nog niet in op de persoon van de kandidaat, maar hij sloot niet uit dat het ook een Europese Nederlander zou kunnen zijn die op Aruba zijn sporen op dat terrein heeft verdiend. Naar de mening van de minister van koninkrijkszaken zullen aldus de door de Rekenkamer gesignaleerde feilen en gebreken in de toekomst kunnen worden vermeden en voorkomen.

STATUUTWIJZIGING

Op een korte persconferentie in "Nieuwspoort" in Den Haag kondigde minister Hirsch Ballin verder aan dat hij nog deze maand twee voorstellen van rijkswet tot wijziging van het statuut.

Het ene moet garanderen dat Aruba deel blijft uitmaken van het koninkrijk en dat de onafhankelijkheidsdatum van 1 januari 1996 wordt geschrapt. Het andere legt de grondslag voor het solidariteitsfonds ten behoeve van de kleine, minder draagkrachtige eilanden.

Minister Hirsch Ballin sprak met premier Oduber ook over de besteding van de middelen, zoals die in de Kabna-begroting voor Aruba zijn vastgelegd. Ook op dat punt is grote vooruitgang geboekt. "Er worden nu middelen gereserveerd ten behoeve van een aantal concrete projecten. Hier en daar moeten nog wat details worden geregeld. De projecten, waarvoor nu middelen zijn gereserveerd, betreffen de beleidsprioriteiten op het gebied van onderwijs, volksgezondheid, milieu naast de intensieve samenwerking op het gebied van de rechtshandhaving, het psychiatrisch ziekenhuis, de begroting om-her- en bijscholing ten behoeve van de werkgelegenheid op Aruba en de inrichting van een advies- en managementcentrum", preciseerde de minister.

De Dutch Caribbean Promotion campagne ter stimulering van het toerisme krijgt Nederlandse financiële steun en de vuilstortplaats Parkietenbos zal worden gesaneerd. Daarbij is een bedrag van vier miljoen florin gemoeid. Verder staan zelfbouwprojecten en een rioolzuiveringsproject op het urgentieprogramma.

Premier Oduber toonde zich zeer tevreden over de resultaten van de besprekingen van afgelopen week. "Vooral de gesprekken over de toekomstige staatkundige structuur van Aruba hebben mij verheugd. Binnenkort kunnen de parlementen van de drie koninkrijksdelen de voorstellen voor rijkswet behandelen en kunnen er procedures worden afgesproken voor wat betreft het zelfbeschikkingsrecht voor Aruba".

De Arubaanse premier nam op de persconferentie oud-minister van koninkrijkszaken drs Jan de Koning in bescherming tegen de kritiek in het rapport van de Algemene Rekenkamer. Die stelde dat De Koning in de periode 1987-1989 verschillende ontwikkelingsprojecten op Aruba goedkeurde, omdat het gereserveerde geld anders niet zou worden opgemaakt. Volgens Oduber was dat alleen maar een voorbeeld van pragmatisch handelen, ingegeven door de wens Aruba zoveel mogelijk te steunen om de zware slag in verband met de sluiting van de Lago-raffinaderij te boven te komen.

Beide bewindslieden benadrukten de uitstekende sfeer, waarin de gesprekken zijn gevoerd. De vriendschap zal nog eens worden geaccentueerd als beiden morgen op de Arubadag in Leiden de aanwezigen zullen toespreken.

ORANJESTAD — Ter gelegenheid van Arubadag wordt in de Nationale Bibliotheek Oranjestad een expositie gehouden die gewijd is aan Frère Alexius en De Trupialen. De opening van de expositie wordt op dinsdag zeventien maart om drie uur door frère Alexius verricht. Het zangkoor 'Tutti Frutti' zal na de opening voor Arubadag-liedjes zorgen.

Jaarvergadering dominobond

ORANJESTAD — De heer Jossy Mansur heeft een nieuw woordenboek Engels-Papiaments / Papiaments-Engels uitgegeven. Op de foto overhandigt Jossy Mansur (links) het eerste exemplaar van het woordenboek aan waarnemend gouverneur mr.Maximo Croes.

Centrale Bank: erg goed nieuws in derde kwartaal

ORANJESTAD — Het kwartaalbericht van de Centrale Bank van Aruba over het derde kwartaal 1991 vermeldt: versnelling van de economische groei, gunstige wending bij overheidsfinanciën, verbetering lopende rekening van betalingsbalans en de afname van de inflatie.

Na een vertraging van de economische groei in de eerste helft van het jaar versnelde de groei in het derde kwartaal als gevolg van een krachtige opleving van het toerisme. De Noord- en Zuidamerikaanse toeristenmarkten wonnen aan kracht, terwijl de groei van de Europese markt zich onverminderd voortzette. De groei van de particuliere binnenlandse bestedingen lijkt zich in hetzelfde tempo te hebben voortgezet. De particuliere investeringen daalden voornamelijk vanwege de voltooiing en het stil liggen van enkele grote hotelprojecten. De groei van de consumptieve bestedingen bleef ruim boven de tien procent onder invloed van voortgaande loonstijgingen. De groei van de overheidsuitgaven lijkt te zijn teruggebracht.

OVERHEIDSFINANCIEN

Laatst genoemde opmerking over de overheidsuitgaven moet met het gebruikelijke voorbehoud worden gemaakt omdat betrouwbare cijfers met betrekking tot de ontwikkeling van de financiële positie van de overheid nog altijd ontbreken. De Bank juicht daarom de eind 1991 genomen beslissing van de Ministerraad toe om een commissie te installeren met als taak op korte termijn een sluitende opstelling van de overheidsfinanciën op kasbasis te vervaardigen. Voor het moment lijkt het er echter op dat voornoemde daling van de groei van de uitgaven, in combinatie met een stijging van de belastinginkomsten met zeven procent, heeft geleid tot een daling van het financieringstekort van de overheid van 39 miljoen florin in de twaalfmaandsperiode tot en met juni tot 33 miljoen florin in de twaalfmaandsperiode tot en met september. Exclusief de uitgaven voor meerjaren projecten, die uit Nederlandse ontwikkelingsfondsen worden gefinancierd, verbeterde de positie van de overheid zodanig dat de inkomsten en uitgaven in evenwicht waren in de twaalfmaandsperiode tot en met september.

De sterke stijging van het aantal toeristen met 24 procent, internationaal gezien een uitmuntende prestatie, ging gepaard met een uitzonderlijke sterke stijging van de toeristeninkomsten met 28 procent. Deze sterke stijging kon echter niet volledig tot uitdrukking komen in een verbetering van de lopende rekening van de betalingsbalans, omdat de groei van de invoerbetalingen sterk toenam, vanwege een toename van betalingen voor goederen invoer door bedrijven uit de vrije zone. Per saldo liep het tekort op de lopende rekening (exclusief olie) terug van 63 miljoen in het derde kwartaal van 1990 tot 42 miljoen in het derde kwartaal van 1991. De kapitaalinvoer was in het derde kwartaal even groot als in het derde kwartaal van 1990. Tegenover een grotere invoer van overheidskapitaal (Nederlandse ontwikkelingsgelden) stond een lagere particuliere kapitaalinvoer als gevolg van verminderde particuliere investerings activiteit. Omdat de daling van de internationale reserves, vanwege de verbetering van de lopende rekening, minder uitgesproken was dan in het derde kwartaal van 1990, verbeterde de internationale positie met 102 miljoen in het jaar tot en met september, vergeleken met 81 miljoen florin in het jaar tot en met juni. Eind september bedroeg de voorraad internationale reserves 335 miljoen florin.

INFLATIE

In de loop van het derde kwartaal en de daarop volgende maanden waren de internationale prijsontwikkelingen gunstig vergeleken met de overeenkomstige periode in 1990, toen de scherpe stijging van de internationale olieprijzen bijdroeg aan een aanzienlijke stijging van het Arubaanse indexcijfer (van juni tot en met november 1990 steeg de consumenten prijsindex met 3,5 procent). Als gevolg hiervan daalde de inflatie van 6.1 in het jaar tot en met juni tot vier procent in het jaar tot en met november. Niettemin bleef de inflatie onder invloed van de voortdurende opwaartse druk op de arbeidskosten hoger dan die in de Verenigde Staten en Curaçao (respectievelijk drie en twee procent).

ORANJESTAD — Aruba Domino Bond houdt op vrijdag twintig maart haar jaarlijkse algemene ledenvergadering. Dit is om half acht in Club Gardenia,in Oranjestad. Op de vergadering zullen onder andere vijf bestuursleden worden gekozen. Aan de beurt voor aftreden zijn de huidige bestuursleden: Capy Leest, Freddy Dijkhoff, Roy Quandus (alle drie herkiesbaar), Maiky Faro (niet herkiesbaar) en Odulio Berg, die vorig jaar ontslag vroeg. De leden hebben tot vóór de aanvang van de vergadering gelegenheid om namen van kandidaten in te dienen.

Arubaanse munt van 25 florin

UTRECHT/ORANJESTAD — Aruba heeft nu ook een munt van 25 florin. Het muntstuk is speciaal geslagen ter gelegenheid van de Olympische Spelen van Barcelona. De eerste slag van de munt was donderdag bij 's Rijks munt in Utrecht. De plechtige eerste muntslag wordt verricht door de Arubaanse premier Nel Oduber. De voorzijde van de munt van 25 florin is ontworpen door Evelino Fingal uit Aruba, de andere zijde door Derk-Jan Hegeman, modelleur bij 's Rijks munt.

De voorzijde toont het profiel van koningin Beatrix, zoals we dat al van andere muntstukken kennen. Op de keerzijde staat "Aruba 25 florin" vermeld, evenals "Olympische Spelen". De beeldenaar bestaat uit twee windsurfers die hun sport beoefenen op de wateren voor de Arubaanse kust. Voor verzamelaars wordt de munt ook in een speciale proofkwaliteit vervaardigd. Hij is vanaf medio mei te koop. De diameter bedraagt 38 mm en het zilvergehalte 925/1000ste.

Uitbreiding WAB-staking dreigt

ORANJESTAD — Opnieuw heeft de FTA een brief aan de Raad van Ministers geschreven over de plannen van enige WAB-bedrijven om mogelijk een aantal werknemers, die in staking zijn, naar huis te sturen. Indien dit plan doorgaat dan vreest de FTA uitbreiding van de staking tot andere sectoren van de Arubaanse gemeenschap.

De politievakbond SPA vergaderde gisteravond in het FTA centre te San Nicolas om zich op de hoogte te stellen van de situatie. De vakbond van leerkrachten SIMAR verklaarde zich solidair met de FTA-actie. Algemeen secretaris Piet Nelissen van het 'Wereldverbond van de arbeid' stelde in brieven aan minister Refunjol, WAB en FTA dat de WVA achter de acties staat.

Nog steeds werd geen overeenkomst tussen FTA en WAB over een nieuw CAO bereikt. Hierdoor liggen dertien bedrijven, aangesloten bij WAB, met ruim acht honderd werknemers reeds drie weken stil. In kringen van de FTA wordt gehoord dat als WAB mensen naar huis gaat sturen dit tot een escalatie zal leiden. Vooral in de hotelsector, waar verschillende CAO's hangende zijn zal dit spanningen brengen. Indien nu de houding van de werkgevers wordt geaccepteerd, aldus de FTA, dan kan morgen in andere sectoren van het bedrijfsleven eenzelfde houding worden verwacht. Aan de ministerraad deelde de FTA wederom mee dat alle gevolgen van het naar huis sturen van werknemers geheel voor de rekening van WAB komen. Copie van de brief aan de ministerraad werd gezonden aan de AHATA, ATIA en Kamer van Koophandel.

Minister van Justitie, mr. Hendrik Croes, vertelde tijdens de wekelijkse persconferentie dat hij kennis had genomen van de reactie van de FTA op het mogelijk naar huis sturen van werknemers bij WAB-bedrijven. Hij verklaarde niet op de hoogte te zijn van deze plannen. Hij verwacht niet dat de aannemers stappen zullen nemen om lokale mensen naar huis te sturen. Zeker niet omdat ook de aannemersbedrijven beseffen hoe zeer dit de economie van Aruba kan raken. Toch, aldus Croes, zal de regering als het nodig is, niet zonder reactie blijven. Temeer omdat de regering verantwoording aan het volk moet afleggen. Met nadruk stelde minister Croes dat geen enkele werkgever Arubanen naar huis kan sturen en dan vreemde arbeidskrachten hun werk kan laten overnemen. Dat zal zeker niet toegestaan worden.

OLA-leider Glenbert Croes wees er in een verklaring op dat niet vergeten moet worden dat de werknemers het fundament van de gemeenschap vormen. In deze arbeidscrisis, evenals in andere crissisen van nationaal belang, dient de overheid als bemiddelaar op te treden om de bestaande problemen op te lossen. OLA staat achter de rechtvaardige wensen van de werknemers en is bereid hierbij bemiddelend op te treden.

Na de dood

NA HET LEZEN van de Napa van zaterdag j.l. wist ik het zeker: Er is een leven na de dood! Padu Lampe en George Meek hebben het bewezen. Ik kan nu met een gerust hart de bloemetjes buiten zetten en de beest uithangen. Later, in het hiernamaals, is mijn stem te beluisteren via de Spiricom, kanaal 157. Ik laat dan weten of het gelukt is om een handtekening van Jimmy Hendrix en Petrus te krijgen.

J. DA SILVA
Aruba.

WINDT U ZICH OOK ZO OP OVER 'T RENDEMENT VAN UW AIRCONDITIONING?
CARRIER AIRCOSYSTEMEN* WUIVEN U DE KOELTE TOE.

#1 IN AIRCONDITIONING.
*Voor professioneel gebruik

Bel Uw Carrier distributeur voor meer informatie.
Technical Contracting & Trading Company N.V.
Sta. Martha z/n, Tel. 31413, Fax 31312

Hypotheekbank voor woningbouw

ORANJESTAD — Tijdens de wekelijkse persconferentie gaf minister voor Publieke Werken, Charro Kelly, nadere bijzonderheden over de plannen om een hypotheekbank op Aruba te gaan oprichten. Deze bank zal in tien jaar tijd een werkkapitaal van honderdvijftig miljoen florin ter beschikking krijgen.

Deze week vertoefden vertegenwoordigers van de verzekeringsmaatschappij OHRA op Aruba. Zij hebben plannen om een hypotheekbank op Aruba te vestigen. Zij kwamen op Aruba voorbereidingen treffen om de bank op te richten. Uitvoerig stond minister Kelly stil bij de vele plannen voor woningbouw op Aruba; dit jaar ruim duizend woningen. De maatschappij Ecury/Kelly diende een verzoek in om beschikking over terreinen te krijgen voor de bouw van 136 woningen, terwijl men reeds enige terreinen heeft, waardoor in totaal tweehonderd woningen kunnen worden gebouwd. Daarbij gevoegd de driehonderd woningen die de FCCA jaarlijks voor haar rekening neemt, samen met de 280 woningen die door Nederland gefinancieerd worden en 150 van eigen begroting, betekent bij elkaar opgeteld duizend woningen.

Kelly haalde nog verschillende particuliere projecten aan van woningen die medegefinancieerd worden door banken en verzekeringsmaatschappijen. Het merendeel van de kopers zijn vreemdelingen uit de handelssector, die huizen kopen waarvan de prijzen tussen de 135 en 150.000 florin liggen. Met voldoening kon minister Kelly stellen dat Aruba op de goede weg is om een einde aan het woningtekort te maken.

■*ORANJESTAD — Minister Charro Kelly (rechts) heeft gisteren het optiebesluit overhandigd aan de heer Luis Mansur in verband met de door 'Jucuri Valley NV' te bouwen tweehonderd woningen. Dit projekt bestaat uit de bouw van woningen Jucuri Valley N.V. die aan geïnteresseerden verkocht zullen worden met de mogelijkheid voor financiering op lange termijn.*

Taiwan: 'Nee' tegen kernenergie

■*TAIPEI — Een duizendtal anti-kernenergie demonstranten is in Taiwan gemaskerd de straat opgegaan om te protesteren tegen de komst van een vierde kerncentrale in Kun Liao, ten zuiden van Taipei. De demonstranten deden een beroep op de Verenigde staten en Frankrijk om af te zien van de verkoop van nucleaire reactoren aan Taiwan.*

Miss Aruba verkiezing

ORANJESTAD — De verkiezing van de Miss Aruba 1992 zal plaatsvinden op 29 juni aanstaande en wordt georganiseerd door Star Promotion. Miss Aruba 1992 krijgt dit jaar ondermeer een auto als geschenk, terwijl ook de finalisten in de prijzen vallen.

Tot en met maandag aanstaande kunnen kandidaten zich inschrijven bij Miriam in het Health Center van La Cabana All suite Resort. De kandidaten moeten in de leeftijd van 18 tot 25 jaar zijn, de vijf afgelopen jaren op Aruba hebben gewoond en de Nederlandse nationaliteit bezitten.

De show van voorstellen en verkiezen van Miss Aruba wordt iets groots waaraan de Latijns Amerikaanse producer Joaquin Rivero alle medewerking verleent. De commissie schijnt haast te hebben. Na bekendmaking van het een en ander blijkt dat er slechts twee dagen tijd is voor de kandidates om zich aan te melden.

Star Promotion bestaat uit: Romeo Thijsen, Atan Lee, Maritza Reyes en Miriam Trejo, die met Ronny Brete als vertegenwoordiger van Miss Universe Beauty Peagant tot overeenstemming kwamen. Brete blijft adviseur van de organisatie.

Presentatie Fundini-verslag

ORANJESTAD — In samenwerking met uitgeverij Charuba heeft de stichting voor onderzoek en informatie, Fundini, het verslag van de vorig jaar gehouden lezingencyclus over het effect van de socio-economische ontwikkelingen in Aruba, in boekvorm uitgegeven.

Het boek werd bij de VAD-Drukkerij gedrukt en bevat negen artikelen op het gebied van socio-economische ontwikkelingen, milieu-planning, huisvesting, opvoeding, onderwijs en arbeid. Deze artikelen zijn van de hand van: Franklin Hoevertsz, Errol Sjak Shie, Gerald Engelbrecht, Jossy Figaroa, Beatriz Gooskens-Donata, Ralph van Breet, Lydia Emerencia, Rafael Zambrano en Anselmo Pontilius.

De officiële presentatie van het boek is donderdag negentien maart om acht uur 's avonds in de Nationale Bibliotheek Oranjestad. Het programma vermeldt aanbevelingen door de panelisten, declamatie en muziek. Het boek is op de presentatieavond en daarna bij de boekhandels te koop voor dertig florin.

WK Schaken in Los Angeles

LUZERN - FIDE-president Florencio Campomanes heeft in Luzern bekendgemaakt, dat de tweekamp om het wereldkampioenschap schaken 1993 in de maand augustus in Los Angeles zal plaatsvinden.

De ontmoeting plaatst de huidige wereldkampioen Gari Kasparov tegenover de uiteindelijke winnaar van het kandidatentoernooi.

In de halve finales van dat toernooi komen volgende maand in Linares oud-wereldkampioen Anatoli Karpov uit tegen de Brit Nigel Short en de Rus Artur Joesoepov tegen Jan Timman.

Bij de tweekamp om de wereldtitel bedraagt het prijzengeld ruim zeven miljoen gulden: een record voor schaakbegrippen.

Scheidsrechters Veendam tevreden

VEENDAM - Volgens de scheidsrechtersvereniging Veendam en omstreken valt het wel mee met het vandalisme rond de voetbalvelden.

De molestatie van een scheidsrechter, zondag na een wedstrijd van een lager elftal van de vereniging Kwiek, was vervelend, maar 99 procent van de wedstrijden verloopt zonder noemenswaardige incidenten.

Om de negatieve spiraal te doorbreken, wordt op 3 juni in de regio Veendam en in veertig voetbalkantines in de provincies Groningen en Drente een huis-aan-huiskrant met een oplage van 18.500 stuks verspreid.

Daarin komen onder anderen scheidsrechter John Blankenstein en bekende Nederlander Jacques d'Ancona aan het woord, is er aandacht voor activiteiten van de scheidsrechtersvereniging en vindt men ook een coupon voor deelname aan een scheidsrechterscursus in Hoogezand. In de afdeling Groningen is het tekort aan scheidsrechters dertig procent, hetgeen neerkomt op zo'n honderd fluitisten.

* * * * *

BOKSEN / PESARO - De in Zaïre geboren Italiaan Patrizio Sumba Kalambay heeft zijn Europese bokstitel in het middengewicht met succes verdedigd. In Pesaro versloeg hij zijn Engelse uitdager Herol Graham, ondanks twee knock downs in de tweede ronde, op punten. De uitspraak van de jury was unaniem.

VOETBAL / WAGENINGEN - Leen Looyen heeft een contract voor twee jaar getekend als trainer van eerste divisieclub Wageningen. Hij is de opvolger van Pim Verbeek, die na dit seizoen vertrekt naar FC Groningen. Looyen moest aan het eind van vorig seizoen vertrekken bij NEC, dat later toch degradeerde uit de eredivisie. De 44-jarige Looyen, geboren in Wageningen, zat sindsdien zonder werk.

* * * * *

Surfwedstrijden op Bonaire

WILLEMSTAD - Op zaterdag 28 en zondag 29 maart wordt op Bonaire een windsurf-wedstrijd gehouden.

De organiserende vereniging, Aqua-Speed Bonaire, heeft de bekende supermarket Cultimara weer bereid gevonden als hoofsponsor op te treden. De supermarket doet dit al onafgebroken vanaf 1987.

Curacao zal daar met een aantal windsurfers in zowel de A- als de B-klasse vertegenwoordigd zijn. Zij reizen op vrijdag 27 maart af naar Bonaire. Hun materiaal moet op 25 maart voor 09.00 uur worden afgegeven bij de boot Don Andres in de haven.

Boot-eigenaar De Jong, zelf een groot zeilliefhebber met zijn bekende boot Scorpion, vervoert dit materiaal gratis.

Jarig NAOC deelt speldjes uit

WILLEMSTAD - Het NAOC, Nederlands Antilliaans Olympisch Comité houdt op vrijdag 27 maart haar jaarlijkse algemene ledenvergadering.

Deze vangt om 20.00 uur aan in de recreatiezaal van S.E.L. Maduro & Sons aan de Maduro Plaza (bij de Dokweg).

Deze jaarvergadering is vier dagen na de 61e verjaardag van het NAOC.

Het nationaal Olympisch Comité zal op die dag, ingevolge een verzoek van het IOC, een speldje uitreiken aan de 46 atleten die vanaf 1952 tot en met 1988 namens het NAOC aan de Olympische Spelen hebben deelgenomen.

Deze uitreiking vindt plaats in de Ballroom van het Princess Beach Hotel op maandag 23 maart en vangt om 20.00 uur aan. Een uur na het officiële gedeelte zal het NAOC een receptie geven ter ere van haar 61-jarig bestaan.

Jong Aruba wint van Bubali

ORANJESTAD — Een beter spelend Bubali heeft donderdagavond in de voorcompetitie voetbal zijn meerdere moeten erkennen in Jonh Aruba, die met een 2-0 overwinning naar Noord ging.

Bubali domineerde gedurende de hele wedstrijd, maar miste het recept om doelpunten te verzamelen. Zelfs een penalty in de eerste helft werd door Robby Tromp gemist. Aan de andere kant ging het een stuk beter met Jong Aruba. De rood/witten slaagden er niet alleen in Bubali op nul te houden, maar kregen in de tweede helft door blunders van de Bubali-defensie twee opgelegde kansen die beiden benut werden. Op een hoekschop draalde de Bubali-defensie te lang en doelman Roy Maduro liet op de koop toe de bal glippen net vóór de voeten van Alesio Franken. Deze maakte geen fout en zond de bal in het net voor het eerste doelpunt van Jong Aruba. Kort daarna was een fout in de Bubali-defensie weer de oorzaak voor een doelpunt. Ditmaal zorgde Jairzinho Tromp met een kopstoot voor de tweede treffer.

De voorcompetitie wordt zaterdagavond acht uur voortgezet met twee wedstrijden: in het RCA-sportcentrum Jong Aruba tegen RCA en in het San Nicolas Sportpark La Fama tegen San Luis Deportivo.

In de aanslag

■*ANGOULEME — Troepen van de Franse Marine van de basis Angouleme nemen deel aan de oefeningen ter voorbereiding van de VN-vredesmissie voor Joegoslavië. Eind april moeten 14.000 blauwhelmen ter plekke zijn.*

AVP viert Arubadag

ORANJESTAD — De AVP zal ook dit jaar op achttien maart op grootse wijze Arubadag in en om het partijhuis aan de Avenida Alo Tromp vieren. De viering begint in de morgenuren al met domino, canasta, bolas criollas en de bekende volksspelen. Het zal ook niet ontbreken aan een poppenkast voor de kleintjes, een vlooienmarkt en diverse stands met crioyo-eten, seafood en typisch snoepgoed. Er zal volop muziek zijn, onder andere van de ongekroonde muziekband van het jaar, 'Eclipse'. Als speciale attractie wordt een fietsshow gehouden door twee jonge Amerikaanse kampioenen en twee Arubaanse kampioenen.

CAMO-loop

ORANJESTAD — Atletiekclub Medalla di Oro (CAMO) organiseert op zondag 22 maart een één-, drie- en vijf kilometerloop. De start is om vier uur 's middags bij de oude goudmijn te Bushiribana.

De éénkilometer-wedstrijd is voor de jeugd van zes tot acht jaar, negen tot tien jaar, elf tot twaalf jaar en voor dames en heren van twintig jaar of ouder die voor het eerst deelnemen. De driekilometer is voor meisjes en jongens van dertien en veertien jaar. De vijf kilometer is bedoeld voor: meisjes en jongens vijftien tot en met zeventien jaar, dames achttien tot en met 34 jaar, heren achttien tot en met 39 jaar, dames 35 jaar en ouder en heren veertig jaar en ouder.

Het inschrijfgeld bedraagt twee florin voor leden en vijf florin voor niet-leden. Bij de inschrijving ontvangt men een t-shirt van Troop-Keds. Men kan tot en met vrijdag twintig maart, vier uur 's middags inschrijven bij Idefre en Zapaar Shoe Shop in Oranjestad, Gabby's Sport Shop in San Nicolas, en op de trainingsdagen van CAMO op het Primaveraveld tussen half vijf en zes uur.

Wielrennen

ORANJESTAD — Aruba Wielrenners Bond organiseert een dertig kilometer race ter gelegenheid van Arubadag. Dit is op zondag vijftien maart. Het vertrek is om half tien vanuit Arashi naar het San Nicolas Sportpark. Er zijn prijzen beschikbaar voor de vijf finalisten. De inschrijving kost tien florin en kan geschieden bij Casa King, in San Nicolas, telefoon 25481.

FILMPROGRAM CURACAO ITC, 13-22 MARCH 1992

(All films are English spoken or English subtitled)

Sunday 15 March

19.00 **PLAFF: TOO AFRAID OF LIFE** - Juan Çarlos Tabio (Cuba) (Kaartverkoop is gelimiteerd)

21.00 **PERFECT IMAGE** - Maureen Blackwood (Jamaica);

OMEGA RISING - Dennis Elmina Davis (UK/St. Vincent)

VIDEOPROGRAMMA (ITC KLEINE ZAAL) Grootschermprojectie.

Saturday 14 maart (Caribbean weekend)

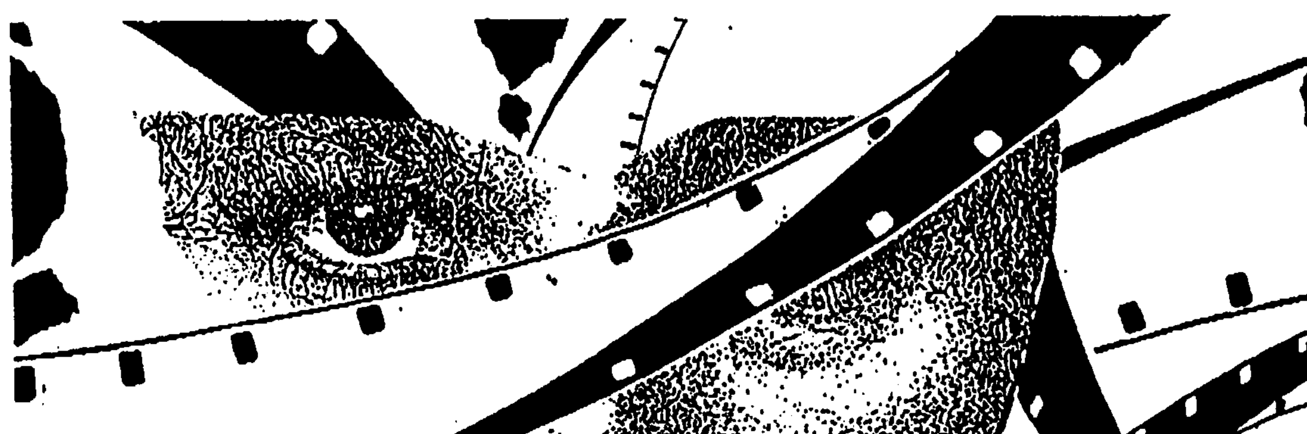
19.00 - 21.00 **The Redemption Song** by Stuart Hall (Deel 1 en 2)

21.00 - 23.00 **The Redemption Song** by Stuart Hall (Deel 3 en 4)

Sunday: 15 maart

19.00 - 21.00 **The Redemption Song** by Stuart Hall (deel 5 en 6)

21.00 - 23.00 **The Redemption Song** by Stuart Hall.

CARIBBEAN FILMMAKERS FESTIVAL

DINSDAG, 17 MAART

19.00 **BURNING AN ILLUSION** - Menelijk Shabbazz (Barbados) Een drama dat zich afspeelt tijdens de Carnavalsopotocht in Londen. Intriges, jaloezie, moord en doodslag in een swingende ambiance.

21:00 **UN PASAJE DE IDA** (One Way Ticket)

WOENSDAG, 18 MAART

19:00 **PLAYING AWAY** - Horace (Trinidad) Krankzinnige film over een cricket match waar alleen de eigen spelregels nog gelden!

21:00 **MARIA ANTONIA** - Sergio Giral (Cuba) Ontroerend mooie film spelend in een buitenwijk van Havana over een rebelse trotse vrouw die het lot tart.

DONDERDAG, 19 MAART

19:00 **SABINE** - Rene van Nie (Aruba) Wat doet een vader als zijn dochter verliefd op hem wordt???

21:00 **DAKOTA** - Wim Verstappen (The Netherlands-Aruba) Een piloot die liever vliegt met zijn oude Dakota, dan zich bindt aan een vrouw!

International Trade Centre, Curaçao, 13 - 22 maart 1992.
Kaarten à Fl. 10,00 verkrijgbaar bij de I.T.C. één uur voor aanvang van de voorstelling.
Voorverkoop: Boekhandel Salas en Mensing's Caminada.

Voor informatie over het dagelijkse programma kunt u bellen naar telefoonnummer: 627890.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

SOFTBALL
(Gasora Giants)
10.00 uur Kings vs Lucas Bols; 12.00 uur Baskin Robins vs Catterpilar; 14.00 uur Swift vs Veteranos; 16.00 uur Ennia Life vs Terremoto - terrein Suvek.

LITTLE LEAGUE
10.00 uur Libbys vs Gomez; 12.00 uur Fria vs ABN Amro; 14.00 uur Vitamalt vs Boolchand; 16.00 uur Cocacola vs Curoil - Suffisant.

10.00 uur Malta vs Setel; 12.00 uur Zwitsal vs Marchena; 14.00 uur Love Ice vs Hederex; 16.00 uur ABN Amro vs Kodak - Hurtado.

ZONDAG
SCHERMEN
09.30 uur Kampioenschap jongeren Curaçao degen A/B/C/ F/M - Mgr Zwijssencollege.

VOETBAL
(Concacaf)
17.00 uur C.R.K.S.V. Jong Colombia vs Mayaro United - S.D.K.

SPORT DAG
(Centro Hubenil Mahuma)
09.00 uur Orfic Mundu Nobo vs Suffisant; 10.00 uur Partij Nashonal (PNP) vs Partij Demokraat (DP): winnaar A; 11.00 uur Partij MAN vs partij Nos Patria: winnaar B; 12.00 uur partij FOL/SI vs C.H. Mahuma: winnaar C; 13.00 uur Winnaar A vs Winnaar B: winnaar D; 14.00 uur winnaar C vs beste verliezer A, B en C: winnaar E; 16.00 uur Veterano C.H. Mahuma vs Veterano de Koning; 17.00 uur Winnaar D vs Winnaar E - terrein Mahuma.

SOFTBALL
(Gasora Giants)
10.00 uur eerste partij semifinal; 12.00 uur tweede partij semifinal; 14.00 uur partij derde en vierde plaats; 16.00 laatste partij - terrein Suvek.

LITTLE LEAGUE
10.00 uur Boolchand vs Kodela; 12.00 Libbys vs Love Ice; 14.00 Malta vs Zwitsal; 16.00 Setel vs Marchena - Suffisant.

****

Cambuur en Dinamo ook geïnteresseerd

Rinus Israël assistent bondscoach van Nederlands elftal

ZEIST/BUKAREST - Rinus Israel treedt met ingang van 1 juli in dienst van de KNVB.

De Amsterdammer wordt assistent van Dick Advocaat bij het A-team en zal worden belast met het Olympisch elftal (Jong Oranje) en het Nederlands elftal van spelers onder zestien jaar. Israel, dit seizoen werkzaam als technisch directeur van Dinamo Bukarest, tekende voor twee jaar.

Dick Advocaat, de huidige assistent-bondscoach van Oranje en na het EK in Zweden de opvolger van Rinus Michels als hoofdtrainer, legde het eerste contact (telefonisch) met Israel vorige week donderdag. Israel, die in Nederland trainer was van Feyenoord en Den Bosch, vroeg enige bedenktijd. Hij kon tevens bijtekenen bij Dinamo en had een aanbieding van Cambuur Leeuwarden.

Israel koos voor de KNVB en maakte de overgang rond met bestuurslid Boels. Bij wedstrijden van het Nederlands elftal zal hij als assistent van Advocaat fungeren. "De tegenstanders van het A-team zijn meestal dezelfde als die van Jong Oranje. Op de dag van de wedstrijd van het A-team voeg ik me bij Advocaat en de selectie."

Over de motivatie te kiezen voor de KNVB: "Sinds ik ben gestopt met voetballen, heb ik altijd bij een club gewerkt. Ik wilde wel eens wat anders. Van Advocaat, die ook veel clubs heeft gehad, hoorde ik dat het bij de KNVB leuk werken is." Als de oud-Feyenoorder de bond had afgewezen, had hij in Bukarest een gesprek met een bestuurslid van Cambuur gehad.

ISRAEL NIET MEE

Plaatst Jong Oranje zich over twee weken in Zweden voor de Olympische Spelen van Barcelona, dan is het overigens niet waarschijnlijk dat Israel meegaat. Theoretisch is dat mogelijk omdat zijn contract op 1 juli ingaat en de spelen pas op 25 juli beginnen.

De huidige verantwoordelijke, Nol de Ruiter, de nieuwe trainer van FC Den Haag: "Ik denk niet dat hij meegaat." Israel zelf, vanuit zijn hotel in Bukarest: "Over die mogelijkheid heb ik eigenlijk nog helemaal niet nagedacht."

Israel presteert dit seizoen uitstekend bij Dinamo Bukarest. De club heeft zes punten voorsprong op de nummer twee. Afgelopen weekeinde werd de competitie hervat met een zege van 4-0 op Petrolul, de nummer drie. Sportief had Israel het naar zijn zin bij Dinamo, privé niet. Hij verpieterde in zijn hotel.

"Ik had moeite de vele uren buiten het voetbal zinvol te besteden", zei hij. "Voor anderen is in Bukarest misschien veel te bewonderen, voor mij niet." In Amsterdam heeft hij zijn kleindochter en het kaartcafé.

Of Israel het seizoen in Bukarest afmaakt. "Ik hoop het. Ik moet tegen de voorzitter zeggen dat ik vertrek en weet niet hoe hij zal reageren."

■*RINUS ISRAEL: 'op hotelkamer verpieterd'*

Opbrengsten voor Nierstichting

Dit weekeinde Blue Marlin vistoernooi Curacao Yacht Club

WILLEMSTAD - Op vrijdag 20 maart start het 26e Blue Marlin Vis-toernooi van de Cucaçao Yacht Club.

Op deze dag wordt de deelnemers een welkomstdrankje aangeboden door de sponsors Amstel Brouwerij en C. Winkel & Zn. De voorzitter van het organisatie-comité, Robert van Vliet, zal het woord voeren op de te houden captains-meeting, welke van 18.00 tot 21.00 uur op de Yacht Club wordt gehouden.

Er worden deelnemers uit Aruba, Bonaire, Venezuela, Colombia, Mexico, Guatemala, Puerto Rico en de Verenigde Staten verwacht.

Het gaat er jaarlijks om in dit toernooi de grootste (zwarste) Blue Marlin te vangen. Er zijn verschillende prachtige prijzen ter beschikking gesteld door diverse sponsors.

De opbrengst van de gevangen vis, welke aan lokale kopers wordt verkocht, gaat dit jaar naar de Nierstichting. Er wordt een grote vangst verwacht in vergelijk met de voorgaande jaren.

Op zaterdag en zondag 21 en 22 maart gaan de boten de zee op. Vanaf 08.00 uur tot 17.00 uur mag er worden geprobeerd een of meerdere vissen aan de haak te slaan. Niet alleen Blue Marlin, maar ook White Marlin, Sailfish, Mula, Dradu en Buni.

De vis wordt op beide dagen tussen 17.00 en 19.00 uur gewogen. Zaterdag, nadat de boten binnen zijn gekomen, mogen de deelnemers en genodigden hun ervaringen van de eerste dag uitwisselen tijdens een wijn- en kaasfeest op de Yacht Club.

Westerse opleidingsschool voor amateurs

Wagtmans met ploeg van acht Russische amateurs de weg op

NIEUWEGEIN - Rini Wagtmans, vroeger amateurcoach van de KNWU, is terug met een ploeg op de weg. Met Joop Steenbergen, die de aanzet gaf tot de ploeg van Jan Raas, als sponsor van acht amateurs uit Rusland.

De geldschieters, waarbij ook een handelmaatschappij uit Moskou, hebben een stichting gevormd, die de sport en vooral het wielrennen, in het GOS wil ondersteunen.

Wagtmans, twintig jaar geleden winnaar van ritten en drager van de gele trui in de Ronde van Frankrijk, is door de wielerbond van Rusland aangewezen als coördinator voor de contacten met het westen. Hij heeft het initiatief genomen tot de vorming van de ploeg.

De renners die een voortgezette opleiding krijgen in West-Europa zijn: Oleg Galkin, Andrej Dolgik, Jevgeni Isgosjkin, Vladimir Kirik, Gennadi Parkomenko, Vasili Zaika, Igor Sjilo en Aleksandr Torkatsjenko, in leeftijd variërend van 27 tot 20 jaar.

De Westbrabander, die tijdens de Spelen van Moskou de eerste sportievenen daarna talrijke zakelijke contacten legde, acht het niet onmogelijk dat enkele van "zijn" renners de spelen van Barcelona halen.

"Er is ongelooflijk veel talent in het GOS en dit is een sterke selectie daaruit. Een paar jaar geleden is het plan geboren samen te werken met de wielerfederatie van de Sovjetunie, nu richten wij ons voorlopig op Rusland en de Oekraïne."

De groep zal zich tot half april in Nederland voorbereiden, rijdt in die tijd een aantal wedstrijden en keert dan voor twee weken terug naar Moskou. De ronde van Overijssel (2 mei) is het begin van het tweede deel van het Nederlandse "werk", dat ook Olympia's Ronde omvat. In die ronde zal ook een van de Baltische staten met een ploeg vertegenwoordigd zijn.

GOEDE WIELRENNERS

"Het zijn stuk voor stuk goede wielrenners", meldde Wagtmans, die zich verder niet met de coaching bemoeit. "Zij zullen zich echter aan het westen moeten aanpassen en de ervaring heeft geleerd dat lang niet iedere goede wielrenner uit Oost-Europa daarin slaagt."

De groep uit Rusland is aanzienlijk duurder dan een Nederlandse amateurploeg. Wagtmans: "Toen zij hier kwamen hebben wij hen letterlijk en figuurlijk helemaal in de kleren moeten steken. Wij moeten zorgen voor onderbrenging, voor maaltijden, voor een vergoeding voor de familie die in Rusland is, wij hebben Nederlandse fietsen voor hen gekocht."

Toch hebben wij voor die relatief dure ploeg gekozen omdat wij dachten dat Nederlandse amateurs het, ook in hun sport, veel gemakkelijker hebben dan zelfs de toprenners van dit moment in het GOS."

Hoofdsponsor Joop Steenbergen, die zoals Jan Raas (aanwezig) als Peter Post voor de voorstelling van de ploeg in Nieuwegein uitnodigde, heeft voorlopig geen hernieuwde belangstelling voor het professionele wielrennen. "Maar ik heb wel het plan drie jaar met Russische amateurs door te gaan."

Timman laatste ronde in met punt achter koploper

LINARES - Bij het grootmeestertoernooi van Linares werd schoonmaak gehouden in afwachting van de laatste ronde.

Joesoepov en Ljubojevic lieten weten genoegen te nemen met deling van het punt in hun onderling partij uit de twaalfde ronde.

Ze konden dat doen zonder de woede van organisator Rentero over zich af te roepen. Ze hadden immers de dag tevoren zes uur tegenover elkaar gezeten en 63 zetten afgewerkt en daarmee ruimschoots voldaan aan de eis van de Spaanse grootgrutter, die remises van minder dan veertig zetten met geldboetes pleegt te bestraffen.

In de laatste ronde heeft Jan Timman nog een theoretische kans gelijk te komen met wereldkampioen Gari Kasparov. Dat kan alleen als de Nederlander met zwar wint van Salov en Kasparov met wit verliest van Ljubojevic.

In dat onwaarschijnlijke geval zit organisator Rentero met het probleem wat te doen met de hoofdprijs: een in Linares geassembleerde Suzuki-jeep. Doormidden snijden wellicht?

De terreinwagen is drieëenhalf keer zoveel waard als de officiële hoofdprijs van 15.000 gulden. Dat geld komt bovenop het startgeld, waarmee Rentero de schakers naar Zuid-Spanje heeft gelokt. Dat varieert van 7.000 tot 50.000 gulden.

Stand na de voorlaatste ronde:

1. Kasparov (Rus) 9 pnt, 2. Timman (Ned) 8, 3. Karpov (Rus) en Ivantsjoek (Oek) 7, 5. Anand (India), Barejev (Rus), Beljavski (Rus), Gelfand (Wru) en Salov (Rus) 6, 10. Illescas (Spa) en Joesoepov (Rus) 5 1/2, 12. Ljubojevic (Joe) 4 1/2, 13. Short (GBR) 4, 14. Speelman (GBR) 3 1/2.

Uitslagen van Baranca

WILLEMSTAD - Bridgeclub Baranca heeft woensdagavond gespeeld.

Van de in totaal 25 paren haalden er 11 de limiet van 50%.

De uitslagen van deze avond zijn als volgt:

1. Mw. Geenen / Hr. Brown: 64,50%; 2. Hn. Groot / Cloose: 63,38%; 3. Ds. Bongers / Engelmann: 60,61%; 4. Ds. De Vries / Saladin: 58,23%; 5. Ds. Van Silfhout / Van der Jagt: 55,19%; 6. Echtpaar Maas: 54,98%; 7. Mw. Henriquez / Hr. Soleman: 54,76%; 8. Hn. Pais / De Vries: 54,11%; 9. Ds. Van Wittmarschen / Kruisheer: 52,38%; 10. Ds. Nebbeling / Senior: 50,43%; 11. Echtpaar Jansen: 50%.

Amadeo Kemper naar Rotterdam

WILLEMSTAD - Amadeo Kemper neemt op 5 april deel aan de Marathon van Rotterdam.

De 27-jarige afstandsloper, die onder het sterrebeeld Leeuw werd geboren, is in het bezit van het Curaçaos record op de 10 kilometer met een tijd van 30 minuten en 2 seconden. Op Aruba is hij ook recordhouder op deze afstand. Daar liep hij er 1 minuut en 18 seconden langer over.

Na diverse malen aan de San Silvestre loop in Brazilië te hebben deelgenomen, won hij in 1991 op St. Vincent op de Centraal Amerikaanse en Caribische Spelen de 18 km lange cross-country in een tijd van een uur.

De afstand van 42 kilometer en 195 meter in Rotterdam verwacht hij te kunnen afleggen in een tijd rond de tweeëneenhalf uur. Amadeo Kemper heeft de laatste jaren op Curaçao geen echte concurrentie meer gehad.

De bewoner van Otrabanda wordt door een aantal andere bekende atleten naar Rotterdam vergezeld.

'Contra-expertise niet nodig'

Engelse kogelstoter Brunning geeft gebruik steroiden toe

LONDEN - De Engelse kogelstoter Neal Brunning heeft toegegeven verboden spierversterkende middelen te hebben gebruikt.

De 21-jarige atleet werd vorige maand gecontroleerd bij wedstrijden in Birmingham. Begin deze week werd bekend dat bij de controle een urinestaal een positieve reactie had gegeven. De Engelse bond wilde echter geen naam bekend maken voordat de contra-expertise gedaan was.

Donderdag gaf Brunning toe dat het betreffende urinemonster, waarin sporen van anabole steroiden waren aangetroffen, van hem afkomstig is. Brunning heeft verklaard geen behoefte te hebben aan een contra-expertise.

Zijn coach Mike Winch: "Brunning heeft het gebruik toegegeven. Daarom is een tweede controle niet noodzakelijk. Wij gaan binnenkort praten met de bond. Brunning zal dan een volledige en eerlijke verklaring geven. Met ingang van heden maakt hij geen deel meer uit van mijn groep atleten."

Brunning is de tweede Engelse atleet die wordt betrapt op het gebruik van verboden middelen. In 1988 werd polsstokhoogspringer Jeff Gutteridge bij een trainingskamp op Lanzarote betrapt. Hij werd voor het leven geschorst. Die straf is eind vorig jaar overigens omgezet in een schorsing voor vier jaar. De Engelse bond kwam daarmee op een lijn met de IAAF, die betrapte of manipulerende atleten voor vier jaar schorst.

In Engeland is wel een aantal buitenlandse atleten positief bevonden. De bekendsten van hen zijn de kogelstoter Alexander Ragasj, destijds uitkomend voor de Sovjetunie, en de Australische speerwerpster Sue Howland. Ragasj, begin deze maand Europees indoorkampioen kogelstoten in Genua, werd in 1989 bij de strijd om de Europese beker in Gateshead betrapt en voor twee jaar uitgesloten. Howland reageerde in 1987 bij een wedstrijd in Belfast positief.

*****

KUNSTRIJDEN / PARIJS - Het Franse ijsdanspaar Isabelle en Paul Duchesnay maakt de overstap naar de professionals. Het duo werd vorig jaar in München wereldkampioen en veroverde in Albertville bij de Winterspelen zilver.

Financiële situatie erg slecht

Bestuur van VCV Zeeland treedt in zijn geheel af

VLISSINGEN - Het bestuur van VCV Zeeland is in zijn totaal en met onmiddellijke ingang opgestapt. Als reden geven de bestuursleden op, dat in de afgelopen periode pijnlijk duidelijk is geworden dat betaald voetbal in Zeeland door het college niet is te verwezenlijken.

Volgens de opgestapte voorzitter Kraan is het nog onzeker of Zeeland, dat laatste staat in de eerste divisie, dit weekeinde uitkomt in de uitwedstrijd tegen Eindhoven. Eerst is overleg met de KNVB, advocaten en de accountant of Zeeland het seizoen afmaakt.

Voorzitter Rinus ten Haaf van de amateursectie van Vlissingen is, meteen nadat hij hoorde dat het profbestuur was opgestapt, begonnen met de formatie van een nieuw college. Hijzelf en amateur-bestuurder Lilipaly nemen daarin zitting. Ten Haaf was naarstig op zoek naar een derde lid. "Het zal een lange nacht worden", aldus Ten Haaf, die verwacht dat Zeeland het seizoen zal afmaken. "Ik neem aan dat de voetbalactiviteiten gewoon doorgaan."

Kraan geeft drie redenen waarom de bestuursleden hun functies ter beschikking stelden: "Allereerst de slechte financiële situatie. Het tekort over dit seizoen zal enkele tonnen bedragen, vooral veroorzaakt door tegenvallende sponsorinkomsten."

Verder ziet Kraan weinig perspectief voor de toekomst. "Willen we van de onderste plaats wegkomen, dan dienen we meer kwaliteit in de selectie te halen. Daarvoor is een hogere begroting nodig."

Als derde oorzaak ziet Kraan de samenwerking van de BVO met de amateurtak. Jaarlijks dienen de profs een bedrag van 134.000 gulden over te dragen aan de amateurs, voor de opleiding en andere zaken. Dat lukt niet. Constant bestaat een betalingsachterstand. Ten Haaf, die de financiële situatie van de profsectie heel beroerd noemt, heeft zelfs het vermoeden dat het tekort over dit seizoen zeker drie ton zal bedragen.

Koeman wordt met Tyson vergeleken

MADRID - Het Spaanse sportblad Marca heeft in zijn nummer van vrijdag een vergelijking getrokken tussen Ronald Koeman en oud-wereldkampioen zwaargewicht Mike Tyson.

Het blad publiceerde een studie over het gevolg van een vrije trap van Ronald Koeman (Barcelona) op het doel vanaf twintig meter en een stoot van Tyson.

De bal haalt na een vrije trap van Koeman een snelheid van 100 kilometer per uur.

Wanneer de bal door een verdediger zou worden weggekopt of de speler op het hoofd raakt, heeft die hetzelfde gevolg als een stoot van Tyson, waarop een knock out volgt.

PARADISE SPORT — IEDERE ZONDAG VAN 10.00 - 13.30 UUR — RADIO PARADISE 103.1 FM

— LANGS DE LIJN —
- 11.00 UUR -
Iedere week de laatste 20 minuten van de PTT-TeleCompetitie Live! bij PARADISE SPORT!

Presentatie: Willem Dekker & Jos van Vliet.
Ieder uur nieuws.
Van 13-13.30 uur het komplete WEEKEND SPORT-OVERZICHT.

- 12.00 UUR -
— SPECIALE GAST —

Het Gesprek van de Week:
Sjaak Bet, voorzitter van de Ned./Ant. Schaakbond NASB, over de opening van het Ned./Ant. Schaakkampioenschap, 16 maart 1992, en over "Een kandidatenmatch op Curaçao? Waarom niet?"

Uitslagen van Asiento

WILLEMSTAD - Dinsdagavond begon de twee clubcompetitie voor paren bij bridgeclub Asiento.

De Ds. Bergsma / De Vries hebben daar de concurrentie een flinke achterstand bezorgd. Met een voorsprong van ruim 11% op nummer twee werd deze eerste wedstrijd-avond beëindigd.

De andere deelnemers hebben nog vijf avonden om deze achterstand goed te maken.

De uitslagen zijn:

1. Ds. Bergsma / De Vries: 69,44%; 2. Ds. Schnitger / Nijdam: 58,33%; 3. Ds. Kitty Blankevoort / Van Beek: 58,06%; 4. Mw. Van den Ende / Hr. Saladin: 55,97%; 5. Hn. Cox / Blufpand: 54,17%; 6. Ds. Nijdam / Scholten: 52,78%.

Komende dinsdagavond wordt om 19.30 uur weer op Asiento gespeeld.

*****

SOFTBAL / DEN HAAG - Het Nederlandse softbalteam zal van 20 tot en met 29 maart toch deelnemen aan de strijd om de wereldtitel in Manila. In verband met de hoge kosten was het lange tijd onzeker of Nederland bij de negentien landen zou behoren, die aan het toernooi meedoen. Mede dankzij een forse eigen bijdrage van de speelsters kon de trip toch doorgang vinden.

VS en Rusland struikelen op verdere nucleaire ontwapening

BRUSSEL — De Amerikaanse minister van buitenlandse zaken James Baker en diens Russische ambtgenoot Andrej Kozyrev hebben woensdag geen overeenstemming kunnen bereiken over een tijdschema voor verdere nucleaire ontwapening.

De ministers onderstreepten na een vier uur durend onderhoud in Brussel wel de noodzaak van verdere reducties van de hoeveelheid strategische kernwapens.

Baker en Kozyrev startten hun besprekingen drie weken geleden toen de Amerikaanse bewindsman een bezoek bracht aan Moskou. Hoewel de praatsessie destijds vruchtbaar werd genoemd, heeft dat in Brussel niet geleid tot duidelijke afspraken. "Wij zijn er nog niet in geslaagd een overeenkomst te bereiken. Maar het lukte ons wel enkele specifieke punten te bespreken", zo liet Baker na het onderhoud weten.

De Amerikaanse minister gaf aan dat met name de bepaling van het tijdstip waarop tot reducties moet worden overgegaan problemen opleverde. Washington heeft verklaard pas tot verdere ontmanteling te willen overgaan als het startverdrag volledig is nageleefd. Moskou wil al eerder tot extra reducties overgaan.

De ontmoeting tussen Baker En kozyrev was de tweede in een reeks die naar verwachting moet uitmonden in een nieuw ontwapeningsverdrag. De bedoeling is dat de presidenten George Bush en Boris Jeltsin tijdens hun Amerikaans-Russische top op 16 en 17 juni in Washington hun handtekeningen onder een dergelijk akkoord kunnen zetten.

De nieuwe afspraken dienen als aanvulling op het Start-verdrag dat de VS en de voormalige SU in juli ondertekenden. Het startakkoord houdt een beperking in van nucleaire langeafstandswapens met 30 procent. Zowel Bush als Jeltsin kwamen de afgelopen maanden met voorstellen die verder gaan dan in het verdrag is vastgelegd.

Rusland heeft voorgesteld dat beide zijden blijven beschikken over een arsenaal van 2.500 strategische kernkoppen. De VS willen echter niet verder zakken dan 4.700 koppen voor beide verdragspartners. Krachtens het Start-akkoord mogen de VS 9.000 en Rusland 7.000 strategische kernkoppen overhouden.

***

TURKIJE wil meer investeren in de republieken van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (GOS), de voormalige Sovjetunie. Bedrijven die in het GOS investeren komen onder meer in aanmerking voor kredieten tegen gunstige voorwaarden en lagere belastingtarieven, aldus regeringsvoorstellen. President Turgut Ozal moet nog akkoord gaan met de voorstellen.

Komende en gaande man

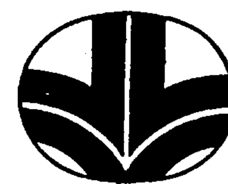

WILLEMSTAD— De komende en de gaande commandant van het oorlogsschip 'H.M. Pelikaan' J. de Jonge (rechts) en Peter van Gils (links) brachten onlangs een bezoek aan gezaghebber drs. Elmer Wilsoe.

12½ JAAR

Proficiat
en nog vele jaren
goede zaken
toegewenst!

REFINERIA
ISLA (CURAZAO) S.A.
Filial de Petróleos de Venezuela S.A.

Duits tapbier op Curaçao

WILLEMSTAD — Sinds kort kan op Curaçao ook van het echte Duitse bier genoten worden. Op de boogjes is Warsteiner bier verkrijgbaar, dat eveneens als tapbier geleverd wordt.

12½ JAAR

Onze Hartelijke
Gelukwensen!
Goede zaken!
Veel sukses!

n.v. bouw- en handelmaatschappij
bohama

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 24 maart 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor **Palm & Senior** in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao op "CAS GRANDI", ter grootte van 710m², nader omschreven in meetbrief nummer 137 van 11 juni 1987, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als **Cas Grandi, kabel Z-55.**

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Nadere informatie betreffende eventuele financiering door de executerende bank is verkrijgbaar op het ondergetekende notariskantoor.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel. 613199 - 613655

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 14 april 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor **Palm & Senior** in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao op "DAMACOR", ter grootte van 1210m², kadastraal bekend als tweede District Sectie A nummer 3369 met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als **Alablancaweg 59.**

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655

OPENBARE VERKOOP

Op woensdag, 15 april 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor **Palm & Senior** in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek

het tot 24 september 2024 lopend recht van erfpacht op het perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao, ter grootte van 570m², nader omschreven in meetbrief nummer 378 van 30 november 1976, bekend als Blok C kavel 42 van het verkavelingsplan "MAHOEMA-WEST", met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als **Mahoema West Kaya F no. 434.**

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Nadere informatie betreffende eventuele financiering door de executerende bank is verkrijgbaar op het ondergetekende notariskantoor.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31- 33
Tel.: 613199 - 613655

" BEN JE SLANK EN FOTOGENIEK ? "

KOM DAN LANGS EN REAGEER OP DEZE OPROEP!!!

Model Agency GO DIVA: start 28 maart a.s. met een professionele cursus Mode-Reklame Foto-model opleiding voor nieuwe aanvulling in haar bestaande modellen bestand.

Deze opleiding bestaat uit: 3 theorie en 7 pose foto praktijklessen van 15 foto's.

Degene die zich geroepen voelen, kunnen zich voor 20 maart aanmelden bij:

MODEL AGENCY GO DIVA PHOTO ART STUDIO
adres:
KAYA DOUWE ZALM I UNIT R (DOUWE ZALM CENTER Toni Kunchi)

Alleen bellen of langs komen tussen 17.00 en 19.00 uur.
Tel.:/fax.: 372192.

Twee moorden binnen 24 uur:

Italiaanse maffia heer en meester in eigen land

ROME — De Italiaanse maffia voert zijn eigen verkiezingscampagne: met twee moorden binnen 24 uur hebben de clans van Palermo en Napels duidelijk gemaakt wie heer en meester is in het zuiden van het land.

De Napolitaanse moordenaars hebben met de excommunistische lokale politicus Sebastiano Corrado een uitgesproken maffiategenstander te pakken genomen. Paradoxaal genoeg troffen de moordenaars in Palermo met de moord op de invloedrijke Siciliaanse christen-democraat Salvo Lima een man die verdacht werd van nauwe contacten met maffiosi.

"Niemand is meer veilig, zelfs de machtigen niet", gaf politiek leider Acchille Occhetto van de ex-communistische PDS als commentaar. Vier weken voor de verkiezingen van 5 april riepen de dodelijke schoten niet alleen de jaren van het terrorisme in herinnering, maar ze brachten in alle wreedheid ook de smerige band aan het licht tussen politiek en maffia.

De moord op de Europarlementariër en de vroegere burgemeester van palermo, Lima, is slechts de voortzetting van een reeks politieke moorden, die een bloedspoor door de jongste geschiedenis van Palermo trekt.

Onder de slachtoffers zijn talrijke politici, rechters, politie-agenten en advocaten. Vooral de moord op de belangrijke maffiajager Carlo Albero Dalla Chiesa in 1982 zullen veel mensen niet gemakkelijk vergeten. De zoon van deze hoofdcommissaris van politie, Nando Dalla Chiesa, heeft steeds gewezen op Lima's betrokkenheid bij maffiapraktijken. Verscheidene onderzoeken hebben echter geen bewijs opgeleverd voor de beschuldigingen.

In tegenstelling tot zijn partijvriend en collega-burgemeester Vito Ciancimino, die diverse veroordelingen aan zijn broek kreeg, ontsprong Lima juridisch de dans. Hij gold als de rechterhand van minister-president Giulio Andreotti op Sicilië. Hij speelde een belangrijke rol bij de val van de populaire anti-maffia burgemeester Leoluca Orlando. Deze heeft inmiddels de Christen-Democratische partij (DC) verlaten en samen met Dalla Chiesa de nieuwe politieke partij 'rete' (Net) opgericht. Hun belangrijkste doel: de strijd tegen de mafia.

Al blijft de relatie van Lima met de georganiseerde misdaad misschien voor altijd onduidelijk, over de ten zuiden van Napels in Castellammare di Stabia vermoorde PDS-politicus Corrado is het oordeel eenduidig. "Hij stond aan de goede kant", zei donderdag een politieman in een voorstad van Napels, waar Corrado veel mensen achter zich kreeg.

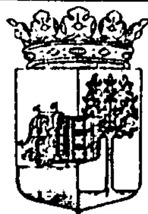

EILANDGEBIED CURAÇAO
Geneeskundige- en Gezondheidsdienst

Het Hoofd van de Geneeskundige- en Gezondheidsdienst maakt hierbij bekend dat vanwege reparatiewerkzaamheden aan het gebouw zal het Klachten- en Hulpverleningsbureau van de Geneeskundige- en Gezondheidsdienst vanaf maandag 16 maart tot maandag 13 april 1992 (vier weken) gesloten zijn. Voor klachten kunt U bellen naar de telefooncentrale van de Geneeskundige- en Gezondheidsdienst, tel. nr. 625800. U wordt dan teruggebeld door een van de funktionarissen van het Klachten- en Hulpverleningsbureau. Wij verontschuldigen ons voor dit tijdelijke ongemak.

Afd. P.R.

Het Hoofd voornoemd,
Dr. Mac Kibbelaar.

HET EILANDGEBIED CURACAO

8½% LENING 1992 per 1997

Bedrag	open bedrag
Koers	de koers wordt na de laatste dag van inschrijving op 31 maart 1992 vastgesteld volgens het tendersysteem
rente	8½% per jaar, per 2 april 1992
Aflossing	op 2 april 1997 wordt het uitstaande bedrag van de lening à pari aflosbaar gesteld
Inschrijving	vanaf heden tot en met 31 maart aanstaande tot 12.00 u via lokale deviezenbanken
Storting	2 april 1992
Leningsvoorwaarden	kosteloos verkrijgbaar bij de lokale deviezenbanken.

Vogelbescherming verontwaardigd

Nederland voor vervoeren wilde vogels door KLM

ZEIST — De 'Nederlandse vereniging tot bescherming van vogels' beschuldigt de overheid ervan voorstellen om de internationale handel in wilde vogels verder aan banden te leggen, te torpederen. Zij heeft staatssecretaris Gabor (natuurbeheer) donderdag opgeroepen er voor te zorgen dat Nederland zich alsnog aansluit bij voorstellen van Engeland, de Verenigde Staten, Brazilië en Honduras de bescherming aan te scherpen.

Volgens de 'woedende' vogelbescherming heeft de delegatie die ons land vertegenwoordigd op de CITES-conferentie over de handel in bedreigde plant- en diersoorten in het Japanse Kyoto onder meer "gepleit voor het weer door de KLM laten vervoeren van wilde vogels, hoewel de maatschappij zelf besloten heeft hiermee te stoppen, gelet op de grote sterfte onder de vogels".

Het ministerie ontkent de aantijgingen van de vogelbescherming. Volgens een woordvoerder heeft Nederland voor een resolutie gestemd om de handel drastisch te beperken. Ons land heeft tegen een resolutie gestemd om het transport van wilde vogels onmogelijk te maken, omdat deze in strijd is met de CITES-regels, aldus de woordvoerder.

Nederland is inderdaad voor het laten vervoeren van wilde vogels door de KLM. "Dan weten we tenminste dat het goed gebeurd", aldus de woordvoerder. Om de zelfde reden wil Nederland een centrale rol blijven vervullen in de internationale handel. Dat betekent geenszins dat Nederland voor een ongebreidelde handel in wilde vogels is, aldus de woordvoerder.

Dat Nederland zich heeft uitgesproken tegen de voorstellen van de genoemde landen komt volgens de woordvoerder omdat zij een lijst van te beschermen vogels opvoerden, die zeer arbitrair is.

Caribbean Fasteners 12½ jaar op Curaçao

Directeur Dijkhuizen: 'Elke medewerker is er trots op om bij ons te werken'

= door Petra Sevinga =

CARIBBEAN FASTNERS viert vandaag haar 12½ jarig bestaan op Curaçao. Het bedrijf dat gespecialiseerd is in de handel in bevestigingsmaterialen en gereedschappen, heeft sinds de opening in 1979 een enorme groei doorgemaakt. Reden temeer voor de feestelijke open dag die vandaag wordt gehouden in het gebouw van Caribbean Fasteners aan de Schouwburgweg. Ter ere van het koperen jubileum in deze editie een gesprek met Paul Dijkhuizen, sinds 1988 directeur van Caribbean Fasteners.

Paul Dijkhuizen: "Bij Caribbean Fasteners staat de service aan de klant voorop. Of het nu gaat om de Curaçaose Dok Maatschappij, de vakkundige doe-het-zelver, die op zaterdagochtend met een motorblok of met een kapotte fiets in de nek binnenkomt op zoek naar het juiste onderdeel, of de vader die met de kinderen onder de arm aan de balie om het passende moertje of boutje komt vragen. Wij verkopen in principe geen 'nee'

Caribbean Fasteners is een dochteronderneming van het bekende Nederlandse handelsbedrijf in bevestigingsmaterialen Borstlap B.V., dat gevestigd is in het Brabantse Tilburg. In 1979 opende de Nederlandse moedermaatschappij de nieuwe vestiging Caribbean Fasteners op Curaçao. Borstlap B.V. had al lang een relatie met Curaçao via één van haar grote klanten: de Curaçaose Dok Maatschappij. Via deze contacten met Curaçao ontdekten de Nederlanders een potentiële markt voor een nieuwe vestiging. Caribbean Fasteners ging van start met de garantie dat de CDM de eerste grote klant zou worden.

Caribbean Fasteners heeft de afgelopen tien jaar een enorme groei doorgemaakt. De omzetstijging van de Curaçaose vestiging is vervijfvoudigd en er werken nu 15 mensen. Begin 1989 was het bedrijf letterlijk uit haar [illegible] gegroeid en verhuisde het van de Dokweg naar de Schouwburgweg. Het nieuwe gebouw, met een vloeroppervlak van 1300 vierkante meter, werd mooi en efficiënt ingericht met een dubbelvloers stellingsysteem. Bovendien heeft Caribbean Fasteners in de afgelopen vier jaar haar activiteiten uitgebreid met vestigingen op Aruba, St. Maarten en Bonaire.

Volgens Paul Dijkhuizen hebben zowel externe als interne factoren een rol gespeeld bij het succes van Caribbean Fasteners op Curaçao: "Op Curaçao hebben veel sectoren die voor ons belangrijk zijn, een grote groei doorgemaakt. Dankzij de flinke groei in de bouwsector zijn alle grote aannemersbedrijven op Curacao steeds belangrijkere klanten van ons geworden. Ook de lokale industrie in het algemeen doet het heel goed op dit moment. De raffinaderij en vele andere kleinere industrieën zijn ook steeds grotere afnemers van Caribbean Fasteners geworden. Daarnaast is de wegtransportsector een importante afnemer geworden en houden wij ons ook steeds meer bezig met 'shipchandling', de technische bevoorrading van schepen.

Heel belangrijk voor ons zijn ook de vele hobbyisten, de doe-het-zelvers op Curaçao. Zij zorgen voor een behoorlijk deel van de omzet. Het is overigens opvallend hoe vakkundig de zelfbouwers hier zijn. En zo creatief in het vinden van technische oplossingen. Kijk alleen maar eens naar al die oude auto's die men hier draaiende kan houden. Handige jongens zien kans om een Toyotamotor in een Ford te douwen, dat is toch een waar kunststuk!"

OPTIMAAL WERKKLIMAAT

Ook aan de kwaliteit en het functioneren van de werknemers van Caribbean Fasteners wordt veel aandacht besteed. Paul Dijkhuizen: "Vanzelfsprekend moeten medewerkers een technische opleiding afgerond hebben voor ze bij Caribbean Fasteners binnen kunnen komen. Maar dan kunnen ze nog niet meteen bij ons aan de slag. Eerst krijgen nieuwe medewerkers een interne opleiding van Caribbean Fasteners. Pas als medewerkers voldoende deskundig zijn op ons specifieke werkgebied mogen ze de klant te woord staan. Goede medewerkers kunnen bij Caribbean Fasteners doorgroeien. Door hun positieve instelling en inzet zijn al twee van onze medewerkers terecht gekomen in een managersfunctie bij onze vestigingen op Bonaire en St. Maarten".

"Binnen ons bedrijf besteden we trouwens ook veel zorg aan de kwaliteit van de werkomgeving. Dat heeft natuurlijk ook een positief effect op de houding van onze medewerkers naar de klanten toe. We proberen het werkklimaat zo optimaal mogelijk te maken. Het moet voor de medewerkers prettig zijn om bij Caribbean Fasteners te werken. Daarop wordt duidelijk niet beknibbeld. Zo hebben we onlangs een kleine 20.000 gulden geïnvesteerd in een nieuw ventilatiesysteem voor de magazijnruimte.

TEGENSLAGEN

In 1988 nam het Curaçaose bedrijf Caribbean Fasteners het bedrijf Aruba Fasteners over. In datzelfde jaar opende Caribbean Fasteners een nieuwe vestiging op St. Maarten. En twee jaar later, in 1990, breidde Caribbean Fasteners opnieuw haar activiteiten uit met een nieuwe vestiging op Bonaire. Paul Dijkhuizen is algemeen directeur van Caribbean Fasteners in het Caribisch gebied en daarmee ook verantwoordelijk voor het commercieel beleid van de nieuwe vestigingen op Aruba, St. Maarten en Bonaire.

In het algemeen is Paul Dijkhuizen gematigd positief over de ontwikkeling van de drie nieuwe bedrijven: "Op Aruba hebben we een paar bijzonder leuke jaren gehad met een aantal grote hotelprojecten waarbij we een belangrijke leverancier bevestigingsmaterialen en gereedschappen waren. Op het ogenblik is er sprake van een zekere stilstand en daarom moeten we daar onze activiteiten gaan verleggen. We willen ons op Aruba meer gaan richten op bijvoorbeeld de lokale kleine industrie, de huizen- en wegenbouw, en uiteraard op de raffinaderij".

"Op Bonaire bleek het de eerste anderhalf jaar ontzettend moeilijk te gaan. De projectontwikkeling op het buureiland stagneerde en onze plannen met de nieuwe vestiging vielen tegen. De laatste tijd horen we echter hele positieve geluiden en lijkt er sprake te zijn van een stijgende lijn in de omzetcijfers".

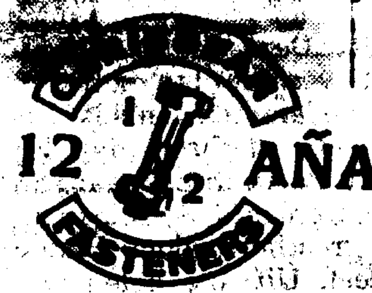
Via haar vestiging op St. Maarten wil Caribbean Fasteners de afzetregio uitbreiden naar andere Oost-Caribische eilanden maar 'we zijn nog lang niet op het punt waar we willen wezen', aldus Paul Dijkhuizen. "We hebben grote plannen met het bovenwindse gebied. Het gaat hierbij om een 20-tal eilanden dat we willen bereiken, maar deze ontwikkeling gaat niet zo snel als we verwacht hadden. Toch zijn er zeker positieve vooruitzichten en daarom blijven we optimistisch. De investeringen van Caribbean Fasteners op St. Maarten en Bonaire waren groot en hebben offers gevraagd omdat we met tegenslagen te kampen kregen. Maar we verwachten beslist dat deze investeringen hun vruchten in de toekomst af zullen werpen".

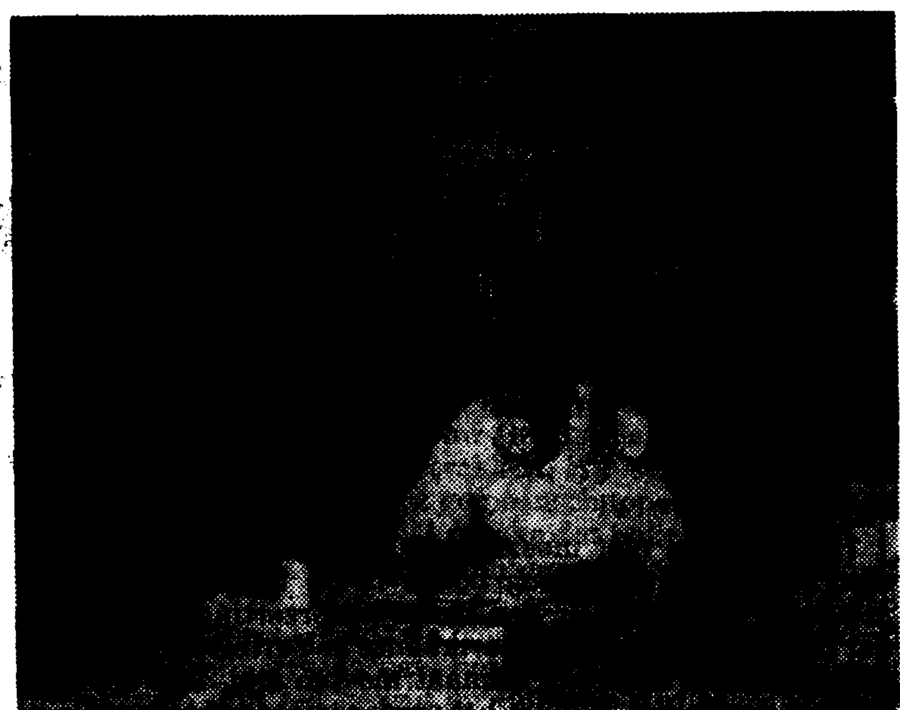
OPTIMALISEREN

Heeft Caribbean Fasteners nog meer plannen voor de toekomst? Paul Dijkhuizen: "We zijn op dit moment bezig met de volledige automatisering van de inkoop- en verkoopadministratie. Daarin hebben we een fors bedrag geïnvesteerd. Door deze automatisering zal een zeer snelle verwerking van inkoop- en verkoopgegevens mogelijk worden en wordt de kwaliteit van de voorraadboekhouding geoptimaliseerd. In de loop van dit jaar hopen we het automatiseringsproject af te ronden. Verder gaan de uitbreiding en het 'updaten' van ons assortiment natuurlijk altijd door. In dit kader loop ik de regionale- en internationale beurzen af op zoek naar nieuwe artikelen voor onze klanten, en volg ik seminars over toepassingen van bepaalde produkten en technieken".

Volgens Paul Dijkhuizen is het op Curaçao niet zelden een moeilijke opgave om een technisch bedrijfsleider warm te maken voor de toepassing van een moderne produktietechniek. 'De bedrijfsleiding blijft op het eiland teveel aan verouderde technieken hangen. Tegenwoordig komen er zoveel prachtige instrumenten op de markt die het werk eenvoudiger, efficiënter en ook fysiek gemakkelijker maken. Het is dan jammer dat deze technieken hier vaak zo moeilijk ingang vinden.

Caribbean Fasteners bestaat 12½ jaar. Het Curaçaose handelsbedrijf in bevestigingsmaterialen en gereedschappen is in de loop der tijd een zeer belangrijke toeleverancier geworden van bedrijven en particulieren. Directeur Paul Dijkhuizen kijkt tevreden terug op een succesvolle periode en ziet de toekomst van zijn bedrijf met vertrouwen tegemoet. "Onze medewerkers mogen er ontzettend trots op zijn dat we dit bereikt hebben. En ik weet dat ze dat ook zijn: Elke medewerker is er mijns inziens trots op om bij ons te werken. Dat betekent wel wat voor mij. Ik ben blij dat ik daar een aandeel in heb kunnen hebben. Ik ben optimistisch gestemd over de toekomst. We gaan verder op de ingeslagen weg waarbij ons doel is en blijft ons bedrijf verder uit te bouwen en te optimaliseren. Dat houdt voor ons nooit op."

12½ JAAR
Van Harte Gefeliciteerd. Nog vele jaren.
Winkel brothers

12½ JAAR
Van Harte Gelukgewenst met uw 12½ jarig bestaan.
BOUWBEDRIJF LENDERING N.V.

12½ JAAR
12½ jaar Hartelijk Gefeliciteerd met deze mijlpaal.
NEXAF
Groot Davelaar

12½ JAAR
Masha Pabien! Nog vele suksesvolle jaren toegewenst.
ELCONA N.V.

12½ JAAR
Van harte gefeliciteerd met Uw 12½ jarig jubileum Veel sukses! Nu op naar de 25!
AMSTEL BEER
Antilliaanse Brouwerij nv

12½ JAAR
Onze welgemeende felicitaties met uw 12½ jarig jubileum.
CURACAO INDUSTRIAL SERVICES N.V.

12½ JAAR
Van Harte Proficiat Masha Pabien! Congratulations!
CARNEFCO N.V.

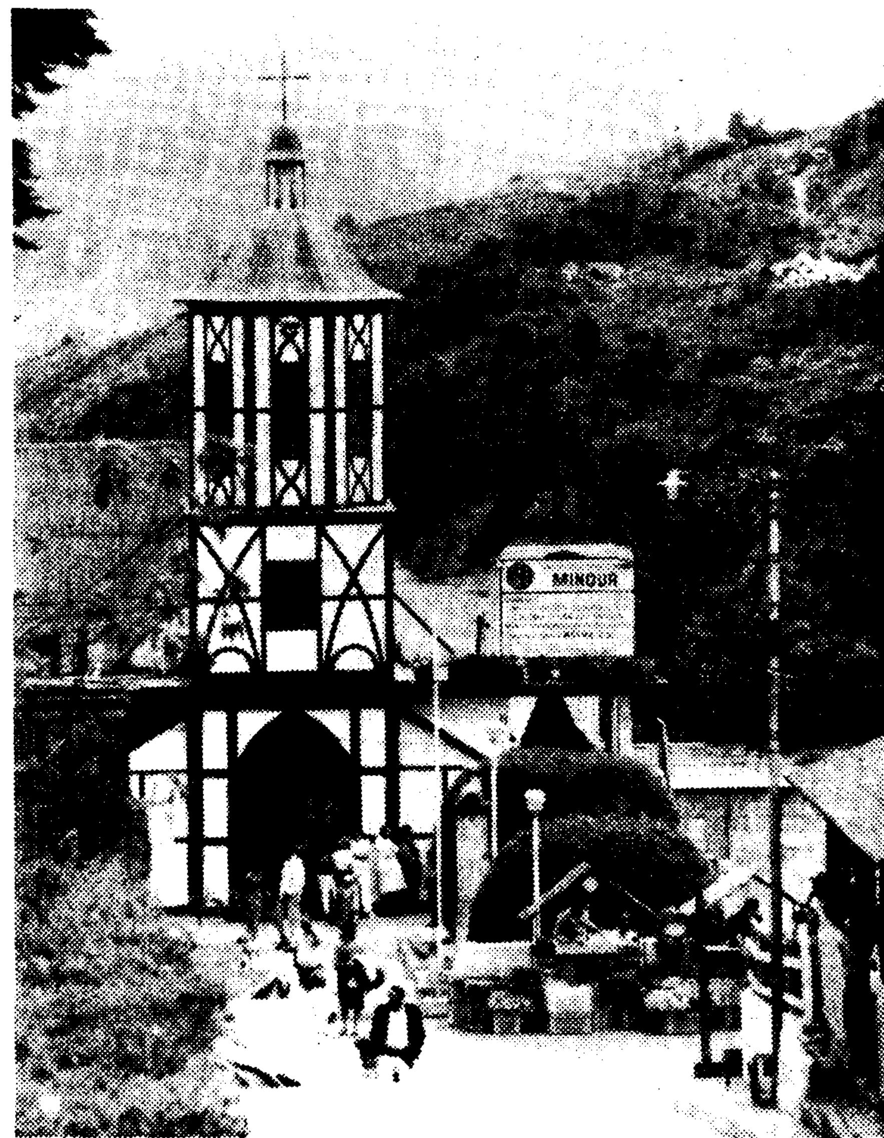
12½ JAAR
Van harte geluk gewenst met deze mijlpaal
DURACON N.V.

12½ JAAR
Onze Hartelijke Gelukwensen! Goede zaken! Veel sukses!
J.J. Hardware Group N.V.

12½ JAAR
Van Harte Proficiat met uw 12 1/2 jarig Jubileum. Veel sukses voor de toekomst.
MITS
MITS CURACAO N.V.
Kaya Buena Vista z/n
Curaçao
Nederlandse Antillen

'Honderd jaar eenzaamheid'

Colonia Tovar: Duitse oase in de bergen van Venezuela

■ *Het houten kerkje in 'Fachwerk'-stijl staat in het centrum van Colonia Tovar. (foto: F.A. de Graaff)*

Hemelsbreed niet meer dan 300 kilometer van Willemstad verwijderd ligt hoog boven in de bergen, zo'n 2000 meter boven zeeniveau, een kleine nederzetting. Een dorpje dat in niets lijkt op Zuidamerikaanse of Caribische plaatsjes of het zou het tropische klimaat moeten zijn. Wie een foto van het dorpje ziet, plaatst het eerder in het zuidwesten van Duitsland dan in Venezuela. De huizen zien er met hun karakteristieke *Fachwerk* net zo uit als in het Schwarzwald, in zuidwest-Duitsland. In het dorpje wonen mensen met namen als Müssle, Bergmann, Schmidt, Teufel en Breidenbach. Het zijn de afstammelingen van de groep Duitsers die zich in 1843 in Venezuela vestigde en er Colonia Tovar stichtte, dat ook wel het 'Schwarzwald in de tropen' wordt genoemd.

■ *Het 'Schwarzwald in de tropen'. Fachwerk-huizen in de bergen van Venezuela. (foto: F.A. de Graaff)*

Colonia Tovar is nu een toeristische bestemming geworden, die vooral in de weekends druk bezocht wordt door de inwoners van Caracas. Maar ook Antillianen vinden hun weg naar dit schilderachtige plaatsje, dat zo bijzonder is, omdat het absoluut niet in het tropische landschap past. En omdat het een zeer aangenaam klimaat heeft: overdag warm, maar niet te warm, en 's nachts koel, maar niet koud.

Dat aangename klimaat was bijna 150 jaar geleden een van de redenen waarom juist deze plek uitgekozen werd voor kolonisatie. Na de afscheiding van Venezuela uit de republiek van Groot-Colombia in 1830 zag het er somber uit voor de nieuwe natie: de meeste boeren waren opgeroepen voor de onafhankelijkheidsoorlogen, zodat er te weinig mensen over waren om het land te bewerken.

KOLONISATIE

De regering van Venezuela besloot de landbouw nieuwe impulsen te geven door kolonisatie van buitenlanders te stimuleren. Don Martin Tovar y Ponte en Don Manuel Felipe de Tovar, naar wie het dorp genoemd is, werden van meet af aan bij dit project betrokken. Aan ene Agustin Codazzi, die in Parijs was om de druk van een atlas van Venezuela voor te bereiden, werd het officiële verzoek gedaan om uit te zoeken welke plekken in Venezuela het meest geschikt waren voor kolonisatie.

Codazzi trad onder andere in contact met de bekende Duitse cartograaf Alexander Benitz. Deze was zo enthousiast over het plan om Europese nederzettingen in Venezuela te stichten dat hij vanuit Parijs direct naar zijn geboorteplaats Endingen in het groothertogdom Baden schreef. Uit alle delen van het groothertogdom kwamen reacties van zowel gezinnen als vrijgezellen, die naar Venezuela wilden emigreren.

De redenen voor hun verlangen naar een nieuw vaderland waren divers: de oogsten werden elk jaar minder terwijl het kindertal toenam; de belastingen werden met steeds bruter geweld geïnd -bij niet-betaling werden zelfs de gronden geconfisqueerd -en ten slotte was er de dreiging van buurman Frankrijk.

Belangstelling genoeg dus. Codazzi keerde daarop terug naar Venezuela en ging in de hoogvlakten van het kustgebergte ten westen van Caracas op zoek naar een geschikte vestigingsplaats. Toen hij die 'ideale plek' eenmaal had gevonden, kon de kolonisatie definitief gestalte krijgen.

INSCHEPING

De aanstaande kolonisten tekenden een contract met Codazzi, waarin bepaald werd dat zij op 11 januari 1843 in de haven van Le Hâvre dienden te zijn voor inscheping naar Venezuela. Pas op 19 januari 1843 was het zover en lichtte het Franse fregat 'Le Clémence' het anker. De overtocht verliep niet bepaald voorspoedig. Het schip werd geteisterd door slecht weer en onder de opvarenden brak een pokkenepidemie uit, die verscheidene levens eiste. Toen 'Le Clémence' op 4 maart eindelijk in de haven van La Guaira aankwam moesten de vierhonderd overgebleven kolonisten vanwege besmettingsgevaar in quarantaine worden gehouden.

Maar La Guaira was nog niet het eindpunt van de lange reis. Via de haven van Maya bereikte het schip op 13 maart Choroni. Van daaruit trokken de kolonisten op 28 maart te voet verder, om pas op 8 april 1843 op hun plaats van bestemming aan te komen: Colonia Tovar.

Woede maakte zich van de groep Duitsers meester, toen zij zagen, dat er nauwelijks iets voorbereid was. Zij werden in schuren ondergebracht, midden in het bos, zonder enige privacy; ook aan de wegen of de toekomstige akkers was vrijwel niets gedaan. Maar zij sloegen zich er goed doorheen en begonnen direct met het bouwen van huizen.

FACHWERK

Dit gebeurde uiteraard geheel in de stijl die zij uit hun geboortestreek gewend waren. Aldus ontstond een traditioneel Duits dorp met *Fachwerkhäuser* midden in Venezuela. Voor het echte *Fachwerk* wordt eerst een geraamte van balken opgetrokken. De ruimte tussen die balken wordt vervolgens opgevuld met metselwerk, dat wit geschilderd wordt. Het donkere hout van de balken steekt daar prachtig tegen af. Een aantal van deze hele oude huizen is nu nog in Colonia Tovar te zien. Ook de nieuwere huizen vertonen vrijwel allemaal deze stijl, al dan niet authentiek.

Hoewel de meerderheid van de kolonisten landbouwer was, waren er ook diverse ambachtslieden meegekomen. Al spoedig werd er een houtzaagmolen op waterkracht gebouwd, een timmermanswerkplaats, winkels, een smidse en twee molens voor de mais en het gerst. Verder bevond zich onder de kolonisten ook een leraar die kort na aankomst met zijn lessen begon.

Elke week werkten de inwoners van Colonia Tovar een paar dagen aan een 'wegennet' dat de boerderijen met elkaar moest verbinden. Een weg naar het zuidelijk gelegen Victoria werd al snel aangelegd. Een - geplaveide - weg naar Caracas liet nog ruim honderd jaar op zich wachten: die kwam er pas in 1962.

Die 'honderd jaar eenzaamheid' verklaart slechts ten dele waarom het dorpje zo geïsoleerd van de Venezolaanse omgeving bleef. Dat had namelijk ook te maken met de rigide wetten en regels van Colonia Tovar zelf. De Duitsers deden alle mogelijke moeite om 'onder elkaar' te blijven. Dat ging zelfs zover, dat huwelijken 'buiten de Duitse gemeenschap' niet getolereerd werden. Wie toch met een Venezolaanse trouwde, verloor zijn land en al zijn rechten. Hij moest het dorp verlaten en zich elders vestigen. Enkele 'dochterdorpen' buiten Colonia Tovar zijn de nu nog zichtbare gevolgen van deze regel.

DEGENERATIE

Een uitvloeisel van dit 'wij blijven onder ons'-beleid is de degeneratie van de Duitse bevolking. Onder de nu in Colonia Tovar levende Duitsers bevinden zich meer doofstommen, schizofrenen en diabetes-patienten dan gemiddeld, het resultaat van inteelt. De openstelling van de weg naar Caracas is wat dat betreft net op tijd gekomen.

Tot in de Tweede Wereldoorlog is het dorpje puur Duits gebleven. Men sprak onder elkaar het *Badische* dialect en er was ook altijd een Duitse onderwijzer. Pas toen in 1942 op last van de Venezolaanse overheid de school gesloten en de Duitse onderwijzer Aretz het land uitgezet werd, kwam er een Spaanstalige leraar.

Maar het Duitse karakter van Colonia Tovar bleef. In de jaren vijftig kwamen er zelfs Duitsers bij: mensen die na alle ellende van de oorlog wilden emigreren en die - soms na allerlei omzwervingen - in dit Duitse dorp terechtkwamen. Zoals de vrouw, die met haar man en twee zoons naar Venezuela emigreerde vanwege de olie-*boom*: "We wilden daar een nieuw leven opbouwen. Vanuit Caracas zijn mijn twee zoons destijds met hun accordeon op de schouder te voet naar Colonia Tovar getrokken. Er was nog geen weg, alleen een soort zandpad, dat in de regentijd nauwelijks begaanbaar was".

Ze bezit nu een huis in Caracas, twee in Colonia Tovar plus een aardbeienkwekerij.

AARDBEIEN

De aardbei is een van de vele produkten die in Colonia Tovar gekweekt worden. Vanwege het gunstige klimaat is het dorpje beroemd om zijn bloemen, de verse groente en het verse fruit. Overal zijn aardbeien met slagroom verkrijgbaar. Of moerbeien en abrikozen. Naast deze typische mediterrane vruchten liggen ook overal tropische produkten als bananen, ananassen en parchita's te koop.

Vooral in de weekends is het dorp een grote markt. Verse groenten en vers fruit liggen te kust en te keur in eenvoudige stalletjes langs de weg. Hoe dichter je bij het kleine centrum van het dorp met de prachtige houten kerk komt, hoe hoger de prijzen.

Voor Venezolaanse begrippen is het er vrij duur. Colonia Tovar is dan ook een welvarend toeristendorp dat in niets lijkt op de armzalige dorpjes waar je doorheen komt, als je er vanuit het vliegveld heen rijdt. De hotels worden vrijwel allemaal gerund door Duitsers die er pas sinds begin jaren vijftig wonen. Je eet er typisch Duitse gerechten als *Eisbein mit Sauerkraut, Kasseler, Sauerbraten* en - natuurlijk - echte Duitse worst met mosterd.

KOSTSCHOOL

Er wordt nog zoveel Duits gesproken, dat er zelfs plannen bestaan voor het oprichten van een kostschool voor Duitstalige kinderen. Initiatiefnemer Jan Peter Huber-Petersen denkt aan een school waar in elk geval het vak Duits weer op het rooster staat. Op den duur zouden bepaalde vakken zelfs in het Duits gegeven kunnen worden. Diplomaten uit de hoofdstad, die in het weekend toch al vaak naar Colonia Tovar komen, hebben reeds interesse getoond.

De Duitsers die van de negentiende eeuwse emigratiegolf (in 1851 vond een tweede kolonisatie plaats) afstammen, voelen zich nog steeds in de eerste plaats Duitser. De 70-jarige eigenaar van de *fruteria* Bergmann zegt desgevraagd in vloeiend Duits "Ich bin ein Deutscher". Het Hoogduits dat hij spreekt, heeft hij later geleerd. Zijn vrouw spreekt en verstaat alleen het dialect.

Maar zijn kinderen hebben zich uiteindelijk toch met de Venezolaanse bevolking vermengd. Een beetje verbaasd zegt hij: "Ik heb donkerharige kleinkinderen die alleen maar Spaans spreken".

Vol weemoed denkt hij terug aan de tijd dat het dorpje nog niet door hordes toeristen werd bezocht. "Toen was het nog rustig. Op de velden stonden groenten en bloemen. Iedereen had het goed. Maar ja, het geld en de commercie hebben alles verpest". Hij weet te vertellen dat zijn overgrootmoeder tijdens de overtocht naar Venezuela al zwanger was. Twee maanden na aankomst in Colonia Tovar werd zijn grootmoeder geboren.

GERMANEN

De 'oude' generatie Duitsers laat zich slechts sporadisch zien. Dat heeft wellicht het gerucht in de hand gewerkt, als zouden er helemaal geen Duitsers meer in Colonia Tovar wonen. Huber-Petersen: "Ze zijn gewoon schuw. In het weekend zie je ze niet, maar door de week komen ze met hun jeeps uit de bergen; dan zie je de blauwogige Germanen met hun blonde haren door het dorp lopen".

De meeste hotels in Colonia Tovar, met namen als Bergland, Edelweiss, Drei Tannen en Freiburg, worden door de 'na-oorlogse' Duitsers gerund. Je wordt er bediend door vrouwen die steevast gekleed zijn in heuse *dirndls*, de klederdracht uit het zuiden van Duitsland. Het contact met Duitsland is er nog steeds. Veel afstammelingen van de jongste emigratiegolf gaan voor studie naar Duitsland. En voor wie de taal niet machtig is: een gepensioneerde Duitse leraar geeft aan geïnteresseerden uit het dorp Duitse les. Daarnaast doet hij onderzoek naar de verschillen en overeenkomsten tussen het dialect in Colonia Tovar en het *Badische*, zoals dat nu in het Schwarzwald gesproken wordt. Want een taal die zich bijna 150 jaar lang zelfstandig heeft ontwikkeld, heeft uiteraard een ander proces doorgemaakt dan het *Badische* in en rond Endingen.

Als de plannen van Huber-Petersen doorgaan, zal de Duitse identiteit van Colonia Tovar ongetwijfeld nog een poos gehandhaafd blijven. Maar de vermenging van volken en culturen zal op den duur doorzetten. Een vermenging die op commercieel gebied reeds heeft plaatsgevonden: in de souvenirwinkels liggen de zuid-Duitse koekoeksklokken broederlijk naast de handgeknoopte hangmatten uit de Andes.

JEANNETTE VAN DITZHUIJZEN

Colonia Tovar is vanuit de benedenwindse eilanden gemakkelijk te bereiken. Vanuit Aruba en Curaçao vertrekken er dagelijks vluchten naar Caracas (Air Aruba resp. ALM, Avensa en Linea Aeropostal, kosten van een retourtje vanuit Curaçao circa fl. 225,-).

Op de luchthaven van de Venozolaanse hoofdstad zijn auto's te huur vanaf ongeveer fl. 100,- per dag. De rit naar Colonia Tovar duurt twee à drie uur. De route gaat via Catia la Mar en Carayaca, daarna richting El Junquito aanhouden. Er is een redelijk aantal hotels in Colonia Tovar. In het weekeinde verdient het aanbeveling om vooraf te reserveren.

Zowel de reisbureaus op de Antillen als de hotels in Caracas hebben allerlei *packages* naar Colonia Tovar.

Vanuit Caracas kan men het dorpje ook met de bus bereiken: eerst naar El Junquito en vandaaruit met een ander busje naar Colonia Tovar.

INFOTRANS

Reliability in Data Communications

We are expanding and now looking for three new enthousiastic and service minded persons to join our professional team in our new office on Fokkerweg.

Our line of business is to provide the business community of the Netherlands Antilles and Aruba with a single source for communications consultancy and equipment. Our organization is market driven, which means that you will always put the customer in focus. You will be working in a competitive environment with extensive worldwide connections. We have close ties with Infotrans Sweden, Glasgal Communications, Inc U.S.A., Frederick Engineering, U.S.A. and Racal Recording Ltd. U.K.

Our main services are:
- Communication planning and strategies
- Engineering assistance with purchasing of hardware and software
- Installations and systems integration
- Network Management and maintenance
- Training in communications

Senior Network Engineer

You are experienced in the design, installation and operation of:
- LANs and cabling systems
- Novell NOS
- Bridges, Routers and gateways
- Multiplexers for voice and data
- X.25, SNA and TCP/IP protocols
- Optical fibers and equipment
- Modems, T1/E1 circuits
- Programming language ABAP

A good command of written and spoken English is essential as that is our working language

Network Technician/Engineer

We are looking for a young person with a sound engineering education, who has some experience in the installation and maintenance of:
- Wide area networks and lines
- Novell NOS
- Multiplexers for voice and data
- Modems, T1/E1 circuits, V.35 interfaces

You will be required to study a lot of technical literature to keep up with developments.

Office Manager/Secretary

You have an excellent command of English, Dutch and Papiamento, both orally and in writing. If you know Spanish it will be a plus.

Your administrative assignments will be:
- Client follow-up
- General clerical work
- Order handling
- Setting up meetings and taking minutes
- Deliver equipment

We use Apple Macintosh computers in our office.

You should be a service minded, representative person because you will have frequent contacts with both suppliers and customers. You can handle stress beautifully.

For more information please contact our office manager Ms. Rose Bonafede, phone 656345, fax 656017

Infotrans Caribbean N.V., P.O.Box 4700, Curaçao

'LE FREAK' Video Productions

biedt een **SUPER HOT carnavalsvideo** aan voor slechts 45,=.

Zowel Gran Marcha als Marcha di Despedida.

Kwaliteit als Sabado Sencacional!!

Bel nu 615864.

VERHUISD:

Dr. K. Berend, internist
in samenwerking met **Dr. C.N. Winkel**, internist
en **Dr. J.W.Ph. Romer**, cardioloog

Adres:
OFISINA DI SPESHALISTA MEDIKO
PATER EUWENSWEG z.n.
(tegenover S.V.B.; naast het Hospitaal)
Tel.: 623011 / 623055
Consult volgens afspraak.

ADMINISTRATIEVE KRACHT GEVRAAGD

Op ons kantoor is er op zeer korte termijn plaatsingsmogelijkheid voor een administratieve kracht.

Hoofdwerkzaamheden
- Verstrekken van informatie aan de cliënten (o.a. omtrent verzekeringen en collectieve aankopen);
- Bedienen van PC;
- Assisteren met enige administratieve werkzaamheden.

Vereisten
- HAVO-opleiding (handelspakket);
- Goede contactuele eigenschappen;
- Kennis van verzekeringen strekt tot aanbeveling;
- Bereidheid in team-verband te werken.

Sollicitatie met curriculum vitae uiterlijk 23 maart 1992 te richten onder No. 12 aan het bureau van dit blad, Curacao.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half half bewolkt en droog. In de komende nacht en morgenochtend mogelijk tijdelijk en zwaar bewolkt met kans op een enkele lichte bui.
Matige tot vrij krachtige, af en toe krachtige tot harde oostelijke wind (tussen tien en 30 knopen).

WEEROVERZICHT:
Een hogedrukgebied zal in de komende 24 uur onveranderd het weer op de Benedenwindse eilanden blijven beïnvloeden. Ondanks een lichte toename van de vochtigheid in de onderste luchtlagen, zal eerder genoemd systeem en de sterke wind in onze omgeving de kans op de ontwikkeling van buien klein houden. De huidige droogte zal dus naar verwachting onverminderd aanhouden.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T. Afgelopen 24 uur

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	zwaar bewolkt	31	25	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	half bewolkt	31	25	0.0
St Eustatius	half bewolkt	29	23	5.2
St Maarten	half bewolkt	31	25	1.5
Amsterdam	zwr bwlkt na sneeuwbui	09	00	15.0
Atlanta	licht bewolkt	10	00	0.0
Bogota	zwaar bewolkt	19	11	9.0
Caracas	zwaar bewolkt	31	18	0.0
Kingston	zwaar bewolkt	31	24	0.0
Miami	zwaar bewolkt	17	13	0.3
New York	onbewolkt	03	-4	0.0
Port-of-Spain	zwaar bewolkt	32	21	sp

Minister Dester Nisbeth:
Controletoren Flamingo airport een van de beste in deze regio

KRALENDIJK — De groei van de Bonaireaanse luchthaven, maar vooral het feit dat de luchthaven het predikaat 'internationaal' heeft gekregen, eiste een aanpassing van de verkeersfaciliteiten en veiligheidsvoorschriften. De Flamingo Luchthaven nv is met die aanpassing al geruime tijd bezig. Donderdagmiddag werd (bijna) de kroon op het werk gezet door de minister van Verkeer en Vervoer, Dester Nisbeth, die het nieuwe communicatiesysteem in gebruik stelde.

De echte kroon wordt echter pas gezet als het door minister Nisbeth aangekondigde veiligheids-aanvliegsysteem VOR-DME zal zijn geïnstalleerd. Dat betekent namelijk, dat onder vrijwel elke omstandigheid een vliegtuig kan landen op Bonaire. Daarmee zal de Flamingo International Luchthaven zich kunnen meten met luchthavens in Amerika en Europa. Voorlopig echter steekt Bonaire met de huidige equipage van luchtcontrole niet meer af bij de eilanden Curaçao en Sint Maarten.

Minister Nisbeth nam de tijd om donderdagmiddag, in aanwezigheid van zijn collega van Ontwikkelingssamenwerking Rudi Ellis, de directeur van het Departement van Luchtvaart Jaime Francisco en het voltallige Bestuurscollege een overzicht te geven van de bereikte resultaten in de loop van de jaren. Zoals bekend heeft Bonaire vaak de financiële hulp gekregen van de Europese Gemeenschap (EG) en ook nu zijn de kosten weer gefinanciërd uit het zogenaamde meerjarenplan (MJP).

Uiteraard de partij waarin Ruman Ellis de wedstrijd fluit. Minister Nisbeth ging terug tot 1970 toen de landingsbaan van Bonaire nog een lengte had van 1400 meter. Velen weten nog, dat in die tijd twee soorten vliegtuigen op Bonaire frequenteerden: de DC-9 en de Beechcraft. De landingsbaan moest op regenachtige dagen gesloten worden, omdat de DC-9 dan niet kon landen.

Aangezien de verlengde DC-9 in de maak was, werd het noodzakelijk de baan te verlengen en in 1970 werd daar dan ook aan begonnen. De baan werd 1750 meter en het oude stationsgebouw moest gaan wijken voor het nieuwe luchthavengebouw, een zaak die de EG financierde. In 1979 werd de baan tenslotte verlengd tot 2400 meter.

FACILITEITEN

De regelmatige verlenging van de landingsbaan maakte het mogelijk dat vliegtuigen van een groter type konden landen. Dat bracht echter met zich mee, dat er ook aandacht besteed moest worden aan de 'Aerodrome Information System' (AFIS). Het was nog niet echt officieel, want de employees van de AFIS werden voorlopig ondergebracht in een kamertje naast dat van luchthavenmeester Leo Domacassé. Opvallend was wel, dat de AFIS-employees geen zicht hadden op de baan. Het was in die periode dat de controletoren nog in aanbouw was en de luchthaven sloot, bij het ondergaan van de zon.

In 1979 was de controletoren klaar voor in gebruik name en tevens konden de verkeersleiders toen beschikken over een tweetal VHF-radio's respectievelijk op een frequentie van 11.7 MgH en 121.5 MgH. Daar behoorde ook een opnameapparaat bij, zodat alle gesprekken en informatie met vliegtuigen, dienstauto's en brandweer opgenomen konden worden op de band. Nu de controletoren voorzien was van diverse instrumenten die konden bijdragen aan de veiligheid van het luchtverkeer, moesten er ook mensen aangetrokken worden, die de toren konden bemannen. Voorlopig — en daarin is nog niet veel verandering gekomen — moest men gebruik maken van de diensten van Curaçaoënaars en Surinamers die wel over de vereiste opleiding beschikten voor verkeersleider.

In 1984 werd de zogenaamde Aerodrome Traffic Zone geïnstalleerd. Dat betekende, dat de contacten met de vliegtuigen al opgenomen konden worden op een afstand van vijf zeemijlen en dat betekende, dat ook de Flamingo luchthaven het luchtverkeer rond het vliegveld kon controleren.

De beschikbare instrumenten van 1970 kunnen begrijpelijkerwijze reeds bijgezet worden in het Bonaireaanse museum, aangezien 1992 andere voorwaarden stelt aan de beveiliging en de controle van het luchtvaartverkeer. Dat is dan ook de reden, aldus minister Nisbeth dat in 1991 besloten werd financiën aan te vragen voor de vernieuwing van de instrumentaria.

Sedert donderdagmiddag kan Bonaire zich meten met de meeste geavanceerde luchthavens in de wereld. Een probleem waarmee Bonaire — in tegenstelling tot andere luchthavens — wordt geconfronteerdis de ongelofelijk sterke potentie van de zenders van Trans World Radio (TWR) die sterke interferentie heeft op de radioverbindingen tussen controletoren en aanvliegende vliegtuigen. Overigens verzekerde minister Nisbeth dat de apparatuur van de controletoren daarbij aangepast is, zodat het probleem opgelost lijkt. Na de toespraak van minister Nisbeth was er gelegenheid om de nieuwe apparatuur te bezichtigen en uiteraard nog even na te praten in het luchthavenrestaurant La Mirage.

Opening advocatenkantoor Winkel, Soliana en Grul

KRALENDIJK — Het advocatenkantoor Winkel, Soliana en Grul zal ook op Bonaire een eigen kantoor openen. Vrijdag 2 maart is er een receptie waar tevens kennis gemaakt kan worden met mr Cor Delahaye, die al enige tijd voor het kantoor op Bonaire werkzaam is. De ex-gezaghebber van Bonaire mr George Soliana is inmiddels door het kantoor aangetrokken. Hij is een broer van mr Ernst Soliana die tot het gemeenschappelijke kantoor hoort. Er was al geruime tijd sprake dat Soliana in dienst zou treden van het advocatenkantoor, maar hij ontkende dat telkens.

Het kantoor van Winkel, Soliana en Grul bestaat al geruime tijd op Curaçao waar het gevestigd is aan de Berg Carmelweg. Aan het bedrijf op Curaçao zijn behalve de drie genoemde advocaten ook werkzaam de mrs M.A. Bonapart, J. Veen, J.G. Snow en M.L. van Schaik. Ook de huidige minister mr Ivo Knoppel maakte deel uit van het advocatenkantoor, maar trad het afgelopen jaar als zodanig terug. Op Bonaire wordt nu het kantoor vertegenwoordigd door mr Cor Delahaya en mr George Soliana. Het kantoor is gevestigd in de Kaya Grandi 91.

Booi voor onderwijszaken naar Nederland

KRALENDIJK — Maandag vertrekt een Bonaireaanse delegatie naar Nederland voor de behartiging van een aantal onderwijszaken. De delegatie bestaat uit gedeputeerde Ramoncito Booi, het hoofd van SEF Pancho Cecilia, drs Eus Anthony, de samensteller van het rapport Na kaminda pa un mihor Edukashon en het hoofd van de afdeling Beleidsontwikkelingen Raymundo Saleh. De delegatie blijft een week in Nederland.

In gesprek met gedeputeerde Booi blijkt, dat de reis naar Nederland dringend noodzakelijk is, wil Bonaire in aanmerking komen voor de financiering van de per augustus in te voeren nieuwe Nederlandse taalmethode. Wil deze financiering plaatsvinden dan moet er een onderwijs beleidsnota worden ingeleverd. Deze nota is enkele maanden geleden door een commissie van drie afgestoft en na een onderwijsstudiedag, waaraan vrijwel alle leerkrachten deelnamen, herschreven en bijgeslepen. De nota zal nu de rode draad zijn voor de Nederlandse onderwijsdeskundigen om bepaalde projecten voor de komende jaren goed te keuren.

Overigens gelooft Booi niet dat het onderwijs nu van de ene dag op de andere verbeterd zal worden, aangezien het naar zijn mening nog een groot aantal jaren zal duren voor het zover is. Wel wil Booi gebruik maken van de interesse die er nu door Nederland getoond wordt om het onderwijs te verbeteren. Men gaat daar van het standpunt uit zegt Booi, dat een betere eilandsadministratie het onderwijs van zeer groot belang is.

In Nederland zal over een aantal punten gesproken worden die in de onderwijsnota als knelpunten worden ervaren. Gesproken zal worden met vertegenwoordigers van de Kabna, waartoe ook Okke de Jager behoort, een gepensioneerd inspecteur van het onderwijs in Nederland, maar de laatste jaren regelmatig op Bonaire frequenteert.

Eind maart vistoernooi
Optocht bij 25e Regatta

KRALENDIJK — Tijdens de 25ste regatta die dit jaar van 12 tot en met 18 oktober valt, zal er een optocht worden georganiseerd waarbij de deelnemers zich verkleden. De stoet vertrekt vanaf het stadion en zal op de Kaya Amsterdam eindigen. Bij het derde lustrum van de regatta werd door de Jaycees eveneens een optocht georganiseerd, terwijl er ook een Regatta songfestival werd georganiseerd. Het viel echter allemaal letterlijk in het water vanwege de hevige regens in die tijd. De Asombo, die ook verantwoordelijk is geweest voor de organisatie van de laatste twee carnavalsoptochten, wil echter dit jaar op de woensdag, die als rustdag in de regatta wordt beschouwd, de optocht weer in ere herstellen.

Aan Regatta deelnemers of kijkers uit Curaçao en Aruba, zal gevraagd worden ook deel te nemen. In de komende periode zal de Asombo aan tafel gaan zetten met de leden van de Stichting Regatta om een programma samen te stellen naar ieders willekeur. Aan de carnavalsvierders wordt gevraagd, voorlopig hun kleding van carnaval te bewaren, zodat die ook in oktober gebruikt zal kunnen worden.

Songfestival uitgesteld

KRALENDIJK — Het voor 4 april aangekondigde songfestival van Voz di Bonaire Trading is noodgedwongen uitgesteld tot 11 april. Naar de Amigoe heeft vernomen bleek de voorbereidingstijd van de deelnemers te kort. Het BTC-songfestival behoort tot de betere, zo niet het beste wat er op dit gebied door bedrijven en bedrijfsverenigingen wordt gepresenteerd. Om het niveau te handhaven, derhalve uitstel van een weekje waarin nog wat geoefend kan worden.

KRALENDIJK — De vijfwekelijkse cursus voor scheidsrechters voor het voetballen loopt ten einde. De cursus bestond uit een theoretisch en praktisch gedeelte. Voor het examen zullen de cursisten echter een praktische training krijgen in het stadion van Kralendijk. Dat vindt plaats op maandag 16 maart van 20.00 tot 23.00 uur. Op donderdag 18 maart zal er een generale repetitie zijn van het geleerde, terwijl op maandag 23 maart om 20.00 uur het examen voor voetbalscheidsrechter afgenomen zal worden.

Provence tevreden over monumenten

KRALENDIJK — De gewezen postbode en fervente voorstander van de zaligverklaring van de Venezolaanse arts Jose Gregorio Hernandez, schrijver en dichter Jose 'Nene' Provence heeft zijn genoegen uitgesproken dat eindelijk het monument van Johan van Walbeeck weer op zijn plaats in het Wilhelminapark is teruggekeerd.

Provence zegt verheugd en tevreden te zijn, ook al is het monument niet in zijn oorspronkelijke staat teruggekeerd. Ook het 'monument' in de vorm van de 'W' van Wilhelmina is terug en dat is vrijwel gelijk gebleven aan de persoonlijke vorm. Provence herinnert er aan, dat hij en de eerste postbode van Bonaire Piet Sillié op het Wilhelminabankje zaten te wachten op de post die naar het eiland werd gestuurd. Beide brievenbestellers zorgden ervoor dat de brieven ter bestemder plaatse kwamen.

Ook drukt Nene Provence er zijn genoegen over uit, dat de komende regatta op 12 oktober zal beginnen. Dat is een voorstel van Nene die dit de meest geëigende dag vindt, omdat 500 jaar geleden Cristobal Colon het Amerikaanse continent ontdekte. Ten slotte stelt Provence voor om de pier voor het Wilhelminapark, dat nu de Poort van Bonaire heet, om te dopen in de namen van L.D. Gerharts en Shon Cha Hellmund die verantwoordelijk waren voor de bouw van deze pier in de jaren vijftig.

KRALENDIJK — Het Bonaire Fishing Tournament Committee organiseert op 27, 28 en 29 maart het zesde vistoernooi. De verschillende eilanden in de regio hebben van het commité reeds bericht gehad over de mogelijkheid tot inschrijving.

Zoals bekend zijn er verschillende deelnemers uit Curaçao, Aruba en Venezuela die op regelmatige basis deelnemen aan het Bonaireaanse vistoernooi. Afgelopen jaar waren er ook deelnemers uit de Verenigde Staten en Trinidad. Het vistoernooi op het Flamingo eiland behoort niet tot de grootste in de regio met de deelname van gemiddeld 20 equipes, maar algemeen wordt verzekerd, dat het een van de best georganiseerde en meest gezellige toernooi is in deze omgeving. Evenals het afgelopen jaar is de thuishaven weer de Harbour Village jachthaven.

De regels van het Bonaireaanse vistoernooi zijn dezelfde als van de International Game Fish Association. Het vistoernooi is een initiatief van Raymundo Saleh, die al zes jaar voorzitter is. Dit jaar zal Saleh zijn laatste jaar ingaan, nu hij te kennen heeft gegeven zijn taak aan anderen over te dragen.

Comcabon

KRALENDIJK — De 'funrace' afstandsloop die afgelopen dagen werd georganiseerd door de Comcabon heeft zes winnaars opgeleverd. In categorie 8 tot 10 jaar (1,5 km) was dat Junny Anthony in een tijd van 6.20. In de categorie 11 tot 12 jaar die eveneens anderhalve km liep, werd in 5.26 winnaar Randolph Beaumont. De categorie 13 tot 15 jaar werd in 13.44 gewonnen door Tico Emerenciana. Van 16 tot dertig jaar leverde de overall winnaar op. Het was Earon Rosario, die de afstand van 4 km in 12.59 minuten liep. Boven de 31 jaar viel Mike Snijders in de prijzen en bij de dames was dat Emelyne Martinus die ruimschoots de tijd nam voor haar afstand en in 24.00 rond binnenkwam.

Papiamentu-cursus voor beginners, gevorderden

KRALENDIJK — Het buurtcentrum Nikiboko organiseert in samenwerking met de Servisio di Enseñansa i Formashon (SEF) een cursus conversatie in Papiamentu voor Nederlandstaligen. De cursus begint op 25 maart en zal op woensdag gegeven worden van 20.30 tot 21.30 uur. De duur van de cursus is drie maanden en het inschrijfgeld bedraagt f.5.00. Het lesgeld is tien gulden per maand. Na afloop van de cursus krijgen de deelnemers een certificaat. Inschrijven bij Ariette Evertsz (SEF) telefoon 5330 toestel 218 of persoonlijk langskomen.

Voor gevorderen is er ook een cursus. Daarvoor is kennis van Papiamentu vereist. Bij die cursus wordt aandacht besteed aan de spelling van de landstaal. De duur van de cursus is ook drie maanden en begint op 25 maart van 19.30 tot 20.30 uur. Inschrijfgeld en boekje f.10,-- en maandelijks tien gulden lesgeld. Aan het eind van de cursus wordt er voor de geslaagden een certificaat uitgereikt. Inschrijven bij SEF telefoon 5330.

Standen Portugese voetbalcompetitie

LISSABON - De strijd om de Portugese voetbaltitel wordt weer een onderonsje tussen FC Porto en Benfica.

FC Porto heeft hierbij de beste papieren. De beide rivalen in Portugal verschillen drie punten.

De uitslagen en de stand:
Beira Mar - Maritimo 1-4, Benfica - Pacos Ferreira 4-0, Boavista - Guimaraes 1-1, Braga - Chaves 3-1, Famalicao - Porto 0-1, Penafiel - Estoril 4-3, Salgueiros - Sporting 1-1, Farense - Gil Vicente 1-0, Uniao Madeira - Torreense 2-0.

Stand

1. FC Porto	25-41
2. Benfica	25-38
3. Boavista	25-33
4. Sporting	25-33
5. Guimaraes	25-31
6. Estoril	25-25
7. Farense	25-25
8. Chaves	25-23
9. Maritimo	25-23
10. Beira Mar	25-22
11. Gil Vicente	25-21
12. Braga	25-21
13. Salgueiros	25-20
14. Famalicao	25-19
15. Pacos Ferreira	25-19
16. Penafiel	25-19
17. Uniao Madeira	25-19
18. Torreense	25-18

Derde succesvolle titelverdediging
Echtpaar Hellenberg Hubar is Curaçaos bridgekampioen paren

WILLEMSTAD - Het echtpaar Hellenberg Hubar is voor de vierde achtereenvolgende keer bridgekampioen (paren) van Curaçao geworden.

Zij hadden na elf ronden van negen spelen een voorsprong van tien punten op het koppel Mw. Saladin /Hr. Van den Ende. Derde werd het bekende koppel Mw. Geenen / Hr. Brown.

De eerste zes paren van dit kampioenschap zullen hoogstwaarschijnlijk tegen zes paren uit Aruba spelen om het Dutch Caribbean paren kampioenschap.

De volledige uitslag van het Curaçaos parenkampioenschap bridgen:

1. Echtpaar Hellenberg Hubar: 565 punten, 57,07%; 2. Mw. Saladin / Hr. Van den Ende: 555, 56,06%; 3. Mw. Geenen / Hr. Brown: 553, 55,86%; 4. Mw. Van den Ende / Hr. Saladin: 542, 54,75%; 5. Ds. De Vries / Bongers: 522, 52,73%; 6. Hn. Cox / Blufpand: 510, 51,52%; 7. Mw. Bergsma /Hr. De Paula: 482, 48,69%; 8. Echtpaar Hollman: 476, 48,08%; 9. Echtpaar Agarwal: 472, 47,68%; 10. Echtpaar Kruisheer: 449, 45,35%; 11. Hn. De Vries /Winkel: 410, 41,41%; 12. Ds. Kitty Blankevoort / Van Beek: 404, 40,81%.

Nieuw!! Diversion Bonaire heeft onlangs 7 nieuwe luxe appartementen geopend te Hato Bonaire.
Diversion biedt u de gelegenheid te genieten van een uitstekende combinatie van vakantie en het beoefenen van de duiksport. Tijdens uw verblijf staat per appartement kosteloos een auto ter beschikking. Voor de duikers zijn er flessen lucht, lood en loodgordels gratis beschikbaar. De overige duikequipment is tegen speciale prijzen te huur.
Alle appartementen hebben een woonkamer, slaapkamer met airco, badkamer, moderne keuken, kabel T.V. en telefoon.
De prijs voor dit alles ligt tussen de $ 860,= en $ 950 per week, per appartement.

Tot 1 mei bieden wij u twee speciale acties aan!
Actie 1: een korting van 20% op de bovenstaande prijzen
Actie 2: een speciaal 3 dagen - 2 nachten tarief voor $ 190,= (excl. auto)
Voor info en reserveringen kunt u terecht bij Mau-Asam Travel N.V. Schottegatweg Oost 37, Tel.: 37055, Fax: 371947
Diversion Bonaire: Tel. 5801 of 8659 Fax: 5327

MENSEN

Een Japanse, een boeddhistische monnik, leert twee vrouwen in Guatemala hoe zij op de typisch Japanse manier moeten buigen. De Japanse maakt deel uit van een groep die van Panama naar de Verenigde Staten loopt om tegen de komst van Columbus 500 jaar geleden, naar dit continent te protesteren.

De groep bestaat voor een groot deel uit mensen uit Centraal Amerika.

Terug van weggeweest

Een Franse grotonderzoeker heeft vrijdag een periode van 113 dagen afgesloten waarin hij **ondergronds** was. Hij kwam weer naar het daglicht in de grot van Cocaliere in de Cevennen, in Zuid-Frankrijk. Vrijwillig had hij zich op 22 november daarin laten inmetselen.

De 26-jarige Pascal Barrier brak rond het middaguur de muur van blokken af die hem van de buitenwereld had afgescheiden. Zichtbaar afgevallen, met een ruige baard en een wit gelaat maar een glimlach op de lippen, omhelsde hij als eerste zijn vriendin Corinne.

Zo kwam een eind aan een geslaagd experiment dat begin dit jaar was begonnen: Ten minste 100 dagen in de vochtige grot doorbrengen zonder notie te hebben van de tijd en zonder ook maar het minste contact met de buitenwereld.

Tijdens zijn verblijf heeft Pascal 1.000 kilometer gelopen in de 40 km diepe grotten die zijn leefomgeving vormden, las hij sciencefictionboeken en legde hij zijn gevoelens vast op de computer, onder het zeil van zijn tent die als enig voorwerp verlichting had.

Pascal, die het bijna vier maanden heeft moeten doen met diepvriesmaaltijden, zei dat hij reuzetrek heeft in "patat en verse groenten". Per helikopter gaat hij naar een slaapkliniek in Montpellier, waar hij medisch onderzocht zal worden voordat hij naar zijn normale leefomgeving terugkan.

Scheiding Jimmy en Tammy een feit

Een dag na de aankondiging van **Tammy Faye Bakker** dat ze het huwelijk met de gevangen tv-evangelist Jimmy Bakker niet langer in stand kon houden, is de scheiding uitgesproken. Dat gebeurde vrijdag in Tallahassee in de staat Florida.

Tammy Faye had laten weten in een brief aan de volgelingen van de New Covenant Church, die zij sinds de veroordeling van haar man leidt, fysiek het huwelijk niet meer te kunnen volhouden "ik lijd", schreef zij. De 48-jarige Tammy heeft hun 16-jarige zoon James toegewezen gekregen.

Jim Bakker zit in Minnesota een gevangenisstraf uit van achttien jaar wegens oplichting van zijn volgelingen wier giften, bestemd voor de kerk, hij in eigen zak stak. Zijn religieus imperium begon in te storten toen bekend werd dat hij een buitenechtelijke affaire had gehad met een kerksecretaresse die later uitgebreid werd geportretteerd in Playboy.

Boer Botjes krijgt eindelijk antwoord

De 86-jarige landbouwer J.F. **Botjes** uit Warffum heeft na ruim 55 jaar eindelijk antwoord gekregen op een brief die hij destijds stuurde aan de rijksuniversiteit Groningen. Botjes schreef zijn brief op 25 april 1936. Het schrijven kwam in het archief terecht en is onlangs onder ogen gekomen van een archeoloog.

Botjes klom in '36 in de pen naar aanleiding van de vondst van middeleeuwse resten op zijn land. "Ik had steenresten in mijn land bij Nieuweschans gevonden", vertelt boer Botjes, "waarvan ik vermoedde dat het om de resten van een kerkje ging. Het kan zijn dat er oorspronkelijk een heel dorpje heeft gestaan. De resten van het dorp moeten later zijn overspoeld met slib en zitten nu onder de klei."

Volgens medewerker J. Molema van het biologisch archeologisch instituut van de rug is na vondst van de brief telefonisch contact gelegd met de briefschrijver. "Er wordt overwogen om naar aanleiding van de brief alsnog opgravingen te verrichten. "We moeten daarover nog overleggen. We zijn nog niet zover dat we meteen met graafmachines uitrukken naar Nieuweschans."

Dat botjes destijds geen antwoord kreeg op zijn brief is volgens Molema vermoedelijk terug te voeren op een indertijd gemaakt foutje. Ook zou men zich in die jaren minder interesseren voor archeologische vondsten uit de middeleeuwen.

Landbouwer Botjes is blij dat hij nog wat gehoord heeft op zijn brief maar bekent dat hij het epistel eigenlijk al lang was vergeten.

Wega di Number Kòrsou

6 5 7 3 9 6 10 1 4 2

0978
9683
4305

Gouden pennetje

Hans Nijenhuis (29) is de winnaar van het **Gouden pennetje 1992.** De prijs is een aanmoediging voor aanstormend journalistiek talent. Nijenhuis is redacteur buitenland bij NRC/Handelsblad. Dit heeft het Nederlands genootschap van hoofdredacteuren, dat de prijs toekent, deze week bekendgemaakt.

Nijenhuis krijgt de prijs voor zijn serie artikelen over de overstromingen in Bangladesh. Ze werd in mei 1991 gepubliceerd. De jury bestond uit Piet Hagen (directeur van de school voor de journalistiek in Utrecht), Marjanke Spanjer (freelance-journaliste) en Piebe Prins (oud-hoofdredacteur van de Drents-Groningse pers). Er werden 17 inzendingen beoordeeld.

Nijenhuis ontvangt de prijs, een gouden vulpen met oorkonde en vijfduizend gulden, op 10 april in Rotterdam.

CBS

ZATERDAG

20.00 Local Programming
21.00 CBS Saturday Movie
23.00 To be Announced

CBS

ZONDAG

20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 CBS Sunday Movie

HBO

ZATERDAG

16.30 Movie: 'Tootsie' (1982)
18.30 Movie: 'Best of the Best' (1989)
20.15 Movie: 'My Blue Heaven' (1990, Steve Martin, Rick Moranis)
22.00 1992 World Championships' Challenge (L)
01.00 Andrew Dice Clay: For Ladies Only
02.00 Russell Simmons' Def Comedy Jam
02.35 Movie: 'Tango & Cash' (1989)
04.25 Movie: 'Home Alone' (1990)
06.15 Movie: 'Committed' (1991)

HBO

ZONDAG

13.30 Movie: 'For Richer, for Poorer' (1992)
15.00 Contract for Live: The S.A.D.D. Story
16.00 Movie: 'Just You and Me, Kid' (1979)
17.30 Movie: 'Feds' (1988)
19.00 Movie: 'Ferris Bueller's Day Off' (1986)
21.00 Movie: 'Welcome Home, Roxy Carmichael' (1990, Winona Ryder, Jeff Daniels)
22.45 Movie: 'Short Time' (1990, Dabney Coleman, Matt Frewer)
24.30 Rowan Atkinson
01.30 Movie: 'For Richer, for Poorer' (1992)
03.00 Movie: 'Aftershock' (1990)
04.30 Movie: 'The Invisible Maniac' (1989)
06.00 Movie: 'Somebody Has to Shoot the Picture' (1990)

NBC

ZATERDAG

20.00 Local Programming
21.00 Golden Girls
21.30 Walter and Emily
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters

NBC

ZONDAG

20.00 Eerie, Indiana
20.30 The Torkelsons
21.00 Hot Country Nights
22.00 NBC Sunday Night at the Movies

TBS

ZATERDAG

16.05 Movie: 'Off the Minnesota Strip' (1980, Hal Holbrook)
18.05 Fishing With Roland Martin
18.35 Fishin' With Orlando Wilson
19.05 World Championship Wrestling
21.05 Movie: 'Live and Let Die' (1973, Roger Moore, Yaphet Kotto)
23.35 Movie: 'Diamonds Are Forever' (1971, Sean Connery)
02.05 Movie: 'Mad Max' (1980, Mel Gibson)
04.05 Movie: 'Death Race 2000' (1975, David Carradine)
05.50 Night Tracks: Chartbusters
06.50 Night Tracks

TBS

ZONDAG

14.05 Movie: 'The Man With the Golden Gun' (1974, Roger Moore)
16.40 Ton of Fun
17.05 Tom and Jerry's Funhouse
17.35 Captain Planet and the Planeteers
19.00 Movie: 'On Her Majesty's Secret Service' (1969, George Lazenby)
22.00 National Geographic Explorer
24.30 Paid Program
01.30 World Tomorrow
05.00 WCW Main Event
06.05 Hogan's Heroes
06.35 CNN Headline News

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
18.57 Tempu pa Dios;
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Teatro Klasiko;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
19.00 Musical special;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Sine di Gala:;
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

* * * * * *

Het Nivon, de landelijke vereniging voor natuur, cultuur en recreatie, heeft zich geschaard in de rij tegenstanders van het plan om een **"broodmonument"** in zee te laten zakken door de stichting Cargo, die speciaal voor dit doel is opgericht.

Het Nivon heeft het ministerie van verkeer en waterstaat gevraagd "deze aanslag op het leefmilieu van de Noordzee te voorkomen". De vereniging vindt het wel goed als de stichting Cargo het monument op een van de Nivon-campings zou plaatsen.

De stichting Cargo wil in augustus een hoogspanningsmast met daarin 20.000 - overigens voor mensen niet eetbare - broden ten westen van Texel in zee laten zakken. Het brood moet uit pure tarwe bestaan en vergaan in het water. Zo kan de zee iets terugnemen van wat haar in de loop der tijden is ontnomen. **"Voor de vissen wordt het feest,"** zegt een woordvoerder van de stichting. Zodra de broden verdwenen zijn, wordt de mast weer uit zee gehesen.

Behalve milieu-organisaties hebben ook de Nederlandse bakkerij stichting en de stichting Voorlichting brood geprotesteerd tegen deze "maatschappelijk onaanvaardbare daad."

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
R. van Leeuwen (adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der School
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der School, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Eileen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde,
Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

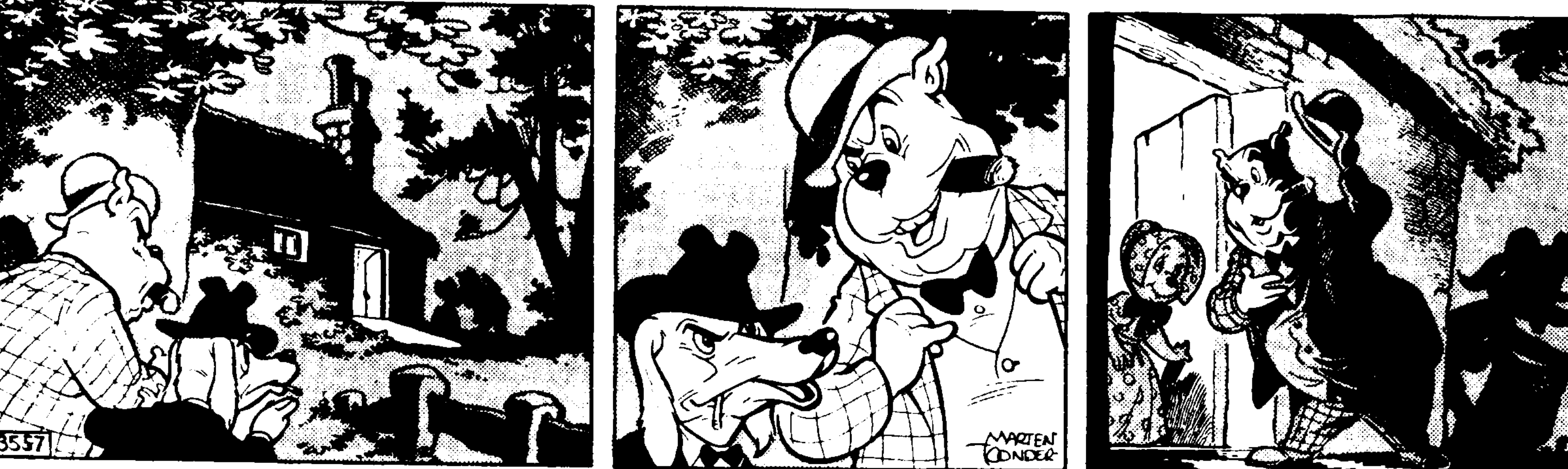
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur, tel.: 8342)

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 25,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en de Kiekvogel door Marten Toonder

3557 — Het was reeds laat in de avond, toen heer Ollie afscheid van zijn buurvrouw nam.

"Je weet het dus, Doddeltje", sprak hij naar buiten tredend. "Wanneer er moeilijkheden zijn kan je altijd een beroep op mij doen. Ik sta altijd pal om je te beschermen en er is mij niets te veel. Onthoud dat maar, hoor!"

"Gekkie", zei juffrouw Doddel. "Wat voor gevaar zou er nu kunnen zijn? Maar je bent een snoepsnuitje, hoor! Ga maar lekker slapen, dan zijn die stoute wespensteken morgen weer over!"

Heer Ollie daalde het stoepje af, struikelde over zijn voeten en stapte toen met dansende tred de duisternis in.

"Wat doen we nu baas?" vroeg Hieper, die achter enige bomen het vertrek had gadegeslagen. "Gaan we die bolle ontvoeren?"

"Dat kan niet", gromde Super. "Dan zou hij niet ongedwongen poseren. Nee, ik weet iets beters. Pak een zak en kom mee. Maar blijf in de schaduw!"

Met deze woorden stond hij op, slenterde naar de deur van het huisje toe en klopte aan.

Juffrouw Doddel deed open. Wanneer ze verwacht had, dat heer Ollie opnieuw op de drempel zou staan met een verzwikte enkel of zo, dan viel dat bitter tegen. Inplaats van zijn oprechte trekken zag ze een door de misdaad vertekend gelaat tegenover zich.

"Heb medelijden, juffie!" riep Super uit. "M'n maat is gevallen en hij heeft zich lelijk pijn gedaan. Heb je soms een beetje water voor hem?"

"Maar natuurlijk!" zei juffrouw Doddel. "Ik kom zo".

HENRY By Dick Hodgins

HENRY'S RHYMES FOR OUR TIMES
Eating spaghetti is one of my joys—
With a side order of...
...a lotta NOISE!
SLURP! SLURRP! SCHLURP!
Italian Recipes

BONER'S ARK By Addison & Frank Johnson

BONER, WE FINALLY GOT AN ANSWER TO THE BOTTLE YOU THREW OVERBOARD!
YIPPEE! AFTER ALL THESE LONG YEARS AT SEA! WHAT DOES IT SAY?
RETURNED...BECAUSE POSTAGE HAS GONE UP SINCE 1970.

BEETLE BAILEY By Mort Walker

FOR YOU, MADAM?
I DUNNO... I'LL HAVE WHATEVER HE'S HAVING
AND YOU, SIR?
I'LL HAVE WHATEVER SHE'S HAVING
COMING RIGHT UP
I GUESS WE'LL BE HAVING WHATEVER HE'S GETTING

REDEYE By Bill Yates & Mel Casson

AS A WARRIOR CHIEF, POKEY, YOU'LL HAVE TO MAKE A LOT OF IMPORTANT DECISIONS
WHEN WILL I GET A CHANCE TO MAKE A DECISION?
RIGHT NOW... DO YOU WANT TO WASH OR DRY?

Stockmarket-NEWS

NEW YORK	PREV.	12-3	FRANKFURT	PREV.	12-3	AMSTERDAM	PREV	12-3
DOW JONES	3208.	3208.	DAX INDEX	1743	1727	CBS GEN.INDEX	126.90	125.80
AM.BRANDS			ASKO	732.00	731.00	ABN-AMRO	46.50	45.80
AM.EXP.	21.25	21.13	BASF	248.40	249.10	AEGON	127.20	126.40
ANHEUSER B	56.63	55.38	BMW	540.50	544.00	AHOLD	85.40	86.80
ATT	37.88	37.88	COMMERZBANK	266.00	263.90	AMEV	57.10	56.30
BORDEN	32.00	31.75	DAIMLER BENZ	676.50	680.70	AKZO	150.00	149.30
CAMPBELL S	35.88	36.75	DEUTSCHE BANK	729.80	723.80	BOLS	48.00	47.40
CHRYSLER	16.13	16.38	HOECHST	255.50	252.40	BUHR.TET.	46.00	45.60
CITICORP	16.38	16.13	KAUFHOF	522.00	510.00	DAF	26.00	2500,0
COASTAL CO	22.38	22.13	MAN	372.00	371.20	DSM	107.70	106.10
COCA COLA	80.50	80.88	PREUSSAG	381.00	378.00	ELSEVIER	115.00	114.30
DIGITAL	58.38	58.50	SIEMENS	688.50	685.70	FOKKER	34.50	34.30
DUPONT	43.75	44.25	VW	373.70	367.00	GIST BROC.	35.90	35.70
EAST.KODAK	42.13	42.13				HAGEMEYER	148.00	148.00
EXXON	54.88	54.25				HEINEKEN	179.40	178.20
FORD	36.38	34.63	LONDON			HOOGOVENS	52.70	51.40
GEN.ELECT.	76.50	77.13				ING	52.10	52.20
GEN.MOTORS	36.63	37.75	FT-100 INDEX	2526	2493.	KLM	37.00	36.50
[illegible]	36.25	35.88				KNP	47.60	46.60
HOMESTAKE	15.25	14.88	ARGYLL	3.26	3.25	NEDLLOYD	63.90	62.60
IBM	87.38	88.63	BARCLAYS BANK	3.48	3.45	PHILIPS	35.60	34.40
KELLOGG	57.25	57.50	BASS	8.51	8.45	ROBECO	99.60	99.00
MC DONALDS	41.38	42.25	BRITISH STEEL	0.78	0.78	ROLINCO	98.30	97.90
MERCK	150.25	147.25	BRITISH TEL	3.30	3.27	RORENTO	72.30	72.10
MINNES.MIN	89.63	89.25	BTR	3.86	3.92	RODAMCO	33.70	34.40
MOBIL CORP	59.63	60.13	CADBURY	4.38	4.58	ROYAL DUTCH	143.20	142.00
NCR			[illegible]	6.12	5.92	UNILEVER	186.40	184.90
PFIZER	72.88	72.38	GRAND MET	9.12	9.08	VMF STORK	46.90	46.20
P.MORRIS	76.50	77.13	MARKS & SPENCER	3.18	3.16	VOC	43.60	43.40
QUAKER	60.38	60.13	REDLAND	4.88	4.80	VNU	82.30	82.00
SEARS	45.75	45.90	TATE & LYLE	4.32	4.30	WESSANEN	89.00	88.00
[illegible]	40.38	40.00						
WOOLWORTH	28.38	28.75						
			TOKYO					
GOLD	349.50	348.30				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	20892	20561			
SILVER	4.06	4.05				TSE 300	3498.	3478.
			BRIDGESTONE	1000	1090			
CRUDE OIL	18.66	18.60	CANON	1280	1280	ALCAN	20.00	19.88
			DAI ICHI KANGYO	1980	1990	BELL	47.00	46.88
US$/Yen	133.70	134.55	DAIWA SEC.	775	746	BANK OF NS	21.38	21.13
			HITACHI	756	761	CAN.PAC.	17.00	17.00
US$/DMARK	1.66	1.68	HONDA MOT.	1480	1400	INASCO	38.63	38.88
			JAPAN AIRLINES	728	774	LAIDLAW	12.13	12.00
GBP/US$	172.80	170.40	NEC			MOORE	24.75	24.75
			NOMURA SEC.	1140	1130	NORANDA	18.38	18.25
US$/NLS	1.88	1.89	NIPPON STEEL	308	310	PLACER DOME	12.25	12.00
[illegible]	122.75	122.08	MAZDA	480	484	POWER CORP.	14.63	14.63
CAN/US$	83.79	83.75	SONY	3860	3940	ROYAL BANK	25.13	25.13

MADURO & CURIEL'S BANK N.V.
INVESTMENT DIVISION
For further information call
Tel: 661818/661626/661627

Financieel Nieuws

Getronics onder spervuur speculanten

AMSTERDAM — De Amsterdamse effectenbeurs heeft de week rustig afgesloten in een licht verdeelde stemming. Toch was er wel een aantal zaken die de aandacht vroegen. Zo waren Ahold, DSM en Fokker, en op de lokale markt Boskalis, Vredestein en Krasnapolsky behoorlijk vast, was er veel handel in ABN Amro en lag Getronics onder spervuur van speculanten. Hunter Douglas kelderde met meer dan 11 procent. De obligaties waren licht hoger.

In aandelen ABN Amro werd druk gehandeld. Bij een f 0,70 lagere koers op f 45,80 sprong het bankaandeel eruit met een topomzet van f 57 miljoen of 1.235.593 stuks. Hunter douglas was een goede tweede met f 50,3 miljoen omzet of 782.479 stuks. In een verlate reactie op de eerder deze week bekendgemaakte winstdaling kelderde de raambekledingsproducent met bijna 11,5 procent of f 8,20 tot f 63,20.

Koninklijke olie kwam ditmaal op de derde plaats te staan met f 46,4 miljoen omzet. De totale aandelenomzet bleef met f 521 miljoen bescheiden. De belangrijkste beursbarometers bleven vrijwel onveranderd: de EOE-index bleef op 304 staan en de beursindex steeg 0,1 punt tot 204,40.

Kruidenier Ahold ging op de gestegen winst, die overigens in hoofdzaak te danken is aan de ontwikkelingen in de Verenigde Staten, f 1,50 omhoog naar f 87. De omzet met ruim f 20 miljoen of 236.000 stuks mocht er ook zijn. Vliegtuigbouwer Fokker streek f 0,70 op bij een koers van f 35. Chemiereus DSM was f 1,20 in herstel op f 107,30. Reder Nedlloyd won zes dubbeltjes op f 63,20.

Op de lokale markt lag Getronics onder spervuur van speculanten. Dit was het gevolg van het bericht dat Getronics waarschijnlijk een buitenlandse aandeelhoudersgroep heeft met een belang van 30 procent. De koers die de afgelopen dagen op iets tegengevallen jaarcijfers fors was gedaald, trok scherp met f 0,80 aan tot f 33,80. Daarbij ging voor bijna f 5 miljoen om.

Baggeraar Boskalis reageerde op een samen met een Italiaanse partner binnengehaalde order van f 400 miljoen in Qatar met een forse sprong van ruim 5 procent of f 1,30 op f 25,40. Krasnapolsky ging f 11 vooruit naar f 251. Vredestein mocht f 0,70 omhoog naar f 17,20 op de berichten dat het de bandenproducent beter gaat.

Verenigde Glas werd ook weer speculatief gevraagd en was f 5 hoger op f 537. Deze prijs ligt f 17 hoger dan de Franse groot-aandeelhouder BSN heeft geboden. Het bod is door de andere aandeelhouders als te laag van de hand gewezen. Frans Maas was f 2 lager op f 62,50. Het bericht over een losse samenwerking met het Amerikaanse concern Yellow Freights kwam voor sommige beleggers als een teleurstelling. Sommige speculanten hadden op een bod gehoopt.

Op de parallelmarkt was Pie Medical zeer vast met een winst van maar liefst 16,7 procent of f 0,90 op f 6,30. Andere kleine automatiseringsfondsjes op deze markt lagen ook gevraagd. Ordina klom f 0,90 tot f 17,50, Docdata f 0,30 tot f 5,90 en Neways een dubbeltje op f 6,80.

Wegens vermeende lastercampagne

Virgin sleept British Airways voor de rechter

LONDEN — De Britse luchtvaartmaatschappij Virgin Atlantic van miljonair Richard Branson gaat in de Verenigde Staten een rechtszaak beginnen tegen British Airways (BA) in verband met een vermeende lastercampagne van BA tegen Virgin.

"Het is zeer spijtig dat Virgin Atlantic op deze wijze wordt gedwongen tot een gerechtelijke procedure tegen een andere Britse luchtvaartmaatschappij", verklaarde Branson vrijdag.

Voor de rechtszaak heeft Virgin advocaat Robert Beckman ingehuurd. Beckman verwierf begin jaren tachtig faam toen hij via een schikking voor crediteuren van sir Freddie Laker's Skytrain BA en negen andere maatschappijen een bedrag van ruim 10 miljoen pond afhandig maakte.

De jurist beschuldigde BA cum suis van kartelvorming. Freddie Laker's Skytrain moest een bittere concurrentiestrijd tegen de grote maatschappijen na vijf jaar staken wegens gebrek aan middelen.

BA ontkent de beschuldiging van Virgin. Volgens een woordvoerder van BA is het Branson alleen om publiciteit te doen en niet om rechtvaardigheid.

In een recente televisiedocumentaire in Groot-Brittannië over de lastercampagne werd beweerd dat BA passagiers van Virgin bij hun aankomst op vliegvelden zou benaderen om ze bij Virgin weg te halen.

Virgin's voornaamste klacht betreft geruchten die bestuurders van BA in Groot-Brittannië en de VS zouden hebben verspreid, over de slechte financiële situatie bij Virgin.

Branson stelde BA in februari een ultimatum om voor 12 maart excuses aan te bieden. Dat is niet gebeurd. Inmiddels hebben advocaten van de beide partijen met elkaar overlegd. Volgens BA is er tijdens de gesprekken een goede basis ontstaan om de meningsverschillen tussen de beide luchtvaartmaatschappijen uit de wereld te helpen. "Virgin heeft echter ieder compromis afgewezen en ons de rug toegekeerd. Dat staaft ons vermoeden dat Virgin alleen op publiciteit uit is", aldus een woordvoerder.

Philips met Motorola in chips voor cd-i

EINDHOVEN - Philips gaat met de grote Amerikaanse chipfabrikant Motorola chips produceren voor toepassingen in interactieve cd's (Cd-I). Volgens een woordvoerder van het elektronicaconcern gaat het om een co-makership. Nadere details over de samenwerking zullen in de loop van het voorjaar bekend worden gemaakt. Het samenwerkingsverband zal hoogstwaarschijnlijk worden gesitueerd in Eindhoven. Medewerkers van de beide ondernemingen kunnen zich in de nieuwe onderneming richten op de produktie van chips voor cd-i, het nieuwe paradepaardje van Philips. De onderneming krijgt als voornaamste taak kleinere chips te produceren voor toepassingen op multimediagebied.

Volgens de zegsman gaat het om een van de vele comakerships van Philips met chipproducenten. "De divisie consumentenelektronica van Philips produceert reeds jaren in samenwerking met Philips halfgeleiders voor toepassing in eigen produkten.

AGENDA CURACAO

HAK
U MOET OOK DE VRUCHTEN VAN HAK HEBBEN

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

WACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641656 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
Voor de dienstdoende arts belt U tel.: [illegible]

REGELING VAN TANDARTSEN
Voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: [illegible] op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
[illegible]weg 327, tel.: 672300/[illegible]. Openingstijden zaterdag en zondag van [illegible]00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

HET GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
[illegible] Maria 17, tel.: 662344, 662947, [illegible]412 en 662574)
Geopend vanaf zeven uur 's morgens tot [illegible] uur 's middags); Spreekuur wijkgebouw [illegible]: iedere dinsdag van 09.00-11.00 [illegible] tel.: 371888; Sulfaat: tel.: 687707; [illegible] Abao tel.: 673711; Kaya Fortuna: [illegible] 615577; Mamayaweg: tel.: 657508. Voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureau kan men terecht op consultatiebureau Brievengat, tel.: 373384.
Wachtdienst t/m 17 maart: zuster Felipa, tel.: 682255.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
[illegible] Maria 17, tel.: 660222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-[illegible] uur; dinsdag en donderdag van [illegible]-18.00 uur.

GENEESK. DIENST

EERSTE- EN 2DE DISTRICT OOST
[illegible] maart 1992 vanaf 08.00 uur tot 16 maart [illegible] om 07.30 uur:
[illegible] Sulfiera, Spreekkamer Sta. Ponsi[illegible], tel.:615555; spreekuren: 11.00-12.00/[illegible]-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 680091 [illegible] 688636/680337.
[illegible] voor patiënten van de volgende [illegible] Costa Gomez, Nassy-[illegible], Nassy, Taams, Mercelina, Brak-[illegible], Dalal, Gravenhorst, [illegible] en Aruba)

[illegible] EN 2DE DISTRICT WEST
[illegible] 1992 vanaf 17.00 uur tot 16 maart [illegible] om 07.00 uur:
[illegible] Rosas, Spreekkamer Kas Chi-[illegible]: 682680; spreekuren 11.00-12.00/[illegible]-18.00 uur; spoedgevallen: [illegible] 688636/680337.
[illegible] voor patiënten van de volgende [illegible] Smart, Goto-Harry, Rosas, Brak-[illegible], De Paula-Pinto, [illegible], Pablo, Hoeneveen, [illegible] en [illegible]

[illegible]
[illegible] 1992 vanaf [illegible] uur tot 16 maart [illegible] om 07.00 uur:
[illegible] Spong, Spreekkamer Tera Corra, [illegible]; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-[illegible]

artsen: Schellens, Sommer, Lucassius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concension, tel.: 686351, pagebox [illegible] b.g.g. 691836. kantoor Bandabao, Groot Ste Martha 141, tel.: 642555, geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concension, tel.: [illegible]

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691348, 691883 en 691836; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van [illegible] uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648367, open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Martina, tel.: 642555 b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 08.00-11.00/16.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672266, 648225 of 672[illegible].

HYGIENISCHE DIENST
In het weekeinde van 13 maart tot en met 15 maart 1992 na kantooruren heeft de heer E. [illegible], tel.: [illegible] pagenummer 315-0716 dienst.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG
Otrobanda
Del Pueblo, Breedestraat 82, tel.:625333/[illegible]
Punda
Ant. Drugstore, Kaya Flamboyan 1A, tel.:376[illegible]/376208.

ZONDAG
Otrobanda
Otrobanda, Winkelcentr. Colon, tel.:625[illegible]/[illegible]
Punda
Cerrito, Winkelcentr. Promenade, tel.:376155/376069.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
Zat.: P.A. Jesberpcongt. Chuzchilweg 157-E.
Zon.: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.

DIVERSEN

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur, woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag [illegible].30 uur en zaterdag om 10.45 [illegible] uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag voor aangetekende en gewone postzaken) om 14.45 en 15.45 uur.
Het postkantoor is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAXCENTRUM
[illegible] UNA, tel.: 686844) [illegible] maandag t/m vrijdag van [illegible] uur; op zon- en feestdagen [illegible] werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 686917.

POSTMUSEUM NEDERLANDSE ANTILLEN
[illegible], Punda)
Openingstijden: maandag t/m vrijdag van 09.00-17.00 uur, zaterdag van 09.00-15.00 uur. Op zon- en feestdagen gesloten behalve in zeer bijzondere omstandigheden.

[illegible]
[illegible] 12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

ZATERDAG
TOERISTENSCHIP
08.00-14.00 uur 'Royal Princess' (ACA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: [illegible] (Engels) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 16.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jezus): zat.: 18.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORTIJN WECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 06.15, 08.30 en 19.30 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 06.00, 16.00 (charismatico) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 18.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
([illegible])
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold [illegible], Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Ardaakeweg
08.30 uur [illegible]
18.30 uur [illegible]
Seru Fortuna
10.00/19.00 [illegible]
Buena Vista
08.30 uur [illegible]
19.00 uur [illegible]
Santa Rosa
10.00 uur [illegible]
19.00 uur [illegible]

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur Youth Service ds H.S. v.d. [illegible]
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds G.J. Schuster
19.30 uur [illegible] ds G.J. Schuster
Emmakerk
([illegible])
09.30 uur [illegible]

NOORD-KAAP

EERSTE EN DERDE zaterdag [illegible] 18.00 uur kerkdienst (Ned.) - Mariaschule Parera.

AGENCIA FUNERARIA EL SEÑORIAL
V. [illegible] no. 8 Tel. 373648 Page [illegible] 627 - [illegible]

GRADISIMENTU I INVITASHON
[illegible] di e defuntu
Carmencita Hooi
[illegible] of otro [illegible] ora di malu, morto [illegible]; tambe tur esnan ku a manda flor, krans i telegram. Un [illegible] na Dr. David, Dr. de [illegible], Dr. [illegible], Wit Gele Kruis i otro [illegible]. [illegible] tabata un gran konsuelo pa nos. [illegible] sakrifisio di misa [illegible] 14 mart pa 7'or p.m. Djadumingu 15 mart pa 6'or p.m. i Djaluna 16 mart pa 7'or p.m.

DANKBETUIGING
Bij het afscheid van
BERT
was Uw blijk van belangstelling voor ons van grote waarde.
Dank daarvoor
Joe
Robbert van Duin
Daisy Croes

Uit Nederland hebben wij bericht ontvangen dat op 12 maart 1992 is overleden

GERARD VOLLEBREGT

Echtgenote	:	Ivyne Vollebregt-García
kinderen	:	Jerry, Alexander en Leihla Vollebregt.
Schoonmoeder	:	Mildred García - IJzer
Schoonzussen	:	Irene de Goeij - García
		Iris Vodegel - García
		Carla en Caridad García
		Melisa de Haan - García

Begrafenis vindt plaats op maandag 16 maart 1992 in Nederland.

Correspondentie:
Oude Bocht 7
2375 X.G.
Rijpwetering
Nederland.

Met diep leedwezen maken wij het overlijden bekend van de heer

ERROL MARCEL BONBERG

In leven chauffeur 1ste klasse bij de Postdienst Curacao.

Moge hij in vrede rusten.

De Direkteur en Personeel van de Postdienst Curacao.

Pa medio di esaki nos kier a gradisí tur esnan ku a mustra nan atenshon durante enfermedat, fayesimentu i entiero di mi kasá i nos mama stimá,

CATHARINA (Tinchi) MARCHENA

Danki tambe na tur ku a manda karchi, telegram, flor i krans.
Alabes nos kier invitá tur famia, amigu i konosiman pa un Santo Sakrifisio di Misa djadumingu 15 di mart pa 9'or a.m. na misa Sta. Rosa de Lima, na Sta. Rosa.

Di parti di Osvaldo Marchena i yunan.

Op 12 maart 1992 is overleden

LUCY VAN DE WEYER
Weduwe van
JAN VAN DE WEYER

De begrafenis vindt plaats op dinsdag 17 maart a.s. om 16.00 uur op de begraafplaats Morada Santa El Tributo in het hofje van Bottelier.
Gelegenheid tot condoleren vanaf 14.00 uur in de Chapelle Ardente El Tributo te Bottelier.

Middels deze betuig ik mijn oprechte dank aan de heren doktoren Treurniet, Taams en Ignatio, Wijkverpleegsters van het Wit-Gele Kruis, Verpleegsters van het ziekenhuis.
Speciaal mijn dank aan Dr. Treurniet en Mrs. Hanny Kooijman, die mij bijzonder hebben bijgestaan tijdens mijn ziekte en een grote steun voor mij waren.

Lucy.

AMERICANEXPRESS (financiële dienstverlening) heeft met de Mexicaanse Grupo Financiero Banamex Accival een onderneming opgericht onder de naam Banamsa. Amex wil door de samenwerking de dienstverlening in Mexico versterken. Een dergelijke overeenkomst werd eerder gesloten met Sumitomo Bank in Japan en met de Britse Lloyds Bank.

SURINAME
Met wekelijks luchtpost verrast u fam. of vrienden met een PK Kip-5 Lbs voor f 15,= incl. verzendk.
DHAN TRADING N.V.
Nrd Roosendaal 208
Kant. wo t/m zat: 9 - 12 v.m., 7 - 9 n.m.
Tel. 692067
U belt op, wij doen de rest.

De lekkerste
ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103.

---

schildersbedrijf
Perfect n.v.
Voor al Uw schilderwerk
tel.: 601766-369127
fax: 369127

We zijn er weer: zondag 15 maart vanaf 12.00 uur af te halen de echte
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
met sajor lodeh, SG telor, kip, Atjar, saté, frikadel, vlees, sambel goreng kering, pisang goreng, kroepoek, sambel badjak.
NAf. 16.00
Ook hebben wij Bami, mini roti, loempia.
Familie Kasper
Canadaweg 9, Tel.: 683459
Selamat datang dan makan.

TE HUUR
1 slaapkamer appartement volledig gemeubileerd VA NAf. 250.00 p/week
2 slaapkamer appartement volledig gemeubileerd VA NAf. 350.00 p/week
Inlichtingen: Tel.: 683459

Gezocht voor jong echtpaar oppashuis in de maand mei
Tel. 675852

Gezocht lief gezin voor een verschrikkelijk lieve hond
Tel 675852

Te koop
20 MHz IBM compatible computer met kleuren VGA scherm, 110Mb HD, 5 1/4" en 3 1/2" FD, 2Mb RAM, Dr. DOS 6.0 of MS-DOS 5.0 operating system. Bel 680989 voor een afspraak.

Geopend:
Le Salon/ a la Fin Boutique,
gevestigd aan de Gouverneur van Lansbergeweg 31 (tegenover MIL)
Uw specialist op het gebied van haar-verzorging en Europese kleding
Tel. 623488. Kom eens langs

Te Koop
[redacted]
1988, 8 cyl. 4,5 ltr.
Zeer goede staat. Full equipped am/fm cassette, radio equalizer, lock, automaat, airco en nog veel meer.
Bel voor informatie. Tel: 601993

---

milsan Curaçao N.V.
Pres. R. Bethancourt Blvd. 15
Tel.: 656194 - Fax.: 656271

TE KOOP GEVRAAGD TERREIN
van 4.000 - 10.000 m²
in de regio's Fuik, Spaanse Water of Piscadera.

BOUWBEDRIJF LENDERING NV

Vraagt voor spoedige indiensttreding
1 Werkvoorbereider / Calculator
Opleiding: H.T.S. Bouwkunde of een zeer ruime praktijkervaring
1 Uitvoerder:
Opleiding: M.T.S. Bouwkunde of een ruime praktijkervaring
2 Meewerkende voorlieden
Opleiding: L.T.S. met veel praktijkervaring.
Zonder goede referenties is het onnodig om te solliciteren.
Sollicitaties te richten aan:
BOUWBEDRIJF LENDERING N.V.
P.O. Box 2039
Curaçao N.A.

OPENBARE VERKOOP
Op dinsdag 24 maart 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1263 van het Burgerlijk Wetboek:

een perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao naar berekening groot 775m², oorspronkelijk groot 1.650m², en omschreven in meetbrief 201 van 11 februari 1965, verminderd met een perceel grond groot 875m², omschreven in meetbrief 58 van 24 februari 1971, met het daarop gebouwde West Groot Kwartier 65.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Nadere informatie betreffende financiering door de executerende bank en een situatieschets zijn verkrijgbaar op onderstaand notariskantoor.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
tel. 613199 - 613655

CASINO HOTEL HOLLAND NV

LET OP!!!
NIEUW! NIEUW! NIEUW!
Voor gezellig uit.... Kom naar
HET CASINO VAN HOTEL HOLLAND.
Uitbreiding in HET CASINO VAN HOTEL HOLLAND met nieuwe speelautomaten, waaronder KENO'S.
Openingstijden van het casino: vanaf 13.00 uur 's middags tot 04.00 uur 's nachts.
Uiteraard met gratis drankjes en snacks voor de spelers. Zeer binnenkort hebben wij nog veel meer leuke attracties. Kom eens gezellig langs in HET CASINO VAN HOTEL HOLLAND.
Er is nu ook voldoende (verlichte) parkeergelegenheid.
TOT ZIENS IN HET CASINO VAN HOTEL HOLLAND!!!!!

GRAND-CAFÉ
Pietermaai 18, Punda
Tel. 617077
Woensdag 18 maart 1992, 18.00 uur
Reunie H.Z.S. "De Ruyter"
"Blikken Festijn"
Buffet, drankje, foto's
oude blikken van harte welkom

Inlichtingen: Peter van Gils 372695
Ed Bussemaker 648425

AUTOCAD TRAINING & SUPPORT CENTER
organiseert kursussen voor zowel beginners als gevorderden op **23, 24, 25 en 26 maart a.s.**
Les 1 X p.w. a 3 uur - 5 weken
Beginners : **alle basiskommando's**
Gevorderden : **aanpassen menu's**
eigen lijntype en arcering maken
konfigureren tablet, etc.
Voor info. na 18.00 uur 677854 of 615229;
op zat. hele dag

Notice to the holders of the outstanding ECU 46.131.800
9 per cent Bonds due 2020 (the "Bonds") of Euramagro N.V.

Formal notice is hereby given to the holders of the Bonds pursuant to their Terms and Conditions that a meeting will be held on April 8, 1992 at 15.30 p.m. in Curacao, Netherlands Antilles at the offices of the Company at 58A de Ruyterkade, Curacao, Netherlands Antilles.

A partial early redemption of the Bonds will be proposed at the meeting.

In order to take part in the meeting, either personally or by proxy, the holders of Bonds are required to deposit their bonds at least 10 business days prior to the meeting at the registered office of Euramagro N.V., at the offices of the Paying Agent or at any bank.

Euramagro N.V.
de Ruyterkade 58A
Curacao, Netherlands Antilles

Curacao, March 1992

FUNDASHON PA SKOL HUMANISTA NA PAPIAMENTU

Ta Buska pa su KOLEGIO ERASMO - SKOL BASIKO entrante augustus 1992

MAESTRONAN DIPLOMA

Ekspektashonan:
interes pa traha na un skol inovatorio
ku idioma papiamentu, bulendes komo idioma strañero
i enseñansa diferensia
habri pa su karakter di un skol humanista
dispuesto pa sigui kurso i workshop pa sostene su trabou.

Kolegio Erasmo, promé skol básiko na papiamentu, ta un skol den desaroyo ku ta realisando inovashonnan den enseñansa, desea pa años kaba pa muchanan papiadó di papiamentu.
Kolegio Erasmo ta sapiri di bira e mihó skol di Kòrsou....., ku tempu, i ku Bo ayudo.

Si Abo Maestro ta e persona kreativo i dinámiko ku nos ta buskando, ku ke pone su skoudernan bou di e trabou aki....
Bo lamor sobrá pa Bo skirbi, anexando curriculum vitae i dunando posibel referensianan, na Sekretariado di Fundashon pa Skol Humanista na Papiamentu, Vesuviusstraat 2.
Pa informashon yama Sekretariado di Fundashon na no.54062.

Ora bo kumpra un pakete di 9 pida
HOT WINGS of Honey BBQ Wings
Bo ta haña un pakete di 6 of 14 pida di HOT of Honey BBQ Wings
NA MITAR DI PRES

ACCESS
Association for Psychological Services
Access organiseert in het kader van een serie cursussen en workshops voor ouders de cursus:
Positief omgaan met kinderen
Doel: vaardigheden bespreken met ouders om de omgang met hun kinderen te verbeteren en positiever te laten verlopen.
Enkele onderwerpen:
- opvoedingsstrategieen aangepast aan de leeftijd van het kind
- zelfbeeld en zelfvertrouwen van het kind
- communicatie met kinderen
- gedrag positief beïnvloeden

Doelgroep: ouders met kinderen in de leeftijd van 2 tot 12 jaar.
Praktische informatie
Aantal bijeenkomsten : 10
Aanvangsdatum : 26 maart 1992 (indien gewenst, geen bijeenkomsten tijdens de paasvakantie)
Plaats : Triniteit College
Tijd : 19.30 u. - 22.00 u.
Kosten : Fls. 250,- individueel; Fls. 450,- echtparen.
Inschrijving door overmaken van het bedrag op rek.n. 11.200333.5570.004 Citco Bank voor aanvang van de cursus.
Voor meer informatie:
Mevr. G. Hollander, M.A. werktijd Tel. 37 69 37
buiten werktijd Tel. 61 63 70

MEDEDELING
Het Bestuur van de Stichting **VRIENDEN VAN HET BOLIVARIAANS MUSEUM (OCTAGON)**, deelt hierbij mee dat met het oog op de restauratie van het Octagon, het Bolivariaans Museum met ingang van de **15de van deze maand tot nader order voor het publiek gesloten zal zijn.**

DE FUNDASHON PA SKOL HUMANISTA NA PAPIAMENTU

zoekt voor plaatsing op het KOLEGIO ERASMO, de eerste Papiamentstalige basisschool op Curacao, voor zo spoedig mogelijk,

EEN VAKLEERKRACHT VOOR HET VAK NEDERLANDS

Onze gedachten gaan uit naar een Onderwijzer(es), die vertrouwd is met de uitgangspunten en de didaktiek van het Nederlands als Vreemde Taal.
Ervaring met het geven van Nederlands aan anderstaligen strekt tot aanbeveling.

Sollicitaties met Curriculum Vitae en referenties s.v.p. richten aan het Secretariaat van de Fundashon pa Skol Humanista na Papiamentu, Westvliestraat 2.
Voor nadere informatie: tel. 54062.

OPENBARE VERKOOP
Op woensdag 15 april 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten overstaan van ondergetekende notaris of diens waarnemer, te zijnen kantore aan de Schottegatweg Oost 191, Curacao, in het openbaar krachtens artikel 1192 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen worden verkocht:

a. een perceel grond gelegen in het derde district van Curacao op Plantage Papaya bij Westpunt, groot 14.210m2, kadastraal bekend als Derde District Sectie A nummer 22, met de daarop gebouwde opstallen;
b. een perceel grond gelegen in het derde district van Curacao op Plantage Papaya bij Westpunt, groot 128.800m2, kadastraal bekend als Derde District Sectie A nummer 39; en
c. een perceel grond gelegen in het derde district van Curacao op Plantage Papaya bij Westpunt, groot 10.730m2, kadastraal bekend als Derde District Sectie A nummer 64, met de daarop gebouwde opstallen.

De veilingvoorwaarden zijn gedeponeerd ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg van de Nederlandse Antillen, Zittingsplaats Curacao, en liggen voorts ter inzage ten kantore van de ondergenoemde notaris.
Deze voorwaarden houden o.m. in dat van iedere bieder geëist kan worden een onherroepelijke bankgarantie over te leggen, welke tenminste gelijk dient te zijn aan het bedrag van zijn bieding vermeerderd met de veilingkosten.

mr. M. van der Plank, notaris
Schottegatweg Oost 191
Tel.: 616833.

Queen Club
THE PRESTIGIOUS CREDIT CARD
En wij gaan door!

Ter verbetering van onze service hebben wij een overeenkomst gesloten met
CURGAS
ingaande a.s. maandag, 16 maart 1992 kunt U Uw QUEEN CLUB CARD gebruiken bij het kopen van gas-cylinders van 100 lbs. bij
CURGAS
op Muizenberg.
Maak van deze unieke service gebruik en blijf in afwachting van nog meer faciliteiten welke QUEEN CLUB U binnenkort zal aanbieden.

Willemstad, maart 1992

ÑAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
ZATERDAG 14 MAART 1992

= door Norbert Hendrikse =

UNA EN KAMARA SINDIKAL KOMEN MET INFORMATIECYCLUS

Bevolking onvoldoende voorbereid over opties en gevolgen

Referendum: democratisch werktuig of wapen tegen de democratie?

HET JAAR was amper begonnen toen de Curaçaose bevolking werd opgeschrikt door het beeld van een vogel die wegvloog van het monument dat de eenheid van de Nederlandse Antillen met Nederland symboliseert. Het betrof geen verlate aanpassing van het monument i.v.m. de status aparte van Aruba van 1986. De Arubaanse vogel is wat dat betreft nog niet gevlogen. Nee, het was de officiële aankondiging van het referendum dat op 12 juni a.s. zal worden gehouden en waarbij de inwoners van Curaçao kunnen kiezen voor een autonome status dan wel het blijven in de Antilliaanse constellatie. Alle gevestigde politieke partijen hebben inmiddels laten weten voor een autonoom Curaçao te zijn. Uit het bedrijfsleven kwamen gemengde reacties: de Kamer van Koophandel is voor de autonome status, de Vereniging Bedrijfsleven wil liever geen schaalverkleining. De vakbonden zullen hun mening pas officieel naar voren brengen in april, na het congres van de Kamara Sindikal, maar sommige hebben al gevraagd het referendum uit te stellen omdat de voorbereidingstijd te kort zou zijn.

Inmiddels is de overheid een grootscheepse campagne begonnen die er eerder op gericht lijkt te zijn de stemmers te overtuigen van het belang van een autonoom Curaçao, dan het op een eerlijke manier geven van uitgebreide en objectieve voorlichting over het referendum en de consequenties van de diverse opties. Als tegenwicht zijn diverse instanties begonnen met hun eigen voorlichting. De bankiersvereniging organiseerde onlangs een symposium en een bekend t.v.-producer heeft een serie programma's aangekondigd waarin diverse meningen over de toekomstige staatkundige structuur van Curaçao en de Nederlandse Antillen naar voren zullen worden gebracht. En ook de Universiteit van de Nederlandse Antillen heeft besloten om samen met de Kamara Sindikal op onafhankelijke en deskundige wijze bij te dragen aan de meningsvorming t.a.v. het referendum en de mogelijke keuzes.

SAMENWERKING

De universiteit en de Kamer van vakbonden werken al enkele jaren samen op het gebied van het verschaffen van informatie voor wat betreft staatkundige ontwikkeling. UNA-rector magnificus dr. Valdemar Marcha: "We zijn daar al in 1986 mee begonnen met een workshop over ons politiek systeem. In 1988 hebben wij in dit kader ook een opiniepeiling georganiseerd. De Nederlandse minister voor Antilliaanse en Arubaanse zaken, mr. Ernst Hirsch Ballin heeft me later gezegd dat hij de resultaten hiervan heeft gebruikt als handleiding om een beter beeld te krijgen van wat hier leeft. In het document dat wij in 1988 hebben gepubliceerd wordt ook een overzicht gegeven van hoe de bevolking van onze eilanden heeft gereageerd op de veranderingen die er in de periode vanaf het einde van de Tweede Wereldoorlog hebben plaatsgevonden. Nu er weer een belangrijke ontwikkeling voor de deur staat, t.w. het referendum dat gepland is voor juni, vinden we dat het volkomen past in het kader van de opgebouwde traditie om samen met Kamara Sindikal wat te gaan doen aan de publieke voorlichting, in de vorm van een informatiecyclus".

Wie wilt U bereiken met deze voorlichtingscyclus?

Marcha: "De brede laag van de bevolking, iedereen dus die geïnteresseerd is of die wij kunnen interesseren voor het referendum".

Maar bestaat er bij de Curaçaose werknemers b.v. wel belangstelling voor dit soort zaken?

Kamara Sindikal-voorzitter Errol Cova: "Eerlijk gezegd niet. Wij gaan er als vakbond van uit dat onze werkzaamheden verder moeten reiken dan het uitsluitend behartigen van de materiële belangen van onze leden. Een beslissing over onze toekomstige staatkundige structuur is b.v. van wezenlijk belang voor de hele bevolking en dus ook voor onze leden. Wij beschouwen het dan ook als onze taak om voorlichting te geven en dan op een zo objectief mogelijke manier. Vandaar onze contacten met de universiteit, want we geloven dat een universiteit een centrum moet zijn van waaruit deskundige en objectieve informatie wordt verschaft. Ook wij zijn verrast door de wegvliegende vogel bij het begin van het nieuwe jaar. En we dachten, hé nu wordt het serieus, nu gaan de politici hun standpunt met veel machtsvertoon etaleren. Niet dat wij bezwaren hebben tegen het feit dat de politici hebben gekozen voor een bepaald standpunt. Maar we menen dat onze bevolking recht heeft op zo uitgebreid mogelijke informatie, alvorens zich ergens voor of tegen uit te kunnen spreken.

DIALOOG

Het grote probleem blijft daarbij echter of je inderdaad met een informatiecyclus die mensen bereikt die je wilt bereiken. Het geven van voorlichting aan arbeiders vereist meestentijds een dialoog. De informatiestroom kan daarbij niet alleen van een kant komen, er moet mogelijkheid zijn voor feedback. De mensen moeten gelegenheid krijgen de ontvangen informatie te verwerken en met vragen te komen. De doelgroep van onze informatiecyclus is inderdaad de grote laag van de bevolking, maar succes bereik je pas als de mensen zich openstellen voor die informatie. En laten we eerlijk zijn, een echte discussie onder de bevolking over het referendum en de consequenties van een eventuele keuze is niet aan de gang. Dat is ook logisch, want om zo'n discussie op gang te brengen moet je meer dan een alternatief presenteren. En dat vind ik het zwakste punt in de campagne die tot nu toe gevoerd wordt door de politieke partijen. Bij het organiseren van de informatiecyclus leveren we onze bijdrage, maar ook wij kunnen niet garanderen of die informatie verder komt dan de aula van de universiteit".

U blijft er bij dat de tijd, gezien de datum van 12 juni, te kort is om op een adequate manier informatie te verschaffen over het referendum?

"Er zijn vakbonden die zeggen: stel de zaak uit. De Kamara Sindikal doet dat niet bij voorbaat. Dat zou betekenen dat wij zelf niet de moeite willen doen om toch vóór 12 juni de mensen te bereiken. Voor wat betreft de inhoud van het referendum bestaat er echter nog steeds grote verwarring en onduidelijkheid in de gemeenschap. Geen wonder, het is zo'n ingewikkelde aangelegenheid dat je jezelf steeds afvraagt, hoe moet ik dat in Godsnaam gaan uitleggen".

Als je het hebt over diverse opties, dan zitten daar meteen ook verschillende consequenties aan vast: financieel-economische, sociale, culturele. Dat vereist bij het verschaffen van informatie de beschikbaarheid van een breed scala van gegevens. Is de UNA daartoe geëquipeerd?

Marcha: "Wij hebben voor de informatiecyclus een aantal sprekers uitgenodigd, van wie we aannemen dat zij deskundig zijn op hun gebied, zodat ze zelf de nodige gegevens kunnen aandragen. Zij moeten ook hun stellingen onderbouwen. De UNA zelf gaat op korte termijn niet alle informatie tot in details uitrafelen en van elk der alternatieven precies uitzoeken wat de voor- en nadelen zijn. Wij hebben trouwens nog niet eens alle alternatieven op tafel liggen. Hoewel, ik ben het er volkomen mee eens dat er voordat er een definitieve keuze wordt gemaakt men volledig op de hoogte moet zijn van alle mogelijke consequenties. Je kiest immers voor het alternatief dat de meeste voordelen biedt".

(Foto Ken Wong)

Rector magnificus dr. Valdemar Marcha (midden) is samen met Kamara Sindikal-voorzitter Errol Cova en drs. Lucita Moenir Alam druk bezig met de voorbereidingen voor de informatie-cyclus m.b.t. het komende referendum.

Ook hierbij geldt dus dat wij min of meer zijn verrast door het aangekondigde referendum. Maar moet informatieverschaffing niet een continu proces zijn en hadden we eigenlijk niet al eerder hiermee moeten beginnen?

Cova: "De Kamara Sindikal houdt elke maand een bijeenkomst met de aangesloten vakbonden, waarbij geregeld zaken als b.v. de staatkundige structuur naar voren komen. De arbeiders willen weten waar ze aan toe zijn. En daarom verwacht ik ook dat de politici van elke optie duidelijk komen uitleggen wat de voor- en nadelen zijn; je moet immers eerlijk blijven t.a.v. de gemeenschap. Wat de heer Tico Croes uit Aruba onlangs heeft gezegd op ons congres is wat dat betreft erg belangrijk. Namelijk dat op Aruba het invoeren van de status aparte vrij eenvoudig was, omdat de hele bevolking er achter stond. En niemand heeft ooit de status aparte als kapstok gebruikt bij het leveren van kritiek op de problemen die er daarna ontstonden. In de geest van: 'zie je wel, het komt door die status aparte'.

"Op Curaçao daarentegen is de 'autonome status' een opportunistische keuze van de politieke partijen. De politieke eenstemmigheid kwam immers pas op het moment dat minister Hirsch Ballin stelde dat onafhankelijkheid niet meer onverbiddelijk verbonden was aan een autonome status. Maar wat gebeurt er nu als Nederland hierop terugkomt? Formeel is deze zaak immers nog niet geregeld. Trouwens behalve Nederland zijn ook de andere eilanden en Aruba een partner in het Koninkrijk die hierover moeten beslissen. Kijk als we het allemaal eens zijn dat een 'autonome status' de beste oplossing voor ons is, dan is daar geen enkel bezwaar tegen. Maar de pijn komt pas achteraf

Vervolg op pag. 3

Cultuur van de angst

WIJ LEVEN in een gemeenschap waar er sprake is van een 'Cultuur van de angst', dat is de mening van zowel Kamara Sindikal-voorzitter Errol Cova als van de onafhankelijke expert drs. Lucita Moenir Alam die de UNA en de Kamara Sindikal adviseert bij het organiseren van een informatie cyclus m.b.t. het komende referendum. Cova: "Onze studenten, die in feite het meest revolutionaire segment moeten vormen van onze maatschappij, durven hun mond niet open te doen uit angst later geen studiebeurs of geen baan te kunnen krijgen. En als er bij de jeugd al geen animo meer is om op te komen voor onze democratie, dan zijn we wel zeer slecht bezig. Daarom zijn wij er bij de Sitek (onderwijsvakbond) van overtuigd dat wij moeten bijdragen tot de oprichting van progressieve studentenorganisaties, want daaruit kunnen nieuwe ideeën voorkomen die leiden tot wezenlijke veranderingen". Moenir Alam: "Het feit dat mensen met andersluidende meningen door onze politici worden afgeschilderd als 'anti-patriottisch' voedt de cultuur van de angst die er hier is. Een cultuur die je niet alleen bij de jeugd maar in alle geledingen, ook bij professionals en intellectuelen, tegenkomt. Jammer is dat daardoor talloze mensen met hele goede gedachten omtrent onze staatkundige struktuur, absoluut weigeren naar voren te komen en hun mond open te doen. Dit lijkt mij niet bevorderlijk voor de democratie".

Nederland schiep met status aparte gevaarlijk precedent

Recht op zelfbeschikking bleek tijdbom onder Antillen

door Norbert Hendrikse

EEN VAN DE aspecten die in het verleden bij het bespreken van de staatkundige structuur niet zoveel aandacht heeft gekregen is de regionale en internationale relatie. Daarom de vraag aan drs. Lucita Moenir Alam, waarnemend-hoofd van het Bureau voor Buitenlandse Betrekkingen en à titre personel deskundig adviseur bij het voorlichtingsprogramma van de UNA en Kamara Sindikal, of ditmaal wel hieraan gedacht is.

Lucita Moenir Alam: "Eerst een grappige anecdote n.a.v. wat eerder naar voren werd gebracht. Een politicus zelf vertelde me onlangs dat hij op straat door een man werd aangeklampt die zei: "Ik vertrouw die 'autonome status voor Curaçao' van jullie niet. Als politici het allemaal met elkaar eens zijn, dan kan het geen goede keuze zijn..."

"Voor mij komt het referendum niet uit de lucht vallen. Ik ben er al een tijd mee bezig. Vanaf 1978 wordt het namelijk al door diverse eilandsraden en ook die van Curaçao genoemd. Wat wel verrassend was, was de plotselinge 'dynamiek' waarmee we begin dit jaar geconfronteerd zijn. En dit referendum is m.i. niet zoals laatstelijk werd beweerd een kwestie van een behoefte van Curaçao om zich duidelijker te profileren, maar heeft zonder meer te maken met het uitoefenen van het zelfbeschikkingsrecht. En ik blijf er bij dat zelfbeschikkingsrecht niet iets is wat aan de politici is voorbehouden, maar dat het volk de drager is van dat recht. En bij de uitoefening daarvan zijn er inderdaad internationale normen waaraan voldaan moet worden. Ik denk dat zowel de politici als het volk hier onbekend zijn met het instituut referendum, waardoor men wellicht bepaalde belangrijke dingen over het hoofd ziet of ze niet in het juiste perspectief weet te plaatsen.

V.N. KAMPIOEN

De Verenigde Naties zijn een kampioen geweest in het dekolonisatie proces en bij het toezien dat het zelfbeschikkingsrecht op de juiste wijze wordt uitgeoefend. Een referendum is een middel dat legitiem moet zijn en dus niet iets waar alleen wij als Curacaoënaars respect voor moeten hebben maar dat ook in de buitenwereld dat respect moet afdwingen. Daarom is het ook interessant om te kijken hoe het in andere landen is gegaan".

Zijn er relevante voorbeelden in onze regio waar volksraadplegingen zijn toegepast bij het uitoefenen van het zelfbeschikkingsrecht?

Moenir Alam: "Puerto Rico bijvoorbeeld. Daar wordt om de zoveel jaar een referendum gehouden om de opinie te peilen t.a.v. de relatie met de Verenigde Staten danwel onafhankelijkheid. Ook belangrijk is het referendum van de United States Virgin Islands, omdat ook die eilanden een relatie hebben met een groot moederland, terwijl het evenals de Nederlandse Antillen een *multi island country* is. Ik vind het daarom ook betreurenswaardig dat men bij ons het principe heeft losgelaten dat een referendum gelijktijdig op alle eilanden gehouden moet worden, om te weten wat we met z'n allen als volk vinden. Daarom is het onderzoek dat de UNA samen met Kamara Sindikal destijds heeft gehouden ongelooflijk nuttig en ik ben verbaasd dat dit stuk eigenlijk min of meer is doodgezwegen door onze politici. Wij weten nu onderhand wel wat de politici vinden, nu is het interessant om uit te vinden wat het volk eigenlijk wilt".

U noemde zojuist de Verenigde Naties. Hoe staan die t.o.v. het recht van secessie, het zelfbeschikkingsrecht van een onderdeel van een staat om zich van die staat af te scheiden?

Moenir Alam: "De Verenigde Naties hebben wat dat betreft een hele lange historie van landen die proberen de zaak bij elkaar te houden. In het verleden kwam de kolonisatoren bij elkaar met een kaart en lineaaltjes en potloden om samen b.v. een land als Afrika onder elkaar te verdelen, dwars door allerlei stamverbanden en culturen heen. Met als gevolg dat toen de Afrikaanse landen onafhankelijk werden, ze te maken kregen met een 'ingebouwde bom' van stammen die gesplitst waren of die gedwongen werden met elkaar te leven. Veel landen in Azië en ook andere derde wereld landen hebben steeds te kennen gegeven dat ze geen legitieme voeding willen geven aan allerlei afscheidingsbewegingen. Daarom is uw vraag zo goed. Nederland en de Antillen zijn het in het Koninkrijk immers toch toe overgegaan om het zelfbeschikkingsrecht aan elk eiland apart te geven. Tijdens mijn studie ter participatie aan een colloqium in Amsterdam ben ik daar erg mee bezig geweest en ik kwam er toen achter dat het eigenlijk een vreemde zaak was. We zitten vandaag en voor de toekomst met de gevolgen van die stap. Ik heb toentertijd gekwalificeerd als een 'tijdbom' en helaas blijkt dat nu waar te zijn. Bij het uittreden van Aruba had men kunnen stellen dat het een kwestie van 'afscheiding' was en niet van het uitoefenen van het zelfbeschikkingsrecht. Nu heeft men een pre-

Vervolg op pag. 8

IN DIT NUMMER van Ñapa :

* **HET REFERENDUM dat op 12 juni** wordt gehouden begint de gemoederen op Curaçao danig bezig te houden. Er wordt o.m. steen en been geklaagd over het gebrek aan informatie op basis waarvan de bevolking straks een verstandige keuze zal kunnen doen. De Universiteit van de Nederlandse Antillen en de Kamara Sindikal leveren hun bijdrage door het gezamenlijk organiseren van een informatiecyclus. Norbert Hendrikse sprak hierover met rector-magnificus Valdemar Marcha, vakbondsman Errol Cova en onafhankelijke deskundige Lucita Moenir Alam pag.1

* **ELIS JULIANA** behoeft geen andere introductie bij onze lezers. Hij kwam in het afgelopen weekend weer eens in het nieuws met de expositie van zijn nieuwste tekeningen, klein van formaat maar groot van inhoud. En door de doop van zijn 'Pinda pa kaminda': wijsheden in zakformaat die je onderweg als nootjes kan consumeren. Een interview met Nel Casimiri op pag. 3

* **HET ONDERZOEK** naar indianen begraafplaatsen op Aruba heeft vorig jaar opnieuw verrassende resultaten opgeleverd. Door dit archeologisch speurwerk komen we steeds meer te weten over de cultuur en leefgewoonten van de eerste bewoners van Aruba. Dr.A. Versteeg geeft een overzicht van de bevindingen na de archeologische opgravingen onder auspiciën van het Archeologisch Museum Aruba en de Rijksuniversiteit Leiden in september vorig jaar. pag.4

* **IN CARACAS** werd onlangs het tiende Wereldcongres van Nationale Parken gehouden. Jeffrey Sybesma die namens het Onderwaterpark Curaçao de bijeenkomst bijwoonde doet verslag van de resultaten van deze ook voor ons ecosysteem belangrijke ontmoeting. pag. 9

* **Verder in deze editie van Ñapa** de rubrieken Buitenland, Literair, de Kinderpagina, Techniek, Wat woorden ons zeggen, Natuurlijk beter worden, Schaken en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: **Norbert Hendrikse**
LAYOUT: **Marisa Eduarda**

Amerikaanse kiezers ontevreden over Bush

'Saddam heeft z'n baantje nog, is het met U ook zo?'

WASHINGTON - De Verenigde Staten, die in tijden van economische problemen geneigd zijn de blik naar binnen te richten, lijken op het punt te staan hun prioriteiten op buitenlands-politiek gebied te wijzigen en daarbij meer uit te gaan van hun economische belangen. Dat de VS weer zouden vervallen in het isolationisme van de jaren dertig noemen politieke analisten niet aannemelijk. Maar de campagne voor de presidentsverkiezingen in november levert bewijzen van een duidelijke verschuiving in de wijze waarop de Amerikanen de wereld bezien, menen zij. Resultaten van de eerste voorverkiezingen geven aan dat de successen in het buitenlands beleid van president George Bush, grote gebeurtenissen als het einde van de koude oorlog en de winst in de Golfoorlog, betrekkelijk blijken te zijn in een land dat zijn langste recessie sinds de Tweede Wereldoorlog doormaakt.

De economische onzekerheid wordt door analisten als een van de belangrijkste redenen gezien voor het verrassend goede optreden van Bush' uitdager uit het rechtse kamp van de Republikeinen, Pat Buchanan, die een soort 'Amerika-eerst'-isolationisme predikt en fel van leer trekt tegen Japan. De democratische mededingers hebben zich tot dusver geconcentreerd op economische kwesties en waar het gaat om het buitenlands beleid, spreken zij er vooral over in het kader van handel, concurrentie en banen in de Verenigde Staten. Een auto-sticker die de democratische strateeg Mike Ford ontwierp, vertelt een deel van het verhaal: 'Saddam heeft zijn baan nog steeds. U ook?'.

ZERE PLEK

Nu de werkloosheid het hoogste punt in bijna zeven jaar heeft bereikt, legt de leuze de vinger op de zere plek op wat veel Amerikanen nu zien als een nietszeggende overwinning ver buiten de grenzen. "De Amerikanen hebben de afgelopen drie jaar Bush' inspanningen in de wereld gevolgd en komen tot de slotsom dat uiteindelijk de toestand hier in eigen huis zeer precair is", verklaarde Thomas Mann, directeur onderzoek regeringsbeleid van het Brookings instituut in Washington.

"Bijgevolg, zei Mann, wordt het buitenlandse beleid nu 'gedomesticeerd', waarbij stappen in het buitenland worden bekeken door de bril van het eigenbelang: Wat levert het ons op?" "Buitenlands beleid wordt nu meer bezien in economische dan in militaire termen", meende hij. "En die neiging zal voortduren. Zo werkt dat".

Nu de koude oorlog voorbij en de Sovjetunie uiteengevallen is, is de militaire dreiging die het Amerikaanse beleid gedurende 45 jaar bepaalde, verdwenen. Dat geldt ook voor het ideologische conflict waardoor, bij voorbeeld, Ronald Reagan zich kon presenteren als de vlaggedrager van de vrijheid tegen het 'Rijk van het kwaad'. In de toekomst zal "de leidende kracht van het Amerikaanse beleid niet de ideologie of hoge principes zijn maar een veel groter pragmatisme", schreef William Hyland, redacteur van *foreign affairs*, een publikatie die nauwgezet wordt gelezen in beleidsbepalende kringen. "Beleidsmakers zullen rekening dienen te houden met nationalistische sentimenten in eigen land", voegde hij eraan toe.

Dat gebeurt al. Vóór de verkiezingscampagne op stoom kwam, wees Bush verwijten dat hij te veel tijd aan het buitenland besteedt, van de hand door abrupt een lang voorbereide reis naar Japan af te gelasten die was bedoeld om de betrekkingen met Tokyo 'te koesteren en verbeteren'. Toen de president uiteindelijk ging, vergezeld door directeuren van drie grote Amerikaanse autoconcerns, verwerd het bezoek haast tot een handelsmissie voor Amerikaanse auto's die in het gedrang zijn gekomen door Japanse importen.

TEKEN DES TIJDS

De reis leverde weinig resultaat op en werd overschaduwd door de beelden van Bush die onwel werd aan de dinertafel en braakte aan de voeten van premier Kiichi Miyazawa. Sommigen zagen het bezoek als een teken des tijds. "De Verenigde Staten", meende een Europese diplomaat in Washington, "mogen dan nog de enige militaire supermogendheid zijn, ze kunnen zich simpelweg de vroegere verplichtingen over de hele wereld niet langer veroorloven".

Het activistische buitenlandse beleid in de tijd van de confrontatie tussen de supermogendheden leverde de VS het plakkaat 'Politieman van de wereld' op en het was een politieman met veel geld op zak. Maar nu zit Washington te krap bij kas om politieke initiatieven te ondersteunen, zelfs in zijn eigen 'achtertuin'. Tijdens de topconferentie met zes Latijns-Amerikaanse presidenten eind februari legde Bush openlijk uit waarom Washington niet meer geld kan bijdragen aan de oorlog tegen drugs, ondanks de verwoestende gevolgen van cocaine en heroine voor Amerikaanse steden. "We zitten in een tijd met tamelijk schaarse bronnen", zei hij. "Dus hebben wij niet al het geld dat wij zouden willen besteden aan allerlei programma's".

Zelfs de Golfoorlog, tot dusver de gebeurtenis die Bush de kroon op het presidentschap opleverde, gaf blijk van Washingtons afnemende economische spierkracht. Het was de eerste keer dat de Verenigde Staten buitenlandse hulp inriepen voor het voeren van een oorlog.

Nogmaals, in onze politieke cultuur stemmen we niet voor *issues* maar voor personen. De verkiezingsprogramma's lijken allemaal op elkaar en zijn allemaal even vaag. Daarom zijn we het ook eens met een referendum, want daarmee accepteren de politici in feite dat zij geen blanco mandaat hebben gekregen. En daarom vind ik ook dat dit eerste referendum op Curaçao goed voorbereid moet zijn om geen gevaarlijke precedenten te scheppen voor de toekomst. Want een democratisch instrument dat verkeerd gehanteerd wordt, kan ook gebruikt worden tegen de democratie. Wij moeten voorkomen dat het referendum dezelfde rol krijgt als ons huidige parlement dat niet meer is geworden dan een

'rubber stamp'. Want laten we eerlijk zijn, als een minister met een voorstel komt in de Staten en een statenlid van zijn eigen partij zegt dat hij er tegen is, ligt niet de minister eruit maar het statenlid. Een politieke elite bepaalt dat je of ja kunt zeggen".

Maar dat betekent ook dat de voorbereiding van het referendum en ook de informatieverschaffing op deskundige wijze moet geschieden.

Moenir Alam: "De bouwstenen die aangeleverd worden voor de informatiecyclus, de sprekers dus, zijn zodanig uitgekozen dat ze stuk voor stuk expert zijn op hun terrein. Het is hun taak zoveel mogelijk technische informatie te verschaffen die door de UNA en Kamara Sindikal en ook het grotere publiek geïnterpreteerd en gebruikt kan worden. Er blijkt overal een enorme droogte van informatie en een eenzijdige aanpak door de overheid. We moeten de keuze aan de mensen laten en ook in de vraagstelling straks garanderen dat de mensen zich over verschillende opties kunnen uitlaten".

Kamara Sindikal-voorzitter Errol Cova is het er volledig mee eens dat er behoefte is aan informatieverschaffing op deskundige manier: "Wij weten ook wel dat deskundigen geen politieke beslissingen kunnen nemen, maar wel is het zo dat alle politieke- evengoed als vakbonds beslissingen wetenschappelijk onderbouwd moeten worden. Je kunt een huis op verschillende manieren bouwen, maar in alle gevallen moet de fundering solide zijn".

Moenir Alam: "Ik wil benadrukken dat het in alle discussies rond het referendum gaat om onze democratie en de diepte van onze democratie. Wat ik betreur is dat er zich op Curaçao de laatste tijd een ontwikkeling voordoet waarbij experts die niet meteen de lijn volgen die politici voorschrijven worden bestempeld als 'antipatriot'. Dat is betreurenswaardig omdat het de democratie in onze gemeenschap ondermijnd. Er moet altijd plaats zijn voor mensen die andersluidende meningen hebben".

JEUGD

In hoeverre wordt de jeugd betrokken bij deze discussies?. Is de voorlichting op scholen over de wijze hoe ons land geregeerd wordt en over staatkundige ontwikkelingen voldoende?

Cova: "Helaas niet. Ons onderwijs-curriculum is sterk verouderd. Het is gebaseerd op een oud, zeer cognitief Nederlands systeem. Door allerlei problemen hebben wij ons onderwijssysteem niet kunnen aanpassen aan de moderne tijd, laat staan aan de Antilliaanse situatie. De jonge generatie weet daardoor niet wat er momenteel aan de hand is en dat is zeer te betreuren. Het is bedroevend dat we eindexamenkandidaten hebben op de middelbare scholen die keien zijn in wiskunde, maar het verschil niet weten tussen een gedeputeerde en een minister, terwijl zij toch op 18-jarige leeftijd mogen gaan stemmen".

Maar is participatie juist van de jeugd niet essentieel als wij aan nation building willen gaan doen?

"Het ironische van de hele zaak is dat toen de gedachte van *nation building* aan de orde kwam, eilandelijke politieke partijen zich gingen inzetten voor een Antilliaanse *nation building*. Terwijl dezelfde politici nooit serieuze pogingen hebben ondernomen om de Antillen beter te integreren".

Het is in ieder geval zo dat het referendum aanleiding geeft tot brede discussies over onze mogelijke staatkundige toekomst. En dat deze discussies verder zullen gaan dan de simpele vraag of de Curaçaose vogel in het Antilliaanse nest moet blijven, danwel zal moeten uitvliegen. Als alle deskundigen zich daarover hebben uitgelaten, zal het volk zich kunnen uitspreken

Pat Buchanan is de enige Republikeinse rivaal van president George Bush in de politiek campagne die moet leiden tot de nominatie van Bush tot officiële kandidaat bij de presidentsverkiezingen in november. Buchanan maakt zelf niet veel kans om gekozen te worden, maar heeft wel bewezen dat er ook in eigen kringen veel kritiek is op het feit dat de president zich teveel met buitenlandse aangelegenheden heeft bemoeid en de binnenlandse economie heeft verwaarloosd.

Fraters van Tilburg verkopen florerende drukkerij met pijn

TILBURG - Halverwege de vorige eeuw begonnen fraters een eenvoudige huisdrukkerij in Tilburg, die werk bood aan weesjongens uit de buurt (evenals dat het geval was met Drukkerij Scherpenheuvel op Curaçao). In 1992 doen hun opvolgers 'met pijn in het hart' afstand van het florerend bedrijf dat inmiddels is uitgegroeid tot uitgeverij van alom gewaardeerde leermiddelen en kinderboeken.

Eind vorige week werd bekend dat de uitgeverij van Zwijsen holding, genoemd naar de oprichter van de congregatie der fraters 'Onze lieve vrouw, moeder van barmhartigheid', in Tilburg wordt overgenomen door de weekbladpers groep in Amsterdam. Vóór 1 mei moet de overname geregeld zijn, zegt frater Caesarius Mommers, plaatsvervangend generaal-overste.

Het bedrijf, met in totaal 143 werknemers in dienst, loopt goed. "Het is een gezonde zaak", aldus de frater. Maar hij en zijn collega's vreesden dat op den duur de financiële en maatschappelijke risico's te groot zouden worden voor hun vergrijzende congregatie. En dus lieten zij hun verstand spreken. De fraters hebben bewust gekozen voor de weekbladpers groep, die in haar fonds wel uitgaven heeft voor het voortgezette en volwassenenonderwijs, maar geen materiaal voor het basisonderwijs uitgeeft, waar juist de congregatie in gespecialiseerd is. "Dat is dus mooi complementair", zegt frater Caesarius, die zelf onder meer betrokken is bij de ontwikkeling van de leesmethode *Veilig leren lezen* die op 90 procent van de Nederlandse scholen wordt gebruikt.

PIJNLIJK

Ook 'de ideële kant van de zaak' is bij de weekbladpers in betere handen dan bij menige concurrent, meent de frater. "Wij zijn en blijven uiteindelijk een groep ideële mensen. Wij vinden dat normen en waarden, in de breedste zin van het woord, aandacht moeten krijgen in onderwijs en opvoeding. Het is pijnlijk om daarop nu de greep te verliezen."

Het gevaar is volgens frater Caesarius heel groot "dat in lectuur voor de jeugd geen positie meer wordt gekozen wat betreft de levensbeschouwing. Op een of andere manier moeten waarden en normen worden overgedragen, niet op autoritaire wijze, maar zodanig dat kinderen ze zelf ontdekken. Het moet niet slechts leesvoer zijn."

Er zijn duidelijke afspraken gemaakt met de weekbladpers, die via Querido betrokken is bij de uitgave van 'kwalitatief betere boeken', maar op termijn weet je het natuurlijk maar nooit, verzucht frater Caesarius. Datzelfde geldt voor de werkgelegenheid van de betrokken werknemers, die in ieder geval gegarandeerd is tot 31 december 1995.

Overigens gaan niet alle 143 werknemers over naar de weekbladpers. 72 van hen zijn werkzaam bij drukkerij Paboprint die als zelfstandige onderneming verder zal gaan. Werknemers bij de uitgeverij Zwijsen/Infoboek en bij Colliboek, voor verzending en distributie van leermiddelen, worden overgenomen door de weekbladpers groep.

De huisdrukkerij begon in 1846, twee jaar nadat mgr. Zwijsen de congregatie had opgericht die 'opvang en onderwijs van arme kinderen' ten doel had. De 'Drukkerij van het rooms-katholiek jongensweeshuis', zorgde voor bescheiden inkomsten voor de jonge congregatie en hield bovendien de ontheemde jongens van de straat.

De drukkerij groeide uit tot een drukkerij/uitgeverij die leermethodes en leesboekjes vervaardigt, in eerste instantie uitsluitend voor het katholiek onderwijs. Dankzij de inspanningen van frater Sigebertus Rombouts vierde het bedrijf triomfen in de jaren '30 tot '50 van deze eeuw. Het blad *De Engelbewaarder* werd door vele kinderen verslonden, ook door jonge Theo Bouwman, thans directeur van de weekbladpers, die gevestigd is vlak bij het literaire café De Engelbewaarder in Amsterdam.

METHODES

In latere jaren verlegde het bedrijf, dat in 1958 de naam uitgeverij Zwijsen kreeg, zijn werkterrein ook naar niet katholieke scholen. Er werden methodes voor leestaal- en rekenonderwijs ontwikkeld. Ook werd een fonds voor kinderlectuur aangelegd. In 1963 besloot het kapittel van de congregatie al dat de uitgeverij 'economischer en bedrijfsmatiger zou moeten worden opgezet', hetgeen betekende dat het zelfstandig verder zou moeten. "We hebben er dus lang over gedaan, maar we hebben het goed gedaan, heel zorgvuldig", aldus frater Caesarius.

De fraters vonden dat de financiële en maatschappelijke risico's steeds zwaarder gingen wegen, te meer daar het centrum van hun congregatie zich inmiddels heeft verlegd naar het buitenland waar ruim de helft van de 484 leden woont. Zij vonden het 'niet verantwoord' om het bedrijf te handhaven, zeker niet met in hun achterhoofd het idee dat er wel eens slechte tijden zouden kunnen aanbreken voor het huisdrukkerijtje van weleer.

Mielke staat terecht wegens dubbele moord

Bizar proces tegen voormalig hoofd van Oostduitse Stasi

DEN HAAG - De berechting van de mensen die verantwoordelijk zijn geweest voor de onderdrukking in de ter ziele gegane Duitse Democratische Republiek (DDR) neemt af en toe bizarre vormen aan. Dat bleek nogmaals bij het proces tegen Erich Mielke, het voormalige hoofd van de Oostduitse geheime dienst Stasi.

In de ogen van veel Duitsers heeft niemand in de DDR, ook de Oostduitse partijleider Erich Honecker niet, zulke vuile handen gemaakt als Mielke. Maar Mielke, die van 1957 tot 1989 hoofd was van het omvangrijke repressie-apparaat dat Stasi heette, stond niet terecht voor het bevel 'schieten-om-te-doden' dat het leven kostte aan bijna 200 Oostduitsers die de heilstaat trachtten te ontvluchten. De Stasi-chef stond evenmin terecht voor de executies en onverklaarde dood van meer dan honderd vermeende spionnen, noch voor ongeautoriseerde afluisterpraktijken en ook niet voor de steun aan de Rote Armee Fraktion (RAF) die in de bondsrepubliek tientallen aanslagen heeft gepleegd.

DUBBELE MOORD

Mielke stond alleen terecht op beschuldiging van een dubbele moord meer dan zestig jaar geleden. De toenmalige communistische veiligheidsagent zou in 1931 in de nadagen van de Weimar republiek twee agenten in de rug hebben geschoten vlak bij het kantoor van de communistische partij in Berlijn. Een derde politieagent raakte zwaar gewond. De oorspronkelijke aanklacht dateert van 1934, toen de nazi's de macht al hadden overgenomen en Mielke was ontkomen naar de Sovjetunie.

Normaal gesproken was de aanklacht verjaard maar de Duitse openbare aanklager betoogde dat de beschuldiging nog van kracht is omdat Mielke de processtukken verborg toen hij na de Tweede Wereldoorlog een geheime dienst opzette in het deel van Duitsland dat door de Sovjetunie was bezet.

Niet alleen de aanklacht maar ook de gezondheidstoestand van de 84-jarige, dementerende Mielke maakt het proces tot een bizarre gebeurtenis. Mielke is zo zwak dat de rechtbank moest bijeenkomen in niet meer dan twee zittingen van ieder een uur. Het gewezen Stasi-hoofd zit al twee jaar in voorarrest en heeft een groot deel van die tijd doorgebracht in een psychiatrisch ziekenhuis. Naar verluidt heeft hij ook geprobeerd zelfmoord te plegen.

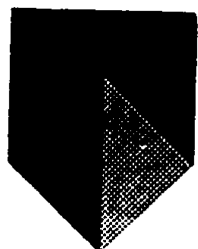
Het proces tegen Mielke is het eerste tegen een communistische topman van de voormalige DDR. De belangrijkste veroordeelde tot nu toe is de gewezen vakbondsleider Harry Tisch die achttien maanden gevangenisstraf kreeg voor op zich onbeduidende corruptie. Veel spraakmakender zijn twee processen geweest tegen voormalige grenswachten die vluchtende landgenoten doodschoten. Een van deze voormalige Vopo's is veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar en drie anderen tot voorwaardelijke straffen, variërend van anderhalf tot twee jaar. Alle vier de veroordeelden zijn in beroep gegaan of zullen dat binnenkort doen.

POLITIEK

Zowel Tisch als de Vopo's zijn veroordeeld op basis van DDR-wetten die nu worden uitgelegd door in de Bondsrepubliek opgeleide rechters. Daarmee is volgens sommige juristen sprake van een politieke verandering van het recht en dus van een 'politiek proces'.

Het openbaar ministerie in de Bondsrepubliek wacht gespannen op de uitkomst van het beroep van de Vopo's. Indien de juridische procedure in beroep wordt gesanctioneerd wordt het veel makkelijker Mielke te bestraffen voor het geven van de opdracht tot schieten-om-te-doden.

CREATING THE STANDARD IN BANKING

ABN-AMRO Bank

Schilderijenexpositie en 'pinda's' ter leer ende vermaak

Elis Juliana: "Je bent voor iets geboren of je bent het niet..."

(Foto Ken Wong)

ELIS JULIANA
...blijven zoeken...

= door Nel Casimiri =

IN LANDHUIS BLOEMHOF is Elis Juliana druk bezig zijn schilderijen op te hangen. Hangt het recht? Nee, niet helemaal. Nog even wat plakspul erachter. Ja, nu hangt het recht. Dan de volgende. Hij is druk bezig, maar ondertussen praat hij. Hij vertelt over zijn schilderijen, maar ook over zijn spreekwoorden. Elis Juliana verzamelt spreekwoorden. Niet alleen op Curaçao maar ook spreekwoorden uit andere landen, die hij aanpast aan de omstandigheden van Curaçao. Gevleugelde woorden zijn het voor hem, woorden met een diepe wijsheid die hij wil meedelen aan anderen. Daarom is er nu een boekje verschenen van zijn hand, met gevleugelde woorden, *Palabra ku ala, Pinda pa Kaminda*, voor ieder die ervoor openstaat.

Bij zijn eerste expositie van miniaturen in het Bureau voor Cultuur en Opvoeding in 1972 had Elis Juliana er vergrootglazen voor de bezoekers bijgelegd. Zo klein waren ze. "Ik had ze iets beneden het gezichtsveld opgehangen. Alle mensen moesten buigen voor mijn werk. Dat is toch geweldig. Natuurlijk ijdelheid!"

Bij een volgende expositie op Jamaica kwam een groep studenten zijn werk bekijken. Een meisje liep rond, zag niets en vroeg waar nu die expositie was. Ze kreeg een vergrootglas en kon ze toen zien, maar ze kon niet geloven dat iemand zo klein tekende en vroeg: "Zijn dat afdrukken van foto's?" Uiteindelijk bleef ze anderhalf uur kijken. De tekeningen die Juliana de laatste jaren maakt zijn groter:

"Ik heb me meer naar het volk gericht. Er moet eenvoud inzitten. Ze moeten het kunnen herkennen, maar de techniek blijft, die moet niet wegvloeien in het eenvoudige. Ik maak ze niet te groot en niet te klein".

Maar hij uit toch de wens nog eens een expositie te houden van zijn kleinste werk, tekeningen van een vierkante centimeter groot.

"Het is net als bij een vliegerwedstrijd. De meesten komen met een hele grote vlieger. Maar een jongen kwam zich melden en de organisatoren vroegen hem waar zijn vlieger was. Die haalde hij uit een luciferdoosje. Een hele kleine vlieger. Daarmee heeft hij ook een prijs gewonnen".

Bij zijn eerste expositie van miniaturen heeft Elis Juliana de filosofie die er voor hem achter zit uitgelegd:

"Als er een groot glanzend paard voorbij galoppeert, kijkt iedereen op. Maar een bij ziet niemand. Totdat hij steekt. Als Jan de bankier voorbijloopt, groet iedereen hem, vol respect. Maar als Pedro, de peon, voorbijloopt?

Wie kijkt er op?"

Op deze expositie brengt Elis Juliana ook pentekeningen in kleur, d.w.z. met aquarelverf ingekleurd.

"Mensen hebben me vaak gevraagd waarom ik niet in kleur werk. Kleuren liggen me niet zo erg. Het gaat me niet om de kleur. Het gaat om de filosofie. Nu heb ik het toch gedaan. Ik heb een beetje gespeeld met de kleurtechniek. Het was echt spelen. Je wilt niet het idee krijgen dat je boven het volk leeft. Ik doe wat ze vragen. Ik wil niet op een wolk wonen, zoals vroeger de Curaçaose dichters. Ze hadden niets te doen en gingen dan dichten. Ze leefden in een *nubia* (wolk) en bereikten maar een heel klein publiek. Om ook het volk te bereiken ben ik begonnen met hele simpele, ritmische gedichten. Ze werden niet als gedichten beschouwd door bijvoorbeeld Jules de Palm, omdat ze niet uit de hemel kwamen. Maar ik bereikte het volk, met waarden, met het geschrevene".

Een van zijn eerste gedichten ging over een eend. "Denk maar aan de gang van een eend, net zo als een vrouw dat doet -yanga - waggelen. Ik vergeleek die eend met een vrouw. Het sloeg in. Het gedicht was heel ritmisch en heel simpel. De mensen pakten dat".

Elis Juliana had in die tijd iedere veertien dagen een radioprogramma waarin hij zijn gedichten voordroeg.

"De mensen op straat groetten me en zeiden: 'Ik heb je nonsens op de radio gehoord'. In het begin dacht ik: zit ik twee weken te oefenen en wordt het nonsens genoemd. Daar werd ik boos om. Maar al gauw wist ik: ze hebben het gehoord. En dat was voldoende. Zij gaven hun zienswijze. En het was prettig om te horen dat er geluisterd werd. Ook hoorde ik een keer: 'He, ik heb je policia gehoord!' Poezie? Of Policia? Ik ben politieagent geweest toen ik nog heel jong was. Maar ik werd eruit getrapt, ik was te grappig".

Natuurlijk vraagt zo'n opmerking om een nadere uitleg en dat brengt hem pas goed op zijn praatstoel.

"In hun vrije uren gingen de adspirant-agenten in de kantine pingpongen. Ik heb altijd wat geks in mijn hoofd. Dus ik ging naar de keuken en haalde een van de eieren uit de bak. Terug naar het pingpongen. Onder het spelen haal ik stiekum dat ei uit mijn zak en toen ik de bal moest spelen, gooide ik dat ei. En mijn tegenstander: KLAP. Het ging net zoals in een film. Net op dat moment kwam de adjudant de deur binnen en hij kreeg dat ei pal in zijn gezicht. Vanaf dat moment hielden ze mij in de gaten...

Vlak daarna gebeurde er weer iets: een dienstweigering en toen volgde mijn ontslag. Ik moest tijdens de nachtdienst samen lopen met een oudere agent. Nu was hij protestant en hij had verkering met een katholiek meisje. Het waren beide Nederlanders, zij was verpleegster. Maar de aalmoezenier van de politie was er fel op tegen dat hij met een katholiek meisje trouwde en werkte hem tegen. Dat meisje durfde niet tegen de aalmoezenier in te gaan.

Als wij samen nachtdienst liepen, spoot hij al zijn ellende en gal over mij uit. Het was van: jullie negers dit en jullie negers dat. We hadden altijd herrie, want ik schold terug, ik schold hem ook uit. We hadden constant ruzie.

Op een avond moest ik op de verkeerszuil staan. Hij stond dan ergens in de buurt naar me te kijken of ik het goed deed. Om tien voor twaalf wil ik weg omdat de bus komt om de agenten op te halen en ze naar de kazerne terug te brengen om te overnachten. Maar ik moest van hem blijven. Dat de bus zonder mij wegrijdt interesseert hem niet. Ik spring op de fiets en rijdt naar het hoofdbureau. Daar doe ik mijn beklag en zeg erbij: 'Als die vent wat tegen me heeft, moet hij het zeggen!' Er wordt rapport gemaakt en dat wordt verzwaard omdat ik volgens de chef terwijl ik die woorden zei mijn hand op mijn dienstpistool legde. Toen moest ik eruit. Twee maanden later schoot die politieagent zijn meisje dood (Als je niet met mij trouwt, trouw je met niemand). Daarna reed hij naar de hoofdwacht en daar voor de wacht schoot hij met hetzelfde pistool zichzelf door het hoofd. Mijn vrienden bij de politie schrokken zich dood, want die dachten eerst dat ik het gedaan had".

Degene die zijn ontslag als politieagent het ergst vond was zijn moeder. Zij had haar zoon zo graag als een goede politieman gezien. Maar Elis werd gevangenbewaarder en bleef dat drie jaar lang.

"Als gevangenbewaarder schreef ik al die ritmische gedichten. Ik had de kans om tijdens de nachtelijke diensturen de gedichten van buiten te leren. Zo bouwde ik een heel repertoire op".

In 1957 houdt hij in Roxy zijn eerste one-man-show. Meer dan zestig gedichten droeg hij vlot voor. Hij kende ze allemaal uit zijn hoofd. Veel later ontmoette Elis een van zijn vroegere chefs bij de politie en die vroeg hem of hij geen zin had om weer politieagent te worden. Maar nee, dat wilde hij niet meer.

"Je bent voor iets geschikt of je bent het niet. Dat je het zelf weet is het belangrijkst. Ik ben geen politieman. Ook geen politicus. Als ze mij ooit zouden vragen om minister te worden zou ik schaterlachen. Stel je voor ik als diputado: daar sta ik met mijn mond vol tanden en maar doen alsof. Dat wil ik niet, nooit. Maar het blijft toch altijd zoeken, het is een spelletje van zoeken maar...."

In de loop der jaren heeft Elis Juliana heel wat radioprogramma's verzorgd, maar veertien jaar geleden besloot hij met een kinderprogramma te beginnen. Hij heeft dat programma een jaar lang voorbereid. Hij heeft kinderboeken gelezen, kinderfilosofie bestudeerd.

"Het was niet iets van proberen en als het lukt gaan we door. Voor kinderen moet je eenvoudige taal gebruiken, je moet herhalen, rustpauzes inlassen, woorden uitleggen. Repeteren is eigenlijk iets Afrikaans. Daar gebruiken ze ook heel korte zinnen, die worden gezongen en steeds herhaald, steeds met een iets hogere intonatie. Door dat steeds herhalen wordt een bepaald gevoel opgebouwd. Dat zit ook in onze oude verhalen. Je vertelt over iemand die een lange weg loopt: '*e ta kana, e ta kana, e ta kana*', steeds iets hoger van toon en de luisteraar voelt het: nog even en dan haalt hij het".

Voor zijn antropologische onderzoeken ging Juliana veel bij oude mensen op bezoek om hun verhalen op de band vast te leggen. Van hen heeft hij veel geleerd. Vooral de techniek van het vertellen.

"Eens in het begin van de jaren 60, was ik op bezoek bij Gabriel Noor op Rooi Santoe, Gabi Nor werd hij genoemd. Hij was paardentemmer en toen al bijna 90 jaar oud. Ik had een bepaalde techniek ontwikkeld om de verhalen van die oudjes op te nemen. Ik nam twee kleine taperecorders mee. Om op te warmen liet ik dan eerst een verhaal horen dat iemand anders had verteld. Zo'n verhaal maakte een bepaalde indruk en dan kon het zijn dat de ander ook wilde vertellen, het anders wilde vertellen, of het overtreffen. Nu, deze oude man liet ik een verhaal horen over een duivel die een jong meisje wou schaken. De man luisterde. Hij zat op de porch met zijn *garoti* (stok) in de hand. Op het moment dat de duivel bezig was, werd hij zo kwaad, dat hij zijn stok pakte en de duivel wou slaan. Ik kon hem nog net tegenhouden voor hij mijn recorder kapot sloeg. Dat verhaal had waarde. Dat was geen fantasie op dat moment. Op dat moment was het voor hem werkelijkheid. Je begint een verhaal met: 'Er was eens....'. ,maar meteen daarna ga je over tot: 'Er is...' Zo heb ik het altijd nagedaan".

In zijn radioprogramma: Een klein halfuurtje met Ompi Elis, vertelt Ompi Elis verhalen, verhalen die de fantasie van de kinderen prikkelen. Sommige van die verhalen bedenkt hij zelf, maar hij leest ook veel, verhalen uit Japan, uit Rusland, uit Amerika, uit Afrika, uit Chili. Hij zoekt ze uit en 'adapteert' ze naar onze cultuur, naar onze levenswijze toe. Een Pools verhaal over zeehonden, kan zo een Curaçaos verhaal over hagedissen worden. Kinderen luisteren er graag naar, maar ook de moeders en oma's en opa's luisteren mee. Soms worden de verhalen opgenomen en ook op de scholen worden ze veel gebruikt.

"Lang voor ik op de radio begon heb ik een t.v. programma gehad, ook voor kinderen. Nog in zwart-wit. Maar op de radio heb ik er toch meer voldoening van".

Deze week is er ook een nieuw boekje van de hand van Elis Juliana verschenen. Geen kinderboek zoals de laatste jaren gewoonte is, maar een verzameling van gevleugelde woorden, een verzameling spreekwoorden. Hij heeft ze verzameld, op Curaçao, van andere landen, vertaald en aangepast aan onze cultuur en ook zijn het soms woorden van hemzelf, nestor en denker. "Spreekwoorden zijn in het verleden van grote betekenis voor ons geweest. Ik heb een diepe waardering voor spreekwoorden. Er zijn spreekwoorden die hun tijd vooruit zijn en andere die een wijsheid verkondigen uit een voorbije tijd, maar die nog steeds geldt. Maar men gebruikt tegenwoordig niet zo vaak meer spreekwoorden. Of jongeren maken gebruik van spreekwoorden die ze gehoord hebben van hun ouders of grootouders, om liederen van te maken. Die woorden laten zich heel makkelijk ombuigen maar dan krijg je wel een heel andere betekenis. Zo is er het spreekwoord: '*Ku no yobe, lo pinga*' (Als het niet regent, kan het motregenen) of wel: als je niet veel krijgt ben je blij als je tenminste iets krijgt. Daar heeft iemand een tumba op gemaakt: '*Ku no pinga, lo yobe*'. De hele betekenis is gebroken".

In 1963 heeft pater Brenneker een boekje uitgegeven met Curaçaose spreekwoorden: *Proverbio*. May Henriquez gaf een boekje uit met gezegden uit de Joodse gemeenschap van Curaçao. Op een bepaald moment dacht Elis Juliana dat het goed zou zijn spreekwoorden van alle landen op te nemen in een boek en ze aan te passen, vooral die spreekwoorden die niet aan een bepaalde tijd of cultuur zijn gebonden.

"Ik verzamelde verhalen en als ik daarbij spreekwoorden kreeg, gaf ik die aan pater Brenneker. Oude gezegden zijn onderdeel van een cultuur. We hebben uit die oude gezegden heel wat na kunnen gaan, als wat betekent dit, waar komt dat vandaan, e.d. Voor jongeren is het beter spreekwoorden uit de hele wereld te leren kennen. Daarbinnen horen ook de spreekwoorden van Curaçao. Mijn moeder zei altijd: '*Bo mira un kolebra pega den tranker, si bo bai yud'e, e prome ku lo e pika ta abo*'. (Als je een slang uit zijn narigheid haalt, de eerste die hij bijten zal ben jij) Dus: je moet uitkijken wie je helpt. Spreekwoorden zijn nu erg in trek".

In het boekje *Pinda Pa Kaminda* (vroeger gaf men het vertrekkend bezoek een handje pinda's mee voor onderweg. Elis geeft een handje pinda's mee om onderweg over na te denken) staan de spreekwoorden niet gerangschikt, niet op alfabet, niet op onderwerp.

"Ik heb ze gewoon genummerd. Kijk, ik hou ervan als de mensen moeten zoeken. Dat wekt interesse op. Als je alles zelf gaat doen, heeft een ander straks geen werk. Dat heeft Brenneker ook gedaan. Hij verzamelde alles en zei toen: hier zoeken jullie het maar uit".

Meer dan dertig jaar hebben Elis Juliana en Pater Brenneker samen mensen opgezocht en gegevens verzameld.

"Al die mensen die we bezocht hebben zijn al lang dood. We hebben de banden nog wel. Die kan ik opzetten en zo kan ik nog met ze praten. Dat doet me denken aan een oude vrouw, ze bad altijd haar rozenkrans. Die vertelde me: 'Ik ben een heel eenvoudig mens. Ik ben katholiek opgevoed en als ik boven kom en de deur van de hemel staat open, hoef ik niet naar binnen. Naar binnen gaan alleen de deftige mensen. Als ik maar bij de deur mag zitten en kijken hoe al die deftige mensen in hun mooie gewaden naar binnen gaan, dan ben ik al gelukkig".

In zijn tekeningen vertelt Elis Juliana ook verhalen.

"Soms zijn er dingen die je niet in woorden kunt uitdrukken. Die teken ik. Zo probeer ik mijn diepere gedachten die ik moeilijk kan beschrijven, en waarvan het ook niet gewaardeerd zou worden als ik ze zou zeggen, toch te zeggen. Soms is het goed dat je het niet in woorden hoeft te zeggen. Het is een creatie, een symbool voor de geboorte. Ik zou die creatie niet zonder de vrouw kunnen zien. De vrouw is als een symbool. Die zou ik ook nooit aanstotelijk kunnen tekenen. Als ik een barende vrouw zou tekenen, kan ik me voorstellen dat het walgelijk kan zijn. Maar de natuur heeft bladeren een bepaalde vorm gegeven, dat lijkt net een vagina. En als daar dan de zon op schijnt, symbool van energie, die stralen, kun je ook een barende vrouw tekenen".

En tenslotte is Elis Juliana ook dichter.

"In mijn gedichten heb ik vaak kritiek uitgeoefend, ook op het gebed. Neem nu: 'In de naam van de Vader, de Zoon, en de H.Geest'. Waar blijft de moeder? Religie heeft me altijd gefascineerd, omdat dat de wereld beheerst. Maar bij alles wat je hoort, denk je: waarom denkt men niet verder? Maar je kunt niet gaan prediken. Ik ben geen prediker. Als iets je zwaar op het hart ligt, dan schrijf je het op. Het is dan net of je wat uit je binnenste hebt gehaald. Je voelt je daarna een stuk lichter. Soms vraag je jezelf later af: waar heb ik dit of dat vandaan gehaald? Of een vriend vraagt: Wat betekent dit? En dan weet je het zelf niet meer. Maar als een beestje een naam moet hebben dan geef ik dat. Soms zit ik vast en dan ga ik naar buiten naar de planten toe.

Dan schiet het me wel te binnen. Het is een groots gevoel om steeds bezig te kunnen zijn. Je wilt iets creëren. Dat is geweldig. Heel vaak als ik iets ouds vind, dat men weggegooid heeft, en ik kan het weer tot leven brengen, b.v. een oude klok, voel ik me een halve god. Maar het zoeken blijft. Je bent nooit tevreden met jezelf. Het kan en moet steeds beter. Ik heb weleens gehoord van oude vrienden: De dag dat je overleden bent, is het ook afgelopen met zoeken. Die drang blijft bij je tot de dood toe".

Referendum: werktuig of wapen ?

Vervolg van pag. 1

zou blijken dat we ons vergist hebben omdat we bepaalde aspecten bij gebrek aan informatie over het hoofd hebben gezien. En daar zijn we bang voor, omdat we niet voldoende zijn voorbereid. Dan komt nog het punt: wat stelt zo'n referendum voor? In onze politieke cultuur gaan de mensen bij verkiezingen op personen stemmen. Of ze stemmen voor een partij omdat ze tegen een andere partij zijn. Kiezers kijken ook naar hun privébelangen. Zo van: "als die man minister wordt dan kan hij voor mij wat regelen". En zelfs bij dat soort verkiezingen blijft dertig procent van de stembus weg. Hoe ga je nu de mensen ervan overtuigen van het belang om bij het referendum hun stem uit te brengen?"

Eigenlijk zouden de organisatoren ook een bepaald percentage ja-stemmers moeten verbinden aan het eventueel doorvoeren van een beslissing. Zoals b.v. generaal De Gaulle dat als president van Frankrijk deed bij belangrijke volksraadplegingen.

Cova: "Juist, en dat moet je vooraf vastleggen. Trouwens er is nu al een discussie op gang over wat dit referendum eigenlijk inhoudt. Is het nu een uitoefening van je zelfbeschikkingsrecht of is het een toetsing van het beleid van onze regering en van onze politici? "

Marcha: "Premier Lubbers heeft er trouwens een nieuw aspect aan toegevoegd: gaat het om het benadrukken van de identiteit van de Curaçaose bevolking, het duidelijker profileren van de Curaçaose gemeenschap?"

TOCH NUTTIG

Maar blijft het ondanks dit alles nuttig om nu een referendum te houden?

Cova: "Zonder meer. Want het is altijd goed te weten hoe de bevolking over belangrijke zaken zoals de staatkundige struktuur denkt. Maar voor zich te kunnen uitspreken moet men precies weten waar het om gaat en wat de gevolgen zijn van een bepaalde keuze. De vraagstelling is dus van primordiaal belang. De Kamara Sindikal had indertijd kritiek toen men op Aruba stelde: 'Je bent of pro-Curaçao of voor een status aparte'. Wij kunnen daarom niet accepteren dat onze kiezers nu min of meer een soortgelijke beperkte keuzemogelijkheid wordt voorgelegd".

Een van de onderwerpen bij de informatiecyclus is 'Staatkundige struktuur in relatie tot degelijk bestuur'. Wat is hiervan de bedoeling?

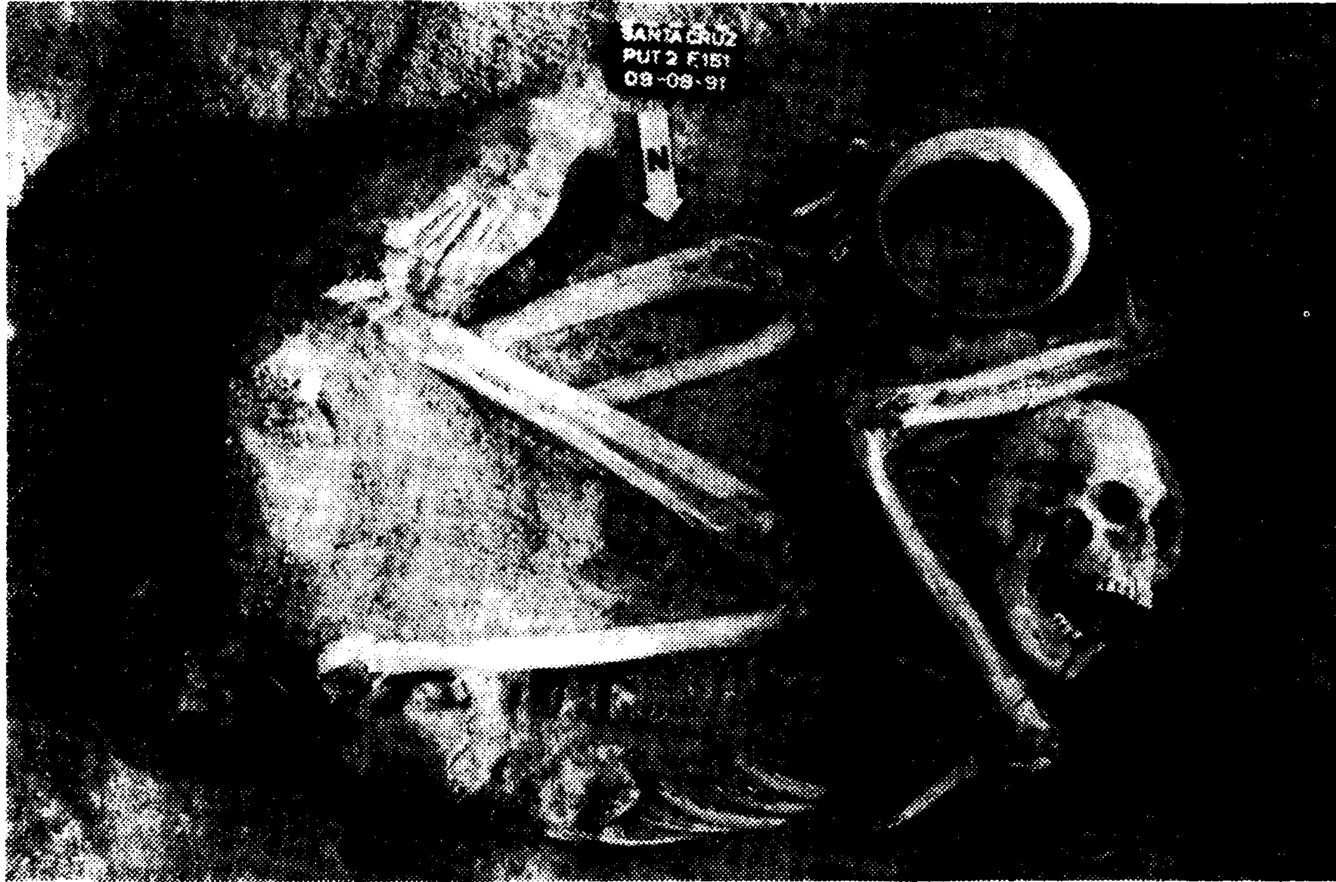
Marcha: "In feite komt alles er op neer dat je naar een zo goed mogelijk bestuur toe wilt. Niemand wil een nieuwe struktuur alleen maar om de struktuur. Een goed bestuur moet in staat zijn de produkten en diensten te produceren waar de gemeenschap behoefte aan heeft. En als je de politici beluistert zou de bestaande staatkundige struktuur een goed bestuur bemoeilijken. Fondsen die anders bestemd zouden kunnen worden voor de ontwikkeling van Curaçao zouden b.v. weggezogen worden naar de kleinere eilanden. Maar is dat werkelijk zo? Het is daarom goed ook dit element te betrekken bij een analyse van de gewenste staatkundige struktuur.

Vorig jaar hebben we acht maanden gewerkt aan een rapport voor de overheid met als onderwerp de financiële relatie tussen Nederland en de Nederlandse Antillen. Wij hebben dat op alle eilanden laten onderzoeken door een door de overheid benoemde commissie waarvan ik voorzitter was. Wat daarbij met de meeste nadruk naar voren kwam was dat een degelijk bestuur gold als de eerste prioriteit. En onder 'degelijk bestuur' werd verstaan een goed functionerend bestuursapparaat van waaruit vanzelf de beslissingen zouden komen om onze financieel-economische en sociale situatie te verbeteren".

Cova: "Ik wil daaraan toevoegen dat de geschiedenis heeft bewezen dat een democratische struktuur nog geen enkele garantie is voor goed bestuur. Neem landen als Suriname en Venezuela bijvoorbeeld, waar men op papier een democratisch systeem heeft, maar waar ondanks de enorme bodemrijkdommen er armoede en onrust heerst door wanbestuur. En zowel in kapitalistische als socialistische landen zie je voorbeelden van hoe een op papier ideaal systeem faalt door slecht bestuur. Het gaat immers om de mensen, om de inhoud die je aan het systeem geeft. En waar het vooral om gaat is: hoe vertaal je de mogelijkheden die een struktuur je biedt in het geluk van je burgers".

Onderzoek heeft verrassingen in petto

Indianengraven getuigen van culturele diversiteit

... Indiaan ca 800 jaar geleden begraven binnen het nu opgegraven huis te Santa Cruz/Ceru Noka. Hij/zij omklemt met beide handen de voet van een aardewerken schaal...

= door dr A.H. Versteeg =

IN DE MAANDEN augustus en september van vorig jaar zijn archeologische opgravingen op Aruba verricht door een team van het Archeologisch Museum Aruba en de Rijksuniversiteit Leiden. Met dergelijke opgravingen hopen we steeds meer te weten te komen over het leven en de cultuur van de Indianen die in de laatste eeuwen vóór Columbus Aruba bewoonden.

Dit jaar was het hoofddoel vooral het dodenbestel vollediger in kaart tebrengen van de landbouwende Indianengroepen die tussen 1000 en 1500 na Chr. Aruba bewoonden: de Dabajuroiden. Ook op Curaçao en Bonaire woonden deze Indianen in die periode. Het onderzoek had een aantal verrassingen in petto....

Sinds Pater van Koolwijk ruim 100 jaar geleden de schop in de grond van oude Indiaanse dorpen zette, zijn we heel wat te weten gekomen over de manieren waarop Indianen hun doden op Aruba begroeven. Het is een belangwekkend, gevarieerd dodenbestel: begraving van het dode lichaam in een grote urn. De opgraven resten weerspiegelen dus vier verschillende soorten begraving van de Dabajuroiden.

Al deze begrafenisvormen zijn in de oude dorpen gevonden. Ze getuigen van een uitermate boeiende, rijke culturele diversiteit. Een culturele diversiteit die er ook in de wereld van de levenden geweest zal zijn.

GROT TE BUDUI

Vorig jaar en dit jaar zijn voor het eerst ook grafresten van deze Dabajuroide groep buiten hun dorpen gevonden. En wel in een grot te Budui, aan de noordkant van Aruba. Deze grot is al sinds 1980 bekend, maar werd nu aan een nader onderzoek onderworpen. In de grot zijn de resten van minstens drie doden opgegraven. Het bijzondere van deze begraafplaats is het feit dat zich in de grot honderden botóns bevonden: doorboorde kraaltjes van schelp. Deze botóns hadden kennelijk een speciale betekenis voor de Indianen, niet alleen bij leven, maar ook bij de dood. We vinden ze ook wel in de graven in de Indiaanse dorpen, maar niet in zulke aantallen als in de Budui-grot.

Op grond van de buitengewone plaats van begraving is het aannemelijk dat in Budui bijzondere personen begraven werden.

Naast deze grot-begraafplaats kon in deze 1991-veldcampagne ook aandacht besteed worden aan begravingen binnen een Indiaans prehistorisch dorp. En wel nabij Santa Cruz, iets ten westen van het huidige dorp, in het Ceru Noka terrein. Twintig jaar geleden is daar door drs Boerstra een opgraving verricht. Toen werden enkele graven gevonden en restanten van bewoning als afval en paalgaten.

In overleg met de counterpart van het onderzoek, de heer Evelino Fingal, Directeur Archeologisch Museum Aruba, werd in augustus besloten om daar een groot stuk terrein open te leggen. We hoopten meer graven en eventueel daarmee samenhangende bewoningssporen aan te treffen. Het aantrekkelijke van deze optie was dat zo een vollediger beeld van de begrafenis-cultuur van de Dabajuroid Indianen zou kunnen worden verkregen: van binnen èn van buiten het dorp.

Eerder onderzoek (te Malmok in Aruba in 1989, waar een compleet grafveld van de oudste Indianengroep volledig werd opgegraven en in St. Eustatius waar in de jaren 1984-90 een groot stuk van een dorp werd blootgelegd) heeft aangetoond dat juist grootschalig opgezet/aangepakt opgraafwerk voor belangrijke nieuwe inzichten in de oudste culturen van de Caraïbische eilanden zorgt.

Deze culturen werden kort na 1492 bijna alle zo grondig weggevaagd, dat we grotendeels op opgraafwerk aangewezen zijn om een idee te krijgen hoe deze mensen nu precies leefden op onze eilanden.

En dat is hard nodig ook: moderne ontwikkelingen als de toegenomen huizenbouw, zandwinning, hotelbouw vernietigen veel van wat de Indianen in de bodem achterlieten. De herdenking in 1992 van Columbus' eerste tocht, moet in ieder geval ook aanleiding zijn om de vraag centraal te stellen: hoe zag het Caraïbisch gebied er uit vóór 1492?

Uit het onderzoek in Santa Cruz wordt duidelijk dat de doden dicht bij elkaar, in groepjes begraven werden. Binnen de groepen zijn er verschillende begraafwijzen, bv met en zonder urn. Maar we hebben ook complete skeletten gevonden waarvan het hoofd duidelijk op een later tijdstip weggenomen was.

Iets verderop waren in één kuil drie hoofden begraven. Dit toont aan dat het dodenbestel ingewikkelder en gevarieerder was dan we tot nu toe dachten. Een aardewerken bakplaat, een schaal met een hoge voet, en botóns zijn voorbeelden van grafgiften die in de graven werden aangetroffen dit jaar.

VERRASSING

Naast deze graven vonden we kleinere, ronde, symmetrische verkleuringen in de grond in de vorm van kuilen: onmiskenbaar de plaatsen waar vroeger palen gestaan hebben. Deze verkleuringen bleken tot op de harde diorietrots door te lopen. Dat konden alleen maar huispalen zijn.

Het meest verrassende zat echter daaronder: komvormige gaten van 10-25cm diepte en doorsnee, die waren ingehakt in de keiharde dioriet-bodem (zie foto). De palen, die daar ooit in stonden, moeten enorm stevig hebben gestaan in deze komvormige uithollingen in de rots. Een bewijs dat de Indianen in de prehistorie op Aruba zeer zwaar gefundeerde huizen bouwden.

Om in september het hele huis bloot te leggen was het nodig van zonsopgang tot zonsondergang te werken. In totaal werd te Santa Cruz in ruim één maand tijd 350 m^2 grond volledig opgegraven en gedocumenteerd: het huis en de omgeving (zie foto opgravingsoppervlak).

GRAVEN

In deze oppervlakte werden 14 graflocaties aangetroffen. Drie groepen graven zijn onderscheiden. Eén groep hiervan was in het huis begraven, 1 direct tegen de buitenwand van het huis. Enkele doden zijn na gebruik van het huis pas begraven, want hun voeten lagen in een paalgat. Waarschijnlijk gaat het hier om mensen die eerder bewoner van het huis geweest zijn.

Het patroon van de paalgaten toont dat het huis rond geweest is en een diameter had van ongeveer 7.5m. Er is een noord- en een zuidgedeelte in het huis, van elkaar gescheiden door een rij palen: waarschijnlijk stond hier een scheidingswand tijdens de bewoning van het huis.

De buitencirkel bestaat uit 21 palen (zie tekening). Enkele palen hiervan staan dicht bij elkaar. Dit zijn waarschijnlijk reparaties of latere versterkingen, die niet bij het oorspronkelijke grondplan hoorden.

Het boeiende is dat het grote aantal palen van de buitencirkel goed te begrijpen is: er was op Aruba geen zwaar bouwhout beschikbaar. In Amazonie en op de noordelijke eilanden van het Caraïbisch gebied kennen we Indiaanse ronde huizen en prehistorische ronde huisplattegronden, die minder palen hebben, maar zwaardere. Op St. Eustatius bijvoorbeeld is een ongeveer even groot rond huis opgegraven, dat een buitencirkel van 8 palen heeft. Maar deze waren dan ook dik, lang en recht.

De huizen op Aruba waren waarschijnlijk relatief laag en hadden veel, relatief dunne palen die het dak steunden. Deze palen blijken wel stevig in de rotsbodem geschoord te zijn geweest.

HAARDEN

Zowel in de noord- als in de zuidhelft van het huis werd een haardplek aangetroffen. Deze haardplekken konden worden opgegraven omdat de as en rood-gekleurde grond vrij diep onder de Indiaanse huis-vloer lag. Deze Indianen hadden hun haardplekken in kuilen in de vloer van hun huis.

De haard in de noordhelft van het huis is later gebruikt om een dode in te begraven. Deze dode noch de grafgiften vertonen enig spoor van verbazing. De haard heeft na de begraving nooit meer gebrand...

Noord en west van het huis ligt een enorme afvalkuil. Dit is een heel opvallend gebruik van deze Dabajuroide Indianen: het afval werd in grote hoeveelheden direct naast het huis begraven. De vulling van deze afvalkuilen is zacht, houtskool- en asrijk. Kennelijk werd het afval (aardewerk-scherven, bot, koraal, steen etc.) in de afvalkuil gegooid en regelmatig bedekt met as en houtskool afkomstig van de haarden. Opvallend is dat deze afvalkuil zich aan de windzijde van het huis bevindt.

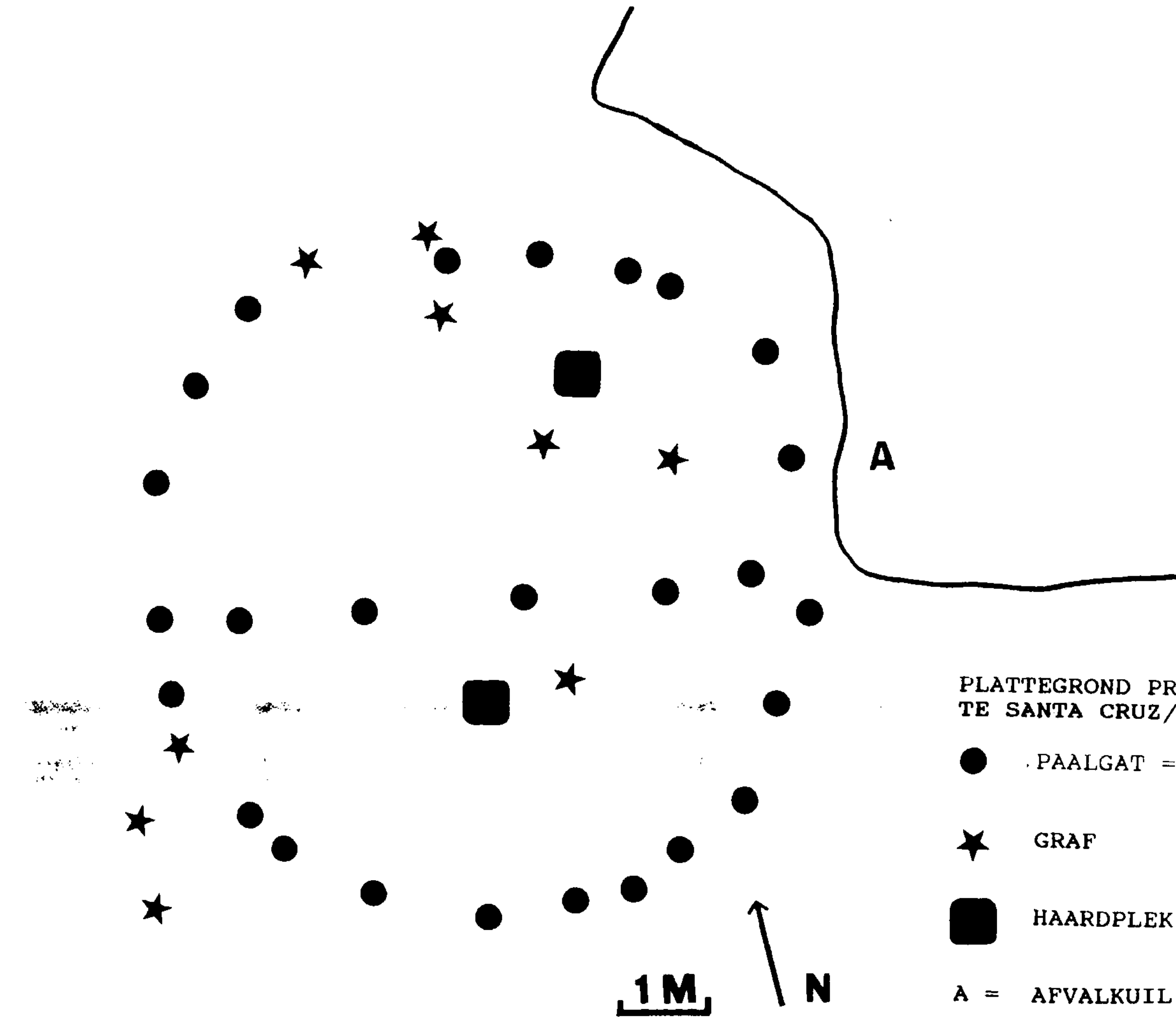
Waarschijnlijk betekent dit dat het huis aan die kant helemaal afgesloten was door een buitenwand. Waar de afvalkuil ophoudt, vinden we aan de grootste ruimte die er te vinden is tussen palen van de buitencirkel. Dit moet geïnterpreteerd worden als de ingang van het huis aan de noordnoordwest zijde van het huis. Aan de zuidwestzijde zou nog een ingang kunnen zijn. Opvallend op beide plaatsen is een graf dat op de buitencirkel ligt. Beide graven zijn één uit een groep van drie.

GROTE HUIZEN

Er zijn twee aanwijzingen dat er op Aruba (en dat geldt ook voor Curaçao en Bonaire) nog grotere huizen voorkwamen dan het ene dat nu volledig is opgegraven: de eerste aanwijzing is een verhaal van Vespucci dat op Curaçao anno 1499 zou spelen. Vespucci spreekt daar van een groot Indiaans huis waarin de Spanjaarden zich bevinden.

De tweede aanwijzing is te vinden in een stuk terrein, dat de heer Boerstra in 1971 te Santa Cruz heeft opgegraven, op ongeveer 20 meter afstand van het nu onderzochte gebied. Daar zijn twee series paalgaten te zien, beide in een halve cirkel. Deze cirkels zijn concentrisch: duidelijk een binnen- en een buitencirkel van een huis met een diameter van ongeveer 11m.

Deze structuur is te vinden op tekeningen van de 1971-opgraving, die zich in

...Tekening plattegrond van rond Indiaans huis te Santa Cruz/Ceru Noka, bijbehorende graven, haarden en afvalkuil...

Nieuwe opzet in de maak voor museum

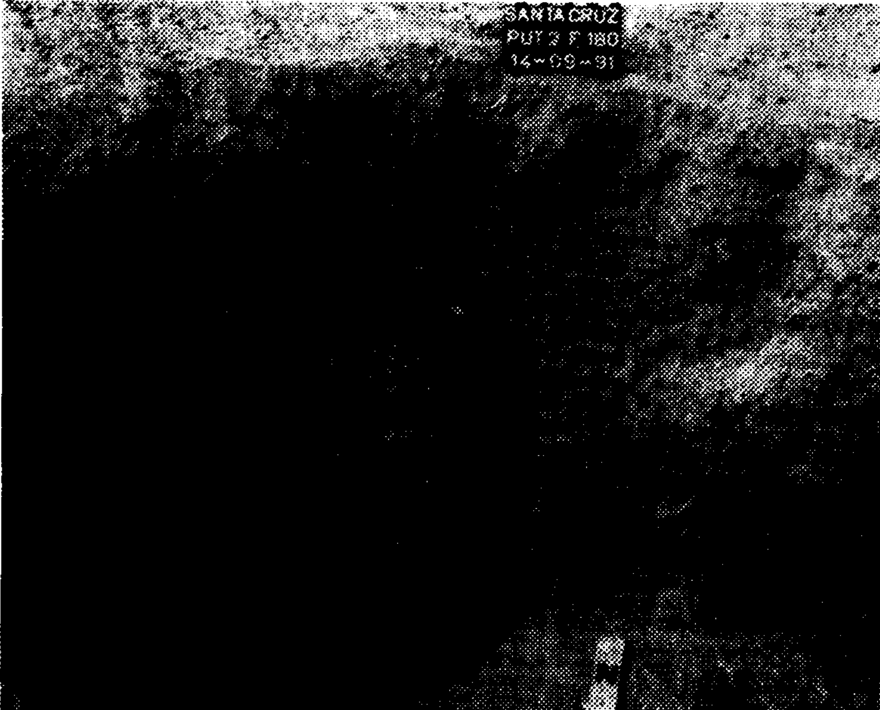
het archief van het Archeologisch Museum Aruba bevinden. Maar deze configuratie kon pas als huisplattegrond herkend worden dank zij de kennis en inzichten die we nu in 1991 hebben. De structuur werd slechts voor de helft opgegraven; de halve cirkel kan deel zijn van een rond, maar ook van een ovaal huis.

Daarnaast zijn op deze oude veld-tekeningen ook kleine ovale structuren met een diameter van 3 tot 4 meter aangetroffen. Deze zijn eerder wel geïnterpreteerd als structuren voor bewoning. De paalgaten die bij deze structuurtjes horen, zijn echter veel ondieper en kleiner dan die van het thans opgegraven huis.

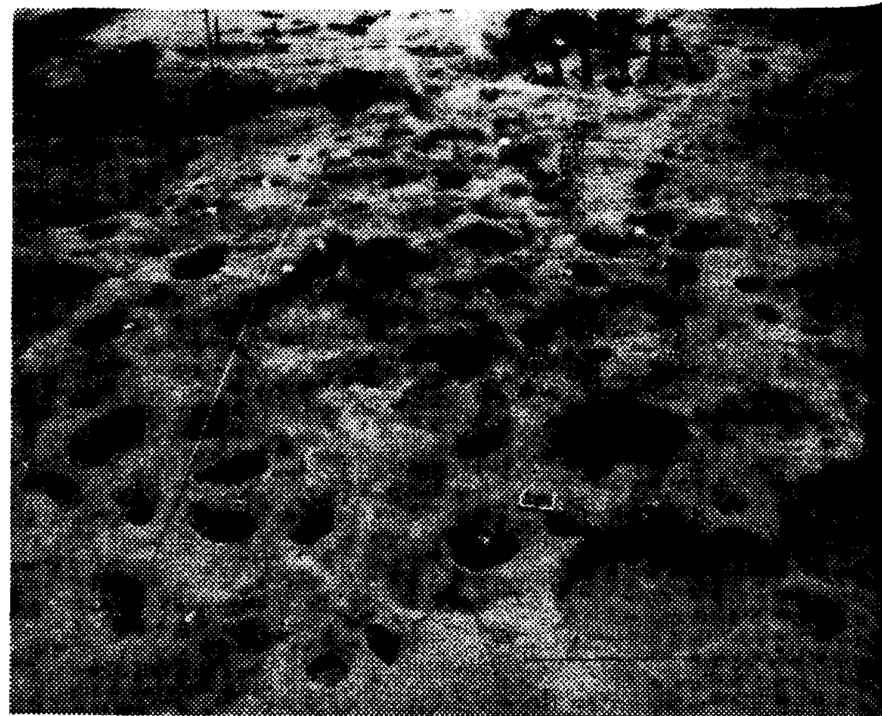
Ook zijn ze zo klein dat er nauwelijks een hangmat in gespannen zou kunnen worden. Het is dan ook aannemelijk dat deze hutjes een andere functie hadden, bv voor kookactiviteiten. In één geval in Ceru Noka is er een soort oven die een groot deel van een dergelijk structuurtje beslaat. De wandjes van het hutje zijn hier duidelijk gebouwd als afscherming van de oven tegen de wind.

Het tot nu toe bereikte is het resultaat van de uitstekende samenwerkingsvorm die tussen Archeologisch Museum Aruba en Rijksuniversiteit Leiden bestaat. Daarnaast was de toelichting die drs. Boerstra op zijn documentatie-materiaal uit 1971 gaf, belangrijk. Air Aruba zorgde er voor dat het opgegraven materiaal onbeschadigd en snel in Holland kwam, waar het thans in het Laboratorium in Leiden bestudeerd wordt. Uiteraard komt het materiaal na bestudering zo snel mogelijk terug naar Aruba om deel uit te maken van de expositie van het Archeologisch Museum Aruba. Als de voortekenen niet bedriegen, in een geheel nieuwe museum-opzet, die ruimte biedt aan de overweldigende hoeveelheid nieuw vondstmateriaal en informatie.

We hopen volgend jaar het onderzoek voort te zetten op deze plaats die nu zoveel nieuwe gegevens heeft opgeleverd. Dan kunnen we een groter stuk van het Indiaanse dorp, dat bij Santa Cruz/Ceru Noka in de prehistorie lag, bloot leggen. Een unieke kans méér te weten te komen over de intrigerende Indianen die vóór Columbus op de eilanden voor de Venezolaanse kust woonden.

...Paalgat met onderin een komvormige uitholling in de keiharde dioriet. Hierin plaatsten de Indianen hun huispaal. Het gat dat ze groeven om deze paal in te zetten, raakte vol met donkergrijze grond. Hierdoor kunnen we oude paal-locaties goed onderscheiden...

...Overzichtsfoto opgraving. Op de voorgrond het opgegraven ronde huis. Alle donkere verkleuringen zijn opgegraven: de kleinere zijn paalgaten. De grotere zijn graven en haardplekken...

De auteur is verbonden aan het Instituut voor Prehistorie van de Rijksuniversiteit Leiden. Hij is tevens adviseur van het Archeologisch Museum Aruba. Hij verrichtte archeologisch onderzoek in Suriname (1976-81), St. Eustatius (1984-90) en Aruba (1988-heden).

Vandorp - Eddine n.v.
Altijd bij U in de buurt
Schottegatweg Oost 185
Winkelcentrum Promenade
OTRABANDA
Roodeweg 13
PUNDA
Breedestraat
HATO
PRINCESS BEACH HOTEL
VAN DER VALK PLAZA HOTEL
HOLIDAY BEACH HOTEL
CARIBBEAN HOTEL
SEALION
VANDORP-EDDINE N.V.
speelgoed - souveniers - kantoorbehoeften - boeken - tijdschriften - platen - kaarten - cosmetica - snoepgoed - zegels - sigaretten - pockets.
net even.............iets beter

Arthur Haley werd voor de gek gehouden...

Prof. dr. Luis Beltran: "Grote Afrikaanse invloed op cultuur Latijns Amerika"

= door Ithel Brute =

PROF DR LUIS BELTRAN, uitgenodigd door de Faculteit der Sociale- en Economische Wetenschappen, was onlangs gastspreker op de Universiteit van de Nederlandse Antillen, waar hij een boeiende voordracht hield. In de lezing, getiteld: 'Hispanidad y Africanía (la influencia negroafricana en la cultura hispánica) ('De Spaanstalige wereld en de Afrikanisering', de Afrikaanse invloed op de Spaansamerikaanse cultuur), ging Prof Beltrán in op het proces van cultuurvorming (acculturatie/transculturatie) dat plaats heeft gehad in Latijns Amerika, sinds de komst van de Spanjaarden en de Afrikaanse slaven. Het zwaartepunt van zijn betoog lag in het feit dat onderzoekers, bij de bestudering van de Spaansamerikaanse cultuurpatronen, doorgaans voorbij zijn gegaan aan de invloed die Afrikaanse elementen hebben geoefend op de vorming van de Latijnsamerikaanse cultuur.

Prof Beltrán is verbonden aan de Universiteit van Alcalá de Henares (Spanje) als vice-rector Buitenlandse Betrekkingen. Hij heeft o.a. sociologie en politicologie gestudeerd en gedoceerd. Hij bekleedt tevens verschillende bestuursfuncties in internationale academische organisaties en heeft op verscheidene universiteiten gastcolleges en lezingen verzorgd.

Op het ogenblik maakt hij, vergezeld van zijn vrouw, een reis door het Caribisch gebied (o.a. Aruba, Venezuela, Jamaica, Curaçao) om de nodige kontakten te leggen en de zaken te regelen die tot het tweede internationale congres over de Nieuwe Staten en gebieden van het Caribisch gebied zullen leiden in oktober aanstaande. Verschillende nationale commissies, die zich bezighouden met de herdenking van de 'Quinto Centenario del Descubrimento' (Vijfhonderdjarige herdenking van de ontdekking van Amerika) zullen bij elkaar komen in de Chileense hoofdstad Santiago met de bedoeling juist dit stempel dat de Afrikaanse cultuur op de Latijnsamerikaanse heeft gedrukt, te onderstrepen. Het thema is dan ook 'De invloed van Afrika in Latijns Amerika'.

AFRIKAANS

Wij vroegen prof Beltrán waarom hij het thema van de Afrikaanse invloed op de Latijnsamerikaanse culturen had gekozen voor zijn lezing op de UNA en of hij nogmaals wilde ingaan op de twee belangrijkste termen uit zijn lezing nl 'hispanidad' en 'africanía'.

Beltrán: "Ik zal met de laatste vraag beginnen. De term 'hispanidad' staat voor de essentiële kenmerken van de Spaanse cultuur in Latijns Amerika en met de term 'africanía', een woord dat voor het eerst door de Cubaanse antropoloog Fernando Ortiz is gebruikt en overigens, heel weinig wordt gebezigd, wilde ik de invloed van de Afrikaanse slaven op de cultuur van de Spaansamerikaanse volkeren aanduiden. Deze term is eigenlijk het equivalent van het woord 'negritude' (Fr.), maar in een andere kontekst bezien, nl die van de Latijnsamerikaanse cultuur. In vergelijking met Spanje waar de Afrikaanse invloed heden ten dage nog steeds te merken is, vooral in het Zuiden, is die invloed in Amerika groter geweest en duidelijker merkbaar, zowel in cultureel opzicht als op de nationale identiteit van de verschillende volkeren. Vanaf 1492 heeft er dus een ontmoeting plaatsgevonden tussen twee werelden, maar een ontmoeting tussen drie culturen; de Spaanse, de indiaanse en de Afrikaanse, waarbij de laatste een heel belangrijke rol heeft gespeeld in het acculturatieproces in de 'Nieuwe Wereld', maar men heeft zich er geen rekenschap van weten te geven, of heeft het gewoonweg genegeerd.

Op het ogenblik is het streven van Spanje om de betekenis van deze bijdrage aan de cultuur en de identiteit van de landen van Latijns Amerika op de juiste waarde te schatten. Zolang de drie fundamentele cultuurbouwstenen, de Spaanse, de indiaanse en de Afrikaanse, niet op hun juiste waarde worden geschat, zal het onmogelijk zijn om de socio-culturele werkelijkheid van deze landen te onderscheiden en ons een duidelijk beeld ervan te vormen.

Om de tweede vraag te beantwoorden, moet ik zeggen dat op Curaçao of de Nederlandse Antillen het Afrikaanse element immers ook heel duidelijk aanwezig is. In dit licht bekeken, dacht ik dat mijn lezing op zijn plaats was. Niet dat men er hier op Curaçao niet mee bekend zou zijn, integendeel".

INVLOED

Dus u wilde met uw betoog een stelling bewijzen of een standpunt overbrengen.

"Met deze lezing had ik me voorgenomen, duidelijk te laten blijken, hoe groot de invloed van Afrika is geweest op de cultuur van de landen van Latijns Amerika. Ik wilde vooral laten zien dat die invloed in al zijn facetten (o.a. de religie, de taal, de muziek, de folklore, de dans) op de juiste wijze moet worden gewaardeerd. Het Afrikaanse stempel moet, mijns inziens, zichtbaar worden gemaakt, in feite recht worden gedaan.

Tegenwoordig zijn er verschillende landen, die te boek staan als Islamitisch of Arabisch, zoals Egypte en Jordanië b.v. Maar zou je de geschiedenis erop naslaan dan zul je merken dat ook deze landen beïnvloed zijn geweest door andere culturen in de loop der eeuwen. Hun geschiedenis gaat dus veel verder dan alleen de Islamitische invloed. Mijn standpunt is dan ook dat je in dat ingewikkelde acculturatieproces of transculturatieproces, de verschillende elementen moet weten te onderscheiden en op de juiste waarde te schatten".

Tijdens uw betoog hebt u enkele wetenschappers genoemd, die onderzoek hebben verricht naar de Afrikaanse invloed in Latijns Amerika en ook gezegd dat de Spaanse taal een van de verschijnselen is waar die invloed nog heel goed is na te gaan. Maar u hebt Ramón Menéndez Pidal (1869-1969) b.v. niet genoemd, terwijl van hem bekend is dat hij veel onderzoek heeft gedaan naar de oorsprong/vorming van de Spaanse taal en literatuur.

"Dat klopt Menéndez Pidal heeft veel onderzoek gedaan naar de oorsprong of, beter gezegd, naar de geschiedenis of ontwikkeling van onze taal en naar de etymologie van de woorden. Maar hij is niet echt ver doorgedrongen in zijn onderzoek. Hoe zal ik het formuleren? Er was een moment, een punt waar hij stokte. Hij ging niet door met zijn onderzoek om de oorsprong of de oorzaken van de aanwezgheid van de Afrikaanse elementen in de Spaanse taal te ontdekken. Het probleem of de problematiek zoals ik die in mijn lezing naar voren bracht, is toen niet ontdekt in Spanje.

Het bewustzijn dat culturen elkaar dermate kunnen beïnvloeden dat er geheel iets nieuws uit ontstaat, was er toen nog niet. Menéndez heeft, nochtans, zijn verdiensten, hij heeft b.v. duidelijk bewezen hoe het Latijn en de Noord-Afrikaanse talen onze taal hebben beïnvloed, maar hij had het besef niet dat dit verschijnsel in een socioculturele kontekst kon worden geplaatst. Maar het heeft te maken, zoals ik reeds zei, met het feit dat dat bewustzijn er toen nog niet was.

ONDERZOEKEN

"Tot dezelfde conclusie kom ik met betrekking tot Latijns Amerika. Men heeft in recentere tijd enkele onderzoeken gedaan naar de invloed van Afrikaanse talen op de Spaanse taal, zowel in Spanje als in Midden- en Zuid-Amerika, in Cuba en Puerto Rico b.v. In dit verband heb ik Germán de Granda en Alvarez Nazario tijdens mijn lezing genoemd. Ik zou niet willen beweren dat deze studies hun verdiensten niet hebben, maar wil, niettemin, de kanttekening plaatsen dat ze geen systematische onderzoeken zijn. Ze zijn trouwens vanuit een geheel ander gezichtspunt verricht. In ieder geval, ze waren niet bedoeld om het belang en de grote betekenis van de Afrikaanse invloed op de 'Hispanidad' te staven. Daarom ben ik ook van mening dat op dit terrein nog veel te doen valt, zowel in Spanje als in de landen van Latijns Amerika".

Mederwerking UNA

Waarom komt dat dan niet op gang?

"Volgens mij bestaat de wil tot samenwerking, althans op universitair niveau, er niet bij de landen van Latijns Amerika en die van Afrika. Het komt nooit voor, of het moet heel sporadisch zijn, dat wetenschappers van Latijns Amerika naar Afrika gaan om onderzoek te doen.

Het omgekeerde is evenzeer waar. En de Afrikanen gaan ook niet naar Latijns Amerika voor onderzoek. Trouwens hoe moeten ze die onderzoekingen financieren en over welke wederzijdse kontakten beschikken ze? Naar mijn weten bestaan er geen studiefondsen of beursregelingen tussen die landen, die het onderzoek van die wetenschappers in financieel opzicht zou kunnen vergemakkelijken".

"Een ander groot probleem waarmee men in dit gebied te kampen heeft, betreft de onderzoekmethodologie. Elk serieus onderzoek vereist een degelijke benaderingsmethode. Volgens welke benaderingswijze moeten de onderzoeken worden opgezet? Het is gebleken dat het ontwikkelen van een onderzoeksmethode geen gemakkelijke opgave is. Ik moet zeggen dat voor wat betreft de onderzoeken die ik voor ogen heb, er geen geschikte onderzoekmethoden voorhanden zijn op dit ogenblik. In deze kontekst beschouwd, denk ik dat de onlangs overleden Alex Haley, de schrijver van de bestseller 'Roots', waarvan een gelijknamige televisieserie is gemaakt, toentertijd voor de gek is gehouden. Hij was naar Afrika gegaan op zoek naar de 'wortels' van de afstammelingen van zijn familie en de slaven van Noordamerika. Hij wilde in kaart brengen of, beter gezegd, een plaatje maken van hoe het oorspronkelijk allemaal is gegaan. In Afrika dachten ze, 'oh je wilt dát hebben?, dát heb je nodig?, nou dan krijg je dát toch van ons', maar ik denk dat die gegevens absoluut niet op een wetenschappelijke wijze zijn verkregen.

Niet dat wat Haley gedaan heeft van generlei waarde is, dat wil ik ook weer niet zeggen. Voor mij heeft het in ieder geval een artistieke/literaire waarde. Hij heeft geprobeerd ons een idee te geven van hoe het mogelijkerwijs historisch zou zijn gegaan, maar van een gedegen wetenschappelijk onderzoek wil ik niet spreken. Ik ben zelf een tijdje in Afrika geweest voor mijn onderzoek en ik weet dat het in Afrika bijna onmogelijk is om onderzoek te verrichten met een eurocentrische achtergrond. Het vereist een open geest en een methodologie die niet al te eurocentrisch is gekleurd".

In welke kader moeten wij dan uw bezoek aan Curaçao eigenlijk plaatsen?

"Ik zou het feit willen benadrukken dat ik de eerste docent van een Spaanse universiteit ben, die naar dit eiland komt en een lezing houd. Ik ben misschien een universitaire Alonso de Ojeda. Hiermee wil ik zeggen dat de Universiteit van Alcalá de Henares de eerste universiteit is die zich openstelt voor het niet-Spaanssprekende deel van het Caribisch gebied, met name voor Curaçao. Ik ben hier dus gekomen om genoemde universiteit ter beschikking te stellen van Curaçao en de U.N.A. Nu moet ik wel zeggen dat dit kontakt mogelijk is gemaakt, dankzij de medewerking van de U.N.A., die vorig jaar twee afgevaardigden stuurde naar het eerste internationale congres over het Caribisch gebied, dat vorig jaar februari in Spanje werd gehouden".

GEDELEGEERDEN

"Mr Rutsel J. Martha en dr Rupert E. Silberie waren de twee gedelegeerden. Naar mijn weten was het ook de eerste keer dat universitaire docenten uit Curaçao Spanje bezochten om deel te nemen aan een congres. Mijn bezoek aan dit eiland moet dus bezien worden in het kader van het feit dat genoemde universitaire contacten precies 500 jaar na de 'ontdekking' van de 'Nieuwe Wereld' worden gelegd'.

Wat is uw standpunt ten aanzien van de 500 jarige herdenking van de 'ontdekking' van Amerika? Sommigen huldigen de mening dat je niet van een 'ontdekking' mag spreken, maar eerder van een 'ontmoeting' tussen twee werelden. Ze zien liever dat een andere benaming wordt gebruikt voor wat in 1492 is gebeurd. Er zou naar een benaming moeten worden gezocht, die voor alle partijen acceptabel is.

"Ik wil vooropstellen dat degene wat het einde van de duistere Middeleeuwen markeerde, zonder meer een historisch feit is, daar kunnen wij niet om heen. Of je het nou een 'ontdekking' of een 'ontmoeting' of wat dan ook wil noemen, het is en blijft een historische gebeurtenis van betekenis. Voor mij is de benaming van die gebeurtenis niet zo belangrijk, van belang is dat de wereld er enorm door is veranderd. Door die reizen van Columbus werd er een proces in werking gesteld, dat uiteindelijk in de 'integratie' van de wereld resulteerde. Ik noem dit het proces van de 'mundialización' oftewel de internationalisering van de betrekkingen tussen de verschillende landen van de wereld. Heden ten dage maken wij allemaal deel uit van het internationale systeem dat in 1492 is ontstaan. We kunnen ons dus niet onttrekken aan dit historische feit. Niemand kan zeggen dat het niet bestaat, want wij zijn het palpabele produkt/bewijs van het proces dat zich in 1492 inzette".

Maar welke waarde hecht u zelf aan de herdenking van deze gebeurtenis?

"Of de herdenking ervan nou goed of slecht is, daarover mag een ieder zijn eigen mening hebben. Ik vind zelf dat een historische gebeurtenis van zo'n belang best wel herdacht mag worden, of zelfs moet worden. Alleen zou ik die herdenking in het kader van de integratie van de wereld in een internationaal systeem willen plaatsen. En zoals ik al zei, was dit wereld systeem toentertijd het eurocentrische. We kunnen er niets aan doen; zo is het nu eenmaal gegaan. Uit de geschiedenis blijkt dat volkeren de neiging hebben zich te integreren in grote rijken of beschavingen. Het doet er niet toe of zo'n beschaving of cultuurcentrum zich in China, Latijns Amerika, Soedan of het Caribisch-gebied bevindt.

Tweeduizend jaar geleden was dat de natuurlijke gang van zaken, vijfhonderd jaar geleden ging het ook zo en ik vrees dat het over vijfhonderd jaar nog precies zo zal gaan. De betekenis van de herdenking van de 'Quinto Centenario del Descubrimiento' zit hem dus in de 'mundialización' oftewel de internationalisering van de betrekkingen tussen de landen".

Bedoelt u de internationalisering van Latijns Amerika?

"Nee, nee, ...nee, ik bedoel de internationalisering van de hele wereld. Er was sprake van systemen en subsystemen in die tijd, zoals Europa, Afrika, India en Amerika. We zien dat deze systemen zich in de loop van de geschiedenis in een groot wereldsysteem integreren; het eurocentrischsysteem. Dit noem ik het proces van de 'mundialización".

Prof. dr.Luis Beltran
...eerder ontmoeting...

LIJDEN

Maar dit proces heeft zich niet zonder het nodige lijden van de kant van de oorspronkelijke bewoners van Amerika voltrokken. Hoe beziet u dat?

"Er bestaat geen geschiedenis van de mensheid zonder lijden. Ik wil hiermee niet beweren dat het lijden inherent is aan het ontstaan van de beschavingen, niettegenstaande is het bewezen dat het zo gaat en niet anders".

Het zal u niet ontgaan zijn dat sommige mensen in het Carbisch gebied en ook in bepaalde landen van Zuidamerika zich bezwaren over de herdenking van de 'Quinto Centenario del Descubrimiento'.

"Natuurlijk niet, ik ben me daarvan bewust, maar ik zou vanuit het Caribisch gebied of Latijns Amerika, niet zozeer alleen Spanje bekritiseren. Het is waar dat Spanje in deze gebieden aanwezig is geweest, maar het heeft de Romeinse en de Arabische beschaving gebracht. Dat jij en ik op dit moment Spaans praten is te danken aan het feit dat zowel jij als ik ooit gekoloniseerd zijn geweest. Ik weet b.v. dat vóór de komst van de Romeinen, in Spanje het Latijn niet werd gesproken. Dus, jij en ik zijn producten van de geschiedenis. Ik zou zeggen, laten wij alles bekritiseren en niet alleen Spanje, want het zou van bijziendheid en beperktheid getuigen als men voorbij zou gaan aan de geschiedenis van voor 1492. Eigenlijk zou men tot de oorsprong van het historisch proces moeten gaan, zoals ik het eerder uiteenzette. Spanje is vandaag de dag zoals het is, want het heeft ook de imperialistische overheersing van Rome en de Arabieren moeten verduren".

Dit jaar is het ook precies vijfhonderd jaar geleden dat Spanje de Arabieren van zijn territorium verdreef. Wordt dit historische feit ook gevierd in Spanje in 1992?

"Ja, eigenlijk wel, ...maar veel aandacht is er niet aan geschonken. Het werd in de maand januari in de stad Granada gevierd, want het was ook in die maand dat wij de Moren in het jaar 1492 uit hun laatste Islamitische bolwerk in Granada verdreven. Maar het jaar 1992 heeft eigenlijk een drievoudige betekenis voor Spanje. Het is het jaar van de Olympische Zomerspelen in Barcelona, het jaar van de Wereld Expositie in Sevilla en het jaar van de herdenking van de 'Mundialización', die door de reizen van Columbus werd bewerkstelligd. Al het andere is ondergeschikt aan deze drie evenementen. De herdenking van de 'Reconquista' (de herovering van Spanje op de Moren) en de uitzetting van de joodse gemeenschap in Spanje zijn bijvoorbeeld ondergeschikte gebeurtenissen, al wil ik niet zeggen dat ze geen betekenis hebben.

Maar ik wilde toch nog even terugkomen op de vorige vraag. Ik vind nl dat als men kritiek wil leveren op Spanje in verband met Latijns Amerika, men dat ook ten aanzien van Rome en de Arabieren van het Noorden van Afrika moet doen. In de grond vormen zij de onmiddellijke antecedenten van onze Spaanse beschaving, onze 'Hispanidad'. Wij zijn dus in wezen het produkt van een transcultureel proces dat later op het Caribisch gebied en de landen van het Amerikaanse continent is overgebracht.

Het belangrijkste bewijs hiervan is onze eigen taal die sterk gebaseerd is op het Latijn en de Arabische talen.

Ik zeg derhalve dat de herdenking van de 'Quinta Centenario del Descubrimiento', gezien in het licht van onze 'Hispanidad' een belangrijk feit is, goedschiks of kwaadschiks, want goedschiks of kwaadschiks heeft ooit het Romeinse rijk bestaan, goedschiks of kwaadschiks was er ooit een Islamitische expansie, goedschiks of kwaadschiks hebben ooit een Azteeks en een Inca rijk bestaan".

Maar ook een Spaans rijk?

"Natuurlijk, ook een Spaans rijk, ... wij zijn net als al de anderen, want we zijn niet 'uniek' in de wereld! Zo is de geschiedenis nu eenmaal".

Doorstralen van levenswaar voordelig

Het **doorstralen** van levensmiddelen heeft wetenschappelijk gezien veel voordelen. Maar in de praktijk lijkt het onhaalbaar vanwege het verzet van consumenten en consumentenorganisaties.

Dr. S. Notermans van het laboratorium water- en levensmiddelenmicrobiologie van het rijksinstituut voor volksgezondheid en milieuhygiëne De Bilt zegt dit aan de vooravond van een wetenschappelijk congres over het conserveren van levensmiddelen.

Voedsel van dierlijke oorsprong is nogal eens besmet. Jaarlijks worden daardoor in Nederland ongeveer een miljoen mensen ziek. Hoewel voedselvergiftigingen meestal mild verlopen, veroorzaken ze economisch gezien toch een grote verliespost doordat de patiënten een dag of een week verzuimen. Bovendien bezoekt een deel van hen een arts en is soms ziekenhuisopname nodig, wat volgens Notermans ook "een behoorlijk hoog bedrag" aan kosten veroorzaakt.

Wist je dat

ER BESTAAT een wit poeder, dat zo bitter en vies is, dat je het nog proeft, als je het honderd miljoen keer verdunt. Het heet denatonium saccharide, maar zo'n moeilijk woord mag je wel vergeten. Het bedrijf in New York, dat het spul ontdekte, gaat kijken, of het niet te gebruiken is in afweermiddelen tegen ongedierte of huishoudelijke schoonmaak-artikelen. Kleine kinderen, die, als ze de kans krijgen, nog wel eens gevaarlijke vloeistoffen uit keukenkastjes willen drinken, zuden het wel uit hun hoofd laten, als er een druppeltje van dat vieze spul door zat. Een onderzoeker van het bedrijf ging naar huis zonder te merken, dat er een heel klein beetje op zijn lip was blijven zitten. Toen hij zijn vrouw goededag zoende, moest ze bijna overgeven!

* * * * * *

In Rio de Janeiro werd zo veel op de muren van alle gebouwen gekladderd, dat de burgemeester besloot er iets aan te doen. Nu worden er elke morgen om 9 uur, telkens in een andere wijk 4 grote schoolborden geplaatst. En daar mag dan iedereen naar hartelust op schrijven. Je kunt er politieke leuzen op lezen, kritiek op iets of iemand, spreuken, gedichten. En de stad blijft schoon.

* * * * * *

Peking, de hoofdstad van China, is helemaal volgebouwd. En dus is men nu onder de grond gaan bouwen. Ongeveer 20 jaar geleden heeft men allerlei tunnels en schuilkelders tegen lucht-aanvallen gebouwd. En daar bevinden zich nu niet alleen allerlei magazijnen, maar ook 390 ondergrondse hotels en restaurants. Alles bij elkaar kunnen er 30.000 mensen slapen. Er zijn ook nog een schouwburg met 1170 plaatsen en een rolschaatsbaan, geschikt voor 900 mensen.

* * * * * *

Xingoe de hond

WEET JE het nog? Xingoe is een jong hondje, dat zo'n honderd jaar geleden bij de kolonist Andreas en zijn vrouw Christa in het Braziliaanse oerwoud leefde.

En daar valt genoeg te beleven. Hij vangt krekels, kikkers en ratten. Alleen voor de grote brulkikkers, die 's avonds hun gebrul laten horen, is hij een beetje bang. Vooral als ze dicht langs hem heen springen en hun koude lijven zijn snuit raken. Langzaam, met stijve pootjes, trekt hij zich terug. Ze mogen niet merken, dat hij ze eng vindt!

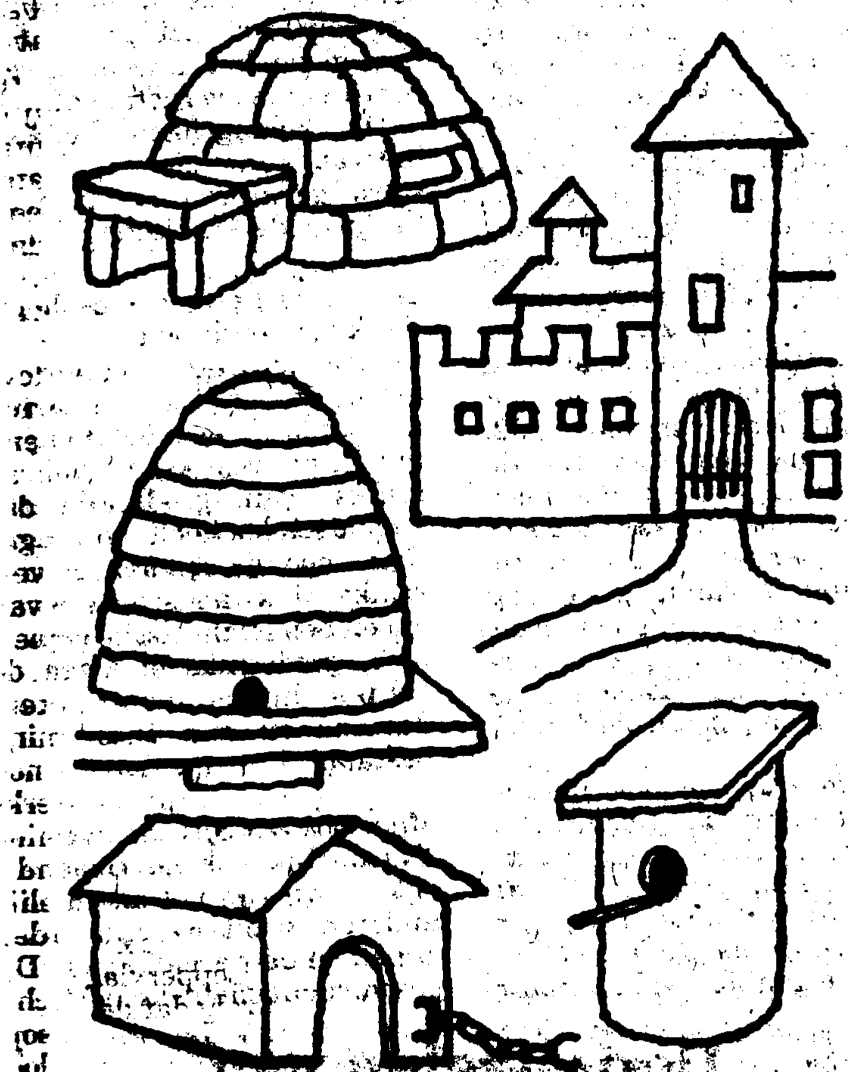
Hij is nu zo groot geworden, dat hij niet meer in de hut bij Christa slaapt. Hij heeft een ondiepe kuil eronder gegraven. Maar op een dag wil een ander dier daar haar slaapplaats van maken. Een slang! Ze trekt zich niets aan van Xingoes hoge half angstige, half woedende geblaf. Rustig kruipt ze in zijn kuil. Als Xingoe haar wil bijten rolt ze zich op en steekt kop en hals recht overeind. Haar gespleten tong schiet in en uit haar bek en ze sist zachtjes. Met haar kraaloogjes kijkt ze Xingoe strak aan.

Xingoe zou het liefst heel hard weg willen rennen. Maar hij kan niet. Stokstijf staat hij daar en kan geen geluid geven. En dat is zijn redding. Langzaam kronkelt de slang weer uit haar slangenknoop en glijdt weg. In een hoek slaat ze haar tenten op. Maar 's nachts gaat ze op jacht. Muizen en ratten worden uit hun schuilhoeken tussen de balken gehaald. Ze spert haar bek wijd, heel wijd open en laat haar slachtoffers erin verdwijnen. Daarna ligt ze als dood op de grond.

Alleen de middelste ringen van haar lichaam zijn in beweging. Die malen haar buit tot brij. Xingoe zoekt maar liever een andere slaapplaats in de loods naast de hut. Zorgvuldig krabt hij aarde en stukjes hout opzij en gaat er met een lange knorrige zucht liggen. Iedere dag gaat hij kijken, of de slang verdwenen is. Maar ze ligt altijd op dezelfde plaats. Met om haar heen de viese lucht van ratten en muizen, die ze verslonden heeft.

(wordt vervolgd)

VERSCHILLENDE HUIZEN

Weet je wie in welk huis woont?

De ijverige mieren

= door Nel de Jong =

"HE HE, WAT IS mijn rug stijf", zuchtte kabouter Brr, toen hij op een keer in zijn tuintje bezig was. "Kijk nu toch eens", zei hij tegen de visjes in het vijvertje, "Kijk eens, hoe mijn tuintje eruit ziet!" Ja, de visjes zagen het ook. Overal stond onkruid en lagen er afgevallen blaadjes. "Het duurt wel een week voor ik alles opgeruimd heb", zei kabouter Brr, "Ik geloof, dat ik beter hulp kan gaan zoeken". "Waarom vraag je de mieren niet?" zei Visje Een, "Die werken zo graag. Ze willen je vast wel een dagje komen helpen".

"Ja ja", knikte kabouter Brr verheugd, "Dat is een goed idee van je, Visje Een. Ik ga het ze dadelijk vragen". De mierenkoningin vond het direct goed. "We zijn natuurlijk zelf ook erg druk", zei ze, "Er moet een nieuwe gang in ons nest gebouwd worden. En de voorraadkelder is ook bijna leeg. Maar ik zal je de tien

flinkste mieren mee geven".

En even later stapten tien grote mieren achter elkaar, netjes in de rij, het kaboutertuintje in. "Ga jij maar even op je bankje een pijpje roken, kabouter Brr", zei er een, "Dan maken wij je tuintje wel even in orde". En twee mieren duwden hem al op het bankje. Een derde stopte de pijp in zijn mond en nummer vier bracht zijn krantje.

"Wel wel", zuchtte kabouter Brr tevreden en rekte zijn stijve rug. "Dát is nog eens goede hulp!" Zo fijn zat hij daar op zijn bankje. Dat al gauw zijn kin op zijn jasje zakte en zijn puntmuts over zijn ogen. En terwijl de mieren ijverig bezig waren, sliep kabouter Brr als een roosje.

"Kabouter Brr, papa! Word eens wakker!" schreeuwden Poetsje en Pinkie en trokken aan zijn jasje. "Wat is er met onze mooie tuin gebeurd?" "He, wat?" schrok kabouter Brr en wreef slaperig in zijn ogen. "De hele tuin is leeg", huilde Poetsje, "Alles is weg!" Met open mond keek kabouter Brr naar zijn tuintje. De mieren hadden niet alleen al het onkruid en de dorre blaadjes weggehaald, maar ook de andere plantjes, de rooibietjes en de warmoes en de bloemen van Poetsje. Alleen de papajabomen waren er nog en ritselden droevig met hun bladeren.

Zo vlug hij met zijn oude beentjes kon, rende kabouter Brr weer naar de mieren. "Hebben mijn mieren je tuintje niet keurig schoon gemaakt?" vroeg de mierenkoningin trots. "Ja, maar waar hebben ze mijn warmoes en mijn rooibietjes gelaten?" hijgde kabouter

Brr. "En de bloemen van Poetsje en de plantjes bij het vijvertje? De visjes moeten nu steeds maar in de zon zwemmen". "Aiaiai!" schrok de mierenkoningin, "Ik zal de mieren het weer vlug in orde laten maken, hoor".

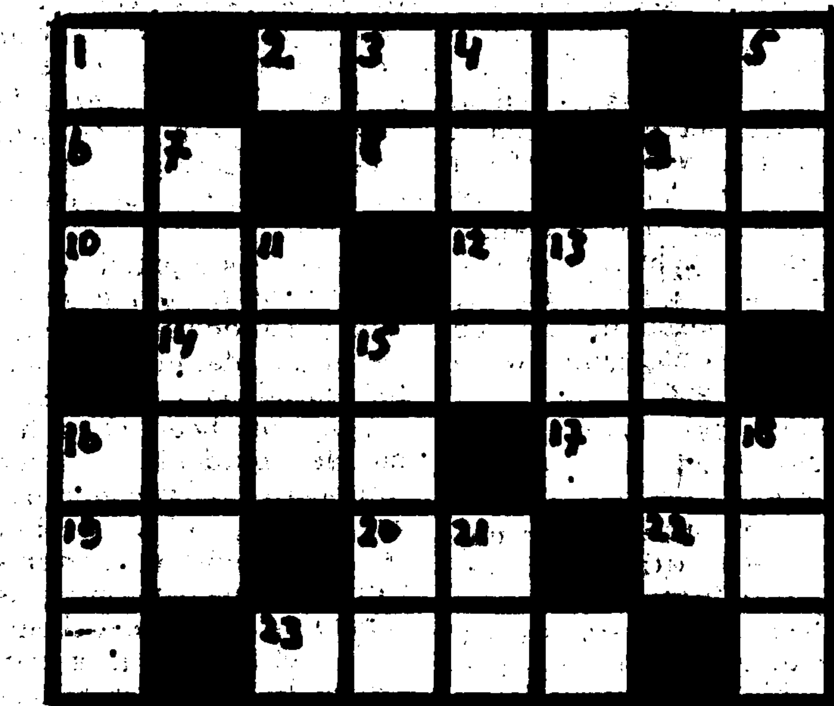
En even later waren de tien mieren druk bezig alle planten weer uit de mondi op te halen en in de tuin terug te zetten. Kabouter Brr nam zich voor nu goed op te letten, zodat ze niets meer verkeerd konden doen. [illegible] zo warm en het was zo stil in de mondi. Langzaam vielen zijn oogjes toe en even later sliep het kaboutertje weer als een roosje. "Hé kabouter Brr, word eens wakker!" Het was een hele tijd later, toen de mieren het kaboutertje aan zijn jasje trokken. "Kijk eens, hoe mooi we je tuintje weer in orde hebben gemaakt!" "Eh... jaja... pr..prachtig, dank je wel", stotterde het kaboutertje. Blij gingen de mieren weer naar huis. En ze hadden helemaal niet in de gaten, hoe sip kabouter Brr keek. Want wat hadden ze gedaan?

Ze hadden niet alleen de

rooibietjes, de warmoes [illegible] de bloemen van Poetsje w[illegible] in de tuin gezet, maar ook het onkruid. Zelfs de d[illegible] blaadjes hadden ze w[illegible] overal op de paadjes g[illegible]trooid!

"Er zit niets anders o[illegible]" zuchtte kabouter Brr, "Ik [illegible] toch maar zelf mijn tuin[illegible] schoon maken". En even la[illegible] was hij druk bezig in zi[illegible] tuintje. De zon scheen [illegible] zijn bolletje, zijn rug w[illegible] stijf en de visjes keken [illegible] medelijden toe. "Wat [illegible] domme mieren!" mopper[illegible] ze. "Ach", zei kabouter B[illegible] die nu eenmaal nooit la[illegible] kwaad kon blijven. "[illegible] bedoelden het goed. En [illegible] had wakker moeten blijven. Tja, mieren kunnen be[illegible] mierennestje bouwen dan tuin[illegible]tjes schoon maken, dat zie [illegible] maar weer!

1	■	2	3	4		■	5
6	7	■	8		■	9	
10		11	■	12	13		
■	14		15				■
16				■	17		18
19		■	20	21	■	22	
	■	23				■	

HORIZONTAAL: 2. Iedere; 6. Boven; 8. Meisjesnaam; 9. Geluid van een geit; 10. Stap; 12. Gedachte; 14. Stukken [illegible] te [illegible]; 16. Getal; 17. Gebiedende wijs van staan; 19. En dergelijke (afkorting); 20. Eerstvolgende (afkorting); 22. Voegwoord; 23. Limonade-kist.

VERTIKAAL: 1. Zeepsop; 3. Bergruimte; 4. Deel van het been; 5. Hert; 7. Rijdier; 9. Niets is beter; 11. Sneeuwschoen; 13. Doctorandus (afkorting); 15. Maal; 16. Naaldboom; 18. Meisjesnaam; 21. Familielid.

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. Vis; 3. Dak; 6. O.K.; 8. La; 9. Sol; 11. Kan; 13. Als; 15. Aarde; 16. Vla; 17. Est; 19. Ren; 21. An; 23. Ar; 24. Sla; 25. Dik.

VERTIKAAL: 1. Vork; 2. Ik; 4. Al; 5. Kaas; 7. Do; 9. Snaar; 10. Laden; 12. Aal; 14. Les; 16. Vaas; 18. Turk; 20. En; 22. Nl.; 23. Ai.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplos[illegible] penneuvel zijn of P.O.Box 577, Aruba - Cave Betico Croes 110; Bonaire - de heer Vinkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnares van de week:

[illegible]
[illegible] 3
[illegible]

Zij ontvangt een waardebon van [illegible] Augustinus [illegible]

Poesieversje

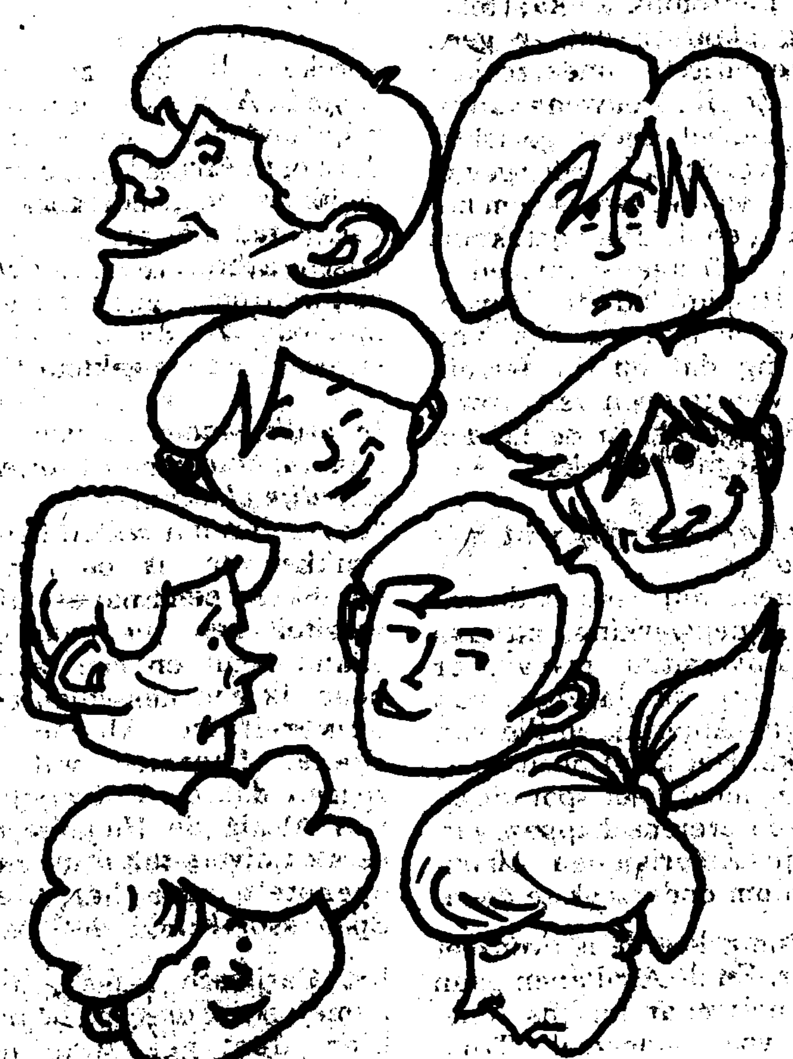
(Uitknippen en bewaren)
Een versje schrijven doe ik graag,
Maar ik zat er toch mee in mijn maag,
Want iedereen, die voor mij was,
de meester, meisjes uit de klas,
Je pa, je moe, ja ieder mens,
Wensten je reeds, wat ik ook wens:
Dat je tot aan je oude dag
Maar heel gelukkig leven mag.

OPLOSSING ACHT GEZICHTEN: 3 mensen.

Mopjes

In een dierentuin is de laatste gorilla gestorven. En omdat het een arme dierentuin is, huren ze een jongeman om voor gorilla te spelen. De jongeman doet het heel goed. Hij brult, klautert, gaat aan een touw hangen en zwaait heen en weer, heen en weer, tot hij opeens zijn houvast verliest en in de [illegible] "Help help!" schreeuwt hij. Dan sist een leeuw hem toe: "Hou je mond, anders zijn we allebei ons baantje kwijt!"

ACHT GEZICHTEN

Tel de mensen met een slecht humeur.

Uit de schoolkrant

NADIELA Dinzey uit de vijfde klas van de Sint Jan school heeft het volgende verhaaltje geschreven. Goed zo Nadiela. Als alle kinderen dieren zo zouden behandelen als Toni in het verhaaltje, dan zouden ze het goed hebben.

UN KACHO KU YAMA BOP

Un dia tabatin un kachó ku yama Bòp.
E tabata kana den mondi.
Ela pasa kantu di un kas [illegible]
Ora e muchanan a mira e kachó, nan a kuminsá tira piedra.
El a kore limpi bai.
Te ela yega na un kas.
Un mucha na e kas a yama e kachó.
E mucha yama Toni.
E mucha a yama e kachó i duna e kachó kuminda.
E kachó a keda masha kontentu.
I nòmber di Toni a bira doño di e kachó ku yama Bòp.
I Toni a traha un kas pa e kachó.

NADIELA DINZEY
Klas 5

Spelletje

BEKLIJK DE voorwerpen van het plaatje een ogenblik heel goed. Leg dan de kinderkrant weg en probeer alles op te noemen wat je op het plaatje zag. Als je met meer kinderen bent, kun je er een wedstrijd van maken: Wie heeft de meeste dingen onthouden? Leuk spelletje? Zoek dan om de beurt een stel voorwerpen bij elkaar, leg ze onder een krant en laat je vrienden weer een ogenblik kijken. Zo kun je het spel telkens met andere voorwerpen doorspelen.

PIERSON, HELDRING & PIERSON (N.A.) N.V.

Pierson verleent ook op Curaçao financiele diensten aan particuliere- en institutionele beleggers, en aan grotere bedrijven.

Pierson Curaçao is gespecialiseerd in internationaal vermogensbeheer, de handel in valuta's en deposito's en bijzondere krediet arrangementen zoals handels financieringen.

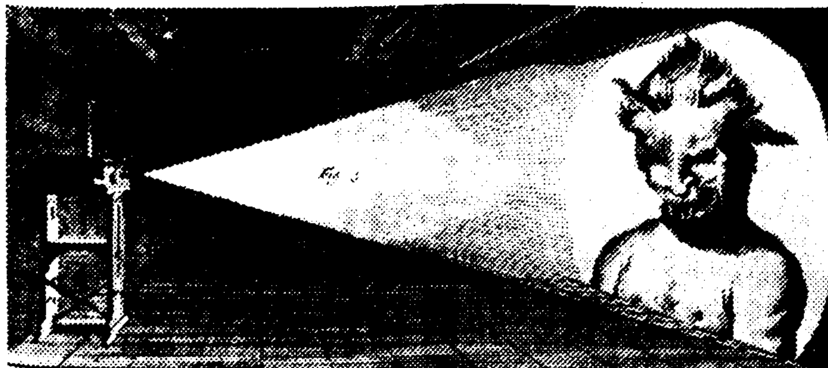
Als echte merchant bank beschikt Pierson Curaçao op ons eiland over de deskundigen en de know how om voor iedere cliënt afzonderlijk de meest geëigende oplossing te vinden.
want ... sommige zaken vereisen een Pierson benadering.

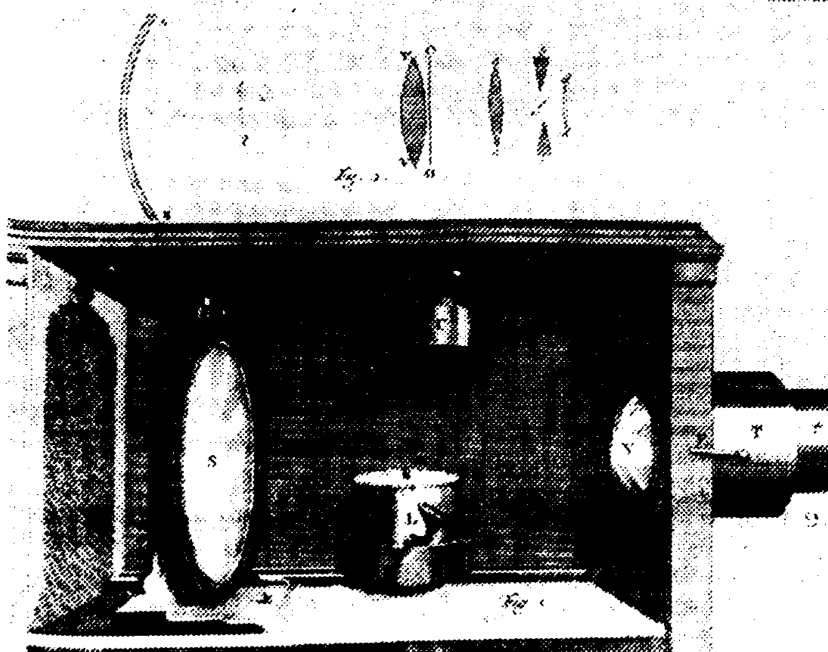
Voor nadere informatie, bel ons eens op telefoonnummer 639300

Expositie van instrumenten uit 18de en 19de eeuw

Natuurkundeles voor Portugese kroonprins

HET NATUURKUNDE-onderwijs aan een Portugese kroonprins uit de achttiende eeuw -Don José - heeft opmerkelijke sporen achtergelaten. De behoefte om deze troonopvolger en andere jonge edelen aanschouwelijk onderricht te bieden, heeft geleid tot een collectie wonderbaarlijke instrumenten. Alle geheimen van de fysica werden de jonge heren ontthuld met behulp van kunstig gebouwd lesmateriaal. Daarbij lag het accent niet in de eerste plaats op de didactische geschiktheid van dit materiaal, maar vooral op de schoonheid ervan. De kostbaarste houtsoorten werden gebruikt voor het inlegwerk en voor de verfijnde sculpturen die deels ook uit fijngeciseleerde materialen bestaan. Je praat al met al over fascinerende staaltjes van handvaardigheid, of nog beter over kunstwerkjes.

Afbeelding van een doos met beschilderde glazen voor een 'Laterna Mechanica'. In 1772 bezat het Kabinet van Fysica in Coimbra drie prachtige toverlantaarns, die later spoorloos verdwenen zijn.

De universiteit van de Portugese stad Coimbra heeft deze en andere instrumenten uit de daaropvolgende negentiende eeuw in haar bezit. De troonopvolger was op een goed moment uitgeleerd, maar de wetenschap ontwikkelde zich voort. Los van het koninklijk onderwijs werden pogingen ondernomen om dieper inzicht te krijgen in de natuurkunde. Daarbij werden ook allerhande machines ontwikkeld, waarbij het accent voor alles op de functionaliteit en steeds minder op het decoratieve element kwam te liggen. De collectie in Coimbra is welhaast uniek in de wereld. Zij bestaat in totaal uit 666 objecten.

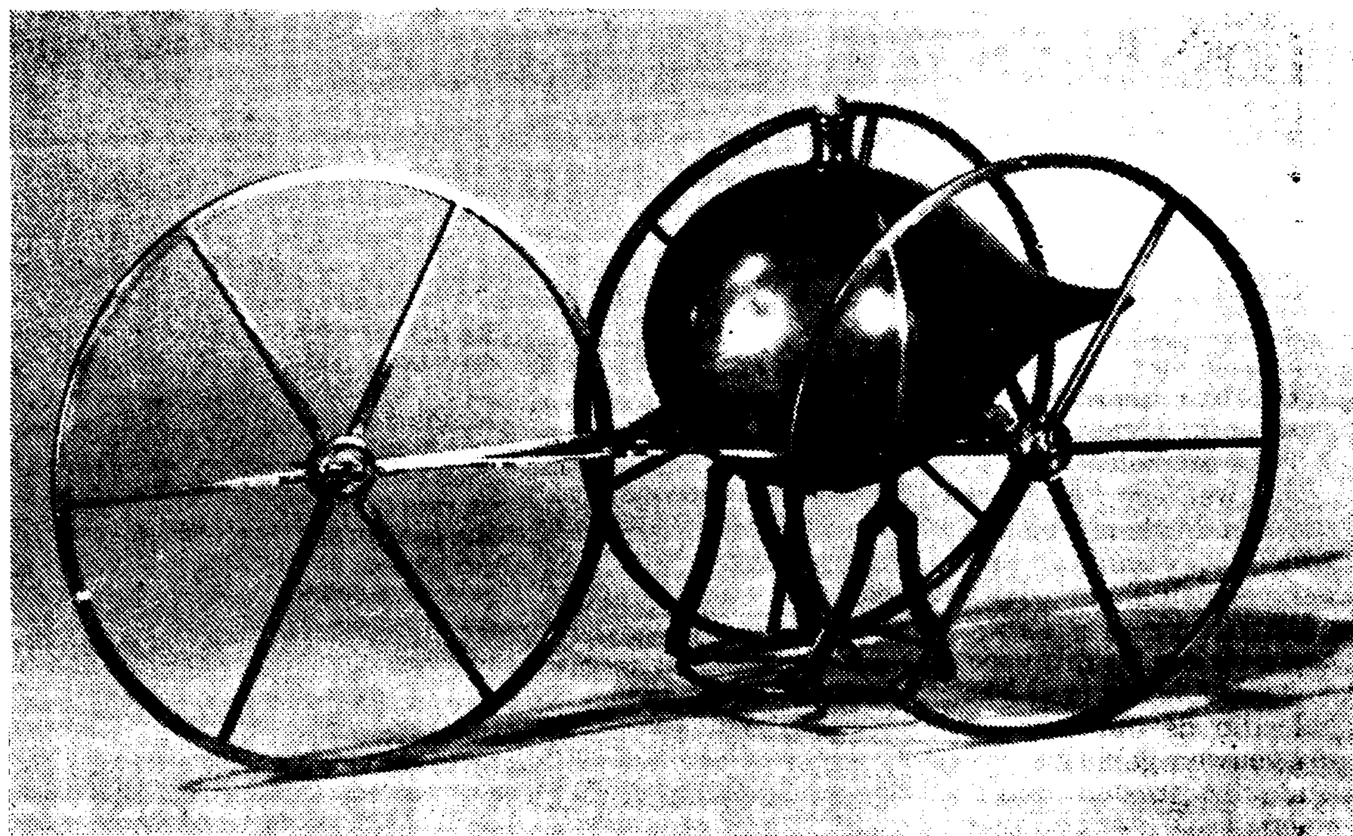
WONDERBAARLIJK

De presentatie van een groot aantal van deze stukken in het Palais des Beaux Arts in de Zuidbelgische stad Charleroi, is vooral voor mensen uit het exacte vakgebied die de verre reis naar Coimbra niet willen ondernemen een unieke gelegenheid om er kennis mee te maken. De tentoonstelling in België dankt haar toegankelijkheid aan een speelse manier van begeleiden. Bij elk wonderbaarlijk instrument is een korte tekenstrip toegevoegd, waarin de jonge kroonprins figureert. Hem wordt ter plekke de werking van het betreffende apparaat uitgelegd. De kijker van nu doet daar zeker zijn voordeel mee. Bovendien zijn er vijf instrumenten nagebouwd. De praktische toepassing van de natuurkundige principes kunnen door de bezoekers zelf gehanteerd worden. Deze toegift is weliswaar voor kinderen bedoeld, maar volwassen beleven er minstens zoveel plezier aan.

Uit de achttiende eeuw komen drie facetten van de natuurkunde aan de orde: de mechanica, de optiek en de astronomie. De overwegend mechanische instrumenten vormen een duidelijke afspiegeling van wat de mensen in de achttiende eeuw sterk bezighield: het zoeken naar mogelijkheden om de menselijke arbeid te vervangen door machines. De negentiende eeuw staat vervolgens in het teken van nieuwe inzichten, die zouden leiden tot revolutionaire ontwikkelingen. Het gaat hierbij om de ontdekkingen op het gebied van de elekriciteit en de magnetica. Dat aanvankelijk zowel in als buiten het koninklijk leslokaal leren vooral spelen was, bewijst een 'automaat' in de vorm van een centaur. Deze zilveren figuur bezit het vermogen om pijlen af te schieten. Hiertoe dient een mechanisme met veren, dat door een sleutel in gang wordt gezet. Dankzij een transmissiesysteem wordt de arm van de centaur in werking gezet. De bouwer van de automaat zou een Engelsman zijn geweest. Het oudste in Charloi getoonde instrument is een microscoop uit 1731. De meest recente stukken betreffen een paar röntgenfoto's uit 1896.

Een zilveren schietautomaat in de vorm van een centaur (18de eeuw)

Stoomrad van koper om het vermogen van stoom onder druk uit te testen.

"Er mankeert wat aan beroepsethiek informatici"

Hackers maken behoefte aan computer beveiliging groter

= door anp-verslaggever Peter Elberse =

AMSTERDAM - Een datareis over de hele wereld is vlot gemaakt. Gezeten achter hun computer tikken Huub Knops en drs. Teyung Fu, verbonden aan de afdeling tele- en datacommunicatiegroep van de universiteit van Amsterdam, razendsnel gebruikerscodes waarmee ze via onder meer Salt Lake City, Houston en Hawaii naar Japan reizen. Daar eindigt de tocht voor een gesloten datadeur, waarvoor een sleutel niet voorhanden is. Verboden toegang voor onbevoegden.

De sleutel kan gezocht worden, de ingang gekraakt, maar daar zien Knops en Fu principieel vanaf. Het duo is netwerkontwerper en projectadviseur op het gebied van automatisering voor de universiteit en zij dragen daarmee in beginsel de zorg voor zo'n 30.000 potentiële gebruikers van enige honderden computers, die op hun beurt zijn aangesloten op diverse netwerken, tot in een wereldomspannende vertakking.

Het computerhart in de hoofdstad wordt gevormd door de Stichting Academisch Rekencentrum Amsterdam (SARA). Knops en Fu werken aan de realisatie van 5.000 netwerkaansluitingen, zoals die binnen vijf jaar gestalte zou moeten krijgen.

"Computernetwerken worden even groot als het telefoonnet, met miljoenen aansluitingen", zegt Fu. "Het verschil tussen beide vormen van communicatie wordt steeds kleiner." Naast de geijkte gegevens bevatten hun visitekaartjes het nummer waarmee zij op elk gewenst moment via hun computer bereikt kunnen worden.

Knops: "De gemiddelde gebruiker weet inmiddels allang niet meer hoe een netwerk eruitziet. Dat hoeft ook niet, want we staan er ook niet bij stil dat een simpel telefoontje via allerlei centrales bij de beantwoorder terechtkomt. De netwerken zijn intussen wel groter dan menigeen denkt". Aan de hand van een A4-tje, waarop de netwerken in Europa schematisch in kaart zijn gebracht, staaft hij zijn bewering. Het blaadje krioelt van de lijnen en codes.

HACKERS

Onlangs belegden de Amsterdamse politie, de Centrale Recherche Informatiedienst en de Vrije Universiteit gezamenlijk een persconferentie, om de arrestatie van twee 'hackers' wereldkundig te maken. Het tweetal, dat via het zogeheten 'Bronto-systeem' van de VU bijna drie maanden lang inbraken pleegde in een groot aantal buitenlandse systemen, beleeft een primeur: niet eerder werden in Nederland computerkrakers getraceerd en in de kraag gevat.

De 21-jarige student informatica en zijn 25-jarige afgestudeerde collega-hacker richtten voor een ton schade aan en worden vervolgd.

Wegens valsheid in geschrifte (wegens de leugens waarmee zij zich toegang tot systemen hebben verschaft), vernieling (wegens hun manipulaties die systemen onbruikbaar maakten) en oplichting (wegens het feit dat zij zich op hun 'datareis' uitgaven voor een ander). Dit alles omdat het Nederlandse strafrecht nog onbekend is met computercriminaliteit. Volgens de politie zal het Nederlandse parlement nog dit jaar proberen via wetgeving in die leemte te voorzien.

Volgens Fu en Knops, die reikhalzend uitzien naar het proefproces tegen de gepakte hackers, is daar ook alle aanleiding toe. "Over de hele wereld worden dagelijks tientallen pogingen gedaan om systemen te kraken", zegt Knops. "En dat gebeurt zeker niet alleen door fanatici die door louter nieuwsgierigheid gedreven worden en aldus zonder al te veel brokken te werk gaan. Je hebt mensen die bijvoorbeeld knoeien in andermans 'mailbox', of teksten wijzigen. Het blijft veelal op het niveau van pesterijen, maar zo is het al erg genoeg". Vorige week deden de hackers op een aantal Nederlandse universiteiten van zich spreken. Ook Knops en Fu registreerden een plotselinge toename van het aantal inbraken.

Fu: "Er mankeert iets aan de beroepsethiek onder informatici en aanverwanten. Ethiek is iets wat in de wereld van de automatisering nog niet bestaat, er wordt gewoon niet over nagedacht. Hacken is bovendien heel makkelijk: het is de jacht op passwords. Daarbij ga je uit van de ongeschreven regels dat het password minimaal zeven karakters telt, dat het geen naam of een bestaand woord is - en ook geen omkeringen daarvan. Verder vereist het uiteraard de nodige computerkennis."

"In het geval van de VU is op de klassieke manier ingebroken," zegt Knops. "Je komt via een modem anoniem binnen, bedondert het systeem en wordt fictief gebruiker. De morele grens wordt bereikt zodra je informatie gaat wijzigen". De netwerkontwerpers delen de mening dat hacken 'laakbaar' is. Knops: "Je moet het zien als een straat, waarin de hacker domweg aan iedere deur morrelt. Het feit dat je dat niet fysiek doet en dat de illegale handeling wordt versluierd door de abstractie van de computer en het netwerk, lijkt het allemaal minder ernstig te maken."

Het doen van aangifte van systeeminbraken is volgens Knops en Fu in de meeste gevallen een nutteloze zaak, omdat het spoor zal doodlopen bij de PTT, die in belangrijke mate verantwoordelijk is voor de infrastructuur van de netwerken. Veel noodzakelijker vinden zij dat het management, zoals het

Vervolg op pag. 8

Onderzoek Rijksuniversiteit Utrecht

IJs op Groenland smelt: peil van zeewater stijgt

= door ANP-verslaggever Carel Wiemers =

UTRECHT - Het afsmelten van de ijskappen op Antarctica als gevolg van een warmer wordend klimaat, is vanwege de stijging van de zeespiegel een serieuze bedreiging voor vele laaggelegen gebieden in de wereld. Tal van onderzoekers bestuderen daarom al jaren de veranderingen in de ijsmassa's op het koudste continent. Vergeten wordt echter dat de ijskappen op Groenland sneller afsmelten en daardoor de stand van het zeewater in niet geringe mate kunnen beïnvloeden.

Voor het instituut voor marine en atmosferisch onderzoek in Utrecht (IMAU) van de Rijksuniversiteit in Utrecht was dit in ieder geval voldoende reden twee expedities naar dit immense eiland ten noordoosten van Noord-Amerika uit te voeren. Ofschoon de resultaten van de in 1990 en 1991 verrichte metingen pas in januari volgend jaar voldoende zijn bestudeerd om ze te publiceren, kan onderzoeker R. van de Wal van het IMAU al iets zeggen over de bevindingen in Groenland.

ZUIDPOOL

De aandacht van de wetenschap, politici en regeerders is nu voornamelijk gericht op het zuidpoolgebied, waar zo'n 90 procent van het landijs in de wereld is geconcentreerd. Zij willen weten wat de gevolgen kunnen zijn van een opwarming van de aarde voor de stand van het Antarctisch ijs. Als grote hoeveelheden afsmelten, zal de zeespiegel aanzienlijk stijgen. Dit kan ernstige gevolgen hebben voor de vele, laag gelegen kustgebieden waar veel mensen wonen. Een van de oorzaken van het warmer wordende klimaat is het stoken van fossiele brandstoffen, waarbij grote hoeveelheden kooldioxide vrijkomen. Deze veroorzaken het zogenoemde broeikaseffect.

Van de Wal en zijn collega M. van den Broeke, die beiden aan een proefschrift over dit onderwerp werken, wijzen er op dat Groenland altijd nog 8 procent van het landijs op aarde bevat. Deze hoeveelheid is genoeg om bij volledig afsmelten het niveau van de zeespiegel met 6,7 meter te doen stijgen.

Een dergelijke rampzalige ontwikkeling zal zich niet zo snel voordoen, maar men moet er naar de mening van de twee promovendi wel rekening mee houden dat jaarlijks op Groenland - in tegenstelling tot op het veel koudere Antarctica - een grote hoeveelheid ijs afsmelt, vooral in de laagstgelegen gedeelten van de ijskap. Dat komt vanwege de ligging van Groenland op gematigde breedte. Daardoor is de ijskap hier bijzonder gevoelig voor klimaatveranderingen.

Om een uitspraak te kunnen doen over de invloed van een veranderend klimaat op het niveau van de zeespiegel, is een goed inzicht in het proces van de afkalving van ijsbergen en de nieuwe toevoer van ijs of sneeuw volgens de Utrechtsemnderzoekers onontbeerlijk. Metingen ter plekke kunnen aantonen hoe de balans is tussen de verdwijning van en de aanmaak van nieuw ijs.

Het Utrechtse onderzoekinstituut zette in de zomers van de afgelopen twee jaar ter hoogte van Soendre Stroemfjord aan de westrand van de Groenlandse ijsrand een basiskamp op. De expeditieleden plaatsten een zevental meetposten over een afstand van vijftig kilometer om de temperatuur en vochtigheid van de lucht, de snelheid en richting van de wind en de weerkaatste straling te meten. Voorts lieten zij regelmatig een ballon op voor metingen op twaalfhonderd meter hoogte en boorden zij staken in het ijs.

LUCHTCIRCULATIE

Naast de absorptie van zonnestraling speelt ook het transport van warmte van de lucht naar het ijs een belangrijke rol in het smeltproces. Van den Broeke en Van de Wal hebben de indruk dat de luchtcirculatie belangrijke invloed heeft op de verdeling van de energie aan de rand van de ijskap. Lucht met een temperatuur die hoger is dan het vriespunt, koelt boven een smeltend ijsoppervlak af.

Deze wordt daardoor zwaarder dan zijn omgeving en begint van een hellend vlak af te stromen. Aan de randen van de Groenlandse ijskap wordt deze zogenoemde 'kabatische wind' versterkt door een toename van de helling van het ijsoppervlak. De metingen van de Utrechtse onderzoekers geven aan dat deze stroming aan de rand van het ijs nog eens extra wordt versterkt door de sterke opwarming van de aangrenzende, groene toendra. Betrekkelijk warme lucht stroomt dan naar het ijsoppervlak. Dit heeft tot gevolg dat de luchttemperatuur aan het ijsoppervlak toeneemt, waardoor meer ijs afsmelt.

Hoewel de omvang van dit proces nog nader vastgesteld moet worden, voorspelt onderzoeker Van de Wal dat met elke temperatuursverhoging met een graad Celsius zes centimeter ijs op Groenland zal afsmelten. Dit veroorzaakt een stijging van de zeespiegel met 0,4 centimeter per jaar. Wanneer de temperatuurstijging tot deze ene graad beperkt blijft, zal het niveau van het zeewater over een eeuw al veertig centimeter hoger komen te liggen dan nu het geval is.

REFINERIA
ISLA (CURAZAO) S.A.

Pastoors en andere geestelijken

Wat woorden ons zeggen

= door Cor Swanenberg =

HET MAG BEKEND verondersteld worden dat het woord pastoor teruggaat op het Latijnse *pastoor* dat oorspronkelijk herder betekent. Zijn vroegere hulp heette kapelaan. (En chaplain), een woord dat al in het middelnederlands voorkomt als capellaen en eveneens stamt uit het Latijn waar het *capellánus* luidde. Paters danken hun benaming aan een gelijknamig Latijns woord dat vader betekent.

Papiaments pastó en pader zijn natuurlijk verdere loten aan dezelfde Latijnse boom, waarbij in het laatste geval het Spaanse en Portugese *padre* herkenbaar is. In het Engels gebruikt men in de aanspreekvorm father en verder in het algemeen het woord priest of parish priest, vergelijkbaar met onze priester, een etymologisch moeilijk te verklaren woord dat waarschijnlijk verwant is aan prediken en het Latijn presbyter.

Non komt in het middelnederlands voor als nonne en moet een vroege ontlening zijn uit het romeinse nònna, hetgeen aan de basis stond van het later latijnse *nonna* dat naast *nonnus* voor monnik gebruikt werd. Papiaments sùr heeft natuurlijk dezelfde oorsprong als de Nederlandse term zuster. Ook frater gaat als kerkelijke ontlening terug op het Latijn waar het woord oorspronkelijk broeder betekent.

Er zijn in het katholieke zuiden van Nederland tal van uitdrukkingen en zegswijzen te beluisteren waarin geestelijken de hoofdrol spelen. Zo bestaat er een onuitwisbaar kwalijk beeld waarin de pastoor en de burgemeester elkaar opdragen: *Hou jij ze maar arm, dan hou ik ze wel dom.* De dorpsbestuurder en de parochieherder stelden vaak niets minder voor dan de almacht in de kleine samenleving van voorheen: *Als je de pastoor en de burgemeester tegen hebt, kun je het dorp het best verlaten; als je familie bij de geestelijken hebt, dan is je kost wel gekocht.*

Er zijn veel gevleugelde uitlatingen waaruit een zekere scepsis ten aanzien van geloof en clericalisme spreekt: *We zullen hem maar pastoor maken, want hij deugt nergens anders voor; paters, nonnen en begijnen zijn niet zo heilig als ze schijnen; je moet Onze Lieve Heer en de duivel te vriend houden; als de kruin is geschoren, wordt de hebzucht geboren* (vroeger ondergingen priesters de kruinschering voor ze in het kerkelijk ambt werden verheven).

De bekendste zegswijze is waarschijnlijk: *Een goede pastoor zegent zichzelf het eerst.* Ook de andere geestelijken moeten het ontgelden: *De deugd in het midden, zei de duivel en hij liep tussen twee capucijnen; als de bisschop een priester wijdt, dan wijdt de duivel een pastoorsmeid; door motregen en nonnen word je het hardste bedonderd.*

Er zijn heel wat "zalige" zei-spreuken betreffende de geestelijkheid: *Eerst zijn het minnebroeders, zei Han Haffel, maar na zes weken zijn het kruisheren! werken is zalig zeiden de nonnetjes en ze droegen met zessen een bonenstaak; het geloof is toch maar alles, zei de pastoor en hij keek in de (collecte-)schaal; ik wil de vrede bewaren, zei de pastoor, zolang ze mijn zin maar doen; ik draag het liefste zwart, zei de pastoor, dan valt mijn ziel niet zo op; het is overal Gods wereld, zei de pater en hij lag in de sloot....*

Ondanks al het bovenstaande was de (al dan niet geveinsde) achting voor de dorpsherder algemeen aanwezig, hetgeen o.m. blijkt uit de aanspreking *mijnheer pastoor.* Cornelis Verhoeven geeft in zijn Udenhouts idioticon onder het substantief *heer* de omschrijving: man van stand, speciaal gezegd van een priester. Wanneer men bij ons de abt van Berne (te Heeswijk-Dinther) bedoelt, spreekt men zelfs van *het hoogwaardig heer.*

In veel Brabantse dialecten kent men de zegswijze *het is allemaal niet zo mooi als heerom preekt* met de betekenis dat het niet allemaal zo mooi en gemakkelijk gaat als wordt voorgesteld.

Cornelis Verhoeven schrijft dat "pastoor" en "kapelaan" gewone woorden waren in zijn moedertaal, maar *"priester"* was dat nauwelijks. "Dus werd er van een geestelijke die noch als pastoor of als kapelaan aangeduid kon worden, wel gesproken als over "een heer", "een priester zoveel als" of " een priester zal ik maar zeggen". Hiermee werd het woord en zijn heilige lading op een veilige afstand gehouden".

Van iemand die kan praten als Brugman zeggen we dat *die een non uit het klooster kan lullen.* Terug bij de non geven we haar het laatste woord: *Amen, zei het nonnetje en ze hing haar kap aan de wilgen....*

Impressies van een huisarts

Gevallen van brua...

= door Irene Braakman =

VIJFTIEN JAAR was het meisje. Samen met haar tante kwam ze op het spreekuur. 'Ze is tien kilo afgevallen', vertelde die. In mei woog ze nog acht en veertig kilo. Het was nu september. Ze zag er spichtig uit. het leek wel of ze een masker op had. Ze bewoog als een ledepop, schuifelde met gebogen ledematen door de spreekkamer. Het zag er niet goed uit. Ze had ook wat kale plekken op haar hoofd. Haaruitval. Blossen op de wangen. Ik kreeg een ongerust gevoel. De tante fluisterde achter haar rug tegen me dat er brua in het spel was. Ojada. Iemand had zijn boze oog op haar laten vallen.

Kontra's: diverse amuletten die om de hals worden gedragen of op het ondergoed vastgeprikt (foto pater Brenneker)

Het meisje werd in het ziekenhuis opgenomen waar de diagnose bevestigd werd. Het ging snel bergafwaarts. Een paar maanden later was ze nog eens acht kilo afgevallen. Haar huid die als leer om haar lichaam sloot was op allerlei plaatsen opengebarsten en had wonden gereten die niet meer wilden helen. Het kon niet goed aflopen. Het meisje was er apathisch onder alsof het haar allemaal niet deerde. Ze was reddeloos verloren. Enkele weken later stond haar overlijdensbericht in de ochtenkrant. Ze was gestorven. Slachtoffer van brua.

BLAUWSEL

In de huisartsenpraktijk komen we niet zo heel erg veel met brua in aanraking. Ik zie soms jonge moeders op het spreekuur komen met een baby, die blauwsel op de kruin of onder de voetjes heeft. Dat helpt om het kwade oog te misleiden. Een kettinkje om de nek met een klein zwart vuistje of een *bonchi wowo pretu* willen ook wel helpen om het kwaad op afstand te houden. In het psychiatrisch ziekenhuis waar ik destijds werkte was het aan de orde van de dag. Hoe harder patiënten ontkenden dat er brua in het spel was, hoe meer ze er iets mee te maken hadden. Sommige patiënten droegen *kontra's* om de nek, amuletten om kwade invloeden te weren. Zakjes met allerlei voorwerpen erin: botjes, boontjes, een lapje en dergelijke. Brua speelt zich in het verborgene af. Als je vroeg naar brua-invloeden werd er altijd hard gelachen. Uit vroeger jaren herinner ik me nog wel een paar gevallen van brua. Op een dag kwam er een man opgewonden en struikelend over z'n woorden vertellen dat de buurman kwaad in de zin had. Die had een *porko di mondi* z'n erf opgestuurd en de schedel van een kabriet aan zijn hek geprikt. De man was gek van angst. Hij was er stellig van overtuigd dat de buurman het op zijn leven had gemunt, omdat ie een geheime relatie met zijn vrouw had natuurlijk. 'sNachts werd hem ook al geen rust gegund. Hij hoorde allerlei geluiden, stemmen van mensen die kwaad van hem spraken. Midden in de nacht liepen er mensen over het erf heen. Eten durfde hij niet meer aan te raken, dat was vergiftigd. Hij was flink in de war. Naar zijn eigen idee was hij slachtoffer van brua, maar in de ogen van de deskundigen was hij psychotisch.

MONTAMENTU'S

Vrienden van me woonden vroeger in een huis waar vóór hen een *hasidó di brua* had gewoond, een vrouw die zitting hield in een klein optrekje op het erf. Een kleine ruimte met een soort altaar. De wanden donkerrood geschilderd met witte stippen. Zo nu en dan werden er *montamentu's* gehouden. Er hing nog steeds een geheimzinnige sfeer. Op een avond zaten onze vrienden en wij op de porch rond de tafel. Er stond een harde wind, die om het huis gierde. De zinken dakplaten klapperden op en neer. Aan de avondhemel was geluidloos weerlichten te zien, dat het duistere landschap een onheilspellende aanblik gaf. De sfeer was spookachtig. Een goeie avond om elkaar spookverhalen te vertellen. Die kwamen als van zelf. De tijd verstreek en toen het moment was gekomen om huiswaarts te keren was de spanning zo opgelopen dat de geesten en spoken alom aanwezig leken. We durfden ons haast niet te verroeren. Terwijl de koude rillingen ons nog over de rug omlaag liepen, spoedden we ons naar huis terug. Een maal thuis gekomen vloeide die merkwaardige spanning weg en konden we ons eigenlijk niet goed meer voorstellen dat we zo in de ban van de spoken waren geweest. Was het brua wat ons in zijn greep had? Of was het louter onze eigen verbeeldingskracht?

Of het nu brua was of niet, het wrede lot van het jonge meisje zal ik nooit vergeten.

Recht op zelfbeschikking

Vervolg van pag. 1

cedent geschapen voor de rest van de eilanden en ik zie niet goed hoe de Nederlandse regering hard kan maken dat wat voor Aruba wel kon nu voor de andere eilanden niet haalbaar is".

VREEMD

Maar was het verbinden van onafhankelijkheid aan de status aparte van Aruba indertijd niet een conditio sine qua non en berustte de bereidheid van Nederland ook niet daarop ?

Moenir Alam: "Ja, maar het blijft vreemd. Tegelijkertijd zeg je: bij het uitoefenen van het zelfbeschikkingsrecht krijgt Aruba zijn status aparte, maar daaraan wordt verbonden de conditie van onafhankelijkheid. Ik geloof dat Betico Croes dat indertijd met de rug tegen de muur geaccepteerd heeft, met de hoop dat het 'toetsingsreferendum' een uitweg zou bieden. Zo van: "Komt tijd komt raad, we will cross that bridge when we get there". Op zich klopt het natuurlijk niet, zo'n geconditioneerde manier van zelfbeschikkingsrecht".

Cova: "De Kamara Sindikal heeft na afloop van de Ronde Tafel Conferentie indertijd ook gemanifesteerd tegen het resultaat, omdat volgens ons die hele excercitie van het uitoefenen van zelfbeschikkingsrecht onjuist was. Nederland dat op elk gebied een planmatig beleid voert, bleek op het stuk van de Antilliaanse staatkundige struktuur geen beleid te hebben of een beleid van 'jumping beans', afhankelijk van welke minister er toevallig op de stoel zat van Antilliaanse zaken. Wij hebben toen 4 of 5 oud-premiers aan het woord gelaten en ze waren het er allemaal over eens dat Nederland het begin had gemaakt met de desintegratie van de Antillen. In feite zitten wij nu met de gevolgen van een Nederlandse beleidsbeslissing, terwijl de Nederlandse ministers zegt: ja, maar wat toen op de RTC voor Aruba werd gesteld, geldt nu niet meer, kennelijk omwille van bepaalde Nederlandse belangen en niet in het belang van het Koninkrijk".

MANDAAT

Wij kiezen om de 4 jaar op democratische wijze onze volksvertegenwoordigers in de Staten en Eilandsraad. Nu zeggen deze vertegenwoordigers unaniem dat zij voor een 'autonome status' van Curaçao zijn, omdat dit de beste optie is. Welk gewicht moeten wij daaraan geven?

Moenir Alam: "Ik vind het frappant dat bij het ingaan van de laatste verkiezingscampagnes, de staatkundige struktuur en met name het referendum nauwelijks enige aandacht heeft gekregen. De politici kunnen zich nu niet omdraaien en zeggen: jullie hebben op mij gestemd en met dat mandaat zal ik de toekomst wel verder bepalen. Ze hebben wel het mandaat gekregen om te kijken of er een nieuwe asfaltweg moet komen van Punda naar Banda'bou, maar ik betwijfel of ze van ons het mandaat hebben om onze staatkundige toekomst te bepalen en over ons zelfbeschikkingsrecht te beslissen. Zoiets kunnen we niet uit handen geven. Een referendum is er juist om de democratie meer *body* te geven. Politici gaan zich de laatste tijd teveel ingraven. Dat is geen goeie zaak, het gaat immers niet om een confrontatie tussen enerzijds politici die iets vinden en het volk dat aan de andere kant staat. Er moet een concensus komen, we moeten samen de handen in elkaar slaan om te kijken hoe de toekomst ons de beste kwaliteit voor het leven kan bieden".

Er zijn zelfs politici die zeggen dat zij het recht hebben om voor ons te beslissen omdat zij beter dan wij kunnen beoordelen wat goed voor ons is...

Cova: "Dat is juist het probleem waar we mee zitten. Nogmaals, in onze politieke cultuur stemmen we niet voor *issues* maar voor personen. De verkiezingsprogramma's lijken allemaal op elkaar en zijn allemaal even vaag. Daarom zijn we het ook eens met een referendum, want daarmee accepteren de politici in feite dat zij geen blanco mandaat hebben gekregen. En daarom vind ik ook dat dit eerste referendum op Curaçao goed voorbereid moet zijn om geen gevaarlijke precedenten te scheppen voor de toekomst. Want een democratisch instrument dat verkeerd gehanteerd wordt, kan ook gebruikt worden tegen de democratie. Wij moeten voorkomen dat het referendum dezelfde rol krijgt als ons huidige parlement dat niet meer is geworden dan een 'rubber stamp'. Want laten we eerlijk zijn, als een minister met een voorstel komt in de Staten en een statenlid van zijn eigen partij zegt dat hij er tegen is, ligt niet de minister eruit maar het statenlid. Een politieke elite bepaalt dat je of ja of ja kunt zeggen".

Maar dat betekent ook dat de voorbereiding van het referendum en ook de informatieverschaffing op deskundige wijze moet geschieden.

Moenir Alam: "De bouwstenen die aangeleverd worden voor de informatiecyclus, de sprekers dus, zijn zodanig uitgekozen dat ze stuk voor stuk expert zijn op hun terrein. Het is hun taak zoveel mogelijk technische informatie te verschaffen die door de UNA en Kamara Sindikal en ook het grotere publiek geïnterpreteerd en gebruikt kan worden. Er blijkt overal een enorme droogte aan informatie en een eenzijdige aanpak door de overheid. We moeten de keuze aan de mensen laten en ook in de vraagstelling straks garanderen dat de mensen zich over verschillende opties kunnen uitlaten".

Hackers maken

Vervolg van pag. 7

college van bestuur van de universiteit, ernst gaat maken met de beveiliging van de netwerken en systemen.

Fu: "Nergens is sprake van enig adequaat beveiligingsbeleid. De openbare weg is vele malen beter voorzien van veiligheidsmaatregelen. Wij moeten schipperen met passwords. Beveiligingstechnieken zouden niet langer door wiskundige formules te doorbreken moeten zijn, want daar is de computer nu juist heel goed in. Er is in het verleden wel aan gesleuteld, bijvoorbeeld met gebruikmaking van vingerafdrukken, iris-tekeningen en dergelijke. Er moeten hoe dan ook meer schijven in de beveiliging worden aangebracht".

Een andere kogel die nodig door de kerk zou moeten is het afschaffen van de anonimiteit. Het zou, volgens Knops en Fu, niet langer mogelijk moeten zijn om via een modem anoniem een systeem binnen te komen. Iemand die toegang wil tot een systeem, zou zich bekend moeten maken via het nummer waaronder hij bereikbaar is. Volgens de systeemontwerpers zal de PTT binnen afzienbare termijn een vergelijkbaar systeem introduceren.

DUUR

Een van de grootste hindernissen bij de beveiliging wordt opgeworpen door de hoge kosten. Een gemiddelde pc met aansluiting kost tegenwoordig zo'n 3.000 gulden, aldus Fu. De 'black box', de kluis waarmee data te 'versleutelen' zijn, is minstens even duur, verzucht hij. "En dan het volgende probleem: Hoe beheer je alles?"

Het beheer van systemen is in de regel een zaak van een centrale figuur, de systeembeheerder. "Wie controleert de systeembeheerder?" vraagt Knops zich af, terugblikkend op zijn ervaringen in die hoedanigheid. Het tweetal is van mening dat een beroepscode voor informatici wenselijk zou zijn, waarop controle wordt uitgeoefend door een soort tuchtcollege. "Dat hoort bij ieder serieus vak", aldus Knops en Fu.

Joden in VS gebelgd op Baker

Een vermeende grove opmerking over joden die de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken James Baker zou hebben gemaakt, heeft vrijdag de woede gewekt van joodse leiders in de Verenigde Staten. Sommigen eisen zelfs het ontslag van de minister.

In een column van de voormalige burgemeester van New York, Ed Koch, in de krant de New York post wordt beweerd dat Baker geïrriteerd is geraakt over Amerikaanse joden die kritiek hebben op zijn harde lijn ten opzichte van Israël. "Fuck 'em. They didn't vote for us." (Laten ze de kolere krijgen. Ze hebben toch niet op ons gestemd), zo zou hij hebben gezegd.

Koch zegt zijn informatie te hebben van een persoon in wiens aanwezigheid Baker deze opmerking plaatste.

De woordvoerster van het ministerie van buitenlandse zaken, Margaret Tutwiler deed het stuk af als "rotzooi" en zei dat het artikel volstrekt onjuist is.

Het democratisch congreslid Charles Schumer, een pleitbezorger voor de joodse zaak, meent echter dat deze uitlating voldoende grond is voor Baker om zich terug te trekken uit de onderhandelingen over het vredesproces in het Midden-Oosten. Joodse leiders riepen om een onderzoek van het congres en eventueel het aftreden van Baker. "Als wordt bewezen dat Baker deze opmerking heeft geplaatst moet hij aftreden", zei rabbi Avi Weiss.

De minister heeft kwaad bloed gezet bij de leiders van de joodse gemeenschap in de VS na zijn weigering Israël een kredietgarantie van 10 miljard dollar te geven.

BEHEER NATIONALE PARKEN HOOGSTE PRIORITEIT

Wereld Parken Congres: Bescherm eco-systemen

Menselijk gebruik overtreft produktie capaciteit natuur

= door Jeffrey Sybesma =

EENS IN DE 10 JAAR wordt het Wereld Parken Congres gehouden. Dit jaar was het de vierde keer en vond de bijeenkomst plaats in Caracas, Venezuela. De World Conservation Union (IUCN), gevestigd in Zwitserland, organiseert dit congres. Deze organisatie, die als doelstelling heeft de natuur van de wereld te beschermen, is een niet overheidsgebonden wereldorganisatie. Hierdoor kan het a-politiek opereren. Toch heeft deze grote organisatie overheden onder zijn leden die duidelijk inzien dat de doelstellingen van IUCN van wereldbelang zijn.

Mede door het a-politieke karakter worden de deelnemers uitgenodigd vanwege hun expertise en niet vanwege een bepaalde politieke status, wat zo vaak voorkomt op grote wereldcongressen. Hierdoor is het ook mogelijk om de waarheid te zeggen zoals die is en om daadwerkelijk met haalbare aktiepunten te komen. Voor de Nederlandse Antillen werden Tom van 't Hof uit Saba, Susan Walker, ook uit Saba en Jeffrey Sybesma uit Curaçao, uitgenodigd, vanwege hun werk met betrekking tot onderwater parken.

Vijfhonderd jaar geleden toen Columbus de Nieuwe Wereld ontdekte woonden er op onze aarde slechts 1 miljard mensen. De verscheidenheid aan dieren- en plantensoorten was maximaal en de mensheid maakte er vrij gebruik van. Het is duidelijk goed met ons gegaan over de jaren. Wij zijn gegroeid tot meer dan vijf miljard mensen en er komen er nog steeds bij. We zien nu ook dat er grote veranderingen ontstaan in de relatie van mens tot de natuur.

Groeiende aantallen mensen hebben steeds meer natuurlijke hulpbronnen nodig. Het negatieve effect van een grote meerderheid armen, die hard vecht om in leven te blijven en een verkwistende verbruikende minderheid zorgen langzamerhand voor het verdwijnen van de natuurlijke buffer die deze aardbol altijd had. Het menselijke gebruik van de natuurlijke hulpbronnen begint groter te worden dan de natuurlijke productieve capaciteit van deze aarde en de balans begint negatief door te slaan.

DIVERSITEIT

Het behoud van biologische en culturele diversiteit wordt steeds belangrijker naarmate wij het milieu van de aarde veranderen. Diversiteit in genetisch materiaal, soorten, ecosystemen zoals bossen en koraalriffen, zijn het ruwe materiaal waarmee veranderingen worden opgevangen. Maar als we op deze manier blijven doorgaan het ruwe materiaal te vernietigen, zullen we nooit op een duurzame manier met de aarde kunnen leven. Alles raakt uiteindelijk op. Het probleem van natuurbescherming is daarom niet los te koppelen van de nog grotere zaken als sociale en economische ontwikkeling.

Groeiende publieke belangstelling voor natuurbescherming dwingt politici serieus te denken aan manieren van toepassing in het sociaal, economisch en politieke kader. We staan momenteel op het kruispunt van de toekomst van onze civilisatie. Onze activiteiten in de volgende paar jaren zullen uitmaken of we de weg inslaan van een chaotische toekomst gekarakteriseerd door over-exploitatie en misbruik van natuurlijke hulpbronnen, of de tegenovergestelde weg naar de handhaving van diversiteit en duurzaam gebruik van onze schaarse natuurlijke middelen. Het welzijn van de mensheid hangt hiervan af.

Als een bijdrage naar een betere wereld, probeert het 4de Wereld Parken Congres, ervoor te zorgen dat representatieve delen van de natuur van de wereld effectief worden beheerd ten behoeve van de mens en de natuur. De specifieke contributie van het Parken Congres moet worden gezien in het kader van bredere programma's en acties om een betere harmonie te verkrijgen tussen de mens en de natuur. Specifieke doelstellingen van het congres waren vooral om het belang van natuurparken te demonstreren, niet alleen in ethische zin maar ook keihard via economische cijfertjes. Daarnaast stond de mens, in het bijzonder diegenen die letterlijk in de beschermde gebieden wonen, centraal.

GESCHIEDENIS

De voorgaande parkencongressen (in 1962 en 1972) legden de fundering voor de internationale samenwerking op dit gebied. Tevens werden toen criteria opgesteld voor selectie, instelling en beheer voor nationale parken. Ook systemen om informatie uit te wisselen, professionalisme te verbeteren en netwerken van experts te versterken werden toen ontwikkeld. Terwijl de voorgaande congressen zich vooral richtten op de professionals die direct betrokken zijn bij parken, trachtte dit congres ook andere sectoren die min of meer betrokken zijn bij parken bijeen te brengen en te beïnvloeden. Aanwezig waren daarom ook agrariërs, houtkappers, inheemse mensen, oliemaatschappijen, farmaceutische industrieën, toeristische sector, en dergelijke. Veel moeite werd gedaan om ook de private sector, niet- overheidsorganisaties, belangenorganisaties, economen en planners te betrekken in de discussies en besluitvorming. Op deze manier werd een maximale uitwisseling van gedachten en ideeën gegarandeerd.

Het programma was groot en gevarieerd. Het voornaamste onderdeel was de technische uitwisseling van kennis. Iedere deelnemer werd geacht daadwerkelijk bij te dragen aan de discussies. Parallel hieraan waren er tentoonstellingen, filmvoorstellingen, culturele aktiviteiten en excursies naar nationale parken in Venezuela. Een belangrijk onderdeel vormde de eigen agenda van alle deelnemers. Met meer dan 1500 experts bij elkaar greep iedereen elke kans aan om iedere kostbare minuut te gebruiken om afspraken te maken met personen en de instanties die zij vertegenwoordigen.

Ontbijtmeetings, lunchbesprekingen, avondbijeenkomsten en *late night* afspraken waren aan de orde van de dag. De vruchten van dit congres zullen meervoudig zijn. Behalve de persoonlijke winst die ieder voor zich zelf kan meten, zijn de volgende specifieke uitkomsten vervaardigd of te verwachten:

* De Caracas Declaratie: Deze boodschap voor de komende Conferentie met betrekking tot Milieu en Ontwikkeling (UNCED), die gehouden zal worden in Rio de Janeiro in juni 1992, geeft aanbevelingen over de rol die nationale parken spelen ir het behoud van deze aarde voor de mensheid en toekomstige generaties. Een samenvatting van deze belangrijke boodschap is opgenomen in dit verhaal.

* Specifieke aanbevelingen vooral voor organisaties die direct betrokken zijn bij het beheer van nationale parken.

* Een Wereld Aktieplan, om de richting uit te zetten waarin de nationale parken in de 21e eeuw moeten gaan. Dit aktieplan wordt niet in dit artikel toegelicht, maar we komen er wellicht later op terug.

* Specifieke voorstellen, naar bijvoorbeeld de Wereldbank, om bij te dragen aan de bescherming van natuurgebieden. Hierbij moet gedacht worden aan mechanismen zoals 'Depts for Nature Swaps', de Global Environmental Facility en verantwoord Eco-tourism.

* In de volgende jaren na het congres zullen vele boeken verschijnen waarvoor de zaadjes tijdens het congres zijn geplant. Ook zullen ettelijke kortere en meer technische publikaties het licht zien. Daarnaast zullen vooral handboeken voor parkbeheerders verschijnen die moeten helpen hun werk zo goed mogelijk te kunnen verrichten.

De Caracas-declaratie luidt als volgt: "Wij, meer dan vijftienhonderd leiders toegewijd aan een wereldwijde natuurbescherming, ondertekenen deze Declaratie als uiting van ons geloof in het vitale belang van goed beheerde nationale parken en beschermde gebieden voor de gehele mensheid".

"Wij vinden dat de natuur een geheel eigen waarde heeft die respect afdwingt ongeacht de waarde voor de mensheid. De toekomst van deze wereld hangt af van vrede tussen de mensen onderling en in nauwe samenhang met de natuur. Economische ontwikkeling is afhankelijk van het voortbestaan van de verscheidenheid en productiviteit van al het leven op deze aarde. Momenteel wordt de natuurlijke weelde op een onnavolgbare wijze afgebrokkeld door een steeds sneller groeiende bevolking, een oneven en vaak overmatige consumptie van natuurlijke hulpbronnen, verkeerde en a-sociale methodes van ontwikkeling, werelwijde vervuiling en ontwrichte economische stelsels.

Dit op een manier dat nu zelfs wij, de mensheid in ons voortbestaan bedreigd wordt. Deze bedreiging is niet terug te draaien als de voornoemde problemen niet worden aangepakt, de economieën van vele landen niet worden versterkt en armoede is overwonnen door een proces van duurzake ontwikkeling. Dat betekent dat vele mensen hun levensstijl drastisch moeten aanpassen en dat de wereldgemeenschap nieuwe en uitgebalanceerde manieren van ontwikkeling moet aannemen, die allen gebaseerd zijn op zorg en verantwoord gebruik van het milieu, natuur en de bescherming van globale levensondersteunende systemen".

PRIORITEIT

"Wij vinden ook dat het instellen en effectief beheren van netwerken van nationale parken en andere gebieden de hoogste prioriteiten moeten hebben. Hierbij moet vooral ook rekening worden gehouden met de noden en zorgen van lokale mensen. Parken zijn belangrijk, omdat ze vele van de mooiste delen van onze aardbol beschermen. Ze helpen mee de diversiteit aan ecosystemen, soorten, genetische variatie en ecologische processen te bewaren. Parken dragen bij aan het verbeteren van de sociale en economische menselijke omstandigheden.

Genetische variaties en soorten worden zo beschermd, die zeer belangrijk zijn voor de menselijke behoeftes, bijvoorbeeld in landbouw en medicijnen. Ze vormen de basis voor sociale en culturele aanpassing in een onzekere en steeds veranderende wereld. In beschermde gebieden wonen mensen die hun eigen traditionele cultuur hebben met een onschatbare kennis van de natuur. Beschermde gebieden hebben een immens grote waarde in wetenschappelijk, educatief, cultureel, recreatief en spiritueel opzicht, terwijl ze grote directe en indirecte voordelen bieden aan lokale en nationale economieën. Tevens vormen ze modellen voor verantwoorde bescherming die overal op deze wereld moeten worden toegepast".

Natuurlijke schoonheid behouden...

"Daarom, in overeenstemming met eerdere boodschappen zoals *Caring for the Earth: A Strategy for Sustainable Living en de World Conservation Strategy*, willen wij, de deelnemers van het vierde wereld parken congres, nogmaals de verantwoordelijkheid van de mensheid om de levende wereld te beschermen onderstrepen. Wij leggen de nadruk op het spirituele, sociale, economische, wetenschappelijke en culturele belang van nationale parken en andere soorten beschermde gebieden. Ook pleiten wij dat de bescherming van globale biologische diversiteit en het bereiken van verantwoorde ontwikkeling geheel gebonden wordt aan effectieve en keiharde internationale acties.

Dit om de economische en handels-mechanismen van de wereld te veranderen. Ook om de wereldwijde vervuiling een halt toe te roepen die de primaire veroorzaker is van klimaatsveranderingen. Met kracht vragen wij aan alle overheden, regionale en lokale overheden en internationale instellingen om beschermde gebieden als integrale elementen op te nemen in ontwikkelingsplannen, programma's, ideeën en projecten. Wij moedigen gemeenschappen, niet-overheidsorganisaties, en private instellingen aan actief mee te helpen aan het instellen en beheren van nationale parken en beschermde gebieden.

VOORLICHTING

Onderstreept moet worden dat alle overheden, lokale autoriteiten, internationale instituten en niet-overheidsorganisaties, alle sectoren van de gemeenschap informeren en opleiden over het belang van beschermde gebieden en de economische, sociale en milieutechnische voordelen die ze bieden. Op deze manier wordt het publiek actieve partners en ondersteuners. Wij staan erop dat de industrie (inclusief toerisme, landbouw, bosbouw en de winning van olie en mineralen) de allerhoogste standaards aanneemt met betrekking tot de bescherming van het milieu en afziet van activiteiten die schade toebrengen aan beschermde gebieden.

Wij willen dat de industrie, in het bijzonder multinationale organisaties, die exploitatie van biodiversiteit verricht, conform de controle-eisen werkt zoals die door de soevereine staat zijn opgesteld. Milieu-educatie speelt een vitale rol en daarom moeten alle overheden hun programma's, vooral diegene over en in relatie tot nationale parken en beschermde gebieden, versterken door middel van het instellen van de daarvoor noodzakelijke organisaties om dit proces te ontwikkelen en te coördineren. Wij benadrukken dat ondanks dat nationale parken en andere beschermde gebieden van bijzonder belang zijn, al het land en water moet worden beheerd (of hersteld) volgens de allerhoogste milieu kwaliteit. Ook onderstrepen wij de noodzaak voor internationale samenwerking en hulp om de laatste kennis en best beschikbare technologie ter beschikking te stellen aan alle overheden en in het bijzonder de beheerders van beschermde gebieden".

"Wij verzoeken daarom alle overheden, nationale en internationale organisaties direct actie te nemen om nationale systemen van goed beheerde parken, inclusief bufferzones en doorgangen, te consolideren en te vergroten, zodat in het jaar 2000 deze het volle scala van land-, zoetwater-, kust- en zee- ecosystemen omvatten van elk land. Ook moeten ze ervoor zorgen dat deze ecosystemen de kans krijgen zich aan te passen aan klimaatsveranderingen. Het is belangrijk dat milieu en economische voordelen die beschermde gebieden verschaffen ten volle worden onderkend in nationale ontwikkelingsstrategieën en budgets. Zorg ervoor dat met voorrang effectieve internationale, nationale, regionale en lokale administratieve, legale en financiele mechanismen voor de ondersteuning van beschermde gebieden worden geschapen die ook regelmatig worden geëvalueerd.

Verschaf adequate financiële en andere middelen zodat wanneer eenmaal beschermde gebieden zijn aangewezen deze ook daadwerkelijk kunnen worden beheerd om de gestelde doelen te bereiken. Versterk milieu-educatie en geef de training die professionalisme in parkbeheer verbetert. Zet effectieve en efficiente netwerken van niet-overheidsorganisaties op die lokaal, nationaal en internationaal samenwerken. Onderken het belang van demografische veranderingen en de consequenties ervan op biologische diversiteit.

Onderneem de juiste acties om deze bedreiging te verminderen. Ondersteun wetenschappelijk onderzoek en monitoring die de planning en het beheer van beschermde gebieden verbetert. Gebruik parken voor studies die onze kennis van het milieu verbetert. Ontwikkel mechanismen die alle sectoren van de gemeenschap, in het bijzonder de lokale bevolking, laten deelnemen in het planning proces, de totstandkoming en het beheer van beschermde gebieden en dat zij evenredig delen in de daaruit voortvloeiende kosten en winsten.

Participeer actief in globale en regionale conventies en andere legale instrumenten, actieprogramma's en procedures die beschermde terrestrische, kust en marine gebieden en de bescherming van biologische diversiteit voorstaan. Werk vol overgave aan de bescherming van tropische bossen, in het bijzonder die van de Amazone, die gebieden zijn van uitzonderlijke biologische diversiteit en die momenteel onder extreme druk staan. Versterk internationale technische en financiele samenwerking die ontwikkelende landen assisteren bij het instellen van beschermde gebieden en om biologische diversiteit te bewaken.

SAMENWERKEN

Laten we samenwerken om soorten, ecosystemen en landschappen te beschermen die zich uitstrekken over nationale grenzen en daarom afhankelijk zijn van de samenwerking tussen buurlanden".

"Wij begrijpen dat actie om de levende rijkdom en natuurlijke schoonheid van de aarde te beschermen afhankelijk is van de toewijding van alle mensen. Wij verzoeken de president van de Republiek Venezuela deze Declaratie van Caracas over te brengen naar de Wereldbijeenkomst in Rio de Janeiro, Brazilië in juni 1992, met de bedoeling ervoor te zorgen dat de conclusies worden opgenomen in Agenda 21, het overeengekomen milieu en ontwikkelingsactieplan voor de volgende eeuw". Tot zover de Caracas-declaratie.

ennia

Wat kan het leven toch fijn zijn, als je weet dat je goed verzekerd bent.

'Natuurlijk' beter worden

Ook diarree is te behandelen met natuurlijke geneeswijze

= door Rudolf de Wit =

DE LAATSTE WEKEN heb ik vele vragen gekregen over diarree en de behandeling hiervan. Zoals gewoonlijk zal ik eerst een uitleg geven van de aandoening (Westers) en daarna ingaan op de Oosterse zienswijze en behandeling. Er zijn verschillende soorten bacteriën die diarree kunnen veroorzaken. Vele daarvan komen het lichaam binnen met het voedsel. Een voedselvergiftiging kan veroorzaakt worden door een infectie met bacteriën, maar ook door virussen, overgevoeligheid voor bepaald voedsel, giftige stoffen in het voedsel en door giftige stoffen die zijn afgescheiden door bacteriën in het voedsel.

Vaak ontstaat er door verandering van voedsel een verstoring in het maag-darmstelsel. Deze verstoring is heel begrijpelijk als u altijd gewend bent aan een bepaald soort voedsel en deze plotseling verandert, bijvoorbeeld wanneer u op reis (reizigersdiarree) bent.

Ook de bacterieflora van de darmen raakt door de sterk veranderde omstandigheden verstoord. Binnen een week ontstaat er diarree met buikkrampen en misselijkheid, soms met braken. In de ontlasting bevindt zich meestal geen slijm of bloed.

Reizigersdiarree duurt meestal 2 tot 6 dagen, zelden langer. De oorzaak ervan is de Escherichia coli, een bacterie die veel voorkomt. Het is een onschuldige bacterie zolang hij in de dikke darm blijft. Het gebruiken van vocht en zout vangt het verlies aan vocht en mineralen op, dat als gevolg van diarree ontstaat. Reizigersdiarree kan voorkomen worden door in de eerste periode in de nieuwe omgeving weinig alcohol en prikkelende spijzen te gebruiken en niet te overvloedig te eten.

KINDEREN

Bij kinderen die diarree hebben moet men erg op de hoede zijn. Ze kunnen door het grote vochtverlies snel uitdrogen. Om dit op te merken, moet men de buikhuid voelen. Is deze slap en blijft een plooi van de huid even staan nadat deze gemaakt is, dan bestaat er een gevaar voor uitdroging. Een andere aanwijzing is het plassen: plast een kind weinig of niet dan is spoedig ingrijpen noodzakelijk.

Wacht in dat geval niet te lang met het waarschuwen van een arts. Omdat een kind snel uitdroogt, is medisch advies in het begin van de aandoening nodig. Als men een baby op reis meeneemt, kan men het beste de voeding waaraan de baby gewend is meenemen. Eventueel kan men de huisarts raad vragen voor het vertrek, zeker als het verblijf buitenlands lang zal duren.

Er bestaan nog andere vormen van diarree veroorzaakt door verschillende soorten bacteriën. Dysenterie wordt veroorzaakt door een bacil, de Shigella-bacterie, die in verschillende vormen voorkomt (Shigella sonnei, Shigella flexneri). Er komt ook dysenterie voor veroorzaakt door amoeben en wel door de Entamoeba histolyca.

Cholera wordt veroorzaakt door de bacterie Vibrio cholerae. De infectie ontstaat door het eten van voedsel of drinken van water dat besmet is door ontlasting van cholerapatiënten. De bacteriën geven in de dunne darm een giftige stof af die de darmen prikkelt tot overmatige vochtvorming. Daardoor ontstaat een vochtverlies van 6 tot 7 liter. Indien dit niet behandeld wordt is de sterftekans zeer groot.

Tot de Salmonnella bacteriën groep horen de tyfusbacteriën en paratyfusbacteriën. Er zijn meer dan 200 soorten Salmonellabacteriën. Buiktyfus wordt veroorzaakt door de bacterie Salmonella typhi. De besmetting vindt plaats via besmet voedsel of water.

Botulisme is een ernstige ziekte, omdat de bacterie Clostridium botulinum een giftige stof afgeeft, die binnen 12 tot 36 uur verlammingen veroorzaakt. De oorzaak is bijna altijd het eten van besmet voedsel uit blik. Als een blik — meestal aan de onderkant of bovenkant — bol staat, gooi het dan weg. De inhoud is dan bijna zeker besmet, doordat tijdens het inblikken niet alle bacteriën zijn gedood. Als er vermoeden bestaat dat besmet voedsel uit blik is gegeten, moet direct de dokter gewaarschuwd worden, die zonodig botulisme-serum kan toedienen.

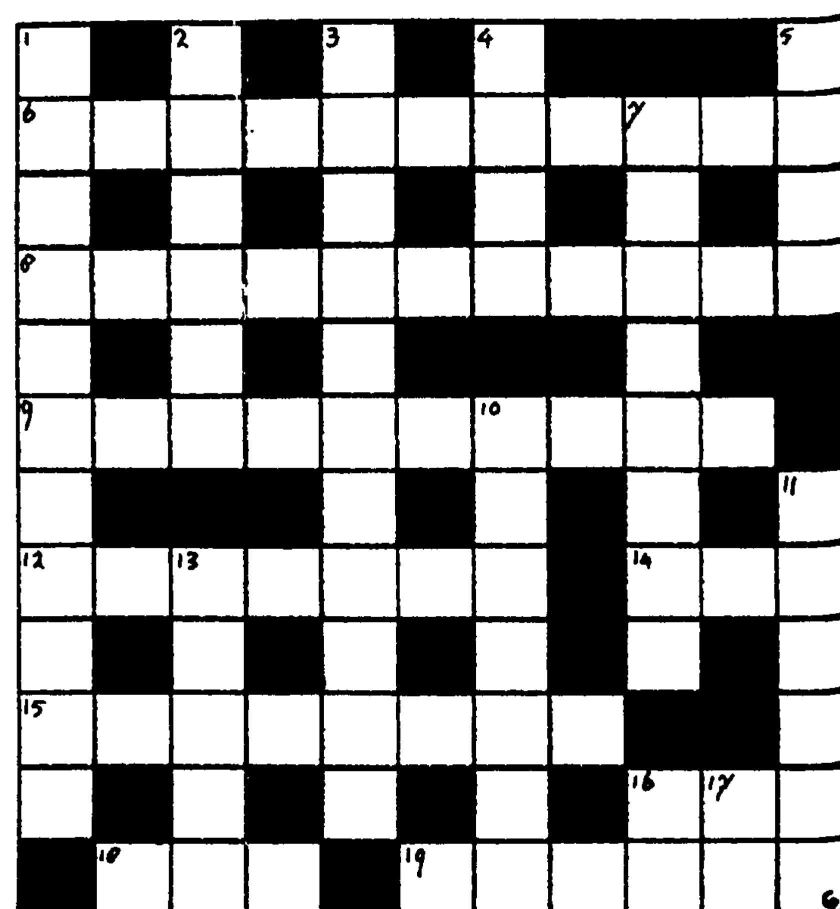
In de praktijk zie ik weinig mensen met diarree. De aandoening is meestal acuut en gaat in de meeste gevallen vanzelf over. Zoals al eerder beschreven moet u het wel in de gaten houden, vooral bij de kinderen. Regelmatig drinken, matig zijn met voedsel en bij veel vochtverlies is het verstandig een kopje bouillon te nemen. Diarree moet u ook niet direct stoppen door medicijnen, maar de aandoening juist een paar dagen zijn beloop te laten.

Diarree is eigenlijk een gezonde reactie van het lichaam om zich te ontdoen van de schadelijke stoffen. Uiteraard weer: tenzij het meer dan 4-5 dagen duurt en oplet-ten bij kinderen. Acupunctuur wordt zelden toegepast bij deze aandoening. In geval van chronische diarree kan acupunctuur toegepast worden waarbij punten gebruikt kunnen worden op de benen, armen of buik. Bij kleine kinderen kan ook drukpunt massage worden toegepast op bepaalde punten om de pijnlijke krampen te verzachten. De punten moeten echter per geval bepaald worden. Vaak worden punten op de onderbuik en onderrug gebruikt bij deze behandeling.

Homeopatie en/of fytotherapie (kruidengeneeswijze) is vaak wel geïndiceerd bij diarree. Chamomille thee: altijd te gebruiken bij darmklachten. Werkt verzachtend en rustgevend. Mevrouw Ludwina Veeris vermeldt in haar boek *'Remedi i Kustumber Di Nos Bieunan'* verschillende kruiden die gebruikt worden bij diarree. Thee van pompoenbladeren, thee getrokken uit de bast van de cashewboom, thee van de guaveplant om maar een enkelen te noemen.

Aloë D6 kan gebruikt worden bij zowel diarree als bij obstipatie. Okou-Vera complex is een combinatie middel van verschillende kruiden. Hiervan kunt u 3 maal per dag 2 tabletten gebruiken. Arsenicum album D6 is ook verkrijgbaar op ons eiland en helpt ook goed bij deze aandoening. Chelidonium D6 is een goed middel bij diarree en vooral als er ook klachten van de galblaas in het spel zijn.

CRYPTOGRAM

Horizontaal:

6. hoge geestelijke in 't hoge noorden (11)

8. in wezen heel blij kijken (11)

9. bridgekampioen in Britse stad (10)

12. wat de rups niet 's nachts maakt (7)

14. teamgeest? (3)

15. moesten veel ondergaan voor die verdienste (8)

16. verbogen tijd (3)

18. drink je met een schep (3)

19. snelkokende graansoort? (6)

Verticaal:

1. taille in ruste (11)

2. treinverkeer stimuleren (6)

3. faxen (11)

4. bloederige verkeersweg (4)

5. hele lage cijfers, maar toch een paar plusjes! (4)

7. koetjesloop? (8)

10. hier maakt men plannetjes (7)

11. komt ervan, als die twee uit zijn (6)

13. nam het heft in handen (5)

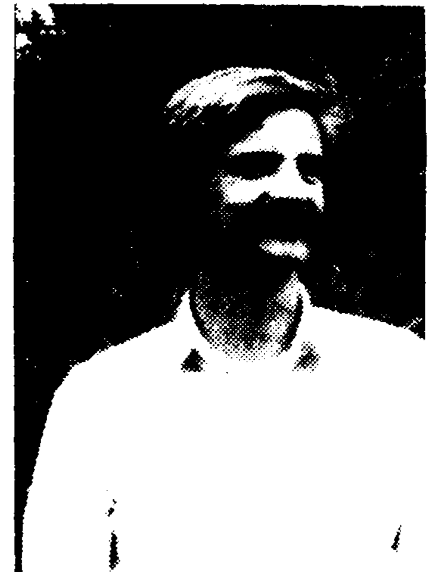
16. schrijf het als toon (2)

17. bestuur, breng er lijn in (2)

Schaken

door Jules Welling

Ivanchuk wint 'Melody Amber'

VASSILY IVANCHUK heeft het 'Melody Amber Rapid Chess Tournament' in Roquebrune (Frankrijk) op zijn naam geschreven. Het ging om een wel zeer ongebruikelijk evenement, waaraan een al even ongebruikelijk verhaal verbonden is.

Vorig jaar augustus kregen de op Aruba levende Joop en Muriël van Oosterom een dochter, die zij Melody Amber noemden. De tegenwoordig in Parijs levende grootmeester Lev Polvegajevski suggereerde dat dat een aardige aanleiding was om een schaaktoernooi te organiseren en daar had Van Oosterom wel oren naar.

Van Oosterom, die in 1955 Nederlands jeugdkampioen was, heeft zich door drukke werkzaamheden gedwongen teruggetrokken uit het actieve schaakleven, maar houdt zich nog wel bezig met correspondentieschaak. Met een rating van 2565 staat hij gedeeld 71-ste op de wereldranglijst van de ICCF, de International Correspondence Chess Federation. Als geslaagd zakenman sponsort hij al vijftien jaar het Rotterdamse Volmac en sinds enkele jaren ook het Hilversumse HSG, de twee verenigingen die al jaren de dienst uitmaken in de Nederlandse hoofdklasse.

Het Melody Amber-toernooi moest wel iets bijzonders worden. Uiteindelijk viel de keuze op het uiterst luxueuze Vista Palace Hotel in Roquebrune, dat een werkelijk schitterend panorama biedt op Monaco en de Franse Riviera. De hele wereldtop werd uitgenodigd voor een dubbelrondig toernooi met een tempo van 30 minuten per persoon per partij. Niet iedereen kon de uitnodiging aannemen, maar het resterende deelnemersveld was van een indrukwekkende allure.

Zonder overdrijving kan gesteld worden dat dit het sterkst bezette rapidtoernooi uit de hele geschiedenis was. Met een prijzenfonds van 100.000 dollar was er dan ook genoeg te verdienen voor de twaalf grootmeesters, die hen ten deel viel.

Per dag werden er drie ronden afgewerkt, een moordend tempo, zelfs voor geboutrede professionals. Favoriet voor de eindzege was de jonge Indiër Viswanathan Anand, die bekend staat om zijn snel spel. Het werd een adembenemende affaire, waarin naast Anand hoofdrollen weggelegd waren voor Vassily Ivanchuk, Ljubomir Ljubojevic, Anatoli Karpov en Bent Larsen.

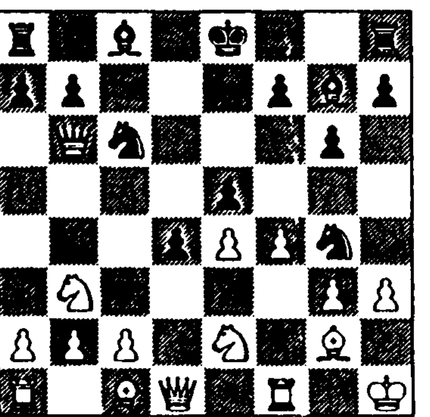
In de eerste turnus maakte Anand zijn favorietenrol volledig waar — 8 uit 11 — maar een slechte dag wierp hem terug. Ivanchuk nam de leiding over, maar ook die had één slechte dag, waardoor Ljubojevic de kop kon overnemen. Maar ook de Joegoslaaf kon de weelde niet dragen. Hij werd ingehaald door Anand, die aan de laatste dag begon met een vol punt voorsprong. Op de valreep — in de laatste ronde — verloor hij echter van veteraan Larsen en werd alsnog gepasseerd door Ivanchuk.

Van Oosterom had bij aanvang van het toernooi voorspeld dat 15 punten uit 22 partijen hem wel voldoende leek voor de eindzege, maar hij moest zijn prognose bijstellen. Aan het einde van de slijtageslag bleken 14 punten te volstaan in dit zeer geslaagde evenement. Sponsor Van Oosterom, die alle partijen vanaf de eerste rij volgde, wilde zich niet uitlaten over een eventuele herhaling, maar uitsluiten wilde hij het evenmin.

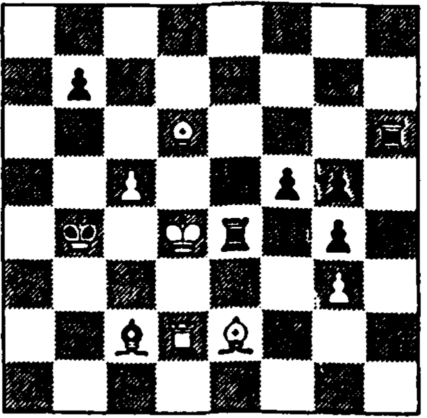
Mocht het ooit zo ver komen dan maakt Aruba een gerede kans om als locatie te fungeren. Eindstand: 1. Ivanchuk (GOS) 14, 2. Anand (Ind) 13½, 3/5. Karpov (GOS), Korchnoi (Zwi), Ljubojevic (Joe) 12½, 6/7. Seirawan (USA), Adams (Eng) 11, 8/9. Piket (Ned), Poloegajevski (GOS) 10, 10/11. Speelman (Eng), Judit Polgar (Hon) 8½ en 12. Larsen (Den) 8. Hier een selectie uit de partijen van het Melody Amber Rapid Chess Tournament.

Seirawan - Ljubojevic, 11de ronde.

1. Nf3 d5 2. g3 c5 3. Bg2 g6 4. O-O Bg7 5. d4 cxd4 6. Nxd4 Nf6 7. Nb3 Nc6 8. Nc3 e6 9. e4 d4 10. Ne2 e5 11. f4 Qb6 12. Kh1 Ng4 13. h3

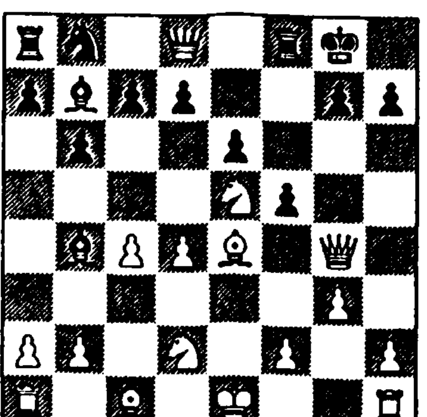

13. ... h5 14. hxg4 hxg4+ 15. Kg1 d3+ 16. Rf2 dxc2 17. Qxc2 cxf4 18. Bxf4 Nd4 19. Qd2 Nxb3 20. axb3 Bd4 21. c3 Bxf2+ 22. Qxf2 Qxf2+ 23. Kxf2 Bd7 24. c4 a6 25. b4 Rc8 26. b3 Rh5 27. Bd6 Bc6 28. Rc1 Rd8 29. c5 Kd7 30. Bf1 Rh2+ 31. Kc3 Bxe4 32. Bc4 f5 33. Kf4 Rh5 34. Bf7 g5+ 35. Ke5 Rh6 36. Rd1 Kc6 37. Rd4 Kb5 38. Bc4+ Kxb4 39. Bxa6+ Kc3 40. Bb5 Kxb3 41. Rd2 Kc3 42. Rd1 Kb4 43. Bc2 Re8+ 44. Kd4 Bc2 45. Rd2 Rc4+

Piket - Ivanchuk, 22ste ronde.

1. d4 e6 2. c4 Nf6 3. Nf3 b6 4. g3 Ba6 5. Nbd2 Bb7 6. Bg2 Be7 7. e4 Nxe4 8. Ne5 Bb4 9. Qg4 O-O 10. Bxe4 f5

11. Bxb7 fxg4 12. Bxa8 c6 13. O-O Qc7 14. Ne4 Na6 15. Bxc6 dxc6 16. Bf4 Bd6 17. Nxd6 Qxd6 18. Ng6

18. ... e5 19. Nxe5 Qxd4 20. Nxc6 Qxc4 21. Rac1 Qxa2 22. b4 Qa4 23. Rfd1 h6 24. Rd7 Rf7 25. Rd8+ Kh7 26. Ne5 Rc7 27. Rcd1 Nxb4 28. Nxg4

28. ... Nc6 29. R8d6 Ne7 30. h4 Ng6 31. R6d4 Rc4 32. Bc3 Rxd4 33. Rxd4 Qc8 34. Rd6 Qe4 35. h5 Ne7 36. Rd4 Qf5 37. Nh2 Qxh5 38. Rd7 Nf5 39. Bf4 a5 40. g4 Qc8 41. Rd1 Qa4 42. Rb1 Qxf4 43. gxf5 a4 44. Rxb6 a3 45. Ra6 Qg5+ 46. Kh1 Qc1+ 47. Kg2 Qb2 48. f6 Qb7+ 0-1 (0.29 - 0.28)

WINNAAR VORIGE WEEK

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

M. Strous
Kwartje 100B
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe, Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:
AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Falsaris; 8. Frappant; 15. Ir.; 16. Creme; 17. Rodeo; 18. Ra; 20. Eek; 21. Ver; 23. Abel; 26. Tegelen; 28. Leep; 30. Ariel; 32. Lotto; 33. Lij; 34. Ges; 36. Ase; 38. Per; 39. Sn.; 40. Avond; 41. Stang; 42. Sr.; 44. Tel; 45. Alt; 47. Tin; 48. Nr.; 50. Tapir; 54. Genua; 56. Rite; 57. Vertier; 59. Tulp; 60. Kar; 61. Ram; 63. Al; 65. Mirre; 67. Traan; 69. De; 70. Taaitaai; 71. Vertaler.

VERTIKAAL: 1. Finaal; 2. Ar; 3. Sc.; 4. Are; 5. Reet; 6. Imker; 7. Se; 8. Fr.; 9. Rover; 10. Aden; 11. Per; 12. Po; 13. Nr.; 14. Tampon; 19. Wei; 22. Pet; 24. Brij; 25. Legatie; 27. Ees; 28. Lorgnet; 29. Ets; 31. Lever; 32. Lenig; 35. Sol; 36. Ada; 37. Est; 38. Pat; 42. Straat; 43. Rai; 46. Lot; 48. Nul; 49. Rapier; 51. P.T.T.; 52. Terra; 53. Serre; 55. Nut; 57. Vara; 58; Raar; 60. Kit; 62. Mat; 64. La; 65. Mi; 66. Ei; 67. T.V.; 68. Na; 69. De.

CITCO
CURAÇAO INTERNATIONAL TRUST CO.